

עדיקים במיתתו קרויים חיים

אדר

מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכ"ה (כ"ה אב) יומם ולילה (יכמ"ה ח)

א אדר'א ד' אלפים תתקכ"ד

רבינו אברהם ב"ר מאיר זי"ע אבן עזרא

רבינו הרב הגאון הקדוש רבי אברהם אבן עזרא המכונה ראב"ע זי"ע נולד בטודלה לאביו בערך בשנת ד' אלפים תתמ"ט הרה"ק רבי מאיר זי"ע

ולשכות יין נסך, תדעו שאגלה דברים מה שעשיתם וכו' וככה נעק איזה זמן. אמר לו הרמב"ם זי"ע שינוח מעסו וידע דבור שחלב הוא חלב מאיזה פרי ואינו חלב בהמה, וכן היין הוא יין מבזקל והגוי מותר בנגיעתו, רק כשראייתו אחתם הבנתי שקדי שחוכלו להתרפא הנכם לריכון להקפיד, ועד עתה מעולם לא הקפדתם על שום דבר, לכן לא היה לי עצה רק ליתן לפניכם כל זה כדי שתקפידו על זה לשם לשמים, ומעתה הרי נתרפא החולאת ותוכלו ללכת לחיים ולשלום. (הללו עבדי ה')

מספרד בא לרומה בשנת ד' תת"ק ושם חיבר ספר המאזנים על דקדוק לשה"ק,

האברבנאל פרשת כי תשא כתב: שהראב"ע היה התן ר' יהודה הלוי. וחיוחסין כתב כי ר"י הלוי וראב"ע היו בני שתי אחיות וקדורים יחד.

בשנת תתק"ו השלים במנטובה ספריו "לחות" "כלי נחשת", בלחנן חיבר ספריו "יסוד מורא" "סוד תורה", "אגרת שבח" עוד חיבר ספר שער השמים" בחקירה "ספר הלוחות". וספר העצורי על חכמת תקופות ומולדות,

רבינו חי ע"ה שנים, ובזמן פטירתו ומקום מנוחו יס חילוקי דיעות, והיותר בר סמכא בעל ספר היוחסין שכתב שהוא קבור בארץ הקדושה ונסתלק לגנזי מרומים ביום שני ח' אדר ראשון תתקכ"ד ויש אמרים שנקבר בעיר צפת, ליד המערה של חנה ושבועה בניה. ויש אמרים שנקבר בכאבול צפון ארץ ישראל, שם נקבר גם כן הרה"ק ר' שלמה בן גבירול זי"ע והרה"ק ר' יהודה הלוי זכורו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצבתו בעיר צפת ליד המערה של חנה ושבועה בניה

רבינו אברהם אבן עזרא דימי רבינו הר"י מייגאל ורבינו חס, ורבינו יהודה הלוי בעל הכוזרי, חכם הרזים בקי בכל המדעים, ואומן השירות ומלילות, מופת דורו, עמקי מחשבותיו צפי' תנ"ך נפלאים, ומשקשעים צו גדולי הראשונים,

כעס ומכאובים חיו חלקו כל ימי חייו, ולא הלחץ במסחר וואמרו משמו שאמר על עצמו אם היה סוחר נרות לא היה לילה וחשך בעולם, ואם היה עוסק בתכריכין לא היה מת אדם מעולם) והלך לארצות שונות, וכמעט לא היה מדינה שלא היה שם, ובכל זאת עסק תמיד בחכמות וכתב ספרים, ואמרו שחיבר ק"פ ספרים בחכמות התכונה ומערכת המזלות ודקדוק, וגם ידו חדה בחכמת

הקבלה, וחיבר "ספר השם" על פי סוד שם המפורש, היה גדול גם בתלמוד, ובשח"ג מובא שיש אומרים שחיבר חידושים גם על מסכתות. הרמב"ם מפליג מאד בשבחו, וכן ר"ת כתב שירי כבוד לכבודו.

וסיפר שרבינו זי"ע היה לו מיוחד שלא מלא לה רפואה, ושמע את שמע הטוב של רבינו משה בן מיימון הרמב"ם זי"ע ואף שהוא רופא גדול, ונסע אליו שירפא אותו, כשבא רבינו להעיר שדר זה הרמב"ם זי"ע ונכנס לביתו הבית הרמב"ם זי"ע עליו, ומיד כיבדו עם סעודה, והגיע לפניו על השלחן ללחם בשר עם חלב, רבינו ראה זאת ושתק ולא ענה דבר. אחר כך הביא משרת גוי יין לשותה, וכיבד הרמב"ם זי"ע את רבינו עם היין, ולא היה יכול להתאפק ולעק בקפיצה: האתם הוא הרמב"ם שאומרים עליכם גדולות שאתם גאון ודויד, הלא עשיתם נתחם לי לאכול בשר בחלב

מתורתו של רבינו

וכבר כתב רמב"ן (פרשת כי תצא) דמה שאמר חז"ל דמשתקין אותו לפי שעושה מדותיו של הקב"ה רחמים, ואינן אלא גזירות, לומר שלא חס האל על קן צפור ולא הגיעו רחמיו על אותו ואת בנו שאין רחמיו מגיעין בעלי הנפש הבהמות למנוע אותו מלעשות בהם כל צרכינו, שאם כן היה אוסר השחיטה, אלא טעם המניעה כדי ללמד אותנו מדת הרחמנות ושלל נתאכזר, כי האכזריות תתפשט בנפש האדם עכ"ל

הרי דר"ל דרך אין לומר שטעם מצות אלו שהקב"ה חס על הבהמות וחיות, אבל מותר לומר הטעם שהקב"ה רצה ללמד אותנו רחמנות וחמלה ושלל נתאכזר, אם כן ה"ג שפיר כי הרבינו טעם אסורו שהתורה רצה להזהיר אתנו להתרחק מהאכזריות ונקנה בנפשינו מדת חמלה ורחמנות, ודרכים דרכי נועם. (מליצי אש)

איכה יעיב באפו אדני את בת ציון השליף משמים ארץ תפארת ישראל ולא זכר הדם רגליו ביום אפו. (מגילת איכה ב' א') איכה יעיב: השי"ת האט קודם אויפגעהויבן די אידן אזוי הויך ווי די וואלקענעס [יעיב פון לשון עבים וואלקענעס] און נאכדעם ווען די אידן האבען געהאט א מפלה ל"ע איז עס געווען פון גאנץ אויבן ביז אין די טיפענישן. (אבן עזרא)

לא תבשל גדי בחלב אמו (פרשת משפטים כ"ג ט"ו) וכתב רבינו: וטעם איסורו בעבור שהוא כמו אכזריות בלב, כטעם אותו ואת בנו גם לא תקח האם על הבנים עכ"ל

והוא תמוה לכאורה שהיא נגד משנה (מסכת מגילה כ"ה) האומר על קן צפור יגיעו רחמיך וכו' משתקין אותו, ואמר טעמא בגמ' מפני שעושה מדותיו של הקב"ה רחמים, ואינן אלא גזירות, והראב"ע לא רק שאומר טעם זה בקן צפור ובאותו ואת בנו, אלא גם בא להוסיף טעם זה אף באיסור בבי"ח? אבל לאחר העיון לק"מ דטעם זה כתב בתרגום יונתן (פרשת אמור) באותו ואת בנו היכמא דאבונן רחמן בשמיא כן תהוון רחמינן בארעא תורתא או רחילתא יתה וית ברה לא תכסין בימא חד, וכן כתוב בספר החינוך.

רבינו הרה"ק רבי יצחק אייזיק אייכענשטיין מכפר סאפרין זי"ע נולד בשנת ת"ק לאביו הגה"ק ר' אלכסנדר מסטבניק זי"ע בן ר' צבי זי"ע חתן הגה"ק רבינו יום טוב ליפמאן סג"ל העללער אב"ד קראקא בעל תוספות יום טוב זי"ע

רבינו היה לדיק נשגב קדוש וטהור בעל לדיקה מופלג, גאון מובהק ירא שמים מרובים, השקה סדרי משנה וד' חלקי שו"ע היו שגורים ע"פ, היה יושב והוגה בתורה יחד עם הגה"ק ר' אריה לייב הכהן העללער בעל קצות החושן זי"ע, והיה גם כן גאון מופלג ב'חכמות כמו שכתוב נכדו בספרו בן ביתי.

רבינו נסע ללדיק דורו ופעמים מספר נסע להרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך זי"ע, וזכה לעמוד סמוך למיטתו בשעת הסתלקותו בכ"א אדר שנת תקמ"ו, ולאחר הסתלקותו של הרבי רבי אלימלך זי"ע נוסע רבות להסתופף בכל הרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלובלין זי"ע, ומסופר: שכל אימת שבא רבינו ללובלין להסתופף בשבת קודש בכל החוזה, היה החוזה זי"ע מלביש אותו בגד עליון לבן משלו, מה שלא עשה כי אם ליחידי סגולה, ומאז היתה לבישת לבן בשבת לחוק לרבינו ולזרעו אחריו.

כשהגעו רבינו לפרקו נשא להרבנית הדקדוק מרת הינדא ע"ה בת הגה"ק ר' צבי זי"ע, ועסקו ביחד רבינו אם זגותו בצרכי לדיקה גמילות חסדים והכנסת ארחים וגם השיאו הרבה יתומים ויתומות.

העיד הרה"ק ר' צבי הירש בעל עטרת צבי מזידיטשוב זי"ע כי אביו רבינו זי"ע לא יאב לשולחן לאכול לעולם, אלא אם כן ישה איתו איזה עני שהיה את נפשו בסעודה.

רבינו שנא את הרבנות והתפרנס מבית מציגה בכפר סאפרין, בשנת תק"ס נסע רבינו לעיר סטריע שבאוקראינה לבקר אלל ידיד נפשו הגה"ק ר' אריה לייב הכהן העללער בעל קצות החושן זי"ע והגיע שם ביום ד' דראש חודש אדר וביום ההוא עלתה נשמתו בטורה לגנוז מרומים ומנוחתו כבוד שם.

נשאר אחריו בנו הקדוש הרה"ק ר' צבי הירש אייכענשטיין מזידיטשוב בעל עטרת צבי זי"ע והרה"ק ר' משה אייכענשטיין מסמבור בעל תפלה למשה זי"ע הרה"ק ר' יאכר בעריש אייכענשטיין מזידיטשוב זי"ע הרה"ק ר' אלכסנדר סענדער אייכענשטיין מקאמארנא זי"ע והרה"ק ר' ליפא אייכענשטיין מסבור זי"ע.

וסיפר שפעם אחת נאנח רבינו לעת זקנותו, ושאל את זגותו הרבנית הינדא ע"ה: הנה נא זקנתי ואני חושב לעלמי: איך אעלה אל אבי שבשמים, השיבה לו הרבנית: במסלה נעלה, בזכות חמשה בנינו הקדושים המרומזים בחיבת במסלה דהיינו בעריש משה סענדר ליפא הירש, נעלה אל אביו שבשמים.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

א אדר'ב תר"ע

רבי אורי מסמבור ב"ר אפרים צבי הכהן זי"ע

רבינו הרה"ק רבי אורי הכהן יאלעס מסמבור זי"ע נולד בעיר לבוב כ"ד אייר תקצ"ב בעיר לבוב אוקראינה לאביו הרה"ק ר' אפרים צבי הכהן יאלעס זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת חוה בילא ע"ה. בהיכנסו רבינו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה, קרא לו אביו שמו בישראל "אורי" על שם רבו הרה"ק ר' אורי הנקרא דער שרף מסטרעליסק זי"ע

מתי אטערערה באהא עולם, וא"ל אלעזר בני נחא לך דאפכי לעלמא מרישא, אפשר דמתיליד בשעתא דמזוני וכ"ו, והק' איך ראה הקב"ה להחריב כל העולם עבור ר"א וזכי לא היה עוד דיוקים הזמנה"ז, וא"ר חייא בר אבא אר"י יומא ל"ח אפילו בשביל דיוק אחד העולם מתקיים שגאמר דיוק יסוד עולם, והלא בזמן ההוא היו כמה תנאים, ואיך יכולין אנו לומר כי רק זאת היא הכונה שרצה הקב"ה להפוך את העולם עבור ר"א? ותי' בדברי האוה"ח הק' דברייתא העולם לא היה רק על ששה ימים, וביום השבת היה נצרכה ליחיד, רק בשכר זאת שישראל שומרין את השבת, עי"כ יכולה להתקיים, ואחר שבת נעשה בריאה חדשה ע"כ, וזאת אמר הבו"ה לראצפ"ד, נחא דאפכי לעלמא, פ' שתמתין עד אחר השבת, ואז הלא הוית בריה חדשה, ואפשר יבוא מולך בין העשירים, וכן היא גם כן כשבא האדם אל הדיוק ושבת אכלו שבת, ונעשה האיש בריה חדשה, עי"כ נשבת ממנו בקשוחו ונתהפך מזלו לטובה על ידי תפלות הדיוק, ועל ידי זה יש לו ישועה אצל הדיוק עכ"ל הק'.

וסיפר שבעת שהתחיל המלך מטערקיי לקחת אנשי הצבא מישראל, אזה רבינו לאיש מארץ ישראל שזמר ניגון מארץ ישראל, ואמר כי באם משוררים איה ניגון מאותו המקום, אזי יש לו להשר משם מפלה על ידי זה, ופי' אז (פרשת לך לך) את הפסוק הוא יהי' פרא אדם ידו בכח ויד כל זו: הפ' הזה עזה"ד כשהיה פרא ולא לקח מילטער, אז ידו היתה בכל, אבל "אדם" פי' אצל אם רוצה להיות גם כן אדם בין שאר מלכי ארץ, אז יהי' יד כל זו. (אמרות טהורות)

בשבת פרשת פקודי א' אדר שני ב' דראש חודש חוד כדי למירת 'כח' ילאה נשמתו בקדושה בשבת תר"ע.

נשאר אחריו בניו הקדושים ה"ה הרה"ק ר' יהודה צבי הכהן מסמבור זי"ע והרה"ק ר' נחום מחירוב זי"ע והרה"ק ר' שלום מסטרי זי"ע זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו היה מפורסם בצדקתו וקדושתו ובלחמיו חכם גדול ולפעול ישועות בקרב הארץ ובפרט היה לו כח גדול לפעול שילחמו השדות לגדל תבואות מזרקות כידוע.

רבינו הסתופף בכל הרה"ק השר שלום מצעלזא זי"ע ואכל הרה"ק ר' יהודה צבי מסטרעטין זי"ע ובנו הרה"ק ר' אברהם מסטרעטין זי"ע, בשנת תרכ"ה נסתלק רבו ר' אברהם זי"ע, רק אז הסכים רבינו לקבל על עצמו את עול ההנהגה, אף על פי כן לא הסכים לקבל פתקאות אך לא סירב לקחת כסף באומרו כי הוא אינו

אלא גבאי דקה שמקבל לעצמו לא יותר משכר מועט, ואכן לא לקח כי אם שכר מועט ביותר המספיק בקושי רב למחיית בני ביתו. את כל שאר הכסף חילק רבינו לעניים ולנצרכים ובפרט היה שולח סכומים נכבדים לעניי ארץ ישראל ותמך רבות לחכמים דיוקים ומקובלים שמסרו את נפשם כבדי לגור בארץ הקודש.

והסתופף גם כן אצל הרה"ק ר' אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע סיפר הרה"ח ר' שמואל לעטער ע"ה שהיה הגבאי אצל רבינו, שכנסע הרה"ק ר' ישראל מסאדיגורא זי"ע בן הרה"ק רא"י מסאדיגורא זי"ע לכהונת בנו בעיר רימנוב נסע דרך עיר סטרי, כשהגיע לסטרי נסע רבינו לקראתו, וכשנתן לו שלום שאל החתן הרה"ק ר' אברהם יעקב מסאדיגורא השני זי"ע את אביו על רבינו, מי הוא זה, ענה לו אביו, זהו ר' אורי'על מסאמבור, ענה רבינו, מיין גוף איז אין סאמבור אצער מיין נשמה איז אין סאדיגער.

רבינו דר בעיר קאמארנא והגהיג שם רבי'סטעווע ואחר כמה שנים בשנת תרל"ח עבר לגור בעיר סאמבור אוקראינה ושם מנוחתו כבוד

רבינו פקד על פי רוב על חסידיו תלמידיו חכמים כי יבואו אליו על שבת קודש. ובפרט מי שהיה לייך ישועה עכבו ביותר על שבת קודש. ואמר הטעם על זה: דהא חזינו שיש כמה אנשים אשר בנסעם להדיוק לבס מלא בקשות רבות, ובזואם לפני הדיוק נשתחו מלכס, ואינם מדברים מהם כולם, ואעפ"כ נושעים עליהם. אלא זאת היא הענין דמאנו בדאש פ"ד תענית כ"ה ואמרי ל' עד

והאמין בד' : פי' שהכנס את האמונה בהקב"ה שיאמין בהצדיק הזה. לכן החשיב לו הקב"ה את זאת לצדקה, כיון שאותה המצוה לא היה יכול לקיימה כביכול עד כה. (אמרות טהורות)

בפרשת חיי שרה

ויאמר עבד אברהם אנכי: פי' על פי מאמרם ז"ל דעבד לזה לאיש מלוה, (משלי כב-ז) אם כן אם האדם נותן צדקה הרי הוא כמלוה להקב"ה, כמאמר חז"ל: עשר בשביל שתתעשר, (מסכת תענית דף ט עמוד א) ואמרו ז"ל: לזו עלי ואני פורע, (מסכת ביצה דף טו:) וכיון שאברהם אבינו היה מקור החדש והיה מלוה, לכן אמר הבו"ה ש'כביכול עבד אברהם אנכי, ויפורש הפ' עזה"ד עבד אברהם אנכי: פי' מי שאמר אנכי על הר סיני, הוא עבד אברהם כביכול. (אמרות טהורות)

מתורתו של רבינו זי"ע

בגמרא מסכת ביצה ט"ו: אמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר רבי שמעון אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל בני לזו עלי וקדשו קדושת היום והאמינו בי ואני פורע. למי שאין לו כדי צרכי שבת. הן אם הקב"ה רוצה לפדוע למה יהיה האיש צריך ללוות, יתן לו מיד היד ה'תקצר כעת? אולם הענין הוא כך האדם כשיעשה עבירה ח"ו הרי הוא מתרחק מהש"ת והוי כמודר הנאה ולכן לא יוכל הש"ת ליתן לו פרנסתו, אמנם הנה איתא (מסכת נדרים ל"ג) המודר הנאה מחבירו פורע לו את חובו, וזהו שאומר הקב"ה אע"פ שלא אוכל ליתן לך, עם כל זה לזו עלי ואני פורע. (שפתי צדיקים)

והאמין בד' ויחשבה לו צדקה: פי' בדה"ז דהטעם שאנו מברכים אשר קדשנו במצותיו, היינו כיון שאנו עושים את המצות אשר הבו"ה ש'כביכול עושה גם כן אותם בעצמו, מה שאין כן אותה המצוה של אמונת צדיקים אין לו להקב"ה כמאמרה"כ: (איוב טו טו) הן בקדושו לא יאמין, אולם אברהם אבינו הכניס את אמונת הצדיקים בהבו"ה ש'שיאמין בו. וזהו שדקדק הכתוב לכתוב:

רבינו הרה"ק רבי אורי הכהן יאלעס מסמבור זי"ע נולד בעיר לבוב כ"ד אייר תקצ"ב בעיר לבוב אוקראינה לאביו הרה"ק ר' אפרים צבי הכהן יאלעס זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת חוה בילא ע"ה. בהיכנסו רבינו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה, קרא לו אביו שמו בישראל "אורי" על שם רבו הרה"ק ר' אורי הנקרא דער שרף מסטרעליסק זי"ע

וסיפר שצעת שהחחיל המלך מטערקיי לקחת אנשי הכבא מישראל, אור רבינו לאיך מארץ ישראל שיזמר ניגון מארץ ישראל, ואמר כי באם משוררים איזה ניגון מאותו המקום, אזי יש לו להשר משם מפלה על ידי זה, ופי' אז (פרשת לך לך) את הפסוק הוא יהי' פרא אדם ידו בכח ויד כל זו: הפ' הזה עזה"ד כשהי פרא ולא לקח מילטער, אז ידו היתה בכל, אבל "אדם" פי' אבל אם רוצה להיות גם כן אדם בין שאר מלכי ארץ, א' יהי' יד כל זו. (אמרות טהורות)

בשבת פרשת פקודי א' אדר שני ב' דראש חודש תוך כדי אמירת 'כתר' ילאה נשמתו בקדושה בשנת תר"ע.

נשאר אחריו בניו הקדושים ה"ה הרה"ק ר' יהודה צבי הכהן מסמבור זי"ע והרה"ק ר' נחום מחירוב זי"ע והרה"ק ר' שלום מסטרי זי"ע

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו היה מפורסם בצדקתו וקדושתו ולתלמיד חכם גדול ולפועל ישועות בקרב הארץ ובפרט היה לו כח גדול לפעול שילחיו השדות לגדל תבואות מצורכות כידוע.

רבינו הסתופף בכל הרה"ק השר שלום מצעלזא זי"ע ומהרה"ק ר' יהודה צבי מסטרעטין זי"ע ובנו הרה"ק ר' אברהם מסטרעטין זי"ע, בשנת תרכ"ה נסתלק רבו ר' אברהם זי"ע, רק אז הסכים רבו לקבל על עצמו את עול ההנהגה, אף על פי כן לא הסכים לקבל קוויטלאך אך לא סירב לקחת כסף באומרו כי הוא אינו אלא גבאי לדהק שמקבל לעצמו לא יותר משכר מועט, ואכן לא לקח כי אם שכר מועט ביותר המספיק בקושי רב למחיית בני ביתו. את כל שאר הכסף חילק רבו לעניים ולנזכרים ובפרט היה שולח סכומים נכבדים לעניי ארץ ישראל ותמך רבות לחכמים לדיקים ומקובלים שמסרו את נפשם כבדי לדור בארץ הקודש.

והסתופף גם כן בהרה"ק ר' אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע סיפר הרה"ק ר' שמואל לעצטער ע"ה שהיה הגבאי אצל רבינו, שכנסע הרה"ק ר' ישראל מסאדיגורא זי"ע בן הרה"ק רא"י מסאדיגורא זי"ע לחתונת בנו בעיר רימנוב נסע דרך עיר סטרי, כשהגיע לסטרי נסע רבינו לקראתו, וכשנתן לו שלום שאל החתן הרה"ק ר' אברהם יעקב מסאדיגורא השני זי"ע את אביו על רבינו, מי הוא זה, ענה לו אביו, זהו ר' אורי"לע מסאמבור, ענה רבינו, מיין גוף איז אין סאמבור אבער מיין נשמה איז אין סאדיגער.

רבינו דר בעיר קאמארנא והנהיג שם רבי'סטעווע ואחר כמה שנים בשנת תרל"ח עבר לגור בעיר סאמבור אוקראינה ושם מנוחתו כבוד

רבינו פקד על פי רוב על חסידיו תלמידיו חכמים כי יבואו אליו על שבת קודש. ובפרט מי שהיה צריך ישועה עכבו ביותר על שבת קודש. ואמר הטעם על זה: דהא חזינן שיש כמה אנשים אשר בנסעם להצדיק לבס מלא בקשות רבות, ובבואם לפני הצדיק נשתכחו מלבם, ואינם מדברים מהם כולם, ואעפ"י כ נושעים עליהם. אלא זאת היא העניין דמאניו בראצפ"ד תענית כ"ה ואמרי לי' עד מתי אצטער בהאי עלמא, וא"ל אלעזר בני נחא כך דאפכי לעלמא מרישא, אפשר דמחיליד בשעתא דמוזני וכ"ו, והק' איך רצה הקב"ה להחריב כל העולם עבור ר"אן וכי לא הי' עוד לדיקים הזמה"ו, וא"ר חייא בר אבא אר"י יומא ל"ח אפי בשביל דליק א' עולם מתקיים שנה' ואי"ע, והלא בזמן ההוא היו כמה תנאים, ואיך יכולין לנו לומר כי רק זאת היא הכונה שרצה הקב"ה להפוך את העולם עבור ר"אן? ותי' בדברי האור"ח הק' דבריאת העולם לא היתה רק על ששה ימים, וביום השבת היתה צריכה ליחריב, רק בשכר זאת שישראל שומרין את השבת, עי"כ יכולה להתקיים, ואחר שבת נעשה בריאה חדשה ע"כ, וזאת אמר הבו"ת לראצפ"ד, נחא דאפכי לעלמא, פ' שתמתינ עד אחר השבת, ואז הלא הוית בריה חדשה, ואפשר יבוא מזלך בין העשרים, וכן היא ג"כ כשבא האדם אל הצדיק וקובע אצלו שבת, ונעשה האיש בריה חדשה, עי"כ נשכח ממנו בקשותיו ונחפז מזל לטובה ע"י תפלות הצדיק, ועל ידי זה יש לו ישועה אצל הצדיק עכ"ל הק'.

אברהם אבינו הכניס את אמונת הצדיקים בהבוי"ת ש' שיאמין בו. וזהו שדקדק הכתוב לכתוב: והאמין בד' : פי' שהכנס את האמונה בהקב"ה שיאמין בהצדיק הזה. לכן החשיב לו הקב"ה את זאת לצדקה, כיון שאותה המצוה לא הי' יכול לקיימה כביכול עד כה. (אמרות טהורות)

בפרשת חיי שרה

ויאמר עבד אברהם אנכי: פי' על פי מאמרם ז"ל דעבד ליה לאיש מלוה, (משלי כב-ז) אם כן אם האדם נותן צדקה הרי הוא כמלוה להקב"ה, כמאמר חז"ל: עשר בשביל שתתעשר, (תענית דף ט עמוד א) ואמרו ז"ל: לוו עלי ואני פורע, (ביצה דף טו:) וכיון שאברהם אבינו הי' מקור החסד והי' מלוה, לכן אמר הבו"ת ש' כביכול עבד אברהם אנכי, ויפורש הפ' עזה"ד עבד אברהם אנכי: פי' מי שאמר אנכי על הר סיני, הוא עבד אברהם כביכול. (אמרות טהורות)

מתורתו של רבינו זי"ע

בגמרא ביצה ט"ו: אמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר ברבי שמעון אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל בני לוו עלי וקדשו קדושת היום והאמינו בי ואני פורע. למי שאין לו כדי צרכי שבת. הן אם הקב"ה רוצה לפרוע למה יהיה האיש צריך ללוות, יתן לו מיד היד ה'תקצר כעת? אולם הענין הוא כך האדם כשיעשה עבירה ח"ו הרי הוא מתרחק מהש"ת והוי כמודר הנאה ולכן לא יוכל הש"ת ליתן לו פרנסתו, אמנם הנה איתא (מסכת נדרים ל"ג) המודר הנאה מחבירו פורע לו את חובו, וזהו שאומר הקב"ה אע"פ שלא אוכל ליתן לך, עם כל זה לוו עלי ואני פורע. (שפתי צדיקים)

והאמין בד' ויחשיבה לו בצדקה: פי' בדה"ז דהטעם שאנו מברכים אשר קדשנו במצותיו, היינו כיון שאנו עושין את המצות אשר הבו"ת ש' כביכול עושה גם כן אותם בעצמו, מה שאין כן אותה המצוה של אמת צדיקים אין לו להקב"ה במאמה"כ: (איוב טו טו) הן בקדושי לא יאמין, אולם

רבינו הרה"ק רבי יעקב יחזקיה גרינוואלד נולד בעיר ברצנה לאביו הרה"ק רבי משה מחוסט בעל ערוגות הבושם זי"ע בן הגה"ק רבי עמרם מחוסט זי"ע, שהיה נכד של הגה"ק ר' יוסף מטשעטשאוויץ זי"ע ולמעלה בקודש זי"ע. ולאמו הרבנית הצדקות מרת זיסל לבית גסטנער ע"ה

בעיר פאפא התגורר יהודי עני ואביון וקטן ויגדוויניץ, פעם אחת בערב ראש חודש, חלה במחלה אנושה והגיע עד שערי מות רח"ל, פרצה אשתו בעיומה של תפילת יום כפור קטן לבית הכנסת, והחלה לבקש בצווחה ובכדי תמרוצים לפני רבינו על בעלה הנטוה למות. רבינו שאחז באותה עם במילים "אם בשמאל דחיתו קרבהו הימין" נעמד וקרא בקול גדול: רבונו של עולם! אם בשמאל דחיתו דהיינו בשמאלה עושר וטובה, שהרי לרש אין כל, קרבהו בימין, לכל הפחות תן לו אורח ימים בימינה, להחיותו מחליו לאורך ימים. ואכן שמע ה' תפילתו, והאיש נרפא וקם ממחלתו. (רשומים בשמ"ק)

נסתלק לגנוי מרומים שבת קודש ב' אדר בשנת תש"א ונקבר בבית הקברות היהודי בפאפא.

וסיפר שרבינו נחלה ביום חמישי וכאשר הגיעה הידיעה לגאולאנטא עשה הגה"ק ר' יהושע בוקסבוים מגאולאנטא בעל נחלי יהושע זי"ע משמורות שיאמר להללם, ובכל ארבע שעות החליפו למשמרה אחרת, וזה אמרו תהלים עד ליל שבת. בזיל שבת במשך כל הזמן שעברו הבחורים לפנו אמר לכל אחד מהם: יעקב יחזק' בן זיסל לרפואה שלימה, ולמחרת עשה מי שברך עבורו, אבל אחר הארבעים פסק מלדבר מהויגד יעקב. (אז נסתלק רבינו בפאפא) והגיע לתפלת מנחה בשעה

מאחרת, לפני שנכנס להתפלל נעצר ליד דלת בית מדרשו טעשה תועות משונה, סעודת שליטת ערך במהירות, ותיקף במוש"ק יאח מבית המדרש, ונכנס לחדרו והתבודד שם, ביני לביני הגיעה ידיעה שנסתלק רבינו הויגד יעקב, הבחורים הזממנו כמה אויטאם לנסוע לפאפא והלכו להיפרד מרם, יאח הגה"ק מגאולאנטא נגדים בעינים ברכיות, ואמר להם: הגם נוסעים, גם אני הייתי אריך לנסוע. באמצע השבוע נכנס בנו בחור החשוב יודל לבית המדרש ונאסף הבחורים סביבו, וסאלו אותו האם יש לאביו רוח הקודש? דמנין ידע שהרב מפאפא נסתלק? כאשר עמדו יחדיו, עבר הגאון מגאולאנטא שם וסאל ממה מדברים? אמר לו בנו מה שסאלנו. אמר הגאון: נארישע קינדער, ווען א טיש וואס שטייט אויף פיר פיס און איין פוס פעלט, הייבט דער טיש אן זיך לו שאקלען, האבען די דריי פיס רוח הקודש? (שיח זקנים)

נשאר אחריו בניו הקדושים הרה"ק ר' יוסף גרינוואלד בעל ויחי יוסף זי"ע שמיאל ממקומו.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה גאון וקדוש, בפתחו פיו בדברי תורה היו הדברים מאירים כנתינתם מסיני, חודרים לעומות ונספגים בדם, וכן קדושת דברי תורתו היו רוחאים ומכבדים את נשמת הקהל שומעי לקחו, כל כולו אומר קדוש היה לו משקל זהב בפיו כל דיבור שיאמר מפיו היה אחרי מחשבה וזהירות, וכל מילה מדודה במידה ובמשקל,

כל שיחת חולין שלו או ווערטעל היו מלאים קדושה ויראת ה' טהורה, כל שיחו ושיגו היה מלא עומק בעבורת השם יתברך.

אמר על אלו שקובעים עיתים לתורה: אע"פ שלכאורה הזמן המועט של הקביעות ללימוד התורה בטל הוא ברוב היום שאינם עוסקים בחזרה, אמנם מכיון שאותה השעה או שעתים שאותם אנשים קובעים היא בגדר דבר קבוע" הרי כבר אמרו חז"ל: (יומא פ"ד ע"ב) כל קבוע כמחלה על מחלה דמי, ואינו בטל ברוב. (רשומים בשמ"ק)

רבינו היה תלמיד מאביו הק', ותסתופף בכל אדמור"י בעלזא זי"ע.

כשהגעו לפרקו בשנת תר"ם נשא להרבנית הצדקות מרת שרה רבקה ע"ה בת דודו הגה"ק ר' ישראל מנחם ברוין אב"ד ברעזוויטץ בעל שארית ישראל זי"ע,

בשנת תרס"ו התמנה לאב"ד בליקוב

ובשנת תרע"ב התמנה לאב"ד לנהלים במקום דודו הגה"ק ר' אליעזר דוד גרינוואלד בעל קרן דוד זי"ע שעבר לכהן לאב"ד אויבער וויסובה.

וסיפר שפ"א שובת שבת חתנו הגה"ק ר' ישראל מנחם ברוין אב"ד ברעזוויטץ בעל שארית ישראל זי"ע אכלו בנהלים, ומסר לו רבינו את כל הנהלת רבנותו בתפילה ובאמירת דברי תורה בשולחנות, וכאשר גמר אמירת ד"ת בסעודת שליטת אמר לרבינו שיאמר גם הוא דברי תורה כאשר הורגל, ולא קיבל דבריו, אמר לו חתנו: כאשר הנשמה יתירה שיש לבר ישראל בשבת קודש בזה בחזרה לעולם העליון אחר השבת שואלין אותה: מה חידשה בחזרה בשבת כהיותה בעולם הזה? והשיב רבינו בדרך כחוט: ששבת זו חידשה זאת, שלא אמרתי תורה בשולחן. (הקדמה ויגד יעקב)

בשנת תרפ"ד עבר לכהן בחור אב"ד בנהיאל ועמד בראש ישיבת בעיר.

בשנת תרפ"ט התמנה לאב"ד של קהילת פאפא שעל שמה הוא נקרא עד היום,

ושם עמד בדאשות ישיבה גדולה שהייתה מהגדולות והחשובות באונגארען.

וסיפר שהרה"ק ר' יעקב משה מקאמארנא זי"ע שבת בשבת מזכרים לכול בשנת תרפ"ט בעיר פאפא והתאכנס אז בבית של הר"ר האפמאן ז"ל ונכנסו אליו טובי העיר וסיפרו לו שצדעתם להביא את הגה"ק ר' יעקב יחזק' גרינוואלד בעל ויגד יעקב לפאפא בחור אב"ד דקס. ואחר השבת אחר התפלה נסע בעגלה (פיאק) לאכסנותו, כשנסעו דרך רחוב אחד שכל דייריו היו יהודים, והראו להרה"ק מקאמארנא על בית אחד שרצו לקנותו עבור הויגד יעקב, התסתכל הרה"ק ר"מ על הבית ואמר: איך היים נישט קויפן, עם שטעקט לא א טומאה, ונתגלה אח"כ שגר שם איש אחד (הגם שה' שומר תורה ומצוות) עם א"א רח"ל שבהא מרוסלאנד והוא לא ידע, ולאחר זמן נמכר הבית והוא לבית המתים של נכרים. (שיח זקנים)

אביתו של רבינו לתלמידיו גדולה כמים שאין להם סוף, ודאגתו ומסירותו לכל תלמיד ותלמיד באפי נפשים, הן בגשמיות והן ברוחניות, היו לשם דבר.

ב אדר'ב תקע"ג

רבי אהרן אריה ב"ר מאיר זי"ע מפרעמישלאן

רבינו הרה"ק רבי אהרן אריה מפרעמישלאן הנקרא ר' ארון לייב זי"ע נולד בשנת ת"ק לבנו בכורו לאביו הרה"ק ר' מאיר הגדול ראש שושלת פרעמישלאן זי"ע בן הרה"ק ר' יעקב זי"ע בן הרה"ק ר' דוד זי"ע בן הרה"ק ר' משה השרף זי"ע ולמעלה בקודש גאוני וצדיקי ארץ כולם בעלי גלוי אליהו זכר לטוב עד הגה"ק רבינו יצחק מקורביל בעל הסמ"ק ושו"ת מן השמים זי"ע בן הגה"ק רבינו יוסף מקורביל הנקרא הר"י מקורביל מבעלי התוספות זי"ע מגזע התנא האלקי הלל הזקן ז"ל מגזע שפטיה בן דוד מלך ישראל חי' וקיים ע"ה.

זי"ע הרה"ק ר' נפתלי לבי מראפשיץ בעל זרע קודש זי"ע הרה"ק ר' חיים מטשערנאוויץ בעל באר מים חיים זי"ע הרה"ק ר' לבי הזקן מדעלאטין זי"ע ועוד שאר גדולי דורו, כולם היו כחלמידים ממנו, או הכניעו עצמם לפניו כחלמיד לרב.

נסתלק לגנוי מרומים ב' אדר בשנת תקע"ג.

נשאר אחריו בניו הקדושים וטהורים לדיקי הדור, הרה"ק ר' יצחק מקאליש זי"ע הרה"ק ר' מאיר השני מפרעמישלאן זי"ע הרה"ק ר' בערטי'שע מצרעזשאן זי"ע והרה"ק ר' מיכל מקאמארנא זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה איש אלקים גדול ונורא בעל רוח הקודש אמתי עניו כהלל בוצ"ק חו"פ, בעל אוהב ישראל ובעל דקה נפלא, אוהב את המקום ואוהב את הבריות ומקדשים למקום ב"ה, בעל מדות נשגבות, ועל כל מדה רעה שהרגיש בו, כדי לשכרה התנעה ארבעים יום, ומעשיו ונפלאותיו אין לספר כי רבו הם.

רבינו ידע לומר על גדולי דורו שורש נשמתו וגלגולו, וידוע כי זהו רבינו ילד קטן מוטל בעריסה, אמר על מרן הבעש"ט זי"ע שהוא האר"י הק', ועל הרה"ק ר' דוב בער המגיד הגדל ממעזריטש זי"ע שהוא רבי חיים וויטאל זי"ע, כי שורש נשמתו של הבעש"ט היה מנשמת האר"י הק' ושורש נשמתו של הגמג' ממעזריטש זי"ע מרבי חיים וויטאל זי"ע, וכל התיקונים והיחודים שנעשו ע"י האר"י הק' עם תלמידו רבי חיים וויטאל זי"ע חזרו חלילה ע"י הבעש"ט הק' עם תלמידו המגיד ממעזריטש.

רבינו היה תלמיד מובהק מהמגיד הרה"ק ר' יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע

והיה מפורסם שיש לרבינו גלוי אליהו זכר לטוב, וגם רבו המגיד מזלאטשוב העיד עליו שהוא בעל רוח הקודש ובעל גלוי אליהו ז"ל, ואמר שקבלה בידו שמצית שני ואלך עד רבינו ועד ככלל לא פסק מכל הדורות הרוח הקודש וגלוי אליהו ז"ל. ועוד העיד עליו רבו: שיש לו נשמת נדב ואביהו.

מקובל מרבינו שאלהיו הנביא זכור לטוב גילה לו ב' דברים, א' שלא ישנה אחרון של פסח משאר יום טוב פסח שהיה נזהר בכל החומרות, וזאת בזה שיטביל המוציא במלח, וב' שלא ישנה שמיני עשרת משאר יום טוב סוכות לענין ישיבה בסוכה. (נטעי גבריאל)

כל ימיו השתדל רבינו בכל כחו להביא הגאולה, כמקובל המעשה שרבינו למד בכל יום עם אליהו הנביא ז"ל, פעם אחד ביקש רבינו מאלהיו ז"ל שיגלה לו עת ביאתו לבשר הגאולה, השיב לו אליהו שאין לו רשות לגלות. אמר לו רבינו אם כן איני רואה ללמוד עוד ממך, הלך אליהו אל הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזענסק זי"ע והתאונן לפניו שרבינו אינו רואה ללמוד ממנו, פעל הרבי ר' אלימלך בכחו הגדול שרבינו יבא אליו, והוכיח את רבינו שאינו רואה ללמוד עם אליהו הנביא עד שיבשר לו עת הגאולה. הסביר רבינו להרבי ר' אלימלך טעמו ונימוקו למה מבקש זאת מאלהיו, אז הסכים הרבי ר' אלימלך כי האלק אתו. ואמר הרבי ר' אלימלך לאלהיו הנביא שימלא בקשתו ויגלה לו, ואלהיו הנביא אכן גילה לרבינו קץ הגאולה.

רבינו הי' אחד מיחידיו סגולה שדור שנסעו אליו חסידים לאלפים ובתוכם גם כמעט כל לדיקי דורו, ומהם הרה"ק ר' אליעזר מליזענסק זי"ע בן הרה"ק הרבי ר' אלימלך בעל נועם אלימלך מליזענסק זי"ע הרה"ק ר' לוי יצחק מצאנז'טשוב בעל קדושת לוי זי"ע הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל מאפטא בעל האוהב ישראל זי"ע והרה"ק ר' ישראל המגיד מקאנז'טשוב בעל עבודת ישראל זי"ע הרה"ק ר' לבי הירש מנדבורנא בעל זמח"ה ללבי זי"ע הרה"ק ר' אברהם חיים מזלאטשוב בעל אורח לחיים זי"ע, הרה"ק ר' מרדכי מנעשחין זי"ע הרה"ק השרף ר' אורי מסטרעליסק זי"ע הרה"ק ר' מנחם מענדל ראש שושלת קאסוב בעל אהבת שלום זי"ע הרה"ק ר' יהודה לבי מסטרעטין זי"ע הרה"ק ר' לבי הירש מזידיטשוב בעל עטרת לבי זי"ע הרה"ק ר' שלמה מדאלינא

מתורתו של רבינו זי"ע

דוד המלך אמר בתהלים קאפיעטל ד' בני איש עד מה כבודי לכלימה וכו' שכאשר אדם השלם מואס בכבוד בראשית הרחקתו מן הכבוד, אם עושין לו כבוד, נכלם ומתבושש, כי ישער בנפשו דלפי ערכו לא יאות לו הכבוד הזה, ואח"כ כשיזכה באמת למדת ענוה קונה מדת ההשתוות, ששוא אצלו אם יחרפהו או יכבדהו, ושוב לא יבוש בעת שמכבדו אותו, כי הכל שווה אצלו, וזה שצחק דוד המלך ע"ה: עד כמה כבודי לכלימה, עד מתי אתבייש בעת שמכבדו אותי, הלא הייתי צריך להיות במעלה שיהיה הכל שווה אצלי אם יכלימני או יכבדוני.

רבינו הגה"ק רבי אליעזר די אבילה בעל באר מים חיים הנקרא רב אד"א זי"ע מגאוני הספרדים נולד ערב פסח בשנת תע"ד בעיר ראבט לבן יחידו לאביו הגה"ק ר' שמואל די אבילה דומ"ץ מראוקאו בעל און שמואל זי"ע [גיסו של הגה"ק רבינו חיים בן עטר בעל אור החיים זי"ע] בן הגה"ק ר' משה מקנס זי"ע

וכשגגיע לפרקו כבן חמש עשרה שנה, השיאו אביו הק' לבת הגה"ק ר' אליהו בן שושן זי"ע מנכבדי העיר סאלי.

רבינו התפרסם בעולם התורה בזכות ספריו הרבים והחשובים העוסקים ברובם בציאור מסכתות הש"ס. ומהם נדפסו ספר מגן גיבורים על מסכת בבא מציעא ועל מסכת הוריות, וספר מלחמת מלואה על כמה מסכתות, קונטרס חסד ואמת לרושים, ספר מעין גנים על טור שו"ע יו"ד וחושן משפט, שו"ת באר מים חיים, הנקרא גם בשם שו"ת דרב אד"א, ועוד שנשאר בכת"י על תנ"ך.

פעמים רבות עמד רבינו לימין הקהילה בעיתות צרה ומלוקה

ומסופר שבזמנו הייתה סכנת שיטפון שאיימה לשטוף את העיר ראבט בגלי האוקיינוס הסוערים, הלך רבינו ביחד עם המלך ועם נכבדי העיר ניגשו אל שפת הים, רבינו לקח את מקלו ותקעו במי הים, הים שב לאחוריו וסקט. בעוד המלך משתאה, הזהירו רבינו שלא ירע ליהודים.

ופעם אחת ישב רבינו בחדרו ותוך כדי למודו ופלפולו, כתב השגה על הגה"ק ר' יהודה בן עטר ראב"ד פז המבונה רבי לכביר זי"ע שהיה

מלומד בניסים. בעודו כותב את ההשגה, ראה לפניו אריה המבקש לטורפו, רבינו נבהל ונמלט אל חכמי העיר, כשסיפר להם את הסיבה למנוסתו, שאלו אותו מה עשה באותה שעה? כשהשיב להם שכתב השגה על רבינו יהודה בן עטר, אמרו לו: האריה זה הדיוק- גור אריה יהודה, וולוי תורתך וזכות אבותיך, היה האריה טורף אותך. סיפור זה עם ציור האריה, מופיע על מצבתו של רבינו יהודה בן עטר זי"ע בפז ויש אומרים שרבינו הוא אלא שרבינו יהודה בן עטר זי"ע.

רבינו נסתלק לגנזי מרומים באי ימיו בהיותו בן מ"ז שנים בלבד, בג' אדר ראשון בשנת קודש בשנת תקכ"א ומנוחתו כבוד בעיר ראבט.

שם בעיר ראבט יקנו בית הכנסת מפואר על שמו וזכרו עד היום.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה מפורסם לגאון עמוס חריף ובקי הפלא ופלא חכם אמיתי למד יומם ולילה ולא ימינו מתוך האהל מהגן החמה עד סוף היום, ולילה יהיה דעתו, עושה ומעשה מרביץ תורה בדרים והיה כמעין המתגבר ושקדן גדול, וגירסא לא פסקה מפומיה, שייק עייל שייק נפיק לא מחזיק טיבוחא לנפשיה, וזכה יוכן מדוע כבר גביל לעיר חיבר חיבורים חשובים.

וכתב בספר שם הגדולים: ומפי מגידי אמת שמעתי מהפלגת עיונו בעומק וחורפא וקלות הפלא ופלא, ולרוב עיונו היה כותב ואח"כ חוזר ומחוק וכיוצא, ולכן אינו ניכר מהספר גדולתו כל כך. וכבר העידו עליו רבני המערב בהסכמותיהם מעידין מן המכירין. ומתלמידיו שמעתי מגדול שקידתו לא נתן שיה לעיניו כמעט.

וסיפר מחכמי מרוקו סיפור מופלא: בילדותו התקשה לרבינו בהבנת דברי המהרש"א על תוספות באחת ממסכתות הש"ס, וכשלא הצליח להבין את דבריו, התחיל לבכות, דלת בית

המדרש נפתחה, וזמן הדור פנים, לבוש בג'לאביה, נכנס, שאלו הזקן: למה אתה בוכה? רבינו היה בטוח שאותו זקן אינו בקי בנבכי הסוגיות, בוודאי לא בדברי התוספות, על אחת כמה וכמה לא בדברי המהרש"א. על כן התחמק מלענות לו. לאחר הפצרות מרובות ענה לו רבינו, והזקן הסביר לו את דברי התוספות בצורה כזו שדברי המהרש"א היו ברורים ביותר. מיד לאחר מכן נעלם הזקן.

באותו הלילה הגיע הזקן בחלומו, ואמר לו: כי הוא היה המהרש"א, וכי נשלח משמים להסביר לו את התוספות כהערכה לכך שהוא יגע ועמל בלימוד התורה הקדושה.

רבינו למד תורה מפי אביו הק' זי"ע ומפי דודו הגה"ק רבינו בעל אור החיים הק' זי"ע.

וסיפר כי בהיותו רבינו ילד קטן כבן ז' ביקר אלסל דודו בעל האור החיים הקדוש זי"ע, ושאל את אמו: היכן אליעזר? השיבה לו: שהוא בחצר. מבעד לדלת חדרו הסגורה נשמע רעש של ספסלים ושל שולחן. האור החיים הציץ מבעד לחור המנעול, וראה את רבינו קופץ על הביסאות כמנהג ילדים. כשסיים לקפוץ שאלו: מדוע תמיד כשאני בא לבקדך אתה רכון על ספר, ואלו עתה הינך מתנהג כך? השיב לו רבינו: כי מעולם לא עשה כך, אלא ילדי השכונה כבר צוחקים על כך שאינו מתחבר אליהם, וכבר מספר ימים שהיאר הרע מתגרה בי ומשכנע אותו שדלוי לו ללכת החוצה ולשחק, על כן החליט לעשות פעם אחת את רצון היאר, כדי שהלה יתן לי ללכת במנוחה לבית המדרש וללמוד תורה. ונהנה דודו האור החיים הק' מהתשובה.

רבינו הגה"ק רבי יהודה גרינפעלד בעל קול יהודה מסעמיהאלי זי"ע נולד בערך בשנת ת"ר לאביו הרה"ק ר' שמעיה מאיהעל הנקרא רבי שמעי' חסיד זי"ע [גם הרה"ק ר' משה טייטלבוים בעל ישמח משה זי"ע שהיה אז אב"ד שם, הכתירו בתואר זה שהתנהג בחסידות ופרישות ועסק בתורה ועבודת ה' בן הגה"ק ר' אברהם זי"ע חתנו של הגה"ק ר' שמעון ליבערמאן אב"ד שעניא זי"ע תלמידו של הרה"ק ר' יעקב יצחק בעל החוזה מלובלין זי"ע שהיה קוראו דער שיינער רב, ולאמו היתה נכדת רבינו רבי יום טוב ליפמאן העללער בעל תוספות יום טוב זי"ע

בהיכל רבו, ברכת פרידה ניתן לו רק כאשר הודיע לרבו על הדרכיה הנערצת שקיבל מחותנו לחזור לביתו ורק אז העניק לו רבו את ברכת הפרידה.

ידידות רב היתה עם הרה"ק ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים מסיגעט בעל ייטב לב זי"ע והיה מרבה לפלפל עמו, ובעל הייטב לב אמר עליו: ווער עס האט א פארהוילען חוס' אין ש"ס קען פרעגנען ר' יודא'לע חוסטער. וגם היה ידידות עם הרה"ק ר' שלמה יהודה לייב וויינבערגער אב"ד באגאד זי"ע.

בשנת האחרונה לפני פטירתו חל הראש חודש אדר בערב שבת קודש והיה שם רב אחד שבא לקבל התרת הוראה במואש"ק קיבל ממנו התרת הוראה ומסרו לידו ואמר לו ה' ילכיה דרך, ואחר הדברים אלה התעלף ויאלה נשמתו בטירה לגנזי מרומים ג' אדר א' בן ס"ז שנים בשנת תרס"ז

נשאר אחריו בנו המפורסם הגה"ק ר' שמעון גרינפעלד בעל שו"ת מהרש"ג זי"ע שמילא מקומו, בנו הגה"ק ר' שלמה גרינפעלד אב"ד יועד מארמארג דומ"ץ מונקאטש זי"ע, בנו הגה"ק ר' אברהם גרינפעלד זי"ע וחתניו הגה"ק ר' ישעיהו פאללאך אב"ד וואלקערט זי"ע, הגה"ק ר' מרדכי יהודה לעוו אב"ד אינטערדאם זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו גאון מובהק ובקיאחו ה' נורא שידע כמעט כל הש"ס בע"פ עם הלשון, ה' ממס בור סיד שאינו מאבד טיפה, וכל מה שלמד ידעו בע"פ, ומדותיו ודקותיו אין לספר כי מרובים הם, ה' פשטן גדול עניו ושל רוח אי"ע חו"פ בול"ק,

בהיותו ילד כבן עשר שנים גלה למקום תורה והלך ללמוד בישיבת הגה"ק בעל קול אריה מצערגסאז זי"ע שהי' גר אז בעיר ה' מאד, ואם כי היה זעיר לימים היה כתלמיד חביב ביותר בעינו רבו והי' נוהג ללמוד עם רבינו בלילות הארוכים של חורף, מתחילת הלילה עד קרוב לשעות הבוקר, באחד הלילות לאחר שלמדו בהתמדה, משהבחין רבו שתלמידו רואה לנוח קצת, ראה לעוררו, ואחזו בשני ידיו הק' ואמר לו בזה"ל: זאג נאר יודעלעך קראו בשלשון חיבה ווער האט עולם הזה, אפשר מיינסטו דער גוי וואס שלאפט אין שטאל ביי די פערד האט עולם הזה? ניין, אונז וואס לערנען דיא חוספות, אין מאכען די וואוילע פעטליך אונז האב מיר עולם הזה.

באחד הימים ביקר שם הרה"ק ר' חיים מלאנז בעל דברי חיים זי"ע, ובעל הקול אריה זי"ע הלגי לפניו את תלמידו יודעלע היניק וחכים לבחון אותו, מרן הדברי חיים בחן אותו במסכת מקואות עם פירושי ר"ש טור ובית יוסף ושו"ע בעל פה, ובעל דברי חיים התפעל ממנו ביותר, ובעל קול ארי' שיבא אותו באזני בעל דברי חיים: ווען דער יונגעל לערנט אדרוך א סימן טור בית יוסף ושו"ע דאס ערשטע מאהל זאגט ער עם איבער אויסען ווייניג מיטן לשון, הבעל דברי חיים הפטיר איפוא " דיא וועסט אי"ה זיין א גדול בישראל, ברכה זו נתקיימה במלואה.

בהיותו בן שבע עשרה שנה נשא את בת הגה"ק ר' מרדכי כהנא מחוסט זי"ע בן הגה"ק ר' דניאל כהנא זי"ע בן הגה"ק ר' מרדכי כהנא אב"ד חודרוב זי"ע,

ואחר חתונתו יצא על התורה ועבודה בעיר חוסט וכבר אז ה' מפורסם לגדול בתורה, והגה"ק מהר"ם שיק אב"ד חוסט זי"ע התייעץ עמו בשאלות חמורות,

ל"ג שנים היה אב"ד בסענמייהאלי ונהל שם ישיבה, ובאו שמה גדולי רבינו ארץ לבקרו, וכולם סיפרו נפלאות מעטות גדולות בתורה.

מתקופה לתקופה היה נוסע ללאנז להסתופף בלל הרה"ק בעל דברי חיים זי"ע, ובאחד מביקוריו אלה שהה בלאנז מלפני הימים נוראים עד מחצית החורף, מדי פעם כשהיה נכנס לרבו לקבל ברכת הפרידה היה בעל דברי חיים פונה אליו מח חסר כך פה הלא לרשותך בית המדרש וספרים, ובשמחה נענה להצעת רבו והמשיך לשקוד על התורה

רבי מרדכי ב"ר אברהם זי"ע אב"ד פונא בעל הלבושים

אין מברכין ראש חודש תשרי שהוא ראש השנה כמו שמברכין שאר ראש חודש, וגם אין מזכירין ראש חודש לא בקרבנות ולא בתפילה בראש השנה, והכל מטעם כדי לעררב השטן, שלא ידע שהיום ראש השנה ויסמך בכסא ליום הגיונו, שהיה החדש מקושר שלא יזכירהו, ומטעם זה גם כן אין מרחיקין לקרות פרישת בראשית בראש השנה, שכן היה ראוי לקרות פרישת בראשית בראש השנה, דקרי' לה בראשית גבדא העולם, הכסא ליום האדם, מכל מקום אין מברכין אותו כדי שלא ירגיש השטן, ויאמר ודאי היום ראש השנה ומתחילין בו את התורה, וכן בשבת שאר ימים מרחיקין אותו, והואיל וכבר אידחי' ההתחלת התורה מראש השנה אידחי' עד כלות כל ימי טוב שהוא שמחת תורה, לפי שמאז והלאה יכולין לקרות הפרשיות זה אחר זה בלי הפסק. ואמר על זה הגה"ק ר' אברהם שטערן דומ"ץ נאנאוועקאמק בעל מלצ'א שו"ע: וכן בס"ד דכל זה מרומז בר"ת בראשית, ואמר תשרי בראית אדם שטן קטרגו, ועל ר"ת א"ל "תחילו תורה ב"רש ש"תא. ו"ל לכן שלא ידע שטן שהיום ראש השנה ולא תחילו לקרות בראשית בראש השנה ולא תחילו ר"ת בראשית שמחת תורה "תחילו ראשית ב"רש אילקס ע"כ

הרה"ק ר' יהודה לייב ילטישקוב זי"ע הנקרא ר' לייב שרה'ס על שם אמו הצדיקת מרת שרה ע"ה, נולד בראווי י"ז תמוז ה' ת"ץ לאביו הרה"ח ר' יוסף המלמד מלינשטיק זי"ע שמקובל שהיה מהל"ו צדיקים שבדורו, מצאצאי רבינו הגה"ק רבי יהודה ליוא המהר"ל מפראג זי"ע רבינו לא הכיר את אביו כי נפטר בעודו ילד קטן

לחן וראה את רבינו עובר בשוק לפני חנותו, וירץ אחריו ויאמר: רבי כבר הגיעה העת לשלם לי החוב! השיב לו רבינו: האם לא קבלת עדיין המעות? ענו: לא קבלתי כלום. אמר לו רבינו: האם לא שכח איזה פרץ את רימון שלו בחנותך? אז הבין האבדך כי זה שייך לו, שנשלח לו בשליחות רבינו לפרעון החוב, הוסיף האבדך וביקש את רבינו להראות לו את אחד מל"ו הצדיקים, לקחו רבינו אתו והראה לו אחד מהם.

הגה"ק רבינו רבי חיים ב"ר משה בן עטר בעל אור החיים הק' זי"ע נסתלק ט"ו תמוז תק"ן, ושני ימים אחר כך ביום י"ז נכנס רבינו לעול המצות, ואמו הביאהו להרה"ק רבי דוב בער המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע שיברכנו לרגל הכנסו לעול המצות, נתן המגיד לרבינו דורן דרשה חלק מנשמת אוה"ח הק', ובכח נשמת האוה"ח הק' פעל רבינו גדולות וגוראות כל ימי חייו, כנודע שהיה טם ומשוטט בכל כדור הארץ ממקום למקום לבטל גזירות מבני ישראל, ושהה הרבה בעיר וויען בפלטיין הקיסר, ובכח קד' שלט על הקיסר ופקד עליו מה לעשות ומה שלא לעשות, והקיסר הוכרח לציית לכל דבריו, ובכח זה ביטל מבני ישראל כל מיני גזירות, והגין על כל הדור בימיו, ולכל זה סייעו חלק מנשמת האור החיים הק' שיקבל מהמגיד הק', פעם בבחינת רואה ואינו נראה הכה רבינו את הקיסר יאזעף הראשון, בשביל שנתן חפשי גדול, ועל ידי זה נעשה ההשכלה רח"ל, והקיסר צעק שמכין אותו, אבל שום אחד לא ראה האיד שמכין אותו, והיו חושבין אותו למשוגע ר"ל.

רבינו היה תלמיד ממרן רבינו הבעש"ט הק' זי"ע ותלמיד הרה"ק רבי דוב בער המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע, ותלמיד רבינו היו גם כן צדיקים נסתרים, ובתוכם הרה"ק ר' יצחק מלבוז והגה"ק ר' עזריאל פאליצקער זי"ע.

נסתלק לגנוז מרומים ביום ד' לחודש אדר ראשון (י"א באדר שני) תקנ"א ומנו"כ בכפר יאליטשקוב,

זכותו הגדול יגן עליו ועל כל ישראל אמן.

רבינו היה איש אלקים קדוש, איש מופת אלקי כמלאך ה' כבאות, שלא נהנה מעוה"ז כלום ולא לן אכלו פרוטה, כל דרכיו ה' בהנע לכת בדבקות נפלא ה' מתבודד ביערות ובמדברות,

עיקר עסקו ה' מפורסם בפדיון שבויים ולחקן נשמות הנדחות, וכל ימי חייו כיתת רגליו ממקום למקום לקבץ מעות לפרנס ולכלכל צדיקים נסתרים, ואת הל"ו צדיקים שצדקו, ולצורך זה היה דרכו ללוות מעות מבני אדם, ויכלם להם על ידי שהמשיך להם שפע מלמעלה בדרך נס. ופעם אחת לזה מעות מבעל חנות, וכאשר הגיע זמן הפרעון, בא אל החנות שליח מלובש בלבוש פריץ, ואמר שרואה לקנות שם איזה דבר, והשאיר שם כים עם מעות, כאילו שכחו שם. ולבסוף נודע, כי בכים זה באו מן השמים לשלם לו את החוב אשר רבינו לזה ממנו (עבודה עבודה שיחות)

ונהג לטייל ביערות ובשדות ולהתהלך בשווקים וברחובות שמתקיים בהם ירידים, ודיבר עם נשמות החיים והמתים אשר פגש שם, ותיקם בחכמה נפלאה.

פעם פגש רבינו את הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאלוב זי"ע בהיותו ילד קטן רועה און אמו, ויען שהכיר בגדולת נשמתו, ביקש רבינו רשות מאמו לקחתו עמו, והביאו אל בית המדרש של הרה"ק ר' שמעלקא מניקלשבורג ושם נתגדל.

ואיתא בספר גבורת ארי: שדרכיו הנפלאים של רבינו העירו פעמים עליו חשד, ולא עמדו על סוף דעתו, ופעם בא ללובלין ותפשוהו, וראו לגלח זקנו לאות קלון וחרפה, בחשבה שזמרמה בא לקבץ כסף, התחיל רבינו לזעוק: רבש"ע ראה עם קדשך ישראל, כשהם רואים איש סר מאחריך, הם מקנאים קנאת כבודך, ותובעים את עלבונך, ודברים אלו פעלו על לב השומעים והניחו ממנו.

פעם אחת בעת עמדו ביריד הגדול שהתקיים סמוך לעיר בארדיטשוב, הגיע לשם אבדך בעל חנות של מיני בשמים, אשר בא אל הירד כדי לקנות בשמים למלאות את חנותו, פגש בו רבינו ושאלו: האם מוכרח אתה לקנות בשמים אלו? או אפשר לך לקנותם גם לאחר זמן? אמר האבדך שאפשר לו לקנותם גם לאחר זמן, כל לעת עתה יש לו עדיין בשמים בחנותו. ביקש רבינו ממנו שילווה לו המעות שהביא אותו לצורך מסחרו, והבטיחו לשלם לו אחר כמה חדשים, האבדך הסכים לזה והלוה המעותיו שעלו לסכום של שש מאות רובל כסף, וחזר לביתו. כאשר הגיע זמן הפרעון בו ביום בא פריץ לחנותו של האבדך לקנות ממנו מיני בשמים, ובאלוהו שכח שם כס הארנק יקר העשוי מעור הנקרא "רימון" ובתוכו סכום מעות, כאשר ראה האבדך את הכיס הגשמה, הניחו למשמרת עד שיחזור הפריץ ליקח את אבידתו. כעבור זמן מה הביט האבדך

בינו היה חסיד מפורסם המופלג הן בתורה והן ביראת שמים, היה מתלמידי הרה"ק ר' ישכר בער מראדישץ הנקרא הסבא קדישא זי"ע, והיה נוסע לרבו איזה פעמים בשנה ובכל פעם היה שוהה וישב שם איזה שבועות.

כמה ספרים שסיפר רבינו מרבו הרה"ק מראדישץ זי"ע

מימיו, לדיק עם התלבוזת קדושת שבת כמהו? והשיב לו האיש הג"ל בלחש: אם היית אצל רבי שלי אז ראית שזה לא נחשב לכלום! והנה לא שמע ולא ידע שום איש מהשיחה הזו שביניהם, רק תיכף לאחר הקידוש קרא הרה"ק מראדישץ למשמשו הר"ר נחמן ז"ל ואוהו עליו שתיכף ירחק משם את האברך הג"ל שעמד בסוף בית המדרש אצל הדלת ודיבר הדברי עזות האלו נגדו. ואחר כך דרשו וחקרו מה שהיה. (נפלאות הסבא קדישא)

נסתלק לגנוי מרומים ד' אדר ב' ומנוחתו כבוד בעיר אזורובר

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

בעת ההלוייה של רבו זי"ע לאחר קבורתו שהיה ביום א' שלח י"ח סיון בשנת תר"ג, הלך איש חסיד אחד ופירד מאת הרה"ק מראדישץ ולעק לחד קברו: רבו אבקש מכ"ק שיזכור נא לקיים מה שהבטיח לי ונחפז לדרכו, ורבינו לא יכול לשאול לו מה הבטחתו שהבטיח לו הרה"ק מראדישץ. בשנה השנית ביום ההילולא של הרה"ק מראדישץ, היה שם גם האיש החסיד הג"ל, והזכיר רבינו את עצמו מה שצחק החסיד הג"ל אשתקד לחד הקבר, שאל אותו רבינו על זה מה הבטיח לך הרה"ק מראדישץ? וסיפר שבי' חשוך בנים ר"ל זמן רב והבטיח לו הרה"ק מראדישץ שיושע צבנים במהרה, ותודה לקל שבה עתה לבשרו הבשורה טובה.

איש אחד מבאראנוב נפל מהעליה לארץ ונתמזמז מוחו עד שיאח מוחו לחוץ וניטול ממנו הדעת והדיבור ר"ל, והרופאים כבר יאשו אותו לגמרי. ויהי בחשכם מה לעשות, אמר אחד מאנשי ביתם: שנקון היה לנסות גם זאת ליסע עמו לראדישץ, כי שמע נפלאות נוראות כאלו מהאדיק הזה! ואולי ימצא תרופה גם עבור החולה הזה. מתחילה לא הסכימו אנשי הבית על זה מחמת גודל חולשת החולה ואולי ימות בדרך, אבל אחר כך הסכימו באמרם סוף סוף כבר אמרו הרופאים נושא שאין לו שום תקנה, ואולי שם ימצא עוד תקנה עבורו כי שמענו נפלאות ונוראות מהאדיק הלז, ותיכף נסעו עמו במהירות לראדישץ. והיה דרכו אצל הרה"ק מראדישץ כשהביאו חולב מסוכן אליו, אז תיכף הודיעו המשמשים להרה"ק מראדישץ להכניס את החולה אליו, או לפעמים כשלא הי' ביכולת החולה לזוז עם גופו הגישו את החולה עם המרכבה שהיה מונח עליו אצל החלון, ופתח הרה"ק מראדישץ את דלת קטן שבחלון (ליפטשיק) והביט בפני החלון. וכן עשה אצל זה החולה כשהביאו לפניו נתן לו איזה משיחה (מאשץ) ומשח אותו במקום המוח ותיכף הרגיש הטובה עד שהטוב לו בכל פעם יותר ויותר ונסע מראדישץ בריא כאחד האדם.

סיפר רבינו שסיפר החסיד הר"ר שמואל ר' יצחק'לס ז"ל מעיר וולאזאנווא בעת שהי' עם אביו הרה"ח ר' יצחק'ל ז"ל בראדישץ על שבת קודש אצל הרה"ק מראדישץ זי"ע, ויהי בליל שבת קודש קודם הקידוש והחסידים והחרדים כבר מתכנסים בבית המדרש והמחינו על ביאת הרה"ק מראדישץ לבית המדרש לקדש, ויהיה בבואו מחדרו בצגדי משי הלבנים שלו כדרכו בקודש ופניו היו צוערים אז כלפיד אש אשר אי אפשר היה להביט בפני קדשו, והנה אחד מאברכי חסידי ראדישץ פנה אל חסיד אחד שלא היה מאנ"ש רק מאותו האנשים שהתנגדו עליו שעמד אצל הדלת היוצא חוץ, ולחש לו באזניו ואמר אליו: תאמר לי האמת? הראית בזאת

ה אדר'א תרכ"ד

רבי שמואל אברהם אבא ב"ר משה זי"ע מסלאוויטא

רבינו הרה"ק רבי שמואל אברהם אבא שפירא מסלאוויטא זי"ע נולד בשנת תקמ"ז לאביו הרה"ק ר' משה שפירא מסלאוויטא זי"ע בן הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע בן הרה"ק ר' אברהם אבא שפירא משקלוב זי"ע בן הרה"ק ר' פנחס המגיד בשקלוב זי"ע בן הרה"ק ר' משה שפירא הראשון זי"ע מצאצאי הגה"ק רבינו נתן נטע שפירא מקראקא בעל מגלה עמוקות זי"ע, בן הגה"ק ר' שלמה זי"ע בן הגה"ק רבינו נתן אשכנזי שפירא מהורדנא בעל מבוא שערים על השערי דורא זי"ע בן הגה"ק ר' שמשון שפירא זי"ע ממשפחת קדושים מעיר שפייער הי"ד, ולמעלה בקודש עד דוד מלך ישראל חי וקיים ע"ה. ולאמו בת הגה"ק ר' יצחק מוץ מפולנא זי"ע

רבינו היה גדול בתורה חסיד וקדוש ה',

כשהגיע לפקדו נשא לאשה בתו של הרה"ק ר' אריה לייב זי"ע בן הרה"ק ר' חנינא ליפא מחמלניק זי"ע.

אביו של רבינו הרה"ק ר' משה זי"ע היה היחיד מבני הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע שלא הסכים לקבל שכר על רבנותו לכן פתח בית דפוס ספרים בסלאוויטא בשנת תקנ"ב ולאחר מספר השנים העביר את הניהול הסופי של בית הדפוס לשני בנים, לרבינו ולאחיו הרה"ק ר' פנחס זי"ע,

והם הדפיסו כמה ש"ס וכתב כתי"ש של גו"ל הדור בבית דפוס שלהם על הולדתם, וכמו כן הדפיסו את ספר הזהר הק' בהדפסה מדויקת מאוד ועוד ספרי קודש רבים.

וידוע כי לדיקי הדורות החשיבו לזכיה גדולה ללמוד בספרים שנדפסו בדפוס של הרה"ק ר' משה מסלאוויטא ובניו הק', כיון שכל המלאכה מתחלה ועד סוף נעשתה על ידי אנשים צדיקים יראי ה', ותלמידיו מרן הבעש"ט הק' זי"ע הקפידו מאוד על ענין זה, שלא יתערב זר במלאכת ההדפסה, כי כח הפועל בנפשל.

בשנת תקצ"ה בשביל העלייה יצב רבינו ביחד עם אחיו הרה"ק ר' פנחס זי"ע בבית הכלא, וסבלו עניים קשים ומרים, ד' שנים התגלגלו רבינו עם אחיו בחקירות ועינויים עד שבשנת תקצ"ט נפסק דינם של כל אחד מהם לאלף וחמש מאות מלקות, ולאחר מכן ישלחו לשחרית חייהם לסיביר.

לא אחירו האזכרים מלבצע את פסק דינם האכזרי, והעבירו האחים בין שתי שורות של חיילים חסונים כאשר כל אחד ואחד מהם מלקה את העובר לפניו בשבט שהיה בידים.

וסיפר שרבינו ואחיו היה וויכוח מי ילך הראשון כי הראשון יקבל מכות חזקות והשני יקבל יותר חלש מפני שהחיילים יהיו כבר עייפים, רבינו טוען כי מאחר שהוא הבכור ילך הוא בראשון. אך אחיו טען כנגדו ודמעות ביקש מרבינו כי הוא רוצה ללכת בראשון לבל יטריד לראות בסבל אחיו הבכור, לבסוף ניצח אחיו הק' והוא הלך הראשון.

רבינו הרה"ק רבי זאב וואלף מטשארני- אוסטראה זי"ע נולד בעיר מטשארני- אוסטראה סמוך לעיר האניפאלי לאביו הרה"ק ר' נפתלי צבי זי"ע

בין רבינו להרה"ק מקאליסק זי"ע, כמו בכל שנת בסעודה שלישית הלך רבינו להרה"ק מקאליסק זי"ע ובכל סעודת ראש חודש בא הרה"ק מקאליסק אל רבינו.

לאחר י"א שנה ד' שבט בשנת תק"ע נסתלק הרה"ק מקאליסק זי"ע ורבינו עמד מעתה בראש עדת החסידים בטבריה.

נסתלק לגזי מרומים ביום ראשון ה' אדר בשנת תקפ"ג ומונ"כ בבית החיים הישן בטבריה בחלקת תלמידי הבעש"ט זי"ע.

על פטירתו מסופר: כי דרכו של רבינו היתה כל ימי חייו שלא עצם מעולם את עיניו הקדושות אף בשעת שינתו היו עיניו פקוחות, והנה כמה שעות קודם פטירתו ראה אחד התלמידים כי עצם רבינו את עיניו, מיד החל לצעוק ולזכור, כי חשב שרבינו עבר לעולם האמת, אזי פתח רבינו את עניו ואמר: אל תפחד, עצמתי את עיניי כדי להסתכל בדורות האחרונים, וראיתי שבעה"ר אפילו אנשים גדולים בחסידות כמוך בעלי מדרגות, יהיו כריכים לסייעתא דשמיא, להינצל ממהשבות מהרעורי מינות ומהשבות של ניאוף רח"ל, התחיל אותו תלמיד לזכור, ושאל מרבינו ומה יהיה העצה על כך, ענה: אייער עצה איז רעדין פון דייקים און פון אונז! וע"י התקשרות לדיקים תמלטו ולדיק באמונתו יחיה.

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' שלמה זי"ע, הרה"ק ר' אברהם נפתלי זי"ע הרה"ק ר' משה יצחק זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה איש אלקים גאון מופלא הן בחזרה והן בחסידות, וכבר בהיותו ילד ניכרו בו כשרונות מיוחדים וסגולות נדירות, התמדתו ומסירותו ללימוד התורה היו להפליא.

ופ"א רבינו על הפסוק זאת חוקת התורה אשר כזה ה' לאמור: ע"ד מאמרם ז"ל צ"ל האמנם אלם דלק תדברון: וז"ל: לעולם יעשה אדם עצמו כאלם יכול אף לדברי תורה? ת"ל דלק תדברון, וזהו הכוונה כאן צ"ל שלפינוי זא"ת חק"ת התורה: פירוש יהי החוק נתן ולא יעבור כי רק התורה דייקא אשר כזה ה' לאמור, וזולת זה לא ידבר כל עיקר ומלבד זה שאינו מזהה אדרבה אסור הוא.

היה מתלמידי הרה"ק רבי דוב בער המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע, שהחל להסתופף בלבו עוד בילדותו, והמגיד הגדול קרבו בלחות חבה יתירה.

מסופר: כי בהיותו בגיל שמונה שנים הכניסו פעם המגיד הגדול לשהות עימו בעת שסעד עם בני ביתו, אף שמקובל היה שאיש לא שעה עמו בעת ההיאוצרבות הימים אחר על כך רבינו כי למד אז מרבו כמה וכמה הגהות חיים.

לאחר פטירת המגיד הגדול צי"ט כסלו בשנת תקל"ג דבק רבינו ברבו רעו הרה"ק ר' משולם פייבוש מזאכריא בעל יוסף דברי אמת זי"ע.

מסופר: פעם כשחזר רבינו מזאכריא לעירו ליווה הר"ר משולם פייבוש כבדת דרך מחוץ לעיר, אחרי כן עבר רבינו לנגלתו כדי ללוותו חזרה לתוך העיר, משהגיעו לעיר שוב ליווה הר"ר משולם פייבוש אל מחוץ לעיר ושם ליווה רבינו חזרה אל תוך העיר- מחמת האהבה והחיצה הרבה ששררו ביניהם. מגדול התקשרותם אף דחה רבינו את נסיעתו לארץ ישראל מפני שלא חפץ להיפרד הר"ר משולם פייבוש זי"ע.

מאחר פטירת רבו הרה"ק ר' משולם פייבוש מזאכריא זי"ע בכ' כסלו בשנת תקנ"ה החל רבינו בהכנותיו לנסיעה אל ארץ ישראל ובקיץ שנת תקנ"ה יצא רבינו ומשפחתו עם השו"צ שלו לדרכו.

רבים הלכו לאורו ובין התלמידיו היה גאונים ודייקים ומהם תלמידו המובהק הגה"ק ר' דוד שלמה אייזנשטיין בעל לבושי שרד זי"ע, הרה"ק ר' מנחם מענדל האגער מקאסוב בעל אהבת שלום זי"ע, הרה"ק ר' יצחק צ"ר יהושע קאסובר זי"ע הרה"ק ר' זלמן לייב מטבריה זי"ע, וחתנו וממלא מקומו הרה"ק ר' ישראל אברהם מטשארני אוסטראה זי"ע.

מסופר לפני שנסע רבינו לארץ ישראל חכך בדעתו צמי יחבר למלא את מקומו, ואמר על אחד מחסידיו החשובים: ער טויג, אבער ער וויל לאך, ועל חסיד אחר אמר: הגם ער וויל נישט אבער ער טויג נישט, ואמר: כי בדעתו להטיל את התפקיד לתלמידו הרה"ק בעל אהבת שלום זי"ע באמרו: ער טויג און ער וויל נישט, ובאותו מעמד הכתיר לו להיות ממשיך דרכו.

בחודש אלול בשנת תקנ"ח הגיעו למחוז חפזו וקבע את מושבו בעיר טבריה, שם מלא את הרה"ק ר' אברהם מקאליסק בעל חסד לאברהם זי"ע. קשרי ידידות עזים נקשרו

אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי: פי' היות שביקש דהע"ה שגם הרדיפה יהא אך טוב וחסד, כל ימיו ה' נרדף כנודע.

עיקר הדעת של האדם הוא השפלות אמתית ומי שאין בו דעת זה. אז בוודאי נבלה טובה הימנו כי העיקר הוא השפלות כנודע. וזהו בתינת אין שזהו יותר משפלות של מרע"ה שאמר ונחנו מה וכמבואר ב"ז בספרים הקדושים. ועכ"פ בחי' שפלות בכלל נקרא ג"כ א"י. וז"ה אין בכח הבהמה רק במין האנושי כנודע רק שיש מדרגות מדרגות עד אין חקר ואין מספר וזהו ומותר כ"ו' א"י' פירוש רק זה הוא היתרון כי באמת זולת זה אין הפרש כי הכל הבל בין מין האנושי בין חזולת.

מתורתו של רבינו זי"ע

ויתן אותם אלוהים ברקיע השמים להאיר על הארץ (בראשית א' י"ז) אימתי יכול איש ישראל להתעלות עד רקיע השמים, ולהאיר את נפשו בשלימות, רק כאשר הוא "על הארץ", כשהוא שפל בעיניו בדוגמת הארץ שהרי: סולם מוצב ארצה, וראשו מגיע השמימה, אם הוא יודע שבאמת הוא רק מוצב ארצה.

ו אדר תקע"א

רבי אברהם אלקלעי ס"ט ב"ר שמואל הספרדי זי"ע בעל זכור לאברהם

רבינו הרה"ק רבי אברהם אלקלעי ס"ט אב"ד דובניצא בבולגאריען בעל זכור לאברהם זי"ע נולד בסאלאניקי בשנת תקכ"א לאביו הרה"ק ר' שמואל הספרדי זי"ע גאון מובהק מחכמי עיר שאלוניקי

רבינו היה גאון מובהק ועסקן גדול עשה תקנות רבות וטובות במדינת בולגאריען, ורבים השיב מעונו.

חיבר ספרים יקרים ומהם הספר המפורסם ביותר זכור לאברהם קיצור פסקי דינים על ד' חלקי שו"ע לפסק הלכה מכל הראשונים והאחרונים כסדר א"ב ג' חלקים, וספר חסד לאברהם שו"ת ב' חלקים.

נסתלק לגנזי מרומים ו' אדר תקע"א וי"א כ"ז באדר.

זכותו הגדול יגן עליו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו זי"ע

בענין אם נתבשל איזה תבשיל שבשכונת המת רח"ל: כתב רבינו דמי שמת לו מת בשכונתו ולא ידע מזה ובישל עם המים, אף בחול התבשיל מותר בדיעבד. (חסד לאברהם)

רבינו הגה"ק רבי יצחק איצק אויערבאך אב"ד לונטשיץ זי"ע אחי הגה"ק ר' מנחם אב"ד אוסטורבא זי"ע הגה"ק ר' אליעזר זי"ע והגה"ק ר' מאיר זי"ע כולם בני הגה"ק ר' חיים אב"ד לונטשיץ בעל דברי משפט זי"ע בן הגה"ק ר' יצחק איצק דומ"ץ מליסא זי"ע בן הגה"ק ר' מנחם רב ואב"ד וראש ישיבה פוזנא זי"ע בן הגה"ק ר' שלמה זלמן אויערבאך מפוזנא זי"ע נין ונכד של הגה"ק איש אלקים נורא רבי שלמה זלמן זי"ע שכתוב בהקדמת ספר דברי משפט שאמרו עליו שקונן חצות עם ירמיה הנביא ז"ל. אם רבינו הי' הצדקות מרת גיטל ע"ה בת הגה"ק ר' משה משווערזנץ זי"ע מגזע הגה"ק מרן רבינו רבי יוסף בן אפרים קארו בעל בית יוסף זי"ע ולמעלה בקודש עד התנא אלקי רבי חנינא קרא עד דוד מלך ישראל חי וקיים ע"ה.

רבינו היה גאון אדיר ומוצקה חריף עצום ונקרא צפי כל בשם "רבי יצחק חריף". וסם לילות כימים על התורה ועבודה, והיה עסקן גדול למען אחינו בני ישראל.

כשהגעו לפרקו נשא להרבנות הצדקניות מרת הענא ע"ה בת הגה"ק ר' זאב וואלף מזאלשין זי"ע.

בר"ח אדר בשנת תקע"ה זכה לבן הגדול הדור הגה"ק ר' מאיר בעל אמרי בינה אב"ד קאליש זי"ע. אך כעבור זמן קצר נפטרה אשתו ונישא לזוג שני.

בתחילה היה רבינו אב"ד בעיר דאברי במחוז קאליש ואח"כ כרב ואב"ד בעיר פלאצק ולבסוף מילא מקום אביו בלונטשיץ.

וסיפר שבשנת תקצ"ט ט' אלול הלך אביו לבית המשפט להמליץ טוב על שחרור אסיר יהודי אחד, ובדרך לקה בשיתוק רח"ל ונפל למשכב, ונסע רבינו ללונטשיץ כדי לשהות במחיצת אביו הנזכר. כעבור שלושה ימים ב"ז אלול נסתלק אביו, ולפני מותו איזוה אביו שעל כס הרבנות בלונטשיץ יישב רבינו, עזב רבינו את רבנותו בעיר פלאצק כדי למלא את מקום אביו לאב"ד לונטשיץ, וסם נהל רבינו ישיבה והקים תלמידים רבים למאות, ובין התלמידים הי' הגה"ק ר' חנוך העניך הכהן לוי זי"ע.

רבינו היתה ידידות רב עם הגה"ק ר' מאיר ווייל ראב"ד צרלין זי"ע וגם התאמץ עבדו שנתקבלו לאב"ד לאסק.

נסתלק לגנזי מרומים ו' אדר בשנת תר"ו.

נשאר אחריו בנו הגה"ק ר' מאיר בעל אמרי בינה אב"ד קאליש זי"ע שימש כאב"ד קוואהל וקויל וקאליש ואח"כ בשנת תרי"ט עלה לאה"ק ירושלים, ובשנת תר"כ נענה להפצרת הגה"ק ר' שמואל סאלאט זי"ע לעמוד לימינו ברבנות על ירושלים, ושניהם עמדו בראש הישוב ודאגו לכל צרכיהם, ופעל ועשה רבות לטובת ענני ירושלים בגופו ובממונו, ותיקן בה כמה תקנות, והיה ראש המיסדים לכל המפעלים הטובים שצירושלים, והיה נשיא כולל ווארשא.

נסתלק כבן ס"ג שנה ה' אייר תרל"ח ונטמן בהר הזיתים

וחתנו כבנו הגה"ק ר' שמעלקי פריעדענזאהן דומ"ץ לאדז זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

קשה שלא הי' להם כלל פנאי לשמוע לשמה מקוצר רוח ומעבודה קשה. אולם אם היו שומעין למשה מה שמדבר הטבע אינו כן אזי בוודאי מהראוי לעשות להם נס חוץ לטבע. וזהו שאמר משה להקב"ה: הן בני ישראל לא שמעו אלי. ולא היו בבחינה זו בעבודת ה' לעשות מה שחוש לטבע, עם כן איך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים, שהוא חוש לטבע ומהראוי לעזור להם על ידי "איש דברים" שיהי' בדרך הטבע (מגדות אליעזר)

מתורתו של רבינו זי"ע:

הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים, יש לפרש דהנה האדם שעבוד ה' בכל כחו ואינו משגיח על גופו כלל במה שנוגע לעבודת ה' ועושה ענינים חוץ לטבע אזי הקב"ה גם כן עוזר לו חוץ לטבע כי במדה שאדם מודד מודדין לו. ואם אינו בבחינה גדולה זו אזי הקב"ה עוזרו רק בדרך הטבע ולא בדרך נס. והנה מדרך הטבע כשבא משה לישראל והיו מוטרדים בעול עבודה

רבינו הרה"ק רבי אפרים גוטליב מסטראפקוב ירושלים זי"ע נולד לאביו הרה"ק ר' חיים יוסף מסטראפקוב זי"ע בן הגה"ק ר' אריה זי"ע

וסיפר שאביו שאל פעם את רבו הרה"ק ר' נפתלי לבי מראפשיץ בעל זרע קדש זי"ע כיצד לקרא את שם בנו שיוולד לו? ויענהו: אפרים, לאחר שילא נמלך בדעתו וחזר ושאל: ואם נקבה תלד? והשיבו רבו: מנשה, ויהי לפלא. לתקופת השנה זכה לראות בראייתו הרחוקה של רבו, שכן תלומדים נולדו לו, ואכן קרא את שמותיהם אפרים ומנשה. (הללו עבדי ה')

רבינו סרב לנהוג באלמורו"ת רק עבד השם יתברך בתורה ועבודה ועסק בצרכי איבוד ובצדקה וגמ"ח.

בתחילה גר רבינו בסטראפקוב לימים קבעו את מגוריו בראנגא שבזינבערגען, בשנת תרנ"ב עלו להתגורר בעיה"ק ירושלים.

בירושלים נודע לאחד מחשובי העדה, ומראשי שכונת ימין משה, לתקופת הימים מינוהו לכהן פאר כממונה הכולל דק"ק זינבערגען.

בירושלים נהגו לעלות לביתו בעת רעוא דרעוין ואמר תורה .

נסתלק לגנזי מרומים ו' אדר שני בשנת תרס"ח ומונ"כ בהר הזיתים בחלקת קוסוב

נשאר אחריו בניו הק' הר"ר ישראל מאיר ז"ל הר"ר אריה לייב ז"ל

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ז אדר ב' אלפים תפ"ט ...

רבינו משה רעיא מהימנא בן עמרם ע"ה

רבינו משה זי"ע נולד בשנת ב' שס"ט לאביו עמרם בן קהת בן לוי בן יעקב אבינו ולאמו יוכבד ע"ה

אין לי חלק מבחי' משה, כי כמו שמשה ע"ה שהיה קומה שלימה ברמ"ח אברים היה הראש אב רהחשוב וכן הלב וכד' אברים חשובים והיה בו אברים פחותים כמו הרגל שהוא אבר נמוך ופחות ומוכרח הרגל לשמוע לאצט המוח שבראש והלב וכד', כמו כן בכללות ישראל שכללותם יש בהם כללות משה, החכם שדוד הוא יש בו בחי' מוח שמבחי' משה ויש שיש בו בחי' לב וכד' אברים החשובים ויש שיש בו רק מאבר הפחות כמו רגל ומוכרח שמי שיש בו רק בחי' רגל ישמע לעצת שדוד כמו שמקודם היה הוא נכלל בבחי' רגל של משה ושמע לעצת הראש כן יעשה עתה, והנה עי"ז החלק מבחי' משה שיש בכ"א מישראל עי"ז משה יודע ג"כ עתה ממעשיו בפרטיות הן לעוה והן להיפוך ע"כ.

בענין קריאת שם משה על שם משה רבינו ע"ה, סיפר הרה"ק ר' אברהם יהושע מנאסויד זי"ע שהיה פעם על ברית מילה שנתנו שם לילד משה כללאל, ושאל את אבי הבן על שם מי קראו משה כללאל ענה שנתן לו שם משה על שם משה רבינו ע"ה וכללאל על שם כללאל של החומש [שאלו היה הסדרה של משה וכללאל] וסיים הרה"ק מנאסויד: ער איז געווען דער גרעסטער בייטעל שניידער, איז האב אים געקענט (רצה לומר שאין קוראים לילד על שם גדולים אם אינם קרובים)

דרכו בקודש של הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל מאפטא בעל אוהב ישראל זי"ע ב"ז אדר עד שעה אחת אחר חלות היום היה מתענה ואמר כי מתענה נגד פטירת משה רבינו ע"ה. ואחר כך ערך שלחן גדול ורחב ידים, והיה מעלה על שלחן עוף הבא מאינדיאן כך הי' דרכו בכל סעודת שמחה ואמר כי זה נגד יום הולדת משה רבינו ע"ה שגולד ב"ז אדר(ולדקת האלקים)

באמת נחשבו כל ימות השנה כיום היולול דיליה, כי כמו שאור הדיוק יורד להאיר ביום היולול דיליה, כן יורד כח ואורו של משה להאיר בכל יום, כי כשם שלימד את התורה לבני ישראל בחיים חיותו, כן הוא מלמדה להם בכל יום, וכמו שפירשן לדיקים, במה שאמרו חז"ל (מגילה י"ג) בשבעה באלד מת משה ובשבעה באלד נולד, כי מיד אחר שמת נולד עוד הפעם, כי כח ואורו מאיר תמיד בכל נפש מישראל העוסק בתורה. ולכן אמר הכתוב (מלאכי ג' כ"ב) זכרו תורת משה, כי כל מה שאנו עוסקים בתורה, נשפע מכחו של משה. אלף שביום היולול דיליה, מתרבה אורו, ויורדת השפעה יותר גדולה של תורה בזכותו. (מנחם רבינו הרה"ק מטאהש בעל עבודת עבודה זי"ע)

זכותו הגדול יעמוד לנו ועל כל ישראל אמן

כשנולד נתמלא כל הבית כולה אורה ונולד מהול,

וכשנשלך ליאור ה' ו' סיון, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבש"ע מי שעתיד לקבל תורה מסיני ביום זה ילקח ביום זה,

וכשהאילה בת פרעה, החזירוהו על המצרות כולן ולא ינק, לפי שפה שעתיד לדבר עם השכינה יינק דבר טמא (בתמי"י) עד שקראו אמו ותניקוהו.

ויהי מקץ שנתיים ותבא לבת פרעה, ויהי לה לבן ותקרא שמו משה. לב, ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' מלא העמר ממנו למשמרת לדריכתם למען יראו את הקדש אשר האלילתי לקדש במקדש צה"ל וי' אלקים מארץ מצרים:

ופירש בעל הטורים למען יראו את ה'לחם ר"ת אליהו, שיהיה שמור עד שיבא אליהו(מכילתא בשלח ט"ז ל"ג)

ה, וימת שם משה עבד ה' בארץ מואב על פי ה'. ויקבר אחרו בגי בארץ מואב מול בית פעור ולא ידע איש את קברו עד היום הזה.

ז, ומשה בן מרים ועשרים שנה במתו לא כהתה עינו ולא נס לחה.

ח, ויבכו בני ישראל את משה בערבנת מואב שלשים יום ויתמו ימי בכי אבל משה,

י, ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים.

איתא בגמרא מ' זכאים ק"א: מי טיהר למרים, משה, הלא לא היה כהן, אהרן, הלא קרוב הוא, והקשה הרה"ק ר' חיים אלעזר שפירא בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע הקושיא הידועה, למה אין המדרש מתאר על שניהם שקרובים הם?

ותירץ הרה"ק: לאיתא במדרש על הפסוק וזאת הזכרה אשר בך משה איש האלקים, משה רבינו היה מחאיו ולמעלה אלקים, וממילא לא שייך לומר על משה שקרוב היה.

נסתלק ביום השבת בעת המנחה ב' אדר בשנת ב' אלפים תפ"ט זי"ע ומונ"כ בגי בארץ מואב.

כתב בספר זרע קודש: כל ישראל יש להם חלק במשה. ישמח משה במתנת חלקו שמשה שמה כשנינו לו זה החלק לישראל, ומי שאינו יכול ללמוד לא יאמר ח"כ ודלא

מורשה. כמו שהתורה מורשה ויש לכל ישראל חלק בה כן משה מורשה. ובשבת מוריש מרע"ה זאת החלק לבני"י לכן בשבת אפי" ע"ה אימת שבת עליו כי בשבת הוא מילתא זוטרתא. ואיתא כי הכתרים של הקדמת נעשה לנשמע כולן זכה משה ונטלם ועתיד להחזירם לנו כמ"ש שמעולם על ראשם. ואותו מדרגה שהי' לבני"י בקבלת התורה ודאי הי' יראה מילתא זוטרתא להם שהרי אמר להם

סגולה להדליק נרות לע"ג רבינו משה בן עמרם לזכות לניצוצי אור שלו, שהוא סגולה להצלחה בלימוד.

ועתה ישראל וכו' כ"א ליראה: ואמרו בגמ' אטו יראה מילתא זוטרתא היא אין לגבי משה מילתא זוטרתא. ומקשים שהרי אמר זאת לבני"י. אך יש בכל איש ישראל חלק וניצוצין מכחו של משה רבינו ע"ה כמ"ש תורה צוה לנו משה

... ז אדר ב'אלפים תפ"ט

רבינו משה רעיא מהימנא בן עמרם ע"ה

שממשיך בחינת הדעת לכללות ישראל לידע את ה' כל אחד כפי השגת נשמתו ושרשה למעלה וינקתה משורש נשמת משה רבינו ע"ה המושרשה בדעת העליון וכו'. ועוד זאת יתר על כן בכל דור ודור יורדין ניצוצין מנשמת משה רבינו ע"ה ומתלבשין בגוף ונפש של חכמי הדור עיני העדה ללמד דעת את העם ולידע גדלות ה' ולעבדו בלב ונפש כו'. אך עיקר הדעת אינה הידיעה לבדה. אלא העיקר הוא להעמיק דעתו בגדולת ה' יתברך ולתקוע מחשבתו בה' בחוזק ואומץ הלב והמוח עד שתהא מחשבתו מקושרת בה' בקשר אמיץ וחזק, כמו שהיא מקושרת בדבר גשמי שרואה בעיני בשר ומעמיק בו מחשבתו. שדעת הוא לשון התקשרות. וכח זה ומדה זו לקשר דעתו בה' יתברך יש בכל נפש מבית ישראל ביניקתה מנשמת משה רבינו ע"ה. רק מאחר שנתלבשה הנפש בגוף צריכה ליגיעה רבה. (לקוטי אמרים)

משה אל תיראו. שהיו עתידין לעלות במדרגה למעלה מן היראה. ואותן הכתרים מיוחדים הם לכל בני". והם אצל משה. לכן הוא ראה כי יש להם מדרגות גבוהות אשר היראה להם מילתא זוטרתא. ז"ש לגבא משה מלתא ז' הוא שמדרגות שלהם לגבי משה הוא ראה וידע שהיראה מ"ז להם. ועתה ישראל ועתה לשון תשובה שזה עיקר התשובה לחזור למדרגה הראשונה ואז היראה מילתא זוטרתא היא כנ"ל. וכן ע"י עסק התורה באין לבחי' משה ואז היראה מילתא זוטרתא וכדאיתא ומלבשתו ענוה ויראה להעוסק בתורה לשמה. (שפת אמת)

ועתה ישראל וכו' כ"א ליראה: ואמרו בגמ' אטו יראה מילתא זוטרתא היא אין לגבי משה מילתא זוטרתא. ר"ל אם נלמוד מדת ענוה ממשה רבינו ממילא מגיע היראה בניקל, כמו"ש הרמב"ן הק' באגרת: בעבור ענוה תעלה על לבך מדת היראה. וזה היא עיקר הכנה לימים הק'. ומחמשה עשר באב צריך האדם להכין על זוטרתא הנוראים. ר"ל להרגיל א"ע בענות צדק, היינו לידע כי הכל הוא מאתו ית"ש, וכמו"ש בס' כי בכל מדה טובה צריך להרגיל א"ע מ' יום ומחמשה עשר באב עד כ"ה אלול היא מ' יום, ויוכל לזכות אח"כ ליראת ה' בימים הנוראים. (ישמח ישראל)

ואתנפל וכו' את ארבעים היום ואת ארבעים הלילה: י"ל דמשה רבינו בתפילתו התכוין לעורר זכות התורה שילמדו ישראל ביום וזכות התורה שילמדו בלילה, והיינו דאמר את ארבעים היום ואת ארבעים הלילה, דבמדרש מבואר מהיכן ידע משה בשמים מתי יום ומתי לילה? דכשלמד עמו הקב"ה תורה שבכתב ידע שהוא יום, וכשלמד עמו תורה שבעל פה ידע שהוא לילה, והיינו דמפרש: את ארבעים היום, כלומר בזכות התורה המרומז באת מא' עד ת' דעל ידי זה ידע שהוא יום וכן ואת ארבעים הלילה, בזכות התורה שלומדים בלילה. (ויגד יעקב)

איתא בפליאה: בשעה שראה משה רבינו את ר"ע שהי' דורש על כל קוץ וקוץ וכו' אמר שלח נא ביד תשלח: ויש לפרש דהנה השי"ת נתן ע"י מרע"ה ב' תורות: תורה שבכתב ותורה שבע"פ וצריכין לחבר ה' תורות ולמצא רמז לכל תורה שבע"פ בתורה שבכתב וע"ז יבוא משיח צדקינו, וזה בשעה שראה מרע"ה שהי' ר"ע דורש על כל קוץ וקוץ וכו' כדי לחבר ה' תורות אמר עליו שלח נא ביד תשלח דע"י יגמר התיקון (אך פרי תבואה)

מצות יראת ה' ומצות תפלה מונה החינוך ושאר מוני המצות מפ' דפ' עקב: את ה' א' תירא אותו תעבוד, ויש לדקדק למה מנו מצות אלו מקרא המוקדם בפ' ואתחנן דשם ג'כ את ה' א' תירא ואותו תעבוד? וי"ל ע"ד מוסר דבפ' עקב כתיב בהאי קרא גם מצות להדבק בחכמים ובתלמידיהם שנאמר ובו תדבק, ומצוה זו מסוגלת ליראת שמים. כו שמפרשים הא דאחז"ל אטו יראה מילתא זוטרתא היא? אין לגבי משה מילתא זוטרתא, כלומר לאותו הדור שהיו רואין את משה רבינו מילתא זוטרתא הוא, וכמו כן בכל תלמוד חכם ש"ל ניצוץ משה רבינו מצות דביקות לת"ח הוא מביא ליראת שמים, וכן למצות תפלה שהוא עבודה שבלב, כדי שתהא תפלתו עבודה שבלב מסוגל להתפלל יחד עם ת"ח. כמבואר בס"ח: דאם מתפלל אצל אדם שאינו הגון הוא מבלבל את מחשבתו מלכוון בתפילה, ע"כ אמר"כ את ה' א' תירא, ואותו תעבוד, ומפרש הכתוב הסגולה לב' מצות אלו ובו תדבק להדבק בת"ח, וא"ש הא דנמנו מצות אלו בקרא דפ' עקב (מצותיך שעשועי)

יגודו על נפש צדיק (תהלים צד) אמר הרה"ק ר' חיים חייקא מאמדור זי"ע. יגודו לשון אגודה וחבור. אימתי יכול להתחבר עם הקב"ה כשהוא עם נפש הצדיק כשמתחבר בנפש צדיק. י"ל ע"פ: אטו יראה מילתא זוטרתא הוא וכו' אין לגבי משה מילתא זוטרתא. הקושיא ידוע מה מועיל לנו שלגבי משה מילתא זוטרתא, הלא לנו הוא דבר גדול? אך יתכן לומר אין לגבי משה, שהצדיק נקרא משה, ומי שהוא אצל הצדיק נקל לו להיות ירא שמים. (מקור חיים)

כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחינת משה רבינו ע"ה. כי הוא משבעה רועים הממשיכים חיות אלקות לכללות נשמות ישראל שלכן נקראים בשם רועים. ומשה רבינו ע"ה הוא כללות כולם, ונקרא רעיא מהימנא דהיינו

ז' אדר'ב תקפ"א ...

רבי יצחק אייזיק ב"ר משה יחזקאל זי"ע מקאלוב

רבינו הרה"ק רבי יצחק אייזיק טויב מקאלוב זי"ע הנקרא בפי החסידים בלשון חיבה "דער אלטער קאלובער" נולד בעיר סענרענטש בשנת תקי"א לאביו הר"ר משה יחזקאל טויב זי"ע ולאמו הצדיקת מרת רייזל ע"ה

החתונות הפרידו שם עם מקלו בין אנשים לנשים, ולא נח ולא שקט עד שתיקן הדבר, ובכח זה האליהו עוד רבנים שבמדינה לתקן הדבר בעיירות שלהם.

רבינו היה בידודות יתירה עם הרה"ק ר' משה טייטלבוים אב"ד אוהעל בעל ישמח משה זי"ע, וסיפור: כשנגמרה בניית בית הכנסת החדש בעיר הודו נאלץ בשנת תק"פ, הזמינו את רבינו ואת הבעל ישמח משה לבוא למעמד חינוך הבית הכנסת, ומסופר שרבינו הגיע לשם בקפילת הדרך וכאשר עמדו ליכנס לחוכו בפעם הראשונה לחנוכה, כיבד רבינו את הישמח משה שהוא יכנס תחלה, והישמח משה ראה שרבינו יכנס תחלה, וכה עמדו והתווכחו ביניהם עד שלבסוף אמר בעל ישמח משה: ממה נפשך יכנס כבודו תחילה, אם אני גדול חייב אתה לשמוע בקולי, ואם אתה גדול ממני, בדיון שאתה יכנס תחלה. הסכים רבינו לדבריו ונכנס לפניו. (בנוסף אחר שלבסוף נכנסו כאלה יחד).

כשהגיע לפרקו נשא את בת דודו הגה"ק ר' עניזל הכהן כ"ץ מטערנאלי זי"ע.

נסתלק לגנוז מרומים כבן ע' שנה בשנת קודש ז' אדר שני תקפ"א זי"ע ומנוחתו כבוד שם בבית החיים החדש בעיר קאלוב,

על פי צוואתו לא נכתבו שזחים על מצבתו.

הרבה דייקים השתטחו על ציון קדשו בקאלוב ביום ז' אדר, וכידעו השפריד ווארט: ז' אדר איז מען אין קאלוב.

בשנת תרכ"ו אמרו החברא קדישא בקאלוב אשר קיבלו נדבות מהבאים, שצאו ביום ההילולא ששים אלף אנשים לשפוך שיח על קברו.

היה ענין וסגולה גדולה לכל חסידים לסיים כל ספר תהלים בתוך האוהל הק' של רבינו ביום ז' אדר, ואמרו אם אומרים שם כל ספר תהלים מגיע להאדם ישועה שלימה, ואם אומרים חצי תהלים מגיע חצי ישועה.

הרה"ק ר' יצחק דוב רוקח האדמו"ר השלישי לבית בעלזא זי"ע במלחמה גדולה בשנת תרע"ד הוכרח לעזוב ארצו וקהלתו, והלך מגולה לגולה עד שנתקש בראפערט, ונסע לקאליב לפקוד ז' אדר ביום היולולא את ציון רבינו, בעת שהותו בקאליב ביקש מעם אנשי המקום, לגדור גדר בתוככי הבית המדרש שם מסביב למקום שעמד שם רבינו בעת עבודתו שכלב ז' תפלה. בכדי שלא יוכלו אנשים לעמוד על אדמת הקודש ההיא. (ביתו נאורה קודש)

מזן רבינו הרה"ק ר' יואל טייטלבוים מסאטמאר בעל דברי יואל – ויואל משה זי"ע היה נוהג בכל שנה לעלות על ציונו הק' של רבינו זי"ע ביומא דהילולא דיליה, ותמיד הגיע אל חלקת מחוקק ספון לקראת ערב סמוך לזמן השקיעה. שנה אחת הקדים לבוא לקאליב כבר בשעות הבוקר בעוד היו גדול, אך לא פקד את הציון אלא לעת ערב, שאלו משמשו מה ראה על ככה לבוא דווקא כי ינטו כללי ערב ובפרט שכבר שהה בעיר והיה בידו סיפא להגיע מקודש? נענה לו הרה"ק מסאטמאר, ואמר: שבנוהג שבכולם ביום היריד אין די לעצטע מינוט'ן כאפט מען מער מציאות (ברגעי האחרונים מוצאי מציאות גדולות) (באר הפרשה)

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' משה חיים טויב זי"ע חתן הרה"ק בעל עטרת כבי מזידיטש זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

הרה"ק ר' לייב שרה'ס זי"ע ראה את רבינו בשדה רועה אווזות, ומזמר זמירות בדבוקות נפלא, והכיר בו נשמה גדולה, וקיבל על עצמו לגדלו כאב את בנו, והולילו להרה"ק ר' שמואל שמעלקא מניקלסבורג זי"ע, שם נעשה עליו נפלא ובעל מקובל נורא.

ומסופר: כשלמד רבינו מניקלסבורג פעם אחת ביום השבת קודש כיבדו רבו הרה"ק ר' שמעלקא לזמר הזמר: כי אשמרה שבת, ענה רבינו בלשון אונגאריש "ען איש מערעס וכידוע דרכו בקודש כזה והתחיל לומר בזמירה נעימה וכוונה יתירה, והוטב מאד בעיני רבו, וכשגמרה אמר רבו בכפילא שיכפול לומר אותה עוד הפעם, לאחר שגמרה אמר על עצמו: דאס טשייטע מאל איז שאוין געווען אקניטשאקידוע שדיבורו היה לומר על ז' טשן אגב מפרש רבינו על מה שאומרים בפיטו כי אשמרה שבת" על כן אכבס בו לבי כבורית, ודקדק דהיל"ל אכבס בו לבי כבורית, שהוא המכבס, ולמה אמר כבורית? ומפרש הוא הק': דכוונה הכתוה שהאדם כריך לכבס לבבו כל כך, עד שלבו יהיה כבורית עצמה המכבסת ומלכנת דברים אחרים, היינו שלבו יהא נקי כל כך, עד שיהא בכחו לכבס גם שאר לבבות בני ישראל.

מניקלסבורג הלך לבית מדרשו של הרה"ק הרבי ר' אלמלך מליזענסק בעל נועם אלימלך זי"ע,

ונתפרסם לגאון ואיש אלקים, בעל רוח הקודש ובעל מופת גדול ונורא.

בשנת תקמ"א נתקבל לאב"ד קאלוב וכל מחוז סאבאלטש, והאיר דרך החסידות בכל מדינת אונגארן ונהג נשיאותו שם ארבעים שנה.

כל ימיו היה בעל יסורין חלש וחולה וסבל הכל בזהבה, עבודתו היתה הפלא ופלא.

זמירותיו ונגינותיו היה בדבוקות ובהתלהבות ביהודים נוראים בהפשטות הגשמיות, גם על הגאולה שלימה הרעים עולמות כל ימי חייו בכמה אופנים, כידוע כי פעם אחת בליל פסח היה שוהה שעות רבות, ולא ראה להתחיל בעריכת הסדר אלא אם תהיה הגאולה באתה לילה כמו בעת אבתנו ממזרים, עד ששלחו אליו את שבעת הרועים מעולם העליון, והם התחנונו אליו שלא יתעקש על זה כי עדיין לא הגיעה עת לחנוכה.

ופעם אחת נדרס ביום ראשון של חג השבועות, והכירו עליו בני ביתו כי אין זו סינה רגילה אלא עליית נשמה, ולכך לא הרהיבו עוז בנפשם להקילו, אבל ביום השני של החג כאשר ראו כי עדיין לא התעורר מדבוקתו, נבהלו מזה והקילוהו. אחר החג כאשר סיפרו הדברים לפני מחותנו הרה"ק ר' לבי הירש מזידיטש בעל עטרת כבי זי"ע אמר: א שאל א שאל וואס מען האט אים אויף געוועקט, כי עלה אז לעולמות העליונים והירש על הגאולה, וכבר הגיע קרוב להיכל המשיח, ואליו לא הקיטוהו היה פועל להביא את הגאולה שלימה.

רבינו העמיד תלמידים גדולים וחסידים מפורסמים, ומהם הרה"ק ר' יחזקאל פאנטעט אב"ד קארלסבורג והמדינה בעל מראה יחזקאל זי"ע, הרה"ק ר' מיכאל גליקליך הנקרא ר' מיכאל נאשער זי"ע ורבים מבני החבורה אשואר היה מחלמידיו.

רבינו בכחו הגדול פעל לתקן היהדות בכל מדינת אונגארין והעמיד בה הדת על תילה ותיקן שם עניני דמחא, מה שלא עלתה להרבה רבנים לתקן טרם בואו. כגון ריקודי תערובות אנשים ונשים בשמחת נשואין, היה נפרץ מאוד במדינת אונגארין. עד שהוא תיקן בעירו קאלוב ובכל הגלילות סביב שלא יערכו שום חתונה בלעדו, וכאשר בא אל

וסיפר כאשר בא הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב בעל בני יששכר ז"ע לשכון כבוד בארץ אונגאר, ולשבת על כסא הרהבנות ודק"מ מונקאטש צ"ו של שאול אחד אשר היה ממקבלי הרה"ק ר' אייזיק מאקאליב ז"ע וסיפר לו ממקצת דרכיו בקודש מה שראה אצלו בעת שיר נזה להסתופף בצל מקודשו, ויסיפר לו: פעם אחת היה נוכח אצל רבינו בעת הדלקת נרות נחמכה, וקודם ההדלקה הסיפר משה אחד אשר אף ששמע כל מהל מהל מדברי קודשו, עם כל זה לא נזה להבין בונות הספור, ומה שייכתו להדלקת נר חנוכה, והעמשה שסיפר אד כללהו: בכפר אחד היה דבר איש אחד

רבינו הגה"ק רבי יוסף יעב"ץ הנקרא רבי יוסף חסיד בעל יסוד האמונה זי"ע [טעם שנקרא יעב"ץ: כי הוא ראשי תיבות יודע עצה בעת צער] נולד בערך בשנת ר' לאביו הגה"ק ר' חיים זי"ע בעיר ליסבון פורטוגל

רבינו היה מפורסם בגדול חכמתו וקדושתו גאון אדיר חסיד שצחסידיים כבר צילדוהו ראוי שלגלות נולד.

על גדול עמלו בחורה מעיד בנו יחידו: והגני מעיד עלי שמים וארץ, כי פעמים רבות בקומו חלות לילה לעיין בהלכותיו וחזקויו ופסקיו, אחרי לחמו לחם חלקיו, ואחרי העמל הרב בעמלה של תורה, ראיתיו בוכה ומקונן, ואומרה אליו: אדוני הגד נח לעבדך מה זה ועל מה זה, ויאמר אלי: דא בני כי אני בוכה ומקונן, על שאני אוכל הנאות מדברי תורה, ואם הייתי סנדלר או נפח והייתי עוסק בחורה לשמה, אז טוב לי. ומסיים בנו: והנה בשמים עדי וסאדי במרומים, כי מאז דברו אלי כדברים האלה, עלה על לבי להיות יחזק נפחא, מנפח בהבלי העולם, אל אשר יהי שמה הריות, להתעסק במיני סחורה ובמיני עסק כדי שלא אצטרך לבריות, עם היות כוונתי לשמים, ועוסק בחורה, ועם היות כי מדברי אבא מארי נתעוררתי לדבר הזה, היה מאטער בראותו כי בדרך הזה הייתי ממעט עונת התורה, והיה גוער בי ואומר לי: לא תוכל עשה הדבר הזה, כי הזמנים נשתנו לגרועותא, הלא טוב לך שתעסוק תמיד בחורה, ותאכל מפריה ותשבע משובה..

רבינו למד אצל כמה מגדולי הרבנים באותה תקופה וי"א שלמד גם אצל הרה"ק רבי דון יצחק אברבנאל זי"ע,

כשהגיעו לפרקו נשא את בתו של הגה"ק רבי משה ערמאה זי"ע ונולד לו יחידו החכם הגלם הגה"ק ר' יצחק זי"ע חתן המקובל ר' יהוסף בן שרגא מחכמי פורטוגל זי"ע.

כידוע בשנת רמ"ז נגזרה הגזירת גירוש ספרד ופורטוגל, וכמו שאר אלפי אבנ"י הלך רבינו ביחד עם בנו במסע נדודים, תחילה נסע לעיר נאפולי איטליה ומשם לכפון איטליה לעיר פירארה, כעבור שנה לעיר מנטובה ושם כתב את ספרו חסדי ה' שסם מלא רבינו קצת מנוח.

רבינו חיבר ספרים הרבה, חלקם נדפס וחלק מהם נשארו בכת"י ונאבד במרוצת השנים ספר חסדי ה', יסוד האמונה, אור החיים, אחרי חיים על תהילים ועל מסכת אבות.

הרה"ק ר' אבי אלימלך מדינוב בעל בני יששכר זי"ע חיבר פירוש על ספר אור החיים בשם מעין גנים.

נסתלק לגנזי מרומים ביום ח' אדר בשנת רס"ה זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו הגה"ק רבי אליהו הכהן ווייס מאיזמיר טערקיי בעל שבט מוסר זי"ע, הנקרא רבי אליהו האיתמרי. אחי הקדושים הגה"ק ר' מיכאל זי"ע האיתמרי והגה"ק ר' יצחק האיתמרי זי"ע [רבינו כתב בספרו מדרש אליהו על אחיו הר"ר יצחק, וז"ל: והחסיד אחי כמה"ר יצחק נר"ו מעולם לא לבש בגד משי, וגם היה מתאבל באבלות ירושלים וחורבן ביהמ"ק, ובהיותו בן ח"י שנים חשקה נפשו להלך בירושלים להסתופף בצלו יתברך, מקום אשר שכן שמו שם, ולא היה יכולת בידו להלך, ומרוב חשקו שם לדרך פעמיו להלך ברגליו אחרי שיירה אחת שהיתה הולכת, והקב"ה עשה לו נסים אין חקר, וחמלו עליו בני השיירה ושכרו לו חמור לרכוב עליו, והוליכוהו על כפים עד הגיעו למקום חפצו, והלך לבית המדרש ולא יצא משם לעולם. ומעיד אני עליו שמים וארץ שלא למד דבר בתורה שלא קיימה] רבינו נולד באיזמיר לאביו הגה"ק ר' שלמה אברהם הכהן זי"ע, ושם ישב כל ימי חייו

רבינו היה גאון ומקובל אלקי, בקי בנגלה ובנסתר, חיבר קרוב לארבעים ספרים ומהם נדפסו ספר שבט מוסר נ"ב פרקים כמספר שמו אליהו, וחלק מספרו מוקדש לשמירת הלשון, ספר מדרש תלפיות, מדרש אליהו, מדרש האיתמרי, מעיל דקה, סמוכים לעד, מנחת אליהו, דגל פשרא, תהלות ה'.

וגם חיבר ספר אזור אליהו כשציל הגם שניכר מהנחש. שסיפר הגה"ק ר' חיים פלאגי זי"ע: שציליה אחת כקסם רבינו ממטחו לעסוק בתורה כשכא לחגור נזמנו לו נחש גדול בלחץ, ולהיות שהיה בחושך לא הרגיש רבינו וחשך שהיה החגור, וחגר הנחש לאחור אזור במתניו, וכשהתחיל ללמוד התחיל הנחש להתנועע עד שמעט מעט החיר הקשר ולאט לאט הלך הנחש מאכלו ולא הזיקו, ועל נס זה חיבור הספר אזור אליהו. (תנופה חיים – פרשת שופטים)

רבינו היה מגדולי הרבנים והדקנים בדורו ועל ידי דרכותיו ותוכחותיו רבים השיב מעון.

בו נתאחדו שלשה עמודי עולם במלך מוצן המילה, שחזן מתורתו ועבודתו היה עמוד החסד שתמיד קיבץ ומחלק לעניים.

הגה"ק בעל החיד"א זי"ע קראו בשם האפטרופוס הגדול לעניים, היה מגדולי הרבנים בעיר איזמיר טערקיי וכל היום הלך מעטוף בטלית ותפילין כתב בספר ברכי יוסף (יו"ד סימן קע"ט) מלאחי בקונטרס כתיבת יד להרב מהר"ר אליהו הכהן ז"ל בעל שבט מוסר שכתב וז"ל קבלתי מרבתי כשהיו רוצים לעשות איזה דבר והיו מסופקים אם לעשותו אם לאו, היו נוטלים חומש או ארבעה ועשרים ספרי תנ"ך (גמרא) והיו פותחין אותו ורואין בראש הדף מה פסוק היה מוצא, וכפי מה שמראה אותו פסוק היו עושים, ונמצא שהיו מתעצבים עם התורה כדת מה לעשות בכל עניניהם.

נשתלק לגנזי מרומים ח' אדר שני בשנת תפ"ט

זכותו הגדול יגן עליו ועל כל ישראל אמן

עצה להוציא מן הספק

מתורתו של רבינו

מצאתי בקונטרס כתיבת יד להרב מהר"ר אליהו הכהן ז"ל בעל שבט מוסר, שכתב וז"ל: קבלתי מרבתי כשהיו רוצים לעשות איזה דבר והיו מסופקים אם לעשותו אם לאו, היו נוטלים חומש או ארבעה ועשרים ספרים (תנ"ך) והיו פותחין אותו ורואין בראש הדף מה פסוק היה מוצא, וכפי מה שמראה אותו פסוק היו עושים, ונמצא שהיו מתעצבים עם התורה כדת מה לעשות בכל עניניהם, וזה עצמו רומז מאמרם ז"ל ליטול עצה מן התורה, דמורה היתר לעשות כן, ואין זה בכלל משתמש בתורה ע"ל. (ברכי יוסף יו"ד סימן קע"ט)

מנהגי בכל שנה ושנה קודם ראש השנה לקיים כל מצות עשה בפועל ביום אחד, והמצות שאינן נוהגות עתה בזמן הזה, כענין הקרבנות וכדומה, הייתי לומד הענין שיחשב הלימוד כמעשה, כדברי חז"ל: כל העוסק בתורות עולה כאלו מקריב עולה. [אמר ריש לקיש מאי דכתיב (ויקרא ז' ל"ז) זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם (מסכת מנחות ק"ז)] ובענין כתיבת ספר תורה שחייב אדם לכתוב ספר תורה לעצמו הייתי מגיה איזה אות מספר תורה, וכן מצות דברי סופרים האפשרים לעשותם הייתי עושה אותם, ובענין לעקור עבודה זרה הייתי מהלך אל בית ע"ז והייתי מאבד מן הכותל איזה דבר. (אזור אליהו)

ט אדר'א תרצ"ו

רבי מרדכי סג"ל ב"ר משולם פייש זי"ע שו"ב בעיר סאטמאר ונאפקא

רבינו הגה"ק רבי מרדכי סג"ל לאווי מטאהש שו"ב זי"ע אחיו של הרה"ק ר' אלימלך מטאהש הנקרא הסבא קדישא זי"ע, נולד בעיר טאהש ביום ט אדר ב' בשנת תרט"ז לאביו הרה"ק ר' משולם פייש סג"ל לאווי ראש שושלת טאהש זי"ע הנקרא השרף מטאהש, בן הרה"ק ר' מרדכי לאווי זי"ע משפחה המיוחסת לרבינו הגה"ק רבי יום טוב ליפמאן הלוי העללער בעל תוספת יו"ט זי"ע ומרש"י הקדוש זי"ע ולמעלה בקודש עד דוד מלך ישראל חי' וקיים ע"ה. ולאמו הרבנית הצדיקת מרת מינדל ע"ה בת הגה"ק ר' ישעיה דוד קופערשטיין זי"ע

בהגיע רבינו לבן ששים פרש לגמרי ממלאכת השחיטה וקבע משכנו בק"ק טאהש והקדיש גם את אחרית שנותיו כלייל לעבודת ה'.

כאשר נחלה פעם באחרית שנותיו במחלה קשה ומסוכן, ביקרו אחיו הצעיר הרה"ק ר' אלימלך מטאהש זי"ע, ובהיותו גם נענה ואמר להנוכחים: ביו די אכציג וועט ער זייען וואס וואס נתרפא לגמרי, וזכה לימי זקנה ושיבה ונמלאו לו שנותיו מיום ליום ונסתלק לעולמו ביום שנכנס לשנת השמונים ביום ט' אדר א' בשנת תרל"ה ומנו"כ בבית החיים בעיר טאהש.

באחרית ימיו התכונן לקראת פטירתו לחיי עולם הבא,

וסופר הרה"ק ר' חיים שלמה מחוסט זי"ע שבמשך ימי שבתו בכל אביו בימי חנוכה שנת תרל"ה, סר לבית דודו רבינו וצחקו ולשאלו בשלומם, וכאשר נפרדו זה מזה, אמר רבינו: לאמיר טרינקן לחיים, ווייל מיר וועלן זיך שוין מער נישט זעהן! אמר לו ר' חיים שלמה: וואס רעדט די פעטער נארישקייט? אך רבינו עבד בשלו ואמר: אדר וועל איך שוין זיין אכציג.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו נכנס בביתו של אברהם אבינו ע"ה ביום כ"ב אדר ב' ונקרא שמו בישראל על שם זקינו אביו אביו ע"ה.

היה גאון ושם לילות כימים על התורה ועל העבודה ועבד את דורו בהסתדר והאגב לכת ומגודל התמדתו לא פסק פומיה מגירסא, ובמיוחד היה רגיל לחזור ולשון את לימודו במסכת ברכות פעם אחר פעם, עד שחזר על המסכת שמונים פעמים, ואף אז לא הסתפק בזה ואמר: הערשט יענט קען איך נישט מאכן א ברכה, ככה שקד על לימודו עד זיבולא בתרייתא.

כשהגיע לפרקו נשא בזיו"ר את הרבנית הצדיקת מרת בריינדל גיטל לאה בת הרה"ק ר' שלמה טובי אב"ד ראזדיל זי"ע בן הרה"ק ר' משה חיים זי"ע בן הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאלוב זי"ע.

וסופר שבזיו"ר זה נתקיים ראון קדשו של הרה"ק ר' יהודה אבי מראזדיל בעל דעת קדושים זי"ע שהיה חתנו של הרה"ק ר' שלמה טובי זי"ע, אשר אמר להרה"ק השקף מטאהש זי"ע בשנות שחרותו, שעתידים הם לבוא בקשר השידוכין, ואחרי שכבר חלפו ועברו עשרות שנים, וכבר נסתלק הרה"ק מראזדיל זי"ע לגנוי מרומים נתקיימה דבר נבואתו.

ואחר חתונתו החל להיות שוחט והיה מומחה נפלא בהשחזת הסכין ובכל עניני עבודת הזביחה,

ובהיותו מופלג בתורה ומאין ביראת ה' טהורה, ביקשהו קהילות רבות ונכבדות למנותו כשו"ב לעדתם, ואכן כיהן כשו"ב בק"ק קארלס פילארמאט, סאטמאר, נאפקער, נירמאדע ועוד.

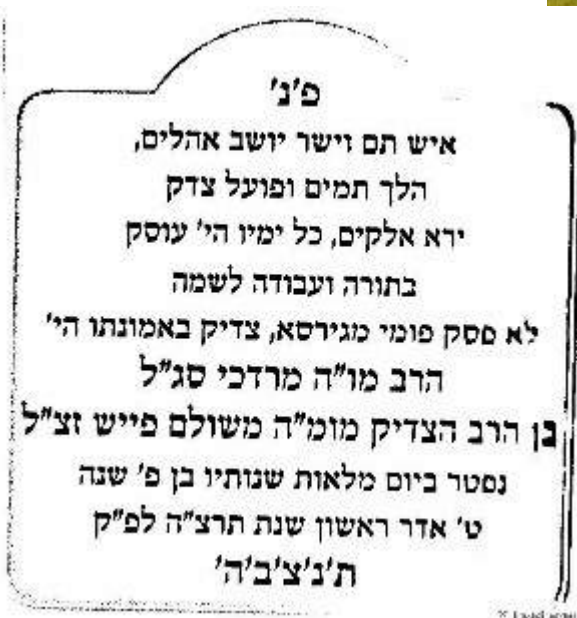
ולדיקי דורו היו מהדירים לאכול משחיטתו דווקא,

ומסופר שכאשר התעכב הרה"ק ר' מרדכי לייפער מנאדבורנא זי"ע למשך זמן מה בעיר סאטמאר הידר לאכול דייקא משחיטתו, משום שהשיבו ליראת שמים מרבים.

גם גיסו הרה"ק ר' יהוסף ראטענבערג ראש שושלת קאסאן בעל בני שלשים זי"ע החשיב מאוד משחיטתו.

וסופר כאשר נחלה הרה"ק ר' יהושע גליק ז"ל מראהד במחלה קשה, ביקש מניסו הרה"ק ר' מרדכי רויז ז"ל שיזכרנו לפני רבו הרה"ק מקאסאן זי"ע, והורה לו רבו לאכול בשר תרנגול משחיטתו של גיסו רבינו זי"ע ובזה תעלה ארוכה למחלתו, ואכן כן היה ר' יהושע נסע לעיר נירמאדע וסר לביתו של רבינו, וביקשו לשחוט תרנגול עבורו, והאכילו מהבשר ההיא להחולה, ותיקף ומיד הוטב לו, עד שאחרי זמן מה נתרפא ברפואה שלימה.

אחרי הסתלקות אביו בכ"ח סיון בשנת תרל"ג, הפליר בו הרה"ק ר' נפתלי הירקא מראכפערט זי"ע לנהג עדת חסידים בק"ק טאהש בהיותו בנו הגדול, אך מחמת ענותנותו כי רבה, ברח מן הפרסום ולא ראה לכהן ברבנות, והעדיף להתעסק בעבודת הזביחה, כשהוא מתפרנס ממיגיע כפיו.

רבינו הגה"ק רבי שמואל דוד הלוי אונגאר אב"ד ור"מ נייטרא בעל נאות דשא זי"ע נולד בשנת תרמ"ו בעיר פישטיאן, סלאוואקיי לאביו הגה"ק ר' יוסף משה אונגאר אב"ד קייט פישטיאן בעל שפתי יוסף זי"ע הגה"ק ר' גרשם שמואל מפרעשבורג זי"ע נכד הגה"ק ר' משה סג"ל אב"ד באסקאוויטץ זי"ע

הסביבה שלהם על כך, ואחר כך אמר וידוי בעינים זולגות דמע, ונסתלק לגנזי מרומים מתוך פסוקי יחוד.

נקבר גם ביער. וזוהי לפני הסתלקותו שאחר עבור המלחמה אם אפשר יפנו את עצמותיו למקום אבותו לפישטאן ואם אפשר לארץ ישראל מה טוב ומה נעים, ואחר עבור המלחמה פנו את גופו הטהור למקום קברות אבותיו לפישטאן ושם מנוחתו כבוד.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה גאון עצום בעל מחדש נפלא יראת שמים מרובים עניו וספל בך הי' בטל ומבוטל ונשבר ונכנע לפני כל תלמיד חכם ירא שמים, עמל בתורה ועבודה ליל כיום, תפלתו היה בקול המעורר כוונה מלא רגש, העמיד תלמידים לאלפים,

רבינו למד את תלמידיו כי צריך להקדים את יראת שמים ללימוד התורה, לפני שנתן את השיעור בתלמוד לבחורי הישיבה, נתן הרצאה מספר מוסר ודיבר על אהבת השם ויראת שמים בהתלהבות כ"כ גדולה, שבסוף דבריו, תמיד פרץ בבכי. הוא היה אומר: התלמוד, המפורשים, ש"ס ופוסקים נקראים "חכמה" ולחכמה לפני עצמה אין כל ערך ואינה מתקיימת, כפי שאנו אומרים בכל יום בתפלת שחרית "וחכמים כבלי מדע ונבונים כבלי השכל וכו' כי הכל הבדל". ובכן החכמה דומה למספר "אפס". אבל אם אנחנו מעמידים מספר מסוים לפני האפס, שני המספרים יחד, מקבלים ערך, וז"ש בפרקי אבות "כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת".

רבינו היה אב"ד בכמה קהלות בקראמפאך ולאחר חמש שנים עבר לשמש לאב"ד בעיר טירנו ששם ישב כחמש עשרה שנה ובשנת תקצ"א לאחר פטירת הגה"ק ר' אברהם אהרן הכהן כ"ץ אב"ד נייטרא נבחר רבינו למלא מקומו בעיר נייטרא שעל שמה הוא נקרא עד היום,

כשהגיעו לפרקו נשא להרבנית הצדקות מרת מרים לאה ע"ה הי"ד בת הגה"ק ר' נח ברוך פישער אב"ד עפערעם-פרעשבורג זי"ע,

מדברי תורתו הוא בספר נאות דשא על הגדה של פסח ועל התורה ועל זמירות של שבת לחנוכה ולפורים, וספר דבש מסלע על כמה מסכת הש"ס.

וסיפר שרבינו התנהג לפי מנהגי אוצערלאנד אך בין תלמידיו ישיבתו היו קבוצות של חסידים בחורים, פעם הפחיתו חלק מהתלמידים וקנו שטריימעל לפורים כשלוח מנות לרבינו, והחליט לחבוש את השטריימעל בשבתות ובהגות אך רק בביתו ולא בפרהסיא.

ופ"א דיבור אחד מתלמידיו נגד הרה"ק ר' חיים אלעזר בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע ורבינו שמע מה שאומר, קפץ ממקומו ואמר לו בגערה: זו רעידת אויף משיחי ה' פאר קוין אהיים! איך קען דיר דא נישט ברויכן, אמר לו הבחור, אנה אסע באמנע הזמן, אמר לו רבינו: איני יכול לעזור לך כלום, מוכרח אתה לנסוע מכאן, הגך מדבר על משיחי ה' ולדיקי הדור, ולבסוף נתפטר שנסע מהישיבה על שמונה ימים בלבד.

בתקופת השואה לא הפסיק להרביץ תורה לתלמידיו בסוף מלחמת העולם ברח ליער באנסקא ביסטריצא ובט' אדר בשנת תש"ה נסתלק ביער באנסקא ביסטריצא,

ואמר לבנו לפני הסתלקותו בתורת צוואה: אמור לבני ולתלמידי אשר יאשרו בחיים כי הגני מבקש מאתם שיקבעו עתים לתורה ושיתפללו בזמניו, ויתרו מאוד שלא לשיח שום שיחה בשעת התפלה, ולא בחזרת הש"ץ ולא בשעת קריאת התורה, ויזהירו את

הרה"ק רבי ישראל יעקב לייפער מחוסט זי"ע נולד לאביו הרה"ק ר' מרדכי מנדבורנא זי"ע בן הרה"ק ר' ישכר בער מנדבורנא זי"ע הנקרא רבי בערטשע מנדבורנא גליציה בן הרה"ק ר' יצחק מקאליש זי"ע בן הרה"ק ר' ארון לייב מפרעמישלאן זי"ע בן הרה"ק ר' מאיר ראש שושלת פרעמישלאן זי"ע בן הרה"ק ר' יעקב זי"ע בן הרה"ק ר' דוד זי"ע בן הרה"ק ר' משה השרף זי"ע ולמעלה בקודש גאוני וצדיקי ארץ, כולם בעלי גלוי אליהו ז"ל עד הגה"ק רבינו יצחק מקורביל בעל הסמ"ק ושו"ת מן השמים זי"ע בן הגה"ק רבינו יוסף מקורביל מבעלי התוספות מגזע הלל הזקן מגזע שפטיה בן דוד מלך ישראל ע"ה חי קיים.

רבינו היה איש קדוש מאוד, עבד ה' מנעוריו, ומפורסם לבעל מופת גדול ובפרט בענייני רפואה, רבים נהרו אליו ורבים השיב מעון, מכה עצמותו הדליק לבבות ישראל וקרבם לאבינו שבשמים, והעניין בלגותיהם של בני העניים המפוזרים בעיירות ובכפרים ובישובים.

וסיפר הרה"ק ר' מרדכי מבישטינא זי"ע שאשה אחת הגידה לו שלפני הרבה שנים היתה עוזרת בבית של הרה"ק מרדכי מנאדווארנא זי"ע והיתה מטפלת עם הילדים כרגיל, וסיפרה אשר פעם אחת בכה התינוק הרה"ק ר' ישראל יעקב. ור' ישראל יעקב האט זיך זייער שטארק אוויינט) והיתה אחזת אותו בידה ומדברת אתו בלשון נעים להרגיעו ואמרה: עשראל יענקע'לע ישראל יענקע'לע וויין נישט וויין נישט ישראל יענקע'לע וכ"ו, כששמע הר"ר מרדכי'לע כאשר היתה מטפלת עם בנו אמר: פארוואס רופסטו אים ישראל יענקע'לע? רוף אים ר' ישראל יענקע'לע! העוזרת עשתה כפקדתו ואמר לו רבי ישראל יענקע'לע וויין נישט וכ"ו ומיד הפסיק התינוק מלבוות. (מכתב למשמרת)

רבינו היה רגיל לומר בשם אביו זי"ע: שצריך להזהיר על החתנים ביום חופתם, שיהי' רק בשמחה, כי חתן דומה למלך, ויום חופתו הוא עת רצון ליתן ברכות לכל הנלוים אליו, כי יש לו כח גדול בשמים, ואין השכינה שורה אלא מתוך שמחה, ואמר בזה"ל: פארחמאריט זאל ער נישט זיין ביים קבלת פנים נאר שפעטער ביי זיך אין שטוב.

כשהגעו לפרקו נשא לבת הרה"ק ר' ראובן פרענקל ממעליץ זי"ע.

ביום א' דחג הסוכות בשנת תרנ"ה נסתלק אביו הק'

ובשנת תר"ס הולא רבינו את הספר מאמר מרדכי תורות ממר אביו הק' לאור.

רבינו ניהל עת עדתו כשלושים שנה ונסתלק נשמתו הטובה לגנוי מרומים בט' אדר ב' בשנת תרפ"ט ומנוחתו כבוד בעיר בושטינא ליד קבר אביו הק'.

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' שמואל שמעלקא לייפער מחוסט זי"ע שמיילא את מקומו בחוסט, וחתנו כבנו הרה"ק ר' חיים שלמה לאווי מחוסט טאהש זי"ע בן הרה"ק ר' אלימלך מטהאש זי"ע בן הרה"ק ר' משולם פייש ראש שושלת מטהאש זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

י אדר תרכ"ז ...

רבי יוסף ברוך עפשטיין ב"ר קלונימוס קלמן הלוי זי"ע דער גוטער יוד פון ניישטאט

רבינו הרה"ק רבי יוסף ברוך עפשטיין דער גוטער יוד פון ניישטאט זי"ע אחי הרה"ק ר' ארון מקראקא הנקרא דער הויכער ר' ארון זי"ע נולד בשנת תקנ"ב לאביו הרה"ק ר' קלונימוס קלמן הלוי בעל מאור ושמש זי"ע מגזע הרה"ק ר' אהרן הלוי מברצלונא זי"ע לרבינו הגה"ק ר' זרחיה הלוי בעל המאור זי"ע ולאמו מילכה ראדל ע"ה

רבינו היה איש אלקים קדוש וטהור, עניו כהלל גדול בנגלה ובנסתר,

וסיפר שעשרות בשנים הסתיר את מדרגותיו שלאחר נישואיו החל לעסוק במסחר, ובדרך כלל נהג לומר רק מדברי תורתו של אביו, והסתיר את כוחו בתורה. ואף שרבים היו באים להיכלו סירב לנהל עדה והמשיך לעבוד את ה' בדרכו המופלאה, עד אשר הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים ראש שושלת לאנז' זי"ע הפליג בגדולתו, ומלאו החלו רבים לנהור אליו וביחוד המוני העם דלים ועניים, והוא עודד אותם בגשמיים והדריך אתם ברוחניות.

הרה"ק ר' משולם פייש לאווי מטאהש הנקרא השקף מטאהש זי"ע בא פעם להרה"ק מלאנז' לחפש לו רבי ששייך לשורש נשמתו, ועל שבת ההוא באו הרבה חסידים לאנז', כאשר עבר הרה"ק מלאנז' בין בחרי השורות של אנשים לפרוש בשלומם, פגע בהרה"ק מטאהש שהיה בתוך העומדים, ועודו מחזיקו בידיו אמר לו הרה"ק מלאנז': איך וועט מיט מיר אין שטוב אריין קומען. והיינו שיבוא עמו לחדרו לסעוד על שולחנו, שכידוע נהג הרה"ק מלאנז' לסעוד בכל יום עם קבוצת חסידים מקורבים וצמחך הסעודה הראה לו חיבה מרובה וכיבדו מאוד.

הרה"ק מלאנז' הרגיש ברוח קדשו שסיבת בואותו משום שהוא מחפש רבי השייך לשורש נשמתו, על כן אמר לו: טאהשער רב, איך זוכט אייך א רבי'ן, זענט איך געקומען קאנען דעם לדיק הדור, באלד וועט אריין קומען א רבי'ן

אחרי זמן קצר נכנס רבינו הגוטער יוד אל החדר, וקם הרה"ק מלאנז' מפניו מלא קומתו, ופנה להרה"ק מטאהש ואמר לו: זעהט איהר, דאס איז א רבי, דא האט איהר דעם לדיק הדור.

אלפי חסידים מכל המדינות נסעו אליו, והיו נקרא בפי כל, ואף פני לדיקים שדורו "הגוטער יוד" שהי' טוב ומטיב לכל, טוב לשמים וטוב לבדיות, שהתברר לכל יהודי בערה זו ביותר.

רבינו היה הסתופף בכל לדיק דורו בצעירותו ביקר עם אביו המאור ושמש אלל הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימינוב זי"ע וכמו כן להרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל מאפטא בעל אוהב ישראל זי"ע.

פ"א סיפר רבינו: שאביו המאור ושמש זי"ע נסע פעם להרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע באותה חדר עם הרה"ק ר' דוד מלעלוב בעל מגדל דוד זי"ע, ולקח את שני בניו רבינו ואחיו הרה"ק ר' אהרן זי"ע עמו,

והנה דברם נשבר להם אחד מאופני עגלתם ולא יכלו להמשיך בדרכם.

הלכו ושכרו להם שתי עגלות קטנות. על עגלה אחת ישבו הרה"ק מלעלוב זי"ע ואביו זי"ע, ועל השנית האחים אחי ואחיו בהעגלות קטנות שרכו דרכם לאט לאט, עד שהרגישו שהשמש באה והשבת מתקרבת.

אך באין ברירה בידם מהרו לנסוע עד שהגיעו למקום כפר נידח וקטן.

והנה אשה אחת פוגעת בהם ואמרת: יהודים יקרים! היכן אתם נוסעים? הלא אני מתכוננת כבר להדליק את הנרות לכבוד שבת והזמן מאוחר מכדי להגיע למקום ישוב..

כשמוע זאת אבי הבעל מאור ושמש זי"ע והרה"ק מלעלוב זי"ע, כיוו אבי לנו לאמר: כסו את ראשיכם ופניכם במלבושיכם.

ויעשו כן, כעבר רק רגע כמימריה, והנה הם צעיר אפטא, כי מטו למתא עוד הפסיק להם הזמן ללכת לטבול במקוה לכבוד שבת קודש, ואחר כן פנו לבית המדרש להרה"ק האוהב ישראל זי"ע,

בהגיעם מלאו כבר הרה"ק מאפטא זי"ע עומד מוכן ומזומן להתפלל מנחה,

מיד כאשר ראה פנה אליהם ואמר: הלא המתנתי לכם לתפילת הדול. ומיד פתח בהדול לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

ובימי חורפו נסע בקביעות אל הרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלובלין זי"ע.

מסופר שבהיותו אברך בבית מדרשו של החוזה, אירע שהחוזה נכנס פתאום מחדרו לבית המדרש, פניו היו משולהבות כאש, והוא צעד לאורך בית המדרש אנה ואנה, ונעמד על ידו ואמר: בוא עמי בנו של ר' קלמיש'ל הלא אותך אני מבקש, בוא ואלמדך דרך בעבודת ה'. החוזה הובילו עמו לחדרו ושניהם שהו יחדיו זמן רב.

כמו כן הסתופף בכל הרה"ק ר' לבי הירש מרימינוב זי"ע הרה"ק ר' יחזקאל מקוזמיר זי"ע הרה"ק ר' משה מלעלוב זי"ע הרה"ק ר' נפתלי לבי מראפשיץ בעל זרע קודש זי"ע הרה"ק ר' נתן דוד משילבצא זי"ע הרה"ק ר' חיים מאיר ממגלינא זי"ע והרה"ק ר' אליעזר מקאזניץ זי"ע ורבו מובהק היה הרה"ק ר' ישכר בער מראדושיץ זי"ע, והרה"ק הבעל דברי חיים מלאנז' זי"ע והרה"ק ר' שלמה הכהן מראדאמסק בעל תפארת שלמה זי"ע והרה"ק ר' מנחם מענדל שינאורסאן בעל כמה דק מחז"ל זי"ע היו חבריו הנאמנים.

רבינו נהג להרבות באמירת תהילים, ונהג לחלק קמיעות שבהם מופיע שמו ושם אמו.

וסיפר אחד מאנשי ביתו הנאמנים של הרה"ק מלאנז' זי"ע היה חשוך בנים ל"ע שנים רבות אחר נישואיו, והפיל תחנונים כמה פעמים לפני רבו הק' שיעורר עליו רחמים. יום אחד נתקוטטו אשתו עם שכנתה, ומתוך כעסה פלטה פיה אליה לאמר: תוכלו ללכת עוד עשרה שנים להרבי וריקם תשוב ולא תושע לנצח. הרברים קשים כגידין נגעו ללבה, והלכה חיכך ומיד וקנתה דורן לתלמיד חכם, טלית ועטרה נאה, ונכנסה להרה"ק מלאנז' בבכיות מרות ונוראות ותלעק: כמה נגרע לבלתי לגדל בנים לה' ולתורתו, הנה נא הבאתי ביכורים לכם, עליה אמר קרא ושמתה בכל הטובות שיש כי תבא כ"ו י"א) תברכוני נא שאזכה לעשות שמחה, נכמרו רחמי של הרה"ק מלאנז' על האשה ואמר לה: קראו נא לר' יוסל'ע ניישטאטער היושב בדיהמ"ד, ותעש כן, וסיפר הרה"ק מלאנז' לרבינו כל הענין, ואז לברכה, וברכה. בבואה לביתה וסיפר את הכל לבעלה, נתעורר בו תשוקה ללכת על רבינו ויהיב ליה פתקא. והפציר בו כי למען להשקיט רוחו הנכאה ולהסיר דאגה מלבו יצטיח לו בדירור, ובטובו הגדול נתן רבינו קמיע. לא עברה שנה ונולד להם בן זכר, לשנים פתח פעם הבן את הקמיע, ומלא כתוב שם: " יוסף ברוך בן מילכה ראדל".

פעם בא רבינו לדזיקוב, והתאכסן בבית הרה"ק ר' אליעזר הורוויץ מזיקוב בעל דמשק אליעזר זי"ע, ולמקום השינה נבחר בעדו חדרו המיוחד של נכדו הילד שלמה'לע (שהי אח"כ הרה"ק ר' שלמה מבאבוב זי"ע) שנתייתם בילדותו מאביו הרה"ק ר' מאיר נתן האלבערשטאם זי"ע בן הרה"ק בעל דברי חיים מלאנז' זי"ע ונתגדל עם אמו בבית זקנו.

בלילה הלך הילד שלמה'לע לשכב במטתו, אבל כיון שפיקה הי' התאמץ להיות ניעור כל הלילה כדי להביט אחרי עבודתו הקדושה של רבינו שבה לבית מלוגו.

... י אדר תרכ"ז

רבי יוסף ברוך עפשטיין ב"ר קלונימוס קלמן הלוי זי"ע דער גוטער יוד פון ניישטאט

נסתלק לגנזי מרומים בשיבה טובה בן חמש ושבועים שנה בי' אדר שנת תרכ"ז ומנחתו כבוד בעיר ניישטאט.

נשאר אחריו זו וממלא מקומו הרה"ק קלונימוס קלמן זי"ע וחתניו היה והרה"ק ר' משה אבא מליטוויסק זי"ע והרה"ק ר' אליעזר הורוויץ זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בשעה מאוחרת נכנס רבינו לחדרו וישב על המטה שהוכנה עבורו, פתאום עמד ממטתו ולעד בזהדר הלך ושוב כשפניו בוערות כשלהבת והי' נוהם בנהימות איומה, אח"כ לקח את מזנפתו (קאלפיק) מעל ראשו והשליכו על הארץ ואעק: לו האבען מיר שוין גארנישט קיין דעה אין הימל? (האם אין לנו עוד שום כח בשמים)

והגדיה רבינו את הקאלפיק וחזר ולבשו, ושוב חזר והשליכו על הארץ, וחזר ואעק כנ"ל, וכן שנה וסילש כמה פעמים, עד שהניח את הקאלפיק על הארץ, והשכיב עצמו על מטתו לישון.

כל אותה הזמן הי' הילד שלמה'לע שוכב על מטתו ברוב פחד ורעדה ממראית עיניו. ויהי ממהרת נכנס לזקנו וסיפר לו החזיון הנורא שראו עיניו בלילה. באמצע דיבורו נכנס איש יהודי בן כפר, והביא מן הבא בידו מנחה להרה"ק מדזיקוב ואמר לו: תודה רבה על המופת, אמר לו הרה"ק מדזיקוב ברוח קדשו: לא לי מגיע תשורתך ותודתך, כי אם לר' יוס'ל ניישטאטער היושב בחדר הסמוך.

בזאת האיש אמר הרה"ק מדזיקוב לנכדו הילד: לא נא אחרי האיש הזה ויתיישב לך תמיתהך.

האיש הזה. תיכף בפתחו הדלת של חדר רבינו התעלף ונפל על הארץ. כשהקימוהו סיפר: שדרכו לכאן תעה ביער ופגע בו ליסטים מזויין שהתנפל עליו והכהו פלע וחבורה, והוא נלחם ויאלצו עמו ככל אוננו, אבל הגנב התגבר עליו והיפלו לארץ, ואז פתאום הופיע כמלאך ממרום מושיע איש אחד שתוארו ממש כלורתו של ר' יוס'ל הזה, והכהו בהקאלפיק שלו, והתגבר האיש להפיל את הגנב לארץ, ובאותו שגג חוזר ומתגבר, הכהו עוד הפעם בהקאלפיק, וכן עשה כמה פעמים עד שהתחלישו לגמרי, וגשאר הגנב שוכב על הארץ במכות ופגעים, לכן התעלף ופג רוחו כאשר ראהו.

אז הבין הילד שלמה'לע את עבודתו הקדושה והנפלא של רבינו, והפלה את זקנו מדזיקוב שברוח קדשו ראה וידע את כל אשר נעשה. (יד מאור ושמש)

מסופר על המאור ושמש זי"ע וכן רבינו בנו זי"ע וכמו כן האלמאים היו רגילים תמיד לספר כליל שני דפסח אלל הסדר:

להמאור ושמש או לזדיק אחר היה חבר נאמן, ונתנו זה לזה תקיעת כף, שמי שמהם שימות תחילה יבוא אח"כ ויגיד לחבירו הגשאר פה את הגרלה והגשמע בעולם האמת,

והנה נפטר החבר, וזמן רב עבר עד שנתגלה בחלום לחבירו, ואמר שקשה מאוד להפטר מעולם האמת כעם השמים לטוהר ולבוא לעולם המגושם הזה,

וכאשר שאלו חבירו: האיד הענין שמה? הגיד לו ככה: שבכל ליל שני דפסח, הקב"ה מקבץ לכל בפמליא של מעלה, ואומר להם: לכו ראו בני ישראל באיזה יתרון הכשר ואש להבה מקיימים הסדר בלילה הלז אשר לא צויתו, ורק אשר רבנו הוסיפו,

ונעשה אחר כך שמחה בשמים ממעל, שמחה גדולה אשר ילאה כל פה לספר, ותענוג שמחה הלזו אין לשערה ואין לפורטה.

המאור ושמש זי"ע בירך את בניו רבינו ואחיו הרה"ק ר' ארון זי"ע, שבכל פעם שיטרכו למעות, יכניסם ידם לכיסם וימלאו שם מעות, אבל הם לא ראו להשתמש בזה אלא פעם או פעמיים לאורך הכרח גדול. (עבודת עבודה)

יא אדר'א עת"ר

רבי אברהם ב"ר זאב נחום זי"ע בעל אבני נזר מסוכטשוב

רבינו הרה"ק רבי אברהם בורנשטיין ראש שושלת סוכטשוב בעל אגלי טל-אבני נזר זי"ע נולד בנדין פולין בשנת תקצ"ט לאביו הרה"ק ר' זאב נחום מביאלה בעל אגודת אזוב זי"ע בן הרה"ק ר' אהרן בורנשטיין משצקוצין זי"ע מצאצאי הגה"ק רבינו משה איסרליש מקראקא בעל הרמ"א זי"ע, ומהגה"ק רבינו מאיר הכהן בעל הש"ך זי"ע ובעל מעשה רוקח זי"ע

מיד לפני מי הוא יושב אצל כרגע זה פתאום הביט גם רבינו מן הגמרא חוזה מה שלא היה דרכו בקודש כן וראה את אלבעות היד של תלמיד הג"ל על השלחן ואז חתך התחיל ללעוק בבהלה ואמר אוי מה אני רואה, הלא יד של קארטען אני רואה (א קארטען האנט זעה איך) ומיד הסגיר רבינו הגמרא שלפניו ועמד ממקומו והלך ברגש קודש אל תלמיד הג"ל והחזיק בו בכבדו ובעצמו והוליד אותו עד הדלת ודחפו לחוץ ואחר כך חזר ללימודו בקדושה ובטהרה. (אביר הרועים, סוכטשוב)

וסיפר רבינו בהיותו אבד נסע פעם להגה"ק ר' שלמה קלוגער זי"ע, כשהגיע לבית הגאון ראה שאומר שיעור, וסיפר שהיה יושב מעטף בטליתו והטלית על עיניו, וכה אמר השיעור, רבינו הקשה כמה פעמים בתוך השיעור, והגביה הגאון את הטלית מעל עיניו, ואמר: רואה אני לראות מי מתקשה את הקושא, וסיים רבינו מה שאמר וואלט איך אויך געקענט זאגן, אבער ס'איז געווען כדאי לו קוקן ווי אזוי א איז זינט ביי די גמרא.

רבינו היה גייל לספר צפורים: מעשה מן קראקא'ווער פיאה, ששתה יין שרף ונשחקר שתי שבעות קודם ואחר פורים, כי אמר שבאמת קשה על המן הרשע, שיהיה רואה להרוג ולחבד את כל היהודים ח"ו, איך קבע זמן רק על יום אחד, אולי כמה וכמה מהיהודים מטמינים א"ע לתוך בורות שיחים ומערות וכדו, ולא יוכל להרוג אותם ביום אחד? והיה כריך להגביל זמן עכ"פ לכל חודש אדר, כמו שנפל הפור בחודש אדר? ורבינו היה מפליא קושיא זו. ותריך בשם הפיאה הג"ל: אשר גם היה עשה המן רשעות, וחשב אולי לא יוכל להרוג אותם, והיפך יהי, כמו שהיה באמת, ויעשו ישראל אותו היום ליום טוב, יהיה להם יו"ט רק יום אחד, ולא כל החודש? ואמר הפיאה: אני יודע כוונת המן הרשע, שכונתו למעט שמחתנו, אבל באמת השמחה הוא בכל החודש, לכן הגני אותה שתי שבעות לפני פורים ושתי שבעות גם אחרי פורים. (שיח שרפי קודש)

נסתלק לגנזי מרומים י"א אדר ראשון בשנת עת"ר ומנוחתו כבוד בעיר סוכטשוב.

הגה"ק ר' יוסף ענגיל זי"ע אמר על רבינו: ער איז געווען א הייליגער איד, והוסף שפעם נסע רבינו לשאוף אויר טוב משום סבב על הריאות, וישב כל כסא על ראש ההר, פתאום עמד ממקומו, ורץ לקחה ההר שלמטה, ועבר על יד משמשו, אחו בו המשמש ושאף: לאן רץ הרבי? ענה רבינו: הערסט נישט, דארט זינגט א פרוי און קול באשה ערוה, וסיים הגאון: דאס הייסט א רבי...

נשאר אחריו בנו יחידו הרה"ק ר' שמואל בורנשטיין בעל שם משמואל זי"ע שמיילא את מקומו. וספריו הקדשים ספר אבני נזר וספר נאות הדשא וספר אגלי טל.

וסיפר שרבינו אמר פעם: שראה חילול שבת שני פעמים, ואם היה רואה פעם שלישית, לא היה יכול לחבר את ספרו אגלי טל מחמת הפגם שנפגמים מזה שרואים חילול שבת.

ופעם אמר רבינו עם איז געווען א קטרוג, און מיט דעם חידוש וואס איך האב מחדש געווען ובענין כל תוסף שנדפס בספרו אבני נזר האב איך זיי אונטערגעגעהאקט די פיס.

וסיפר כשהיה רבינו במרחלאות צגערמניה, לכרכי רפואה, ילא בשבת קודש כדרכו בקפוטא ובשטריימל, הימים ימי קיץ, וכשלא לשות, פגש בו רבה של העיר וזכרו בשבתא טבא, ראה את השטריימל והתקשה לו בטיבו של זה ושאף: מדוע חובש כבוד תורתו, כובע של פדויה דימי קיץ? ענה לו רבינו מניח וביא: מפני ששבת שלכם קור נוסב הימנו.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה גאון הגאונים, קדשי קדשים, מאור הגולה כיחיד בדורו, שר התורה ויראת ה' טהורה מאורן של ישראל,

כבן יוד היה כבר מחדש חידושים והיה עליו נפלא, ש"ס ופוסקים היו שגורים על פיו,

כל גאון דורו השכימו לפתחו ולפני חסידים נהרו אליו ללמוד ממנו תורה ועבודה,

מכל אפסי ארץ הריזו לפניו שאלות חמורות מבית מדרשו יאלו הרבה גדולי פולין,

בילדותו עברה משפחתו לגור בעיר אלקוש שם נעשה אביו לרב ואז נודע רבינו בשם העילוי מאלקוש.

בגיל שלש עשרה נשא להרבנית הדקדוק מרת שרה זינא ע"ה בת הרה"ק ר' מנחם מענדל ראש שושלת קאקא זי"ע, והתגורר בבית חותנו עד יום פטירתו כ"ב שבת בשנת תרי"ט.

רבינו היה תלמיד מובהק מחתנו זי"ע ותלמיד מאביו זי"ע את דרך הפלפול.

וסיפר פעם אחת בילדותו כשלמד אס אביו הקשה אביו קושיה אחת, שהיתה חמורה מאד בעיניו, אבל רבינו השיב מיד, שהקושיה מעיקרה אינה קושיה כלל, אביו דחה התיורו של רבינו, הראה לו רבינו שטעה, נח לו אביו סתירה למה קלה וגער בו אל התרגל להשיב במהירות בלי עיון, לעת זקנותו של אביו הרה"ק מביאלה זי"ע בא אליו בנו רבינו שקבר נתפרסם לגדול הדור לבקרו בחליו, הזכירו אביו אותו מעשה וסח לו כשעבר אחר כך הטיב על הסוגיה עם כל הראשונים ראה שבנו היה לודק בתיורו, אלא שלא רצה לגלות לו אז, שלא תזרח דעתו עליו, אבל עכשיו בקש בנו שימחול לו על הסתירה קלה שנתן לו אז בחינם, השיב רבינו אביו: תיכף בשעת מעשה ידעתי שהאדק אתי ואחא מכה אותי בחינם, ומחלתי לך מיד על זה, אלא ששתקתי אז מחמת מזלות כיבוד אב.

פעם אחת אירע שבין התלמידים של רבינו היו איזו שהיה להם תאוה לשחוק בקארטען, והרגיש בו רבינו, ולכן קודם ימי חנוכה אחר השיעור הזהיר בעצמו להתלמידים שלא ישחקו ח"ו בקארטען. והנה אחד מן התלמידים לא היה יכול לשלוט על תאוהו ושחק פעם אחת בקארטען באישון הלילה במקום סתר ולא ידעו בו צדיקו, והיה למחרת כשישב אצל השיעור בשלחן רבינו הגביה את ידו שלא במכוון והגיה ראשי אלבעותיו על קפה השלחן כרגע ותיקף החזירה כי נזכר

יא אדר תקפ"ד

רבי משה יהושע העשיל ב"ר מרדכי זאב זי"ע בעל ים התלמוד אב"ד ראהאטין

רבינו הגה"ק רבי משה יהושע העשיל ארנשטיין בעל ים התלמוד אב"ד ראהאטין זי"ע אחי הגה"ק ר' יעקב משולם ארנשטיין בעל ישועות יעקב זי"ע נולד בעיר סטאנוב בשנת תקל"ד לאביו הגה"ק ר' מרדכי זאב אב"ד לבוב זי"ע בן הגה"ק ר' משה אשכנזי בן הגה"ק ר' יוסקיש (יוסקי) מזלקווא זי"ע בן הגה"ק ר' חנוך העניך זי"ע בן הגה"ק ר' יוסקי אב"ד שידלוב ואח"כ בווידיסלוב זי"ע בן הגה"ק ר' נפתלי הירץ אשכנזי אב"ד לובלין ולבוב זי"ע. ולאמו בת הגה"ק ר' אליקום געציל מלובערטוב זי"ע

והגה"ק ר' יוסף שאול נאטהאנזאהן בעל שאול ומשיב אב"ד לבוב זי"ע הדפיסו ממנו ספרו הגפלא ים התלמיד עמ"ס ב"ק בהערותו בשם מפרשי הים.

בנו הגה"ק ר' שמואל יעקב זי"ע לא נשאר אחריו ז"ק זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו הי' מפורסם לגאון עמוס ואדיר חריף נפלא, סיני ועוקר הרים בפלפולו, לי"ע חסידא ופרישא ואדם השלום. בטל ילדותו ולא שמעו לעילוי נפלא.

בילדותו למד תורה מפי אביו. בגיל י"ג התייתם מאביו והלך ללמוד יחד אחיו הגה"ק ר' יעקב משולם זי"ע להגה"ק ר' נצי הירש בושקא הנקרא ר' הערשלי זאמוטשטער בעל תפארת נצי זי"ע כשהיה אב"ד בראד.

כשהגועו לפרקו נשא לבתו של הגה"ק ר' יוסף הלוי מזבראד זי"ע

לאחר נישואיו שימש כאב"ד בזבראד, ובאותו זמן למד ביחיד עם גיסו הגה"ק ר' משה מינץ אב"ד אובן יאן זי"ע ועם הגה"ק ר' אפרים זלמן מרגליות בעל מטה אפרים אב"ד בראד זי"ע

הגה"ק ר' משה מינץ אב"ד אובן יאן זי"ע קרא רבינו אדם חשב יקר מפנינים אח לנבונים ואב לחכמים והם בין התמימים דריק יסוד עולם גיסי חביבי בר פתחי ובריבי חכם עדיף מנביא. והנה אנכי מכיר את כב וד גיסי בזבוב דימי חורפו, שהיה משכן כבודו בזבראד היה רגיל אלפי לפלפל מפה לאוזן, ואף גם לכשתעלה להיות רב ואב"ד בכמה קהילות ספוגית היה חריף אגרותיו אלי, ראיתי כלב הארי ידיו לו בחריפות ובבקיאות והרי הוא כאביר באצורים.

בשנת תקנ"ד נתקבל לאב"ד ראדוויל ובשנת תקס"ח נתקבל לאב"ד טארניגראד ששם יסד רבינו ישיבה. ומשם עבר להיות אב"ד ראהאטין שעל שמה הוא נקרא עד היום.

מבית מדרשו יאלו גאוני רוסיא ופולין, ובתוכם הרה"ק ר' יצחק מאיר אלתר בעל חידושי הרי"ם מגור זי"ע והרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מאנא זי"ע, שנתן לו להבדל מלוא הורמנא יורה יורה ידיו ידיו, והרה"ק בעל דברי חיים זי"ע מתפאר בתשובותיו (ה"א חו"מ ס' כ"ג) היותו מוסמך ממנו ולמעלה בקודש סמיכתו איש מפי איש עד רש"י הק' ע"ה

רבינו טרם קרבו ימי פקודתו עוד נשמתו בו קרא לבנו יחידו הגה"ק ר' שמואל יעקב זי"ע לאמר: הן אתה ידעת את כל העמל והיגעה אשר היה לי לילה כיום שמחי, על משמרתי עמדתי לחוק ספרי בעטוי, ועתה הנה אנכי הולך בדרך כל הארץ, חזק נא בני ואמץ, עמוד על התורה ועבודה, ועבור בתוך מכתבי קודש אשר לי, וסדרם אחת אחת ותגם על מכשך הדפים, כי פן חלילה ככלות כחות הגוף גם תולדות הנפש אשר התילדו על דרכי החכמה והתבונה יחדיו יגועו. והיה אחרי מול משה, כאשר חפץ בנו ז"ל לסדר הדברים למען הקים מולא שפתיו, נקטב הפרח הזה סגר יומו בלא חלדו, הוא הלך למנוחה לאור החיים.

נסתלק לגנוי מרומים י"א אדר שני בשנת תקפ"ד באבי ימיו כבן חמישים שנה ומונ"כ בעיר ראהאטין.

רבינו הגיח אחריו ספרים גדולים על ש"ס רמב"ם וש"ע, דרושים על התורה ועוד, ולא נדפסו רק בן וחתן אחרתו הגאונים האדירים הגה"ק ר' מרדכי זאב אב"ד אשכנזי זי"ע

רבינו הגה"ק רבי שמואל שטראשון בעל הרש"ש זי"ע נולד בח"י מרחשון בשנת תקנ"ד בזאסקעוויץ לאביו הגה"ק ר' יוסף זי"ע בן הגה"ק ר' שמואל אב"ד זאסקעוויץ הגרש"ש השני זי"ע ונקרא ג"כ בשם מהר"ש זאסקעוויצער, ולאמו הרבנית ראסא ע"ה בת הגה"ק ר' אליהו מוולוז'ין אב"ד סמארגון זי"ע.

רבינו היה גאון אדיר ומובדק אדם השלם גביר מפורסם,

חיבר ספר מקורי הרמב"ם, הגהות הרש"ש על כל הש"ס וחודשי על כל מדרש רבה, ועל שו"ע אורח, ועוד כמה חיבורים נשארו ממנו בכתי"ה,

תלמיד מהגה"ק ר' אברהם דאנציג בעל חיי אדם זי"ע

כשהגעו לפרקו בהיותו בן י"ג בשנת נשא להרבנית מרת שרה ע"ה בת הגביר בעל חסד ומוקיר רבנו דוד שטראשון ז"ל.

בהחרב עיר שטראשון במלחמת נפוליון, עבר רבינו עם בני ביתו עם חתנו עם בני ביתו לעיר ווילנא.

חתנו שהיה סוחר ועשיר גדול קנה שם בית וכ"כ לרבינו, ויחד שם קלוז' שנקרא על שמו קלוז' של רבי דוד שטראשון, ורבינו המשיך ללמוד ולעסוק בתורה ללא כל עול פרנסה, וגם לאחר פטירת חמיו המשיך רבינו להגות בשקידה מתוך רווחה, כשאשתו המשיך ועוסקת עם אחיה במסחר בהלכה.

ופעם אחת אחד משרי האבא הקונים הקבועים בבית מסחרה דרש אישור על סכום מסויים, ורואה רק שבעלה יחתום, הלכה להקלוז' ששם ישב רבינו הרצה את שיעוריו בפני תלמידים, בקשה מאת בעלה שיפסיק ממשנתו לזמן מה, יבוא אל בית המסחר ויאשר בחתימתו את תשלום חובותיו של השר, אך רבינו סירב, והסביר לאשתו: אין לי כל עסק בבית המסחר וכל עסקי רק בתורה, לא אוכל ולא אסכים להפסיק את לימודי רק בשל גמילותו של אחד משרי האבא. אך היא לא הרפתה, וניסתה לשכנע את בעלה: אם לא יבוא לבית המסחר לא יסלק השר את חובותיו, שעלו לסכום גדול, וההפסד יהיה גדול. אך רבינו עמד משלו: ומה היית עושה אם כבר הייתי מת, ואותו שר היה

בא ודורש ממך להוילא אותי מן הקבר כדי לאשר את תשלום חובותיו? ובכן סיים רבינו: תודה לה' אני חי יושב ועוסק בתורה, אנא אל נא תטרידי אותי בעניני המסחר. ביאושפה חזרה האשה אל בית המסחר שם המתין השר ומסרה לו את סירובו של בעלה. תשובה זו מאלה חן צעירי השר ששלם את חובו כשהוא מוכן להסתפק בחתימת ידה.

רבינו סירב לקבל עליו עול רבנות אולם לא מנע מעצמו

מלהיות שותף לכל ענייני הקהל, והוא נמנה על מנהיגי ופרנסי הקהילה החשובים.

ואנים רבים הרביץ בקלוז' דפאפלאוועס המפורסם.

ומסופר שהגה"ק ר' נפתלי כ"י יהודה ברלין הגלי"ב מוואלוז'ין זי"ע הגיע פעם לרבינו, רבינו היה מבוגר ממנו בעשרים ושלש שנה, והגלי"ב היה עדיין צעיר לימים, הראה רבינו לו קושיא חמורה שלא ידעה לישוב והגיחה ב'זריח עיין. הגלי"ב עיין זמן

מה וביאר את הענין בהגהה קטנה שמאלה חן צעירי רבינו, והוא מצינה בשמו בהוספה "ושפתיים ישק" והערה זו הודפסה רבינו יבמות דף פ"א: שמעתי מפי הרב הג' מוהרנחל"ב ר"י וואלוז'ין שאלו רבינו: מפני מה לא מצאתי אני את התשובה הנכונה כמו שהלכתי כבודו? השיב לו הגלי"ב זי"ע משום שכבודו לומד ועומל תורה מתוך הרחבה בעושר ובכבוד, ואני בלימוד התורה מתוך הדחק, בשעה שקונים את התורה ביגיעה, במאמץ, נפתחים לאדם מעיינות אחרים.

רבינו ניהל גמ"ח. פעם לוח יהודי מוילנא מאה רובל לשלשה חדשים. בהגיע זמן הפרעון נכנס הלווה לבית המדרש, ואמר לרבינו שהוא מחזיר את חובו, והגיה שטר של מאה רובל על הגמרא. רבינו שהיה שקוע בסוגיא, נענע בראשו מפאת הנימוס והמשיך בלימודו. כאשר סיים, סגר את הגמרא מבלי לשים לב לשטר שבתוכה, והגיחה בארון. רבינו בדק את רשימת החובות מידי פעם, כאשר הבחין שהיהודי לא שילם, שלח להזכירו שיפרע את חובו. הלה הגיע וטען: הרי שלמתי למע"כ את החוב, הנחתי לפניו שטר של מאה רובל, כשישב בבית המדרש. רבינו התעקש ואמר שאינו זוכר כלל סיפור כזה, מדובר בכספי איבוד ואינו יכול לעבור על זה בשתיקה. הוא תבע את הלווה לדון תורה, וכשנפתרם הדבר צעיר, האדיוקו הכל את רבינו ושפכו על הלווה קיתונות של בוז. הוא פוטר ממקום עבודתו, האנשים הטילו ספק בישרו. בנו המאויין, שלמד בישיבה בוילנא, ברח מן העיר בבושת פנים. באחד הימים עיין רבינו באותה גמרא, והנה לפניו שטר של מאה רובל. הוא נזכר, שבאותו יום למד בגמרא זו, והיהודי הגיה לפניו את השטר, ותהה כיצד יפייס את היהודי. רבינו מיהר לקרוא אליו את המסכן, ואמר לו: כיצד אפייסך על הסבל שנגרם לך בגיני, אבקש סליחתך בפומבי, וידעו כולם כי אין בדך אשם. היהודי שהיה צבור ורזוז, אמר: בשבילי זה לא יועיל, כולם יאמרו כי מחמת רחמנות החלטת לומר כן, אף אחד לא יאמין לדבר. בני ברח מן העיר, ומה תועיל לי סליחתך? ענהו רבינו: קרא לבנך אלי, ואקחהו חתן לבתי! (היתה זו נערה יתומה ממספחתו שגדלה בביתו כבת) היהודי לא מצא מקום לנפשו מרוב שמחה, מעולם לא חלם שיזכה להיות מחותנו של הרש"ש. תוך כמה ימים קם השידוך והיה. אנשים סחו כי היה זה זיווג משמים, אך הוא לא היה יוצא אל הפועל, אם לא יד' ה' שסובבה את כל המאורע. אכן, מה' יאל הדבר! (יגדיל תורה)

בית החיים ווילנא

נסתלק לגנזי מרומים כבן ע"ח שנה י"א אדר שני בשנת תרל"ב ומנוחתו כבוד שם בבית החיים הישן לימין הגה"ק ר' אבלי הראב"ד ווילנא זי"ע.

נשאר אחריו בנו הגה"ק ר' מתתיה שטראשון זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

יב אדר'א תרצ"ב

רבי יהושע ב"ר צבי אלימלך זי"ע בעל קרן יהושע מריבאטיטש

רבינו הרה"ק ר' צבי אלימלך ראש שושלת בעל קרן יהושע זי"ע נולד י' סיון בשנת תרכ"ב בעיר בלאזשוב לאביו הרה"ק ר' צבי אלימלך ראש שושלת בלאזשוב בעל צבי לצדיק זי"ע בן הרה"ק ר' דוד מדינוב זי"ע בן הרה"ק ר' צבי אלימלך ראש שושלת דינוב בעל בני יששכר זי"ע, ולאמו הרבנית הצדיקת מרת שרה ע"ה בת הרה"ק ר' משה הורוויץ ראש שושלת ראזוואדוב זי"ע בן הרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב זי"ע בן הרה"ק ר' נפתלי צבי ראש שושלת ראפשיץ בעל זרע קודש זי"ע בן הרה"ק ר' מנחם מענדל מלינסק זי"ע מנכדי הגה"ק רבי יצחק הלוי מהאמבורג אב"ד אה"ו הנקרא רבי איציקל המבורגער זי"ע ומהגה"ק רבי מאיר הלוי בעל מהר"ם טיקטין זי"ע בן הגה"ק ר' שמואל שמעלקא מטרונא זי"ע בן הגה"ק ר' יהושע הארוך זי"ע בן הגה"ק ר' פנחס הלוי איש הרוויטץ זי"ע. ולמעלה בקודש עד הגה"ק רבינו זרחיה ב"ר יצחק הלוי הרז"ה בעל המאור מגדולי חכמי פראבינס לוניל זי"ע

בית החיים ריבאטיטש

וסיפר שהרה"ק ר' משה מראזוואדוב זי"ע היה מקפיד שלא להניח לשום בן אדם לבדוק על האתרוג שלו, ופעם אחת ראה לפעול אצל חתנו הרה"ק מבלאזשוב זי"ע שישאר אצלו על חג הסוכות, והרה"ק מבלאזשוב לא ראה להישאר שם על החג, אמר לחתנו שאל יתן לו לבדוק על האתרוג שלו ישאר שם, באשר ידע כי חתנו לא יתן לו לבדוק על האתרוג שלו, אמנם הרה"ק מראזוואדוב זי"ע הסכים לתנאו חתנו, והוכרח לישאר שם. ביום א' דסוכות ראה הרה"ק מבלאזשוב את חתנו הרה"ק מראזוואדוב הולך בחדרו אנה ואנה בדאגה. והבין מזה שחתנו אין לו חשק ליתן לו את האתרוג, לשנות ממנהגו שלא ליתן לשום בן אדם, וכאשר בא הרה"ק מבלאזשוב לחדרו של חתנו, אמר לו הרה"ק מראזוואדוב: שאל ימחול לו תנאו הרי הוא מבטיח לו בן זכר בשנה הבאה וכי בעת ההוא עדיין לא נתבדק הרה"ק מבלאזשוב צננים והסכים לזה הרה"ק מבלאזשוב, ובשנה הבאה נולד לו בנו רבינו זי"ע.

רבינו היה איש קדוש מאוד נהג בפשטות מאוד, וסיפר שפעם אחת נסע רבינו עם אביו לדינוב על היארצייט של זקנו הרה"ק ר' דוד מדינוב זי"ע שחל ב"ט אדר, ולא הלך הרה"ק מבלאזשוב להשתטח על ציון אביו, שאל אחד את רבינו אם זה היה בכוונה? השיב לו רבינו: עה עם איז געווען א גרויסער קעלט וועגען דען איז ער נישט ארויס געגאנגען.

רבינו נסע לכמה צדיקים בדורו, והיה בידידות רב עם הרה"ק ר' שלמה אריה ווינקלבוים אב"ד טיטשין זי"ע.

רבינו זכה לשבוע טובה כבן צעירים שנים ונסתלק לגנזי מרומים ב"ד אדר ראשון בשנת תרצ"ב.

נשאר אחריו בנו הק' הרה"ק ר' ישראל מבלאזשוב זי"ע הרה"ק ר' אליעזר שפירא זי"ע והרה"ק ר' מאיר טשע שפירא זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

כשהיה רבינו אברך צעיר נישא אליו זקן אחד מחסידי דינוב שעוד זכה להתופף בצל קדשו של הרה"ק ר' צבי אלימלך שפירא מדינוב בעל בני יששכר זי"ע הר"ר אפרים'ל ריבאטיטשער ז"ל, וביקש מרבינו שיתן לו קצת יין שרף? ענה לו רבינו שאין לו י"ש. אמר לו הר"ר אפרים: אה וואס הייסט נישט צו האבען קיין ברויפן אין שטיב? ס'איז בעסער צו שלאפן אין א הויז אן א מזוזה ווי צו שלאפען אין א הויז אן אביסל ברויפן[מה זה לישן בבית ללא י"ש, עדיף לישון בבית שאין בו מזוזה מבית שאין בו י"ש] כששמע רבינו דבריו עלתה בת שחוק על פניו, וניגש אל אביו הרה"ק מבלאזשוב זי"ע ואמר לו בדיחותא: אני חשבת שאני יודע ללמוד, שהרי יש לי היתר הוראה מהבית יצחק (ה"ה הרה"ק ר' יצחק אייזיק ווייס מסוואליווע זי"ע ראב"ד מונקאטש) אמנם עכשיו נוחתי לדעת שאיני יודע ללמוד, שהרי לא ידעתי הלכה זו ששמעתי מר"ר אפרים שעדיף לישון בבית שאין בו מזוזה מלישון בבית שאין בו י"ש. ענה לו אביו כששומעים איזה מימרא מחסיד זקן, צריך לדעת שאין הדברים כפשוטם ובודאי יש דברים בנו, תתבונן נא תראה שהמספר של י"ן שרף עולה עשרה פעמים מספר מזוזה. (ספר דער בלאזובר רבי)

יב אדר'ב תרע"ט

רבי שלמה ב"ר חנוך העניך דוב זי"ע בעל מנחה חדשה מסאסיב

רבינו הרה"ק רבי שלמה מייסד מסאסוב זי"ע נולד בזאת חנוכה בשנת תקצ"ה לאביו הרה"ק ר' חנוך העניך מייסד בעל לב שמח ראש שושלת אלעסק זי"ע בן הרה"ק ר' שמואל מייסד זי"ע בן הרה"ק ר' מאיר זי"ע נכד הרה"ק ר' יצחק מייסד אב"ד בעל זי"ע שנתברך אביו מפי הרה"ק רבינו יואל סירקש בעל הב"ח זי"ע בברכת הבנים ונולד לו הר"ר יצחק שכינה אחר כן כראב"ד בעלז. ולאמו הרבנית הצדיקת מרת פריידא ע"ה בת הרה"ק ר' שלום רוקח השר שלום ראש שושלת בעלזא זי"ע בן הרה"ק ר' אלעזר מבראד זי"ע נין ונכד להגה"ק ר' טודרוס הלוי בעל אוצר הכבוד זי"ע והגה"ק ר' אלעזר רוקח בעל מעשה רוקח אב"ד אמסטערדאם זי"ע הרה"ק המקובל ר' נפתלי הכהן בעל סמיכת חכמים מפראנקפורט זי"ע, והגה"ק ר' צבי הירש אשכנזי בעל חכם צבי זי"ע

כך סיבב רבינו מטבע על השלחן, לעק הדיבוק: רבי איר ברענט מיד, רבי איר ברענט מיד, לכסוף ילא הדיבוק מהילד.

במלחמת העולם הראשונה עבר רבינו לעיר לבוב, ושם נסתלק לגנזי מרומים זקן ושבע ימים בן פ"ד שנים ב"כ אדר ב' ערב שבת קודש בשנת תרע"ט ושם מנוחתו כבוד לבוב ליד הגה"ק אב"ד לבוב בעל בית יצחק זי"ע,

השאיר אחריו חיבור בכתבי ידות בשם מנחה חדשה.

ובנו הרה"ק ר' יחיאל מיכל מייסד זי"ע מילא את מקומו בסאסיב וחלפי חסידים נהרו אליו, ובנו הרה"ק ר' יוסף דוד מייסד זי"ע נפטר בימי עלומיו.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה איש אלקים קדוש וטורח בעל מופת אמתי גדול בתורה צננלה וצנסתר מלחין ובעל תפלה פלאי,

נתגדל אלל זקנו הרה"ק השר שלום מצעלזא זי"ע ואמו ע"ה נפטרה בדמי ימיה בשנת תר"ח לקח השר שלום מצעלזא זי"ע את רבינו נכדו לגדלו, וסיפר שאחרי פטירת הרבנית הצדיקת מרת מלכה ע"ה מחברתו הטוב היה רבינו יגן בחדרו של זקנו השר שלום זי"ע ותלמיד של הרה"ק ר' אליעזר הורוויץ מדזשיקוב זי"ע ומהרה"ק ר' יצחק מאיר מזינקוב זי"ע ומהרה"ק ר' אברהם מסטרעטין זי"ע.

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת כוליא ע"ה בת הרה"ק ר' צבי אריה מפלעטשין זי"ע בן הרה"ק ר' יוסף דוד מאליק זי"ע בן הרה"ק ר' צבי אריה מאליק זי"ע.

בא' אלול בשנת תרמ"ד אחר פטירת אביו מילא אחיו הרה"ק ר' יצחק מייסד זי"ע את מקום אביו באלעסק, ורבינו נטה אהלו צעיר סאסיב ושם החל לכהן בתור אדמו"ר ומארכע פינות העולם באו אליו חסידים רבים לקבל את ברכתו הטובה.

מספרים שאחרי פטירת אביהם באו רבינו ואחיו אל דודם הרה"ק ר' יושע'לע מצעלזא זי"ע ובקשו ממנו שיכרע ביניהם בחלוקת חפצי הירושה שהניח להם אביהם, בין הדברים היה סכין שקיבל אביהם מעצבוני חותנו השר שלום זי"ע, חילק מהר"י זי"ע את הסכין לשני חלקים, והפריד את להב הסכין (קלינג) מבית יד (שטוהל) הוסיף את בית היד להר"ר יצחק זי"ע ואמר: פאר דיר וועט זיין ה'שטוהל, ונתן את להב הסכין לרבינו באמרו: פאר דיר דער קלינג. חסידים אמרו שבדברים אלה רמז מהר"י זי"ע על עתידם בענין הרבנות, כי אכן ירש הר"ר יצחק את השטוהל והיינו כס הרבנות באלעסק, אבל הקלינג היה לו לרבינו כי התפרסם שמו מאד בכל רחבי הארץ וגשמע קולו בכל מקום.

רבינו היה לו גם כן גביע כסף שהשתמש בו הרה"ק ר' דוב צער המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע, הגביע נתן המגיד הגדול זי"ע לתלמידו הרה"ק ר' שלמה לואקער מסקוהל זי"ע והלה נתנו לתלמידו הרה"ק השר שלום מצעלזא זי"ע והרב מצעלזא זי"ע לחתנו הרה"ק ר' חנוך העניך דוב מייסד בעל לב שמח מאלעסק זי"ע שנתנו לבנו רבינו זי"ע.

אמרו על רבינו שירש מזקנו השר שלום זי"ע ומאביו מאלעסק זי"ע את הכוח לרפא חולים במישוש ידיו הקדושים, והפילא רבים בכוהו הרב לרפא חולי רוח ולגרש דיבוקים אך הוא עצמו התייחס בדיעבול גמור למופתים שגראו אללו.

פעם אחת בא אללו אחד שנקם ר"ל דיבוק, וסיפר הדיבוק מי היה ועמד שם איש אחד שהכירו כשהיה עדיין בחיים, וכששמע מי הוא שאל אותו: וואס האסטו דיר עפעס אנגעטשעפט אין דעם, מה אתה רואה מהילד? תיכף כששמע הדיבוק מה שאמר, קפץ הילד להשלחן ואחז במעשינא לייטער שעמדה על השלחן ואמר הדיבוק: דו האסט שוין אויך עפעס פו זאגן? שאר אנשים לקחו האיש הג"ל לחוץ שלא יזיק מהדיבוק. אחר

שטח בית החיים לבוב

וְהָיָה בְשָׁלַח פְּרָעָה אֶת הָעָם וְלֹא נָחָם אֱלֹהִים דָּרָךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים: (פרשת בשלח י"ג י"ז) מאחר שהיו הפלשתים ליצנים, היתה סכנתם רבה מסכנת העמלקים, כי ליצנות מסוכנת מכפירה וממינות, לפיכך לא נחם דרך ארץ פלשתים

סגולה גדולה למחילת עוונות

מדברי רבינו זי"ע: שכשיהודי משכים בשבת קודש בבקור ומעביר את הסדרה שניים מקרא ואחד תרגום ואומר את חלק התהלים שלו ומעמדות, אומרים בשמים פארפאלען מה דהוי הוי.

מתורתו של רבינו זי"ע

יג אדר תקמ"ח

רבי שלמה זלמן ב"ר יצחק זי"ע הנקרא רבי זעלמעלע וולאזשינער

רבינו הגה"ק רבי שלמה זלמן בעל תולדות אדם מוילנא הנקרא רבי זעלמעלע וולאזשינער זי"ע אחי הגאונים הגה"ק ר' שמחה זי"ע הגה"ק ר' חיים מוולאזשין זי"ע נולד בכ"ו סיון בשנת תקט"ו לאביו הצדיק הגביר הגה"ק ר' יצחק בוולאזשין זי"ע

לומד בלילי שבת קודש ולא ראה ללמוד יחידי לאור הנר היתה יושבת ומשמרתו כל הלילה ולא נפל שום חבלי שינה ותנומה עליה מגודל אהבת התורה שהיתה בקרבה.

כאשר עשה רבינו סעודת ברית מילה לבנו, אחר גמר הסעודה אמר להקדושים: אחי אל יחר אפכם כי לא הכינוי לפניהם סעודה הראויה לפי כבודכם, כי מה אעשה אם התורה לא נתנה לי זמן רק שמנה ימים להכין אותה, אולם בשמחת נשואי בתי אשר חכמתי ז"ל נתנו לה זמן להכין י"ב חודש אז איה ארצה להכין אותה כפי היכולת על כל היותר טוב. (תולדות אדם)

נסתלק לגנוי מרומים בצעירותו כבן ל"ג שנה עוד בחיי רבו הגר"א זי"ע ב"ג אדר (ו"א ב"ג אדר) בשנת תקמ"ח.

וסיפר הגה"ק ר' לייב ב"ר בער מוילנא זי"ע: שציוס פטירתו של רבינו השכימו כולם לבקרו, מפני ששמעו שגם כהו עד מאוד. בבוש לביתו מצאו אותו שוכב על מעטו ומתהפך בחליו אשר ימות בו, וספר תהלים מונח לפניו, והוא קורא בו בקול יפה אף נעים. ויאמר לו ר' לייב: אח נעים, הרף נא מעט מקריאתך, כי תש כח אתה עתה השיב לו רבינו: אחי, מה אתה מדבר אלי, הלא תלמוד ערוך הוא (מסכת שבת פ"ג) על המקרא (במדבר י"ט ז"ד) זאת תורה אדם כי ימות בארצה: אמר ר' יונתן אל ימנע אדם מדברי תורה אפילו בשעת מיתה, ומי יודע אם לא לעת כזאת הגעתי. (תולדות אדם)

זכותו הגדול יגן עליו ועל כל ישראל אמן

זה ספר תולדת אדם

נולד בענקים תורתו וחכמתו כפי שבעתים מווקקים. הוא
ניח דרב האון הגדול, מעוז ומגדול. מפת הדור החסיד
ועדן אבותי בקשית מיד: שלמה זלמן וצלחה מוילנא
יצו, אשר בשכר הימים התעורר הרב הדרשן המאזני
מפורסם בבל קצוץ ארץ בקשית מיד: יחזקאל פיינזיל וצל.
מציד דבריו לקהל ישורון בקרית קודש העיל. ובקץ יחד
את כל מפלאות מעשיו גם רובי תורותיו המסלאים, לא

רבינו היה הצעיר בין האחים, והיה מתלמידים מובהקים לרבינו הגה"ק הגר"א זי"ע היה כנער בן שנה כשלמדו אמו האדוקה לבדך ברכת הגה"ק, בהיותו כבן שנה היו שגורים על פיו עקרי וראשי הכללים שבתורה שכתב וסב על פה, והיה הנער לפלא אפילו בעיני הגדולי הדור, כבן ח' היה כבר כמעין המחבר וידע כמה מסכתות בעל פה עם הלשון, והיה בקי עמוס, ושכלו ישר וחד כסכין (עלי עדן) בהיותו בן כ"ד שנה היה כל הש"ס בבלי וירושלמי ספרא וספרי תוספתא ומדרשים רמב"ם וטור, סדר עולם זוהר תיקונים ושאר ספרים שגורים ע"פ לאמרם בעל פה ככתבם וכלשונם, עד שאף רבו הגר"א זי"ע אמר עליו: שהוא הפלא ופלא, ועליו אמר הכתוב (ישעי נ"ד ו') עם תורתי בלבם, כי כה בקיאותו וזכרותו הי' מבהיל דעת האדם הכל ידע לאמר בעל פה וכלשון ממש, וידע מקור כל דבר ודבר הנזכר בכל ספרי הראשונים במלא המובן בקי בכל מקצועות התורה, ערוכים ושמורים בלבו ושגורים על לשונו כל סדר קדשים וטהרות עם לשון הרמב"ם עד ששפטו עליו מכיריו ומיודעיו, שאלו היה בית המקדש בימיו והיה מוטל עליו בלי מורה לדק אחר להעמיד הכהן לאורים ותומים, היה קולע אל השערה בכל הדינים המתחסיס לה ולא יחטיא (תולדות אדם)

אחי רבינו הגה"ק ר' חיים מוולאזשין זי"ע אמר עליו: שהיה בקי בכל התורה כולה בעל פה, כמו שיהודי יודע בעל פה את המזמור: אשרי יושבי ביתך, הנאמר שלוש פעמים כל יום.

רבינו לא שח שיחה בטילה מעולם, כל רגעיו הקדיש לעבודת ה' ותורתו הקדושה, בהיותו רך בשנים חיבר ספר לבנת הספיר על עניני עשר ספירות, ואף על פי שלרבינו נבקעו כל מעיינות תהום הידיעות וארצות שמי ההשגות לו נפתחו, מכל מקום היה שפל בעיני עצמו, ודרכו היה לומר: משאש בכל בתי הנפש שלי, ולא מלאחי בס מזה יקרה זולת אהבת האמת, להכיר מיעוט ערכי וקוצר השגתי. ואמר: אם אערוך מה שאני יודע נגד מה שאני יודע, אינו יודע כלום. (תולדות אדם) ואם שמע שמהללים אותו או הרגיש שמכבדים אותו הי' מנענע מאוד. ודמה בנפשו כאלו זורו עליו גפרית אש, רבינו היה ממש כאחד הראשונים וכמלאך ה' – כבאות.

דרכו של רבינו שלא שאל דבר האריך לגוף כפה מלא, רק על פי רמז או הערה מדברי תורה, כגון בהגיע תור אכילתו הי' לומד מאמרם ז"ל (מסכת תענית כ"ב) אמר רבי יוסי: כתיב (בראשית כ') ויהי האדם לנפש חי, נשמה שנתתי בך החי' ע"כ והבינו בני ביתו שרואה לאכול וערבו לו האוכלן. כשהיה לומד ואונה מאמרם ז"ל אכל ולא שעה, ידע משרתו שרואה לשתות והביא לשתותו. כשהיה לומד הדרוש עה"פ והנה טוב מאוד זו שינה, אז ידע משרתו שרואה לישן והביא המטה, וקודם השינה לבש בתי ידיים שלא יגעו הידים בבשרו בעת השינה, ואחרי הקילו משנתו למד מיד בלי רחיצת ידיים. כל כך חס רבינו על זמנו שלא לבדד אף רגע אחד מימיו חייו בלא תורה. (תולדות אדם)

כשהגיע לפרקו נישא להרבנית האדוקה מרת גיטא ע"ה בת הגה"ק ר' יחיאל מיכל פעסלעס מנכבדי ווילנא זי"ע

ומסופר על אשת רבינו שזכתה להיות מזרר להאדיק ואכסניא לתורתו המרובה ולעשות רצונו כל ימיו, ומי יוכל לשער החלק הרב שהיה לה בתורתו. ומדוע זכתה לכל זה? מחמת שהיתה בת נגיד ועם כל זה לא נחמה להיות אשת בחור מנגידי העיר רק רצונה שהיה חלק יעקב נחלתה, ושמשה את בעלה באימה גדולה ורוב בושט ושמחת הלל. והיתה בראותו כראות פני וכי, וכשהיה רבינו

העביר על פשיעהם כמש"ל (מסכת ראש השנה י"ז) כל המעביר על מדותיו מעבירין על כל פשעיו, אבל כשבאו למדה זו להעמיד כל עניניהם על דין תורה אף בדבריהם שראויה לוותר נגד חבריהם, ואמרו יקוב הדין את ההר ולא לפני משורת הדין, גם השי"ת אמר הגיע העת להפרע מהם כל חובותם, וזה שאמר ז"ל: על שהעמידו דבריהם על דברי תורה. האיש כששמע זאת מיד נתפייס. (תולדות אדם)

מתורתו של רבינו זי"ע

מעשה באיש אחד הבא לרצות ולפייס חבירו בערב יום כיפור וחבירו לא רצה להתפייס ולמחול לו, ואמר מן הדין אינני צריך למחול לך, מפני שהוצאת עלי שם רע. ורבינו הי' אז עלם רך מאוד, ויאמר אל האיש אשר לא רצה להתפייס: הלא ידעת מאמרם ז"ל: לא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו דבריהם על דין תורה, ולכאורה הוא פלא דבספר יחזקאל מונה עבירות גדולות שעברו, ואיך יתכן ליחס חורבן ירושלים בעבור שלא עשו לפני משורת הדין? אולם הענין כך הוא כי באמת עברו ישראל עבירות גדולות, אולם כל זה שהעבירו על מדותיהם נגד חבריהם, גם אביהם שבשמים

יג אדר ד' אלפים תתקע

רבינו יהודה החסיד ב"ר שמואל זי"ע בעל ספר חסידים

רבינו יהודה החסיד זי"ע נולד בשנת ד' אלפים תתק"י לאביו רבינו שמואל החסיד זי"ע בן רבינו קלונימוס הזקן ממגנצא זי"ע בן רבינו יצחק זי"ע רבו של רבינו יצחק הלוי רבו של רבינו רש"י הקדוש זי"ע ועוד למעלה בקודש

נשאר אחריו בנים הקדושים רבינו דוד בעל לבנת הספיר זי"ע ורבינו משה זי"ע תלמיד רבינו אפרים מרגנשפורק זי"ע וחתנו הי' רבינו יהודא ב"ר ממגנצא זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה מחכמי אשכנז ומבדלי התוספות. בני דורו תוארו בשם "חסיד קדוש ונביא" שחיקן פיוטים הרבה, ולהרבה מהקדמונים הוא המחבר של שיר היחוד,

אביו רבי שמואל הי' לו חמשה בנים ובת אחת, הבכור היה הרבינו אברהם מאשפירא זי"ע רבו של בעל הרוקח זי"ע והלעיר הי' רבינו זי"ע וחתנו רבינו משה הדרקן זי"ע רבו של בעל המאור זי"ע והראב"ד זי"ע.

כשהי' רבינו בן י"ח שנה ניבא עליו אביו הקדוש שיהיה בנו יהי' יודע מה למעלה ומה למטה ולא יהי' נעלם ממנו דבר, וכן היה.

ואמרו עליו חכמי דורו (כמובא בתולדות רי"ח) שאם הי' בימי אמוראים או תנאים הי' אמורא או תנא. ואילו הי' בימי נביאים הי' נביא,

רבינו הקדיש עצמו עד שכל אורח תעבה נפש ואם אפילו בשבתות וב' ימים עשה יום כפור, וזכה הרבה לגלוי אליהו ז"ל,

העמיד תלמידים גדולים הרבה ומהם רבינו יצחק בעל אור זרוע זי"ע רבינו אלעזר מורמייזא בעל הרוקח זי"ע רבינו משה בעל הסמ"ג זי"ע רבינו ברוך ממגנצא זי"ע רבינו יהודה ב"ר קלונימוס בעל יחוסי תנאים ואמוראים, רבינו שמחה מאשפירא זי"ע וכהנה וכהנה עד אין מספר.

כתוב בספר תולדות רי"ח: שרבינו חיבר ספרים על כל מקצועות התורה מהם הרבה הוצא בהראשונים ז"ל כגון בספר גן הבושם וספר החכמה, תשובות, פי' על תנ"ך סודות על התפילה, וסתי תורה טעמי המלות, פי' על ספר יצירה, ספר האורה, וספר הכבוד וספא חסידים ועוד הרבה ספרים ממנו אשר עתה כבר אינם בנמצא, ותיקון פיוטים הרבה.

הרה"ק ר' מהרי"א מקאמארגא זי"ע כותב על רבינו : שכל רשע שציער אותו, נעשה לדיק גמור, ואפילו גוי שציער אותו נתגיייר (נתיב מלכות נתיב היחוד שבי' ו' אות ג')

בשנת תתקע"ז בשבת קודש פרשת תאווה י"ג אדר אור לכבד החדר ולפני מטתו ראו תלמידיו שצאבק שלפני מטתו כתוב "חסיד" ובין לימוד דברי תורה עם תלמידיו יאחא נשמתו בקדושה וטהרה בגניז מרומים כבן ס"ז שנה, וניסים גדולים נעשו במיתתו וקבורתו.

מהם טרם פטירתו אמר לתלמידיו כי אם הוא בן עולם הבא, הפעמון אותו תלו הנוכרים על השער דרכו היו מוילאים את הגפטרס ייפול לאחר מותו ואכן כאשר הוצילו את מיטתו דרך השער, הפעמון נפל.

אדם שמתשתת בצרת חבריו ומתפלל עליו כאילו בא עליו הצרה, אפילו אם לא נענה מכל מקום אם יבא צרה כזו עליו ח"ו [על המתפלל] יזכר ה' שכשהיה צרה זו בחבירו, כמה הצטער זה האיש על חברו ויעזור לו ה' (ספר חסידים)

כל מי שגילה לו הקב"ה דבר תורה ואינו כותבה ויכול לכתוב הרי זה כאלו גזול למי שגילה לו כי לא גילה לו אלא כדי שיכתוב, וזה שכתב: כי, את כל מַעֲשֵׂה, הַאֱלֹקִים יָבֹא בְמִשְׁפָּט, על כל נֶגְעָלִם(קהלת י"ב י"ד) שגורם שנעלם דב"ז. (ספר חסידים)

חזן: אַנְגִּינָה זְמִירָה וְשִׁירִים אֶצְרָג, כִּי אֶלֶף נֶפֶשׁ תִּתְּנָה

מתורתו של רבינו של רבינו זי"ע

אם נגזר על פלוני ששמו כך, הרי הגיע עד שערי מות, וקוראים לו שם שינוי וחי, כמו יולד בן לנעמה (רות ד') והוא בן רות, כגון ראובן שיש לו בן ונוטה למות, ויבא שמעון ויאמר לאביו ולאמו פלוני ופלוני הא לכם שקל, הא לכם ככר, ובבשר ויין אני פודה את בניכם שיהא בני ייחי', כך עושים למי שאין מתקיימים לו בניו, ואין בו משום מיחש. (ספר חסידים אות רמ"ה)

טעם שאנו אומרים נותן התורה לשון הווה? כי הוא ית"ש נותן לנו בכח יום תמיד תורתו, דהיינו כשאנו עוסקים בה הוא ית"ש ממציא לנו טעמים ודינים חדשים (ספר חסידים)

דע כי עונשים שאינם כתובים בתורה גדול עונשם מעונשים הכתובים בתורה (רבי יהודה חסיד אות ת"ו)

הרב משה פיינשטיין היה מגדולי פוסקי ההלכה החרדים לאחר השואה, יושב ראש מועצת גדולי התורה של אגודת ישראל בארצות הברית וראש מתיבתא תפארת ירושלים בניו יורק.

כי כרכים אלו כוללים דברים שלא ראה להדפיס והיו בגדר הוראת שעה. כרך נוסף הקרוי "יד משה" מכיל מפתחות לכל סדרת השו"ת.

כמו כן הוציא לאור ספר בשם "דרש משה" צענייני דרוש ואגדה, וכמה כרכים של "דברות משה" הכוללים שיעורים על המסכתות הישיבתיות בתלמוד. דברי מוסר וחידושים שלו על התורה והמועדים ילאו בסדרה קול רם, שלושה כרכים, ניו יורק תש"ל-תשל"ט.

נולד צעיריה אודסה שבאימפריה הרוסית, לרב דוד – רבה של קהילת החסידים צעיריה, מלאכאי הגר"א, ופייא גיטל, שהייתה בת הרב יצחק יחיאל דוידוביץ אב"ד קרליץ, מלאכאי השל"ה. נולד ביום הולדתו ופטירתו, של משה רבנו – ז' באדר, ונקרא על-שמו.

מסופר שבגיל 10 היה בקיא במסכתות בבא קמא בבא מציעא ובבא בתרא. עוד בטרם מלאו לו 13 שנים נשלח ללמוד בישיבת "עץ החיים" אלל הרב איסר זלמן מלצר. לאחר מכן נשלח עם כמה מחבריו לייסד את "ישיבת קוברין" שבראשה עמד הרב פסח פרוסקין שראה בו כרבו המובהק. נסמך לרבנות על ידי אביו והרב פרוסקין. לאחר פטירת אביו, התמנה לרבה של עיירת הולדתו אודסה. בשנת תרפ"א התמנה לרב ואב בית הדין של העיר לובאן.

בשנת תרפ"ב נישא לסימה קוסטנוביץ שהייתה ביתו של יעקב משה קסטנוביץ, ראש הקהילה המקומית (נפטרה בחשון ה'תשנ"ד).

בחודש שבט תרכ"ג עזב את ברית המועצות והיגר לארצות הברית, שם היה ראש ישיבת "תפארת ירושלים" בניו יורק במשך כחמישים שנה, עד לפטירתו כיהן כנשיא אגודת הרבנים של ארצות הברית וקנדה, וכנשיא ארגון עזרת תורה. קיבל אלו פניות צענייני הלכה מרבנים בעולם. רבים ראו בו גדול הדור.

הרב פיינשטיין נפטר בניו-יורק בשנת תשמ"ו, לאחר מחלה קשה. בהלווייתו שהתקיימה בשו"ן פורים בירושלים השתתפו מאות אלפים. נקבר בהר המנוחות בחלקת הרבנים. על מצבתו נכתב בין היתר: "עמוד ההוראה גדול הדור אב לחכמים ראש המדברים לכל דבר שבהקדשה, נשא משא הדור בחכמה ותבונה באומץ וגבורה ובסבלנות אין קץ, בכל אשר פעל ועשה, הדריך הנהיג הורה ולימד, מסר נפשו להעמדת האמת שעלתה לו מעמלו כל ימיו אצל אורחות של תורה בספריו אגרות משה ודברות משה והעלה אור חדש בלמוד התורה ובהנהגה. מקור ההלכה לכל המבקש תורת חיים משענת ומבטח להם בעבודת השי"ת השפיל והמליא עצמו לכל נזק ונדבא לשמוע לצרכיהם להשתתף בלעסם ולסעדם ונקש על דלתי רחמים בתפילתו לישועתם אמיץ לב בגבורים להאיל כל עשוק. קדוש וטהור חכם ועניו אהוב למעלה ואהוב למטה ומקובל לכל".

הרב פיינשטיין היה מוכר כפוסק החרדי הבולט והמשפיע ביותר בארצות הברית. אלפי תשובותיו בהלכה הופצו בעולם היהודי כולו ורוכזו בסדרת הספרים אגרות משה. בין היתר הוא דן בתשובותיו בצעיות טכנולוגיות מודרניות, רפואה והלכה, ואף בעיקרי היהדות.

כמו כן היה פעיל צענייני איבור וחינוך בקהילה היהודית. התנגד בחריפות לתנועה הרפורמית ולקונסרבטיבית, אך מדבר זה יאלה קולא, שכן לא החשיב לעניין ממזרות נישואים שנערכו בטקס רפורמי או קונסרבטיבי ונישואים אזרחיים. בפסיקה הסתמך על עומק סברתו בתלמוד ובראשונים, יותר מאשר על פסיקות האחרונים. כפי שהוא מסביר בהקדמת הספר. עם זאת, הוא הביע התנגדות חריפה לפסק דין האל והאחות ולהתנהלותו של הרב שלמה גורן בנושא זה.

חיבורו המפורסם ביותר הוא שו"ת "אגרות משה" המכיל מכתבי תשובות הלכתיות שמהוות אבן דרך בפסיקה הלכתית, ובהתייחסות להלכתיות לצעיות החדשות. שבעה כרכים מסדרה זו הדפיס בחייו. הכרך השמיני והתשיעי ילאו לאור לאחר פטירתו, על ידי חתנו, הרב משה דוד טנדלר, וחתנו של הרב טנדלר, הרב שבת פפרוטר. יש שטענו

יד אדר תר"ט

רבי שאול יחזקאל ב"ר אברהם שלמה זי"ע מליטשיק

רבינו הרה"ק רבי שאול יחזקאל גרינפעלד בעל מגן שאול מליטשיק הנקרא רבי שאול ליטשיקער זי"ע נולד באוהעל בשנת תקנ"ג לאביו הגה"ק ר' אברהם שלמה גרינפעלד דומ"ץ באוהעל זי"ע בן הגה"ק ר' יהושע העשיל ראב"ד אוהעל זי"ע, ולאמו הרבנית הצ' מרת שרה ליפשא ע"ה בת הגה"ק ר' יהושע העשיל זי"ע בן הגה"ק ר' בנימין זאב וואלף זי"ע בן הגה"ק ר' יהודא לייב זי"ע בן הגה"ק המפורסם רבינו יהושע העשיל מקראקא בעל חנוכת התורה זי"ע בן הגה"ק רבי יעקב אב"ד לובלין זי"ע בן הגה"ק רבי צבי הירש מלובלין זי"ע בן הגה"ק ר' דוב בער זי"ע בן הגה"ק רבי יהושע זי"ע. כשהכניחו לבריתו של אברהם אבינו קרא אביו שמו בישראל שאול יחזקאל שאול על שם הגה"ק ר' שאול אב"ד אמסטערדאם בעל בנין אריאל זי"ע ויחזקאל על שם הגה"ק ר' יחזקאל סג"ל לאנדא אב"ד פראג בעל נודע ביהודה זי"ע

ונשכר ואלדון הבית אינו כוזה לתקנו, והשיב הישמח משה זי"ע: אויף דעם דארף מען זיך דען אפרעדן? אפרעדן דארף מען זיך אויפן הייליגן בית המקדש וואס איז לעצראכאן! ווי עס שטייט לכו ונשוכה אל ה' כי הוא טרף. (אש"י ישראל)

נסחלק לגנאי מרומים ביום ה' פרשת כי תשא ב"ד אדר בעלם יום הפורים בשנת תר"ט ומנחתו כבוד בעיר מיהאלאוויץ.

נשאר אחריו בנו מזוויג ראשון הרה"ח ר' יחזקאל גרינפעלד ז"ל הרה"ח ר' נח גרינפעלד ז"ל והרה"ח ר' מאיר יעקב גרינפעלד ז"ל

ובנו מזוויג שני הגה"ק ר' משה שפירא שו"ב דק"ק לאדימער זי"ע.

זכותו הגדול יגן עליו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה לדיק נגשד וחסידי מפורסם חריף ובקי עניו ונחבא אל הכלים ישב ככפר לוטשיק במחוז אונגוואר כל ימיו סגור בחדר ביתו וישב על התורה ועבודה בשקידה רבה יומם ולילה.

כשהגיע לפקדו בשנת תקע"ג נשא ציווג ראשון להרבנית הדאיקת מרת מלכה ע"ה בת הרה"ח ר' צבי הירש מזאוויקא הנקרא רבי הערשעלעל זאוויקער זי"ע. ובציווג שני להרבנית הדאיקת מרת רייזל ע"ה, ולאחר פטירתה ב"ח שבט תרי"ב נשא ציווג שלישי להרבנית הדאיקת מרת לאה ע"ה בת הרה"ח זאוויקא ז"ל.

וכיפר שנערה יתומה אחת נהגלה בביתו אשר היתה עוזרת לשרת עבודת ביתו, ופעם ניתנה לה ז' מאת זוגתו להדיח ולנקות את כל כלי זכוכות אשר בביתו, וכאשר זכרה את כל הכלים בחדר סל אחת, פתאום התמוטטו רגליה ושבירה את הכלים אחת לאחת, מובן מאליו כי הנערה מחמת מורא נבהלה, וגם הרבנית לצעקות עליה לא חדלה, והנה קול פעמון שברים כללו גם באזני רבינו בחדרו המסוגר, וע"כ בא מחדרו ונפשו לשאל הגיע: מה קול הרעש אשר אנכי שומע? והיה כאשר עיניו הרואות כי זאת הנערה נבהלה ובפחדה עומדת, מהר רץ החדרה והשיט לה כוס מיני מרקחת, למלא לנפשה נחת, ואמר לזונתו: לא עת להשגיח על שברי זכוכות ההמה, אך מהר להחיות נפש הנערה ואת רוחה שלא תפול חלילה למשכב מחמת גדול מוראה.

רבינו היה חשוב בעיני לדיקי דורו. ובאו לבקרו, כמו הרה"ק ר' מאיר א"ש מאונגוואר זי"ע,

וכיפר כאשר הרה"ק ר' צבי הירש מזידיטשוב זי"ע פעם עבר דרך קס, ומרחוק רגיש לדקותו הרמה, ושאל שאל בנעימה, היה האיש ודירתו, וכאשר בא לבקר רבינו השתעשע עמו, ואמר על רבינו כי לומד תורה לשמה,

וכמו כן אמר הרה"ק ר' אשר ישעי מראפשיץ בעל אור ישעי זי"ע: כי לימוד תורה לשמה חופף עליו,

הגה"ק ר' חיים צבי הירש מאונגוואר מנהיימער זי"ע אמר: כי למד תורה לשמה וכוונתו לשמים,

וכמו כן העיד הרה"ק ר' צבי הירש מליסקא זי"ע שרבינו הי' עוסק בחורה לשמה.

והגה"ק ר' אהרן גרינבערג אב"ד מיהאליוויץ זי"ע כתב עליו אשר בעודו הקדיש כל ענותיו לתורה ולעבודה ולגמילות חסדים והי' מפורסם במדותיו היקרות ומעלותיו הנכבדות התורה היתה תחלתו לילה כיום האיר לו כחשכה כאורה.

רבינו התחופף בכל הרה"ק ר' נפתלי צבי מראפשיץ בעל זרע קודש זי"ע, וזכה לקבל ברכת לדיק מהרה"ק ר' צבי הירש בעל עטרת צבי מזידיטשוב זי"ע ואמר על רבינו שהוא לומד תורה לשמה.

היה מגדולי תלמידי הגה"ק רבי משה סופר מפרעשבורג בעל חסם סופר זי"ע ותלמיד מובהק מהרה"ק רבי משה טייטלבוים אב"ד אוהעל בעל ישמח משה זי"ע רבו השתעשע עמו בנעימים, ולא ז' מלחצו כל הימים, ותמיד היה תלחתו בפה קדש, והתפאר עלמו ברבינו תלמידו, וכיפר כאשר רבו הישמח משה זי"ע הי' חולה ל"ע על משכבו, בא רבינו לבקרו בהיכלו, קראו ואמר לו: קים אהער שאול לעבדי, אין פאך מיך אב מיט דיין תורה.

ופעם קרא רבינו בשם בכל ביתו נאמן הוא.

פעם אחת בא רבינו בקובלנא לרבו בעל ישמח משה זי"ע, אורות הגג מדירה שלו כי הוא טרף

רבינו הגה"ק רבי מנחם מענדל אויערבאך אב"ד קראטשין פולין זי"ע נולד לאביו הגה"ק הנגיד ר' משה טארניגראד זי"ע בן הגה"ק ר' מנחם מענדל מרגליות אב"ד פרעמישלא זי"ע חתן הגה"ק ר' אפרים זלמן שור מלובלין בעל תבאות שור זי"ע

המשפחות העתיקות והמיוחסות שבארץ ישראל נודעת היא משפחת אויערבאך הקרויה על שם עיר מולאה אויערבאך שבמדינת הסן שבגרמניה, ענפים שונים של משפחה זו העמידו רבים מגדולי ישראל, מן גדולי הקדמונים למשפחה זו הוא רבינו זי"ע.

רבינו היה גאון קדמון כאחד הראשונים איש חלקים קדוש.

נסתלק לגנזי מרומים י"ד אדר ראשון פורים קטן בשנת תפ"ט.

נשאר אחריו בניו הק' הגה"ק ר' זאב וואלף אב"ד לונשיץ זי"ע חתן הגה"ק ר' חיים קרא בלגוא רבתי זי"ע והגה"ק ר' אבנודור אב"ד הענטשין זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

כתב יד קדשו מרבינו

רבי יצחק ב"ר נתן זי"ע מטולטשין

ת.נ.צ.ב.ה.
בשנת תרל
נפטר יד אדר שני
רבי נתן מברסלב זיצע
תלמיד אדוניו מורי ורבי
בן משה נתן מברסלב זיצע
הרב יצחק מטולטשין גדול

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו הרה"ק רבי יעקב קאפיל מליקאווע הנקרא רבי קאפיל ליקאווער זי"ע נולד בערך בשנת ת"ן לאביו הרה"ק ר' קלונימוס זי"ע

אמר לו רבינו: כתוב בחזרה הק' (פרשת ראה ט"ו י') נתן נתן לו, ולכאורה מהו כפל הלשון "נתן נתן" מה בא ללמדנו? ואכן כבר דרשו בזה חז"ל (מסכת בבא מטיעא ל"א) אמנם יש להוסיף על דבריהם, שהפוסק בא לרבות שאף כשהעני מסרב מליהנות ממנו, נתן נתן, לו מכל מקום, שזכרנו כי צו עד שיקבל. ובכן אבקש ממכם לעלות על העגלה. כשמוע העני את דבריו, אמר לו: אכן, כן הוא דרך כל גומלי חסדים שכל כוונתו בעשיית צדקה וחסד אינה לטובת העניים האומללים, כי אם לטובת עצמם בלבד, למען לזכות לעולם הבא, ואמנם הגני מודה על האמת שעיקר ויגוע אנכי מטורח הדרך, ורגלי כואבת עד מאוד, אך דוקא משום זה אין אני רוצה לזכות בממון הגדולה להחיות נפש מישראל, שהרי כל כוונתך אינה לטובתי, אלא לטובתך להרבות לך שכר לעולם הבא.

רבינו הקשיב לדבריו והשיב לעומתו: אם רק בשביל זה אינו רוצה לעלות על עגלתי, אזי אעשה עמך עסק, אני אתן לך את חלק עולם הבא אשר יגיע לי משכר ממנו זה, ועתה עלה ושב על העגלה. שם העני על העסק, ואמר: אם כן הגני מסכים, אבל רק בתנאי זה, שמקודם שאעלה על העגלה נתן לי תקיעת כף שהגן מזכה אותי בשכר זו... רבינו קיים מיד את דבריו, ובשמחה רבה הקנה לו את שכר הממון בתקיעת כף נאמנה.

אז פתח העני את פיו ואמר: עתה הקשב ושמע בקולי: יש לי לגלות לך ענין גדול, רק אחת שאלתי, נא אל תפסיקני עד אשר כיליתי לדבר את כל דברי, והמשיך ואמר: ידוע תדע נאמנה, כי הגיע עת פקודתך להסתלק מן העולם, וכבר יאל הפסק מבית דין של מעלה למלאך המוות שירד לקחת את נפשך, ויהי כאשר אך יאל הפסק מיד נקבלו וכלו מלאכי מעלה שנוצרו ממעשה הצדקה והחסד הרבים שעשית, וטענו לפני כסא הכבוד: הלא כתוב (משלי י' ב') וצדקה תציל ממות, ומי כמוהו כרבי קאפיל העושה צדקה וחסד בארץ, ואחרי פקדתו על מלאך המוות לקחת את נפשו עוד טרם השיא את בתו מאטיל, היחנך דבר כזה, השופט כל הארץ לא יעשה משפט?

כראות השטן הוא מלאך המוות שמדת הרחמים גוברת על מדת הדין, טען לפני הקב"ה, שעל עושי צדקה של דור כזה, אין שייך להמליץ הכתוב: צדקה תציל ממות, כי כל מעשיהם הם שלא לשם לשמים, כי אם טובה עצמם דורשים, כדי לפרסם שםם וכבודם בדברים, ולמען לזכות בחלק גדול לעולם הבא. כשמוע הבית דין של מעלה את טענתו, פסקו על אחר שעל השטן לרדת לעולם הזה, ולנסות לראות היעמדו דבריו שטען שאתה עושה צדקה וחסד שלא לשם שמים, רק לטובתך ולהגאון, והפטיר העני: דע לך, אני הוא מלאך המוות אשר נשלחתי לנסות! עשיתי ככל אשר נטוויתי, והנה מלאכתי דליק וישר, שאתה עושה כל מעשיך רק בלתי לה' לבדו, על כן יאלת זכאי בדיןך ויוספו לך שנות חיים עוד עשרים וחמש שנים למען תזכה להכניס לחופה את בתך הצעירה מרת מאטיל, ולא רק בתך לבד, כי אם גם את בנה אשר תוליד היא, אשר יאיר את העולם ומולאו בחורו וקדושתו. (קדוש יעקב)

רבינו לא גילה לשום אדם את דבר פגישתו עם מלאך המוות עד יומו האחרון, ורק שעות אחדות לפני פטירתו גילה את סודו וסיפר להנוכחים את כל המאורע הגורא.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו היה גאון מפורסם איש אלקים נורא שר הזהיר וכתבי הארז"ל, ממנו נשתלשל דור ישרים גאונים וקדושים ראשי אלפי ישראל, בנוסף לגדלותו בחזרה ועובדה נודע שמו בצדקה פזונו, היה מחזיק בית מגווע (קרטעשמע) בכפר ליקאווע הסמוך לעיר טארניגראד, שחבר מן הפריץ, וזכה לעצירות מופלגה, וגמל גם חסדים נפלאים.

ביתו היה פתוח לרוחה לכל עובר ושב, ואורחים רבים התאכסנו אצלו תמיד, עשיר ורש יחד נפגשו בביטחון. כמו שמציא נכדו הרה"ק ר' אליעזר ז"ל מקאמארנא זי"ע בספרו זקן ביתו על מסכת אבות בשם אביו הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאמארנא זי"ע ממה שקיבל מהרה"ק ר' שמעון מיערוסלוב זי"ע וז"ל: יהיה ביתך פתוח לרווחה (אבות פ"א מ"ה) ראה לומר לכל העולם בין לעניים ובין לעשירים. והטעם: שדביבוא עניים לאכול בביתך לא יתביישו מלאכול, אלא יאכלו כמו שהם בני הבית ממש, שאם אין אחת מכנים בביתך לאכול עניים, אז כשיבוא עני לביתך לאכול יתבייש. אבל כשעניים מכירים בך שאתה מכנים אצלך גם עשירים, עבור זה העני לא יתבייש עוד מלאכול אצלך, שיאמר אחר שדרךך לעשות חסד עם כל ישראל ולא קראת אותו דוקא בעבור שהוא עני. וזהו מה שאמר התנ"ך בסופו: שיהיה עניים בני ביתך: כלומר כבני ביתך ממש, ולא יתביישו מלאכול אצלך כלל. וכן שמעתי מאחמ"ר שליט"א ששמע מהרב הגדול החסיד הישיש מו"ה שמעון מעיר יערסלוב זל"ה שזקני הרב הגאון הגדול ר' יעקב קאפיל מליקאווע היה מתנהג תמיד בדרך הכנסת אורחים כמו שכתבתי לעיל. ובה"ל שמעתי מפיו הקדוש: שזקני ר' קאפיל זל"ה היה מכנים בכל יום כל האנשים שהיו עוברים ושבים שם בין לעניים ובין עשירים, והיה יכול להיות שהיה יום שהיו יושבים אצלו סביב לשולחן לעדן מאה אנשים, ואפשר עוד יותר, והיה נותן להם כמה מאכלים טובים וכמה משקאות, וכל זה בלי מעות.

שנים רבות היה רבינו נחבא אל הכלים והסתיר מדריגותיו ואת גאונותו ודקותו מעין כל רואה, ואף לדיקי הדור אשר נקלעו מסביב לכפר ליקאווע, אמרו שריח טוב של גן עדן נודף ממחוז ההיא, ובוודאי מתגורר שם איש לדיק העובד את הבורא בריך הוא בהסתהר ובנענע לכת. (נפלאות הרבי)

לכסוף גילה מרן הבעש"ט זי"ע שגב קדושתו, ואף עשה פעמים להמשיכו לבני חבורתו. (קדוש יעקב) ומשלא עלה בידו הפטיר ואמר: יולאי חלצו כבר יהיו חסידים, ואכן דבריו נתקיימו במלואם, כי ממנו יולאו ארצות ותרשישים, ביניהם כמה מגדולי מאורי החסידות בתקופתם כהרה"ק ר' יעקב יצחק בעל החוזה מלובלין זי"ע שבתו הרבנית הצדוקה מרת שפרינצא מאטיל ע"ה נישאה להרה"ק ר' אברהם אליעזר הלוי הורוויץ אב"ד שעבררשין זי"ע אביו של החוזה. הרה"ק ר' שמעון מיערוסלוב זי"ע בן הגה"ק ר' ישראל איילבוים מיוזעפוף זי"ע בן רבינו זי"ע הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאמארנא זי"ע שהיה בן הרבנית הצדוקה מרת חנה ע"ה בת רבינו זי"ע. וכן המליץ הבעש"ט לאנשים ליסע אליו, בכדי להווע מזכרתו. (אילה שלוחה)

נסתלק לגנזי מרומים ביום ד' ט"ו אדר ראשון בשון פורים קטן בשנת תקכ"ט ומנוחתו כבוד בעיר טארניגראד.

וסיפר דרכו של רבינו היתה כאשר פגש בעני מהלך בדרך היה מעלה על עגלותו ולקחו למחוז חפלו, לפעמים כאשר נהמלאה העגלה מרוב הנוסעים עד אפס מקום והיה מן הנמנע להעלות עוד אנשים על העגלה היה נותן גם את מושבו לעני והוא הלך רגלי ליד העגלה.

פעם אירע מדי נוסעו בדרך פגש באיש עני לבוש בבגדים קרועים ובלואים, וכדרכו ביקש ממנו שיעלה על העגלה, אבל הלה מיאן לעלות. יד רבינו מן העגלה וניגש אליו והפאירו יסכים לעלות על עגלתו, שאלו העני בחימה: מדוע אתה מפאיר בי שאסע עמך על העגלה, ואף כי יודע אני שלטובה כוונתך, אמנם בין דין ודין, יותר טוב לי ללכת ברגלי מאשר לנסוע בעגלה.

טארניגראד בית המדרש

הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאמארנא זי"ע מביא דברי תורה בשם רבינו וז"ל: ושמעתי משם אבי זקני הגאון הקדוש מוה"ר יעקב קאפיל מליקאווע, אבי אמו של הקדוש מוהר"י מלובלין, שהקשה למה נשתנה לכתוב בן בחירק ולא בסגול ככל המקרא? ואמר: דאיתא בדברי חז"ל שהיוד של שרי נתנה בראש יהושע כידוע, והוקשה הא יוד של שרי נחה בלא נקודת, והיכן ימצאו שם בראש יהושע? ותיירץ שלקחו מן הסגול של בן שבא, ונשאר בן בחירק, כך אמר רבינו מוהר"י מלובלין משם זקינו, שהוא אבי אמי, והוא נכון. (היכל הברכה)

מתורתו של רבינו זי"ע

טו אדר'ב תע"ב ...

רבי צבי הירש ב"ר אהרן שמואל זי"ע בעל קב הישר

רבינו הגה"ק רבי צבי הירש קיינובר בעל קב הישר זי"ע נולד בפרנקפורט דמיין לבן יחידו לאביו הגה"ק ר' אהרן שמואל אב"ד קראקא בעל ברכת הזבח זי"ע (כשנכנס בביתו של אברהם אביו אהרן, ואחר כך בילדותו חלה והיה בסכנת חיים הוסיף לו אביו את השם שמואל) בן הגה"ק ר' ישראל קיינובר זי"ע

הגה"ק החיד"א זי"ע מזכיר רבות בספריו את דברי רבינו זי"ע ממליץ עליו כספר מעורר ליראת ה' והיה מאי על שולחנו בעתות רצון.

הרה"ק המגיד ר' ישראל מקאזניץ בעל עבודת ישראל זי"ע אמר: כשלושים מאמר מהזוהר בספר קב הישר, יותר מסוגל להתעוררות ממה שלומדים בספר הזוהר עצמו.

ולהבין דבריו המופלאים מסביר הגה"ק ר' מאיר יחיאל הלוי מאוסטרובצה זי"ע: דהנה יש השתלשלות הנשמות, ולכן מי שבא נשמתו ממקום נמוך, אינו יכול להבין דברים הבאים ממקום גבוה יותר משורש נשמתו, ועל כן אמר שמי שלומד זוהר קב הישר, מבין יותר ממי שלומד בספר הזוהר עצמו, מפני שבעל קב הישר, נתן גם כן כח קדושת שורש נשמתו, לכן נוכל להתפעל ולהתעורר יותר ממה שמתעוררים מספר הזוהר עצמו. (מאיר עיני חכמים)

הגה"ק ר' פנחס קאנילבוין זי"ע כתב בספרו יש מנחילין סימן כ"א: קב הישר כשמו כן תהילתו, כי דבריו נכוחים וישרים למואזי דעת, והוא כולו תוכחת מישרים ודבריו נחמדים ויקרים.

הגה"ק ר' יעקב שמשון שצתי סיניגאליא ס"ט אב"ד אנוקא בעל שבת של מי זי"ע מאריך כלפני דבריו רבינו זי"ע ומסיים: זו היא כוונת הרבוקב הישר לגבול רבא אמר מילתא ואריך לרקק ולבארה.

הרה"ק ר' שלום רוקח בעל שר שלום מבעלזא זי"ע סיפר על עצמו שלמד את הספר הקדוש קב הישר (כמנין ק"ב) ק"ב פעמים (שפע חיים)

והעיד כי היראת שמים של הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע שאב מדברי כיבושין של ספר קב הישר (מדברי הרה"ק ר' משה אריה פריינד ראב"ד ירושלים זי"ע)

הרה"ק ר' מנחם מנדל שניאורסאהן בעל כמה דק מליוצאויטש זי"ע מתוה דרך ליראת ה' לאחד מגדולי תלמידיו ומורה ללמוד את הספר קב הישר. (לקיטו ליבורס מהר"י)

הגה"ק ר' פנחס מנחם אלעזר יוסטמן בעל שפת דק מפיץ זי"ע כותב בכוונתו (אזכרה) (ה') ילמד כל אחד לבניו קב הישר פעמים רבות שיכנס בלבו מוסר ואניעות.

הגה"ק בעל רובע הקב זי"ע מניין בהקדמתו: מדי עברי בספר הזהיר קב הישר, ראיתי והנה יס צו דברים נחמדים ונאהבים מרגליות כפונות וסמיות אשר לא ראתה עין כל.

רבינו היה גאון וקדוש בקי בתורת חז"ל, איש אלקים נורא מוכיח נפלא ואיש מופת. עובד השם יתבצר במסורת נפש.

כתוב רבינו בספרו קב הישר: לריך האדם להגיע לאלוהים ותפילין צדיקו, כדי שאלוהים מפתח ביתו והוא מושלם ומעוטיר בליטות ותפילין, ומי שיש לו שהות, יעמוד אלל המזוזה ויכוון להשלים פרשת לילית המחוברת במזוזה, ואחר כך יניח ידו על המזוזה ויעבר ידיו על עיניו ויתפלל: רבש"ע הסר ממני הרהורים ואנלל היום ובכל יום מחטא ופשע בזכות שלוש מאות האלו, אשר הם שלשון יחד.

רבינו היה מתלמידי הגה"ק ר' העשל אב"ד פיורדא זי"ע ותלמיד מובהק מהגה"ק המקובל ר' יוסף יאסקי ב"ר יהודה אב"ד דובנא רבתי בעל יסוד יוסף זי"ע. ועיקר תורתו קיבל מאביו הגדול זי"ע.

כשהגיעו לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת גוטל ע"ה בת הגה"ק ר' יצחק הכהן גאנז זי"ע בן הגה"ק ר' יהודה כ"ץ זי"ע.

בשנת תט"ו עקב צרות רבות נאלץ אביו לעזוב את עירו וויילנא ואלא רבינו עם אביו והלכו מגולה לגולה והתיישב בקראקא שבפולין בשנת תל"ג.

ובאותו זמן בא מוויילנא לקראקא המקובל הגה"ק ר' העשל אב"ד זי"ע ודרש ברבים בסודות הקבלה, ורבינו היה ממקדשי שיעורו שמביא דבר ממנו בספרו קב הישר פק"ב ששמעתי מפה קדוש ה"ה האיש האלקי מהר"ר העשל אב"ד ז"ל.

רבינו חיבר ספרים יקרים ספרו המפורסם ביותר ה"ה ספר קב הישר.

מובא בספר אור אלימלך (אות ק"ה) שהרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע היה מעיין תמיד בספר הקדוש קב הישר, ולמד את הספר מאה ושנים פעמים, כמספר פרקי הספר.

הגה"ק ר' משה סופר בעל חתם סופר מפרעשבורג זי"ע כתב בכוונתו: שבתיו ילמדו בספרי מוסר ויראה בשפה המדוברת אדיש, אשר בנויים ומיוסדים על אגדות חז"ל.

ותלמידו הגה"ק ר' עקיבא יוסף שלעזינגער בעל לב העברי זי"ע כתב: שכונת רבו החתם סופר זי"ע היתה שילמדו בספר הקדוש קב הישר.

מתורתו של רבינו זי"ע

וגו'. כי הקב"ה הוא גבוה מעל גבוהים ויודע כל הנסתרות, הוא משפיל העשירים שעושים כן ומגביה שפלים הן העניים, והקב"ה עושה סולמות זה העני יהיה בקרב ימים עשיר והעשיר עני.

כשמחזיר שלום לחבירו, הלבבות נתקרבות זה לזה.

ע"כ אני מזהיר לכל בר דעת להסיר מכשול זה מעל פניו, להשיב לכל אדם כשנותן לו שלום יחזיר ויתן לו שלום אזי הלבבות יהיו קרובות. מה שאין כן כשהעשיר אינו שם לב לפונות אל העני אזי צעק יצעק העני במר לבו אל ה' ובודאי ישמע ה' את קול העני כי חנון הוא

והנה ראיתי שיש בני אדם עשירים ומחמת עשרן הוא בעל גאווה, והנה בני אדם שהן חכמים גדולים ומחמת חכמתו שעמדה לו הוא בעל גאווה, מ"מ על אותן אנשים יש לי ללמוד זכות שיש להם קצת גאווה מחמת עושרם או מחמת חכמתם, אבל אני כועס על אותן אנשים שאינם מיוחסים ואין להם תורה וחכמה ואין להם עושר למה ועל מה יהיה להם הגאווה?

לקרב העניים ולהחזיר להם שלום, ואז הקב"ה יעשה שלום עלינו:

כתוב אמ תגביה כנשר ואם בין כוכבים שים קנך משם אורידך נאם ה' וגו'. ע"ד הלצה יש לפרש הפסוק: רק נקדים גמרא דברכות מ"ד: ואתם בערתם הכרם גזלת העני בבתיכם כיון שהוא עני היאך יכולין לגזול את העני, כיון שאין לעני שום דבר? א"ר חלבו אמר רב הונא כיון שהעני נותן שלום ולא החזיר לו שלום נקרא גזל. עיין שם.

הרבה בני אדם נכשלים בזה שאין מחזירין שלום לעני וכד'. והנה העון זה ראיתי שרבים נכשלים בו כשאדם בינוני נותן שלום לעשיר אזי העשיר הוא מחזיר פניו ממנו ומכל שכן כשעני הוא נותן שלום אזי אינו רוצה להביט בפניו של העני ועושה עצמו כאלו עינו אינה רואה ואזנו אינה שומעת, וא"כ לפי הגמרא הנזכר לעיל נקרא גזל.

וכל זה הוא מפני גאווה יתירה שיש לו לאדם שאינו רוצה להשיב לאדם בינוני ומכל שכן לאדם עני ואביון, ומרוב הגאווה של העשיר הופך פניו לצד אחר ומחמת זה העני הוא מבויש והופך פניו לצד אחר, ודומה הדבר בעיני כאלו הן נשר שיש לו שני ראשים ראשו אחד מהפך פניו לצד אחד וראש השני מהפך פניו לצד אחר, ועל אדם בעל גאווה כזה נאמר: אם תגביה כנשר משם אורידך נאם ה'.

... מו אדר'ב תע"ב

רבי צבי הירש ב"ר אהרן שמואל זי"ע בעל קב הישר

הרה"ק ר' יוסף צבי דושינסקיא ראב"ד ירושלים זי"ע כתוב במכתבו לאחיו: נא ליזהר לקרות הרבה ספרי מוסר ספר פלא יועץ, קב וישר, אבל לא צראהי בעלמא רק להוילא מן השפה לחץ. גם למד בספר קב וישר בחודש הרחמים והסליחות זהכנה לקראת הימים הנוראים. (מבני הרה"ק גאב"ד ירושלים זי"ע)

וכמו כן חיבר ספר עופר האילים על התורה, והוא הדפיס ג"כ הספר אמונת שמואל וספר תפארת שמואל מאביו הגז"ל.

נסתלק לגנוז מרומים ט"ו אדר שני בשנת תע"ב ומנו"כ צעיר פראנקפורט.

וכה הנסח שעל כפרו: התורני הרבני מו"ה הירש קאלידנור פה קבור וטמון איש חסיד ונאמן ה"ה מ"ו צבי בן הרב הגדול מ"ר שמואל זצ"ל נפי' יוס' ד' ט"ו אדר שני תע"ב לפ"ק תנצ"ה.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

הגה"ק המקובל ר' חיים פלאג'י זי"ע כותב(תוכחת חיים פ' במדבר): יאזר כל אחד לבניו ללמוד בספר קב הישר ועוד, גם הוא בעלמו גמר הספר בשיעורו בספרי מוסר במלאי שבתאולואה מחיים אות ל"ב

הרה"ק ר' חיים אלעזר שפירא ממונקאטש בעל מנחת אלעזר זי"ע בספרו אות חיים ושלום סימן רס"ו אות י"ב: דן לענין הלכה בעובדא המובא בקב הישר ומסיים: ומעשה רב גאון וקדוש מפורסם בין קמאי הוא הקב הישר זצ"ל בודלי אין מדחין ומזחחין אותה.

הרה"ק ר' אברהם ווינבערג בעל בית אברהם מסלונים זי"ע חיבר מאוד את הספר קב הישר והיה רגיל בו בכל עת מלא, והתבטא פעם לאחד מבאי ביתו בזה"ל: אפילו גאונים אפילו גדולים לארץ לארץ, מאל עם לערננו.

ולאחד שאלו באיזה ענין האיל לעשותו, ענה לו: הרי כתוב בספר הקדוש קב הישר לעשות כך וכך.

בתולעים ופיו פתוח ותולעים מקשקשים בו וקרבי ובני מייעו מלאים רימה ותולעה אז הנשמה מתאבלת עליו כמשה"ה: "ונפשו עליו תאבל" משאין כן כשהגוף קדוש וטהור אזי מתעכל הבשר על ידי העפר ואז נעשה גופו ובשרו עפר ואפר תיכף ואינו טובל שום צער של תולעים ורימה זהו שכר גופו ושכר הנשמה בגן עדן העליון עולה מיד וכן הרוח לגן עדן התחתון וכל שבת וראש חודש עולה הרוח לגן עדן העליון אשר שם היא הנשמה, ובה הוא אור וזיו הטהור יורדת למטה במוצאי שבת ויום טוב וראש חודש ואז עולה הנפש ומקבלת גם כן מהאור ומזיו הטהור שקבל הרוח למעלה מנשמה שבגן עדן העליון ואז הנפש יורדת ונכנסת תוך הקבר ונוטלת ציור הגוף שהיו בחיותו בעולם הזה ובציור הזה עומדין ממש בגופות כמו שהיו בחיותו ועומדים על הקברים ונותנים שבח והודיה לאל יתברך שמו על גודל מעלות אור הנשמה, וזיו פניהם מאירים באור גדול ואז מרבין בשירות ותשבחות בצידון ממש עם העצמות מרוקמות ומגולמות בדמיון הגוף. ואלו היה רשות לבני אדם לראותן היו רואים אותם בכל מוצאי שבת ומוצאי ראש חודש ויום טוב בדמיון גופות על הקברים ואז שיר ושבח וזש"ה: "כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך", אומרים אין כתיב כאן אלא תאמרנה שאומרים המתים שירה ושבח בכל מוצאי שבת ויום טוב וראש חודש. (קב הישר)

על כל אחי ורעי סורו סורו מן דרכי הגאווה ותראו לדבר עם כל אדם ולקרב העניים ובפרט שצריך להקדים שלום לעניים ומכל שכן מחויב להחזיר לו שלום, ואז עושה שלום במרומי הוא יעשה שלום עינו ועל כל ישראל אמן. (קב הישר פרשת מסעי)

צריך האדם להזהר כשיעשה סעודת מצוה, כגון מילה או סעודת אירושין או נשואין וסעודת בר מצוה, יהדר להיות בתוך הקרואים עניים ואביונים, ולהשיג עליהם בדברים נאים. (קב הישר פרק א')

סגולה לומר מזמור למנצח על אילת השחר ביום תענית אסתר: וכל מי שצריך רחמים על איזה דבר שהוא צריך להתפלל, יקח פנאי לעצמו ביום התענית אסתר, ויאמר תחלה מזמור ל"ב בספר תהלים: **אילת השחר ודרשו רז"ל דאסתר היתה נקראת אילת השחר, ואח"כ ישפך שיחו לפני ה' ויבקש בקשתו ויזכיר זכות מרדכי ואסתר אשר בזכותם יעתר לו הקב"ה ויפתח לו שער רחמים ותקבל תפלתו ברצון** (קב הישר פרשת כי תבא פרק צ"ח)

ויש עוד טעם לתענית אסתר אשר גילה המגיד להרב בית יוסף ז"ל והוא, שהשגחת הקדוש ברוך הוא הוא תמיד על ישראל שהן נחלתו ועדת סגולה והוא חפץ להצדיקם כדי להנחילן שכר טוב לעולם הבא, וביום שמגיע י"ד להיות ישראל שמחים ושישים בו על תוקף הנס שעשה הקדוש ברוך הוא בהמן הרשע ובבניו ובשאר שונאי ישראל אז היא נקראת שמחה של מצוה, ועל כן אמרו רבותינו ז"ל (מגילה דף ז' עמוד ב') "חייב אינו לבסומי בפוראי".

והנה יש לחוש פן על ידי ריבוי האכילה ושתייה ושמחה באין ישראל לידי חטא, לכן הקדים הקדוש ברוך הוא התענית לפי שהתענית היא סגולה להנצל על ידי התענית מן החטא ולא יהיה כח להשטן ולילית לקטרג עליהם ולהביאם לידי חטא מחמת ריבוי האכילה ושתייה.

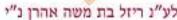
וטוב לכוין כשיאמר מזמון במתי וכו' כשאומרים שומע תפלה והעבר תיפלה וכו' צריך לכווין שלא יבוא לידי חטא ועון ח"ו על ידי ריבוי אכילה ושתייה ושמחת פורים.

ענין תפלה על קברי האבות וצדיקים

ויבא עד חברון (במדרב"ג כ"ב) ופירש"י: "מלמד שהלך כלב על קברי האבות להתפלל שם שיהיה ניצול מצעת מרגלים. ומכאן נתפשט המנהג יפה בבישראל שאנחנו הולכים על קברי אבות להתפלל ביום שמת בו אביו או אמו, ואף אם הוא במקום אחר באותו הפעם ביארציית ואינו במקום ששוכב שם אביו או אמו מכל מקום כשהולך על שאר קברי ישראל להתפלל מכל מקום מתעוררים כל הנשמות שבגן עדן באותה התפלה וסדא דארעא חד הוא, שהקב"ה גור כן להיות נפשות הצדיקים מצויין על הקברות לטובת ישראל שיהיו שומעין לתחינות ותפלות ישראל הבאים להתפלל על הקברות, וכל מי שיש לו איזה צער יבא אל קברי אבותיו או שאר קברות ויודיע צערו להנפשות כי בעת שהנשמות ונפשות שומעין תפלות של החיים המתפללין על צערו אז עולין לרוחות עולין אל חדרי גן עדן אשר שם נשמות הקדושות ומעוררין האבות שבארץ ישראל ושם משתחוים לפני כסא הכבוד ומתפללין על החיים.

אכן כשהנשמה אינה זוכה עדיין למקומה בגן עדן העליון והיא עדיין נדחית מחוץ לפרגודא קדישא ונדה ונעה אזי גם הרוח והנפש נע ונד ובכל פעם באה הנפש בתוך הקבר ורואה הגוף מסובב

רבי שלום ב"ר ישראל איסר זי"ע בעל דברי ר"ש אב"ד לאקענבאך

A photograph of a cemetery with numerous gravestones, some of which are tilted or broken. Bare trees are visible in the background under an overcast sky.

טז אדר'ב תרמ"ג [א]

רבי אלעזר מנחם מענדל ב"ר משה זי"ע לעלוב ירושלים

רבינו הרה"ק רבי אלעזר מנחם מענדל בידרמאן מלעלוב ירושלים זי"ע אחיו של הרה"ק ר' יצחק דוד זי"ע נולד בשנת תקפ"ז לאביו הרה"ק ר' משה מלעלוב בעל תפארת משה זי"ע בן הרה"ק ר' דוד ראש שושלת לעלוב בעל מגדול דוד זי"ע בן הרה"ק ר' שלמה צבי זי"ע ולמעלה בקודש זי"ע, ולאמו הרבנית הצדיקת מרת רבקה רחל ע"ה בת הרה"ק ר' יעקב יצחק רבינאוויטץ ראש שושלת פרשיסחא הנקרא דער יוד' הקדוש מפרשיסחא זי"ע בן הרה"ק ר' אשר מפרשעדרבו זי"ע בן הגה"ק ר' אלחנן אב"ד גרינצא זי"ע ולמעלה בקודש ממשפחת רבנים מפוארת אשר יחוסם מגיע עד להגה"ק ר' יצחק הלוי זי"ע אחיו של הגה"ק ר' דוד הלוי בעל טורי זהב אב"ד לבוב זי"ע בן הגה"ק ר' שמואל הלוי זי"ע. בשעת לידתו נתנמנם אביו הרה"ק רבי משה מלעלוב תנומה קצרה וכשהקיץ סיפר ששלושה צדיקים באו אליו כעת מעולם העליון לבקשו שיקרא שם בנו שיוולד לו כעת על שמם. לשניים מהם, שהם הרה"ק ר' אלעזר מליזענסק זי"ע בנו של הרה"ק הרבי רבי אלימלך זי"ע, והרה"ק ר' מנחם מענדל מרימאנוב זי"ע - הבטחתי, ולצדיק השלישי לא נענית, ולכן לא אגלה את שמו. ולכן נקרא שמו בישראל, אלעזר מנחם מענדל

ופלעים נפערע צו לרוב.

היה פעם שרצו אנ"ש לנסוע לעיה"ק חדרון צערש"ק לא נתן להם, ואמר: צערב שב"ק האבות הק' באים לכותל המערבי. (נטיעות שמעון)

פעם אחת, ביקש רבינו מנחם ר' דוד'ל, שיביא לו גחלת בוערת לאורך האחת המקטרת. רבי דוד'ל היה באותה עת נער קטון, ולתומו נטל את הגחלת בידו. היא לרבה כמובן את חץ ידו והוא נאלץ להעבירה מיד אל יד, כאשר בא לפני אביו וביקש למסרה לו. הבחין האב במעשיו גער בו כשהוא נוזף בו: האם כך עומדים בפני אבא? נותר דוד'ל על עומדו, כשירו פשוטה ובחוכה הגחלת האורבת והמתחן בסבלנות על לנטילתה בידי האב.

פעם אחת ביקש איש אחד מרבינו שיעשה חאלאקע לבנו, אמר לו רבינו: שאם יתן לו מטבע ערבי בשם עטשידיע שהוא סכום גדול אז יעשה החלוקה לבנו, נתן האיש המטבע, ורבינו גזז שערות היד. אחר כמה ימים נחלה הילד מאוד ל"ע, הלך אביו לרבינו והקים על הדלת למטה (רבינו היה גר בקומה העליונה) לעק אביו רבינו: קענסטו אהיים גיין, ער וועט זיין געזונט, איך האב שוין געמאכט א פדיון פאר אים. (תפארת בית דוד)

בשנה ראשונה אחר נישואי הרה"ק רבי דוד לביי שאלה מלעלוב זי"ע בנו של רבינו, התגורר בעיה"ק לפת סמוך לחתנו הרה"ק רבי פנחס ממאגרוז זי"ע, והיה מדובר שישאר שם על חג הסוכות, והקים הרד"ש את סוכתו בחצר ביתו, ובהתקרב חג הסוכות שיגר רבינו אביו מכתב בו מבקשו שיעלה לירושלים לחג הסוכות לשבות עמו במחיצתו, תחילה סירב חמיו באמרו כי היה מדובר שיהיה אצלו, אך לאחר כמה חילופי מכתבים כשראה שרבינו עומד על כך בתוקף, הסכים לבית ברירה. והי אחר חג הסוכות כשבר הרד"ש לביתו נוכח לדעת כמה אביו היטיב לראות בדרשו שיעלה אליו לירושלים, סמוך לסוכתו היה כוחל יאן מאבנים כבדות, ובאמצע חג הסוכות התמוטט הכותל, וכל אבני הכותל נפלו על סוכתו, וכמעט ולא נשאר ממנו שריד ופליט.

כשהגיע רבינו לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת פייגא מאטיל ע"ה בת הרה"ק ר' צבי הלוי הורוויץ זי"ע בן הרה"ק ר' יעקב יצחק בעל החוזה מלוצלין זי"ע בן הרה"ק ר' אברהם אליעזר מאכרשין זי"ע ולמעלה בקודש עד הרה"ק רבי ישעיה הלוי איש הורוויץ בעל השל"ה הקדוש זי"ע.

בשנת תקל"ז עלה רבינו ביחד עם אביו הק' לארץ ישראל. ואחר ע"ב ימים נסתלק אביו הקדוש זי"ע עת ומנוחתו כבוד בחר הזיתים סמוך לחומה המזרחית ליד קבר זכריה הגבאי ע"ה, ורבינו מילא מקומו.

וסיפר אחרי הסתלקותו של אביו, נענה רבינו הממלא מקומו, מיד אחר סתימת הגולל, כי עתה הוא עת ראון גדול לפעול ישועות טובות לפוקדי אותי בקוויטלעך (פתקא דרחמי בו מוזכרים שמות לדבר יסועה ורחמים) כי כעת הוא זמן שמחה בשמי שמים, המה חשבו כי בודאי שמחה זו הוא משום קבלת פני הצדיק לעולם שכולו טוב, אלא שרבינו הוסיף ופירש להם, וכי יודעים את שמחה זו מה עושה, כי אבי הקדוש עלה בסערה השמימה, ושאלים המלאכים זה לזה - מי ממלא את מקומו בעולם הזה, וכששמעו שאני הוא המ"מ כולם שחקו מרוב חשוק, וכשתעורר

רבינו היה איש מופת גדול וקדוש עליון בעל רוח הקודש אמיתי, שענינו אופות למרחקים, היה מרדך ומחנך בחסד עליון. כל השומע תפילתו היה מוזעזע, התפרסם כפועל ישועות שדבריו נשמעים בשמים.

הרבי יגע ועמל בתורה יומם ולילה ולא פסק פומיה מגרסיה. הוא קיבל על עצמו יסורים לכפרתם של ישראל. בתפילת יוהכ"פ, בטרם החל את הווידוי, תחת המילים 'אכל לא על ידי יסורים' היה אומר ואפילו על ידי יסורים. כשהיה עולה על ערש יאעו, היה מפשיל כותנתו, ולנגד עיני הרבנית נגלו פרעושים. משביקשה לגרסם ולהניסם, לא הרשה לה ואמר: הניחי להם, אנוכי קראתי להם בכדי שיקויו את דמי וימלאו את לבדי.

מנעוריו נתכבד הגער והי נושא חן בעיני כל רואיו וגם אביו שתי ימיו על ראשו להרוות נפשו מנהר היואל מעדן ולשמרו מפגעי האמן והמקום. נשמחו התפרנסה ממגד שמים מעל ומזכרות אביו שגברו מתחת, תפילות שפילל מן האש, בקולות וברקים כנחיתתה, ענוותו שאין לה כלי מחזיק טובה וזכרה הימנה, חסידות שעלה ונתעלה במעלותיה יאלו לשם ולתהילה בקרב הארץ. שנים הרבה לאחר מכן אמר רבינו: כי אין זו רבותא לגדול בבית שזכה ועל בכרי אבא שזכה ולהיות רבי. אילו היה נולד בבית פשוט לאב פשוט, חשוף לנגעי בני אדם ולנגעי בתים ואומה רבי בישראל לא היו כאן פנים לחידוש.

עמד בראש הישוב החסידי בירושלים ותיקן את הלבוש הירשלאמי דער געלע קאפטען, כמו כן תיקן את המנהג תלית ההענג לייכטער כ"ו נרות שמן בבית המדרש, משום פעם אחת היה הרה"ק ר' יחזקאל שרגא האלבערשטאט ראש שושלת שינאווא בעל דברי יחזקאל זי"ע בארץ ישראל והיה אצל רבינו על שבת קודש, ובליל שבת ראה שהגרות היו מונחים על השלחן בלי שאר דברים, אמר הרה"ק משינאווא: הלא השלחן נעשה בסים לדבר האסור? ענו לו: אין שבת במקדש. רבינו לא היה שם בשעת מעשה, אבל אחר כך הרגיש שאירע משהו, ושאל מה הרעש כאן? כשסיפרו לו מה שהיה עם הרה"ק משינאווא זי"ע אמר שמהיום והלאה לא יניחו הגרות של שבת כי אם על ההענג לייכטער שהיה תלוי בנג, ועשאו כ"ו נרות, ומאז והלאה מדליקים כך בלעזב.

רבינו נהג להתפלל בכל ליל בהכותל המערבי שעות על גבי שעות, ונהג שלא יאב לאכול סעודה אלא אם אורח אוכל עמו, ורבים מתחממים לאורו, והרבה נוסע מביתו הטהרה.

פעם אחת, בליל שבת, כאשר דרכו רגליו בכותל, נטפלו לו ערבים חושבי המקום וביקשו להרע לו. הם האיתו אש לאורך הדרך מהכותל לביתו, ואילו לראות את אשר יעשה. משם הרבי על עקבותיו והגיע למקום, עמד על מקומו והביט בעיניו הטהורות השמימה ברוב דבקות והתעלות. לפתע כבתה לה האש והרבי ומלוויו המשיכו בדרסם הביתה.

פעם, בעת עומדו בתפילת ערבית, החלו לרדת גשמים עזים. המשמש הר"ר הערש געריש ע"ה, שסוכך עליו במטרייה, עמד והמתין בדומייה. לפתע הגיע למקום בן בליעל ערבי ואמר דם, שהחל להלוס בו באכזריות והכרה מכות נמרצות. הגבאי נמלט על נפשו כשהוא אופה ממוחזר על הערבי שגם הוסיף להשליך עליו אבנים. בכל אותה עת לא נע ולא זע הרבי ממקומו כמלא נימה. רק משחרר לביתו, והסיר את בגדיו, הבחין בגבאי לחרדתו, כי כל גופו של הרבי זר דם

מתורתו של רבינו

כמו כן פירש רבינו הפסוק: הלוך ילך ויבכה נשיא משך הזרע בא יבוא ברנה נשיא אֶלְמַתִּי. (שם ו') שלא בשמחה אלא בעצבות, אזי נושא רק משך הזרע, אבל אם בוא יבוא ברינה, אזי נושא אלמותיו, חבילי חבילים של שפע.

היה מרגלא בפומיה דרבינו לומר כשאדם קם משלחנו אחר הסעודה ומנער את הספר שהחזיקו מהפרורים, מקיים בזה כל השנה מצות התורה למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך. ופעם היה מעשה, בליל התקדש חג הפסח בא חסיד אחד לבית רבינו והתחנן לפניו שיבקש רחמים על אשתו שחלתה אנושות, השיב לו רבינו: שמא נשאר חמץ בביתך? חזר האיש לביתו ובדק בחורין ובסדיקין, אך לא מצא כל פירור של חמץ, ושב אל הרבי בפחי נפש, אמר לו רבינו צא

אז יפלא שחוק פינו ולשוננו רנה יאז יאמר בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה. הגדיל ה' לעשות עמנו היינו שְׂמָחִים. (תהלים קכ"ו ב-ג') לעתיד לבוא כאשר ייגאל עם בני ישראל ויגדיל הקב"ה את חסדו עמם, יבואו הגוים וישאלו: מדוע הגדיל ה' לעשות עם אלה, וכי צדיקי גמורים היו בכל שנות הגלות, ומדוע יקבלו שכר רב כל כך? על זה יענו להם בני ישראל ויאמרו: הגדיל ה' לעשות עמנו, על כי היינו שְׂמָחִים, היינו על אף רוב הסבל והצרות הרבות שסבלנו בשנות הגלות לא משה השמחה מלבנו לעולם, ותמיד התחזקנו בבורא כל עולמים בשמחה של מצוה, ועל כן בדין הוא שניטול שכר טוב.

טז אדר'ב תרמ"ג [ב]

רבי אלעזר מנחם מענדל ב"ר משה זי"ע לעלוב ירושלים

רבינו הרה"ק רבי אלעזר מנחם מענדל בידרמאן מלעלוב ירושלים זי"ע אחיו של הרה"ק ר' יצחק דוד זי"ע נולד בשנת תקפ"ז לאביו הרה"ק ר' משה מלעלוב בעל תפארת משה זי"ע בן הרה"ק ר' דוד ראש שושלת לעלוב בעל מגדול דוד זי"ע בן הרה"ק ר' שלמה צבי זי"ע ולמעלה בקודש זי"ע, ולאמו הרבנית הצדיקת מרת רבקה רחל ע"ה בת הרה"ק ר' יעקב יצחק רבינאוויטץ ראש שושלת פרשיסחא הנקרא דער יוד' הקדוש מפרשיסחא זי"ע בן הרה"ק ר' אשר מפרשעדבורז זי"ע בן הגה"ק ר' אלחנן אב"ד גרינצא זי"ע ולמעלה בקודש ממשפחת רבנים מפוארת אשר יחוסם מגיע עד להגה"ק ר' יצחק הלוי זי"ע אחיו של הגה"ק ר' דוד הלוי בעל טורי זהב אב"ד לבוב זי"ע בן הגה"ק ר' שמואל הלוי זי"ע. בשעת לידתו נתנמנם אביו הרה"ק רבי משה מלעלוב תנומה קצרה וכשהקיץ סיפר ששלושה צדיקים באו אליו כעת מעולם העליון לבקשו שיקרא שם בנו שיוולד לו כעת על שם. לשניים מהם, שהם הרה"ק ר' אלעזר מליזענסק זי"ע בנו של הרה"ק הרבי רבי אלימלך זי"ע, והרה"ק ר' מנחם מענדל מרימאנוב זי"ע א - הבטחתי, ולצדיק השלישי לא נענית, ולכן לא אגלה את שמו. ולכן נקרא שמו בישראל, אלעזר מנחם מענדל

שחוק, שחמה וגיל בשמים הוא עת רצון להושע ככל מיני השפעות טובות.

רבינו היה אומר, ארץ ישראל נקראת ארץ כנען, על שם ההכנעה, רק הפל בעינו והעניו מתאים לארץ ישראל.

רבינו, נחבס פעם בשולחנו הק' צפורים משתיית משקאות למכביר, הכניסוהו בחדרו והסכיבוהו על מיטתו שינוח מביסומו וסגרו את הפתח, אולם מה מאד נדהם המשמש בקודש ר' צבי הירש געריס כשהציץ מן החרכים תיכף לאחר כמה רגעים, מלאו יושב על יד השולחן שצחצר בנחת, כשהוא עוסק בתורה וכולו שקוע בה, ולא ניכר עליו שום סימן של התבססות וכאילו לא טעם עכשיו טעמו של יין. נשגבה הפליאה בעיני ר' צבי הירש עד שהעז לשאלו ממנו על כך, השיבו רבינו: ומה הפלא, ישנו יחוד שצרכו להוציא את האדם משכרותו, ובכן מי שידע היחוד הזה מותר לו להשתכר. (ליקוטי דברי דוד)

סיפר הרה"ח ר' זיידל בלטינסקי ז"ל פעם נחלה ילדו באופן רציני, אשתו שלחה אותו לקרוא לרופא והוא שהיה דבוק מאוד בהרה"ק רבי אלעזר מענדל מלעלוב זי"ע רצה ללכת אל רבו. אשתו התעקשה והוא נאלץ לקרוא לרופא.

באם הדרך התישב והלך לרבי אלעזר מענדל להזכיר את הילד וסיפר לו שאשתו התעקשה לקרוא דוקא לרופא. רבי אלעזר מענדל נתן לו חתיכת סוכר וזוהי לו שידוך את החתיכה לאבק ולהקים את זה בחוד מעטפות סגורות ולהגיד לאשתו שאלו הם התרופות שנתן הרופא... כך היה, והילד נתרפא. (מלכות בית דוד)

רבים מבני ירושלים נהגו להכנס עם ילדי ה'חללקע' אל רבינו למען יתחיל במטה. שנה אחת התרחש דבר פלא, שלא כמנהגו דרש רבינו מכל מי שרצה לכבדו ב'חללקע' סכום כסף רב, - סיפר הר"ר דוד וינגרטן מעיה"ק ירושלים - אבי שנמנה בין החסידים נאלץ לשלם סכום גדול

ממיטב כספו, ככל אשר השית עליו הרבי. איך לא ירד לסוף דעתו של רבינו, אולם כעבור זמן קצר פרצה מגיפת ילדים בעיר והפילה רח"ל חללים רבים, וראה זה פלא: כל הילדים שרבינו עשה להם ה'חללקע' וקיבל מאבותיהם כסף רב, - הם נשארו בריאים ושלמים, ואפילו אחד מהם לא נפל או נפגע במגיפת המשתוללת. (תפארת בית דוד)

בשנתו השלושים תקפה את רבינו מחלה קשה, דלקת הכבד, והרופאים נואשו מחייו. אמו הצדיקת הכריזה אז שהיא נותנת לו במתנה כ"ה שנות חיים שלה. ואמנם כן: באותו שבע חלתה האם ושקבה חיים, ורבינו הצדיק וקם ממיטת חליו והוסיף אחר כן לחיות עוד כ"ה שנים.

אומרת גוף חטא שמיום שפירשתי ממנו הריני פורחת באויר כצפור. אמר ליה אמשול לך משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שהיה לו פרדס נאה והיה בו בכורות נאות והושיב בו שני שומרים אחד חגיר ואחד סומא, אמר לו חגיר לסומא בכורות נאות אני רואה בפרדס, בא והרכיבני ונביאם לאכלם, רכב חגיר על גבי סומא והביאום ואכלום. לימים בא בעל פרדס אמר להן בכורות נאות היכן הן, אמר לו חגיר כלום יש לי רגלים להלך בהן, אמר לו סומא כלום יש לי עינים לראות, מה עשה הרכיב חגיר על גבי סומא ודן אותם כאחד. אף הקב"ה מביא נשמה וזורקה בגוף ודן אותם כאחד, ע"כ. ויש לומר דרבי שמעון לשיטתו דסבירא ליה שנים שעשו וכל אחד בפני עצמו אינו יכול, הרי הם פטורים, אם כן יכול הוא לשיטתו לפטור כל אחד מן הנבראים בטענה זו שנים שעשוהו פטורים.

ובדוק בספר פלוני שעינת בו בשבת כשאכלת 'קוגעל', שמה נשארה בו אטריה בודדת, חזר לביתו ולהפתעתו מצא כי נתאמתו דברי רבינו, ומצא האטריה - חמץ בעין. מיד עמד וביער החמץ ועלתה ארוכה לאשתו. (תפארת בית דוד)

אמר ר' ירמיהו משום רבי שמעון בר יוחאי יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין, (מסכת סוכה מ"ה:). יש לבאר על פי מה דאיתא (מסכת שבת צ"ב:). פלוגתא בין חכמים לרבי שמעון בשנים שהוציאו כבר לרשות הרבים וכל אחד מהם בפני עצמו אינו יכול, חכמים מחייבים ורבי שמעון פוטר. ובפרק חלק (מסכת סנהדרין צ"א). אמר ליה אנטונינוס לרבי גוף ונשמה יכולין לפטור עצמן מן הדין, כיצד גוף אומר נשמה חטאת, שמיום שפירשה ממני הריני מוטל כאבן דומם בקבר, ונשמה

רבינו הרה"ק רבי אברהם פריעדמאן מפרוהביטש זי"ע אחיו של הרה"ק ר' ישראל ראש שושלת רוזשין זי"ע נולד בשנת תקמ"ז לבן בכורו לאביו הרה"ק ר' שלום שכנא מפרוהביטש זי"ע הנקרא בפי כל דער גרויסער רבי שלום בן הרה"ק ר' אברהם המלאך בעל חסד לאברהם זי"ע בן האיש אלקים המגיד הגדול ר' דוב בער ממעזריטש זי"ע. ולאמו הרבנית הצדקנות מרת חוה ע"ה בת הרה"ק ר' מקאריסטשוב זי"ע. וקרא שמו ישראל אברהם על שם זקנו הרה"ק ר' אברהם המלאך זי"ע

רבינו היה איש אלקים קדוש הנהגתו היתה בקדושה ובפרישות ונקרא בפי בנו דורו בתואר דער קליינער מלאך,

כשהגעו לפרקו נשא בת הרה"ק ר' יוסף משה מקרסנא זי"ע.

ערב סוכות בשנת תקס"ג נסתלק אביו הק', ורבינו היה אז כבן שש עשרה שנים, ואחיו הרה"ק מריזשין זי"ע היה כבן שש, ואף על גילו הצעיר נבחר רבינו למלאות את מקום אביו כאלדמו"ר בעיר פראהביטש, ועוד באותו היום ליל חג הסוכות ערך רבינו את שלוחנו יחד עם אלפים במעמד תלמידי וחסידיו אביו הק' שנשארו לשבות את החג שם, אחרי חזרת מלוויית רבם הק'.

קודם כניסתו לסוכה לעשות קידוש, לקח רבינו אתו את אחיו הקטן מריזשין זי"ע. ונכנסו אל אמם הרבנית הצדיקה ע"ה לבדך לה ברכת גוט יום טוב, וכשהגיעו לאמם אמר רבינו: הנה השי"ת יש לו עתה בשמים אורח חדש, ואריכים לשלוח לו דבר מה לכבוד האורח כנהוג, ומה אוכל לשלוח לו, רק אעשה לו קידוש, ונכנס להסוכה ועשה קידוש, דעת עריכת השלוחן היה רבינו בשמחה מאוד, שאלה אותו אמו, לשמחה מה זו עושה? והלא אפילו איש פשוט שהי' לו אז פשוט לא הי' שמח כל כך אחר כמה שעות של פטירת אביו. ענה לה רבינו: אלמלי היית רואה את מקומו של אביו בגן עדן היכן הוא היית גם כן בשמחה.

הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל בעל אוהב ישראל ראש שושלת אפטא זי"ע העיד על רבינו, שיכול להביט מסוף העולם ועד סופו.

הרה"ק ר' ברוך'ל ממשעזיבא זי"ע אמר בחי' כסלו קודם הסתלקותו: רבש"ע על מי אתה מניח את העולם? אמנם שמעתי שרבי שלום מפרוהביטש זי"ע הגיה בנים טובים את שני המאורות הגדולים ר' אברהם ואחיו ר' ישראל.

הרה"ק מרוזין העיד על רבינו אחיו: שרבינו נמנה בין אותם הצדיקים שהיו דבוקים תמיד בשם יתברך שמו בלי הפסק של רגע.

רבינו נסתלק לגנזי מרומים טו"ב לחודש אדר בשנת תקע"ג בהיותו צעיר לימים כבן כ"ו ומנוחתו כבוד בעיר פראהביטש ליד קבר אביו הק',

אמו הלכה אחר הסתלקותו להרה"ק מאפטא זי"ע ואמרה לו: מפני מה מגיעה לי שבני ימות בחיי? ענה לה הרה"ק מאפטא זי"ע: בנך הגיעה למדרגתו הגבוהה ביותר, מה עוד היה לו לעשות בעולם הזה..

רבינו לא השאיר אחריו זש"ק.

הל על קבר רבינו ליד קבר אביו הקדוש

רבינו הרה"ק ר' אברהם שטיינער מקערעסטיר זי"ע נולד ביום יו"ד שבט תרמ"ג בעיר קערעסטיר לאביו הרה"ק ר' ישעי'לע ראש שושלת קערעסטיר זי"ע בן הרה"ק ר' משה מכפר זאבריו זי"ע. ולאמו הרבנית הצדיקת מרת שרה ע"ה בת מוה"ר יצחק יונה וויינשטאק ז"ל בן מוה"ר יעקב ז"ל

רבינו עם אביו הק' זי"ע, וכאשר הבחינו בקבוצת הבחורים שהגיעו, ניגש רבינו אליהם, ואמר להם: בחורים כבר התפללתם? לכו לאכול ארוחת הבוקר. כשמעו אביו דברי רבינו, אמר לו: לא כך מקבלים פני יהודים, אלא בלשון זה: איר זענט הונגערע, גייט אנבייסן! ואם עדיין לא התפללו, כבר ילכו מעצמם להתפלל.

שמעתי מהרה"ג ר' יהודא אליעזר יונגער אב"ד קהל יראים שליט"א ואחר כך ראיתי המעשה זה בספר בתי אבות בית אברהם. פעם אחת נסע רבינו דרך ווייטלען עם טעקסי ועמדו על ידי תחנת דלק לקחת בענזין להטעקסי על אס הדרך, ונתוודע אז לכמה אנשים שרבינו יושב בתוך הטעקסי הזה, ובאו לשם לראותו ולדבר איתו וליתן לו קוויטעל וכד', ובחוסר היה איש אחד חסר בנים ל"ע, וביקש מרבינו בבקשתו בפתקא שיבטיח לו רבינו שיהיה לו בנים זכרים בעזר הש"ת וענה לו רבינו על זה: נו, עכשיו אנחנו גן כן באנו והגיענו להנה כדי לקנות בן-זין, על כן תשתדל לקנות ולשלם הבנזין הזה פה כמה שאריך לנו עכשיו, והש"ת יעזור כך ויהיה כך אי"ה בן (בנזין הוא רמז בן באידיש זיהן) וכן היה שהגיע שאחר זמן נולד לו בן כהבטחת רבינו לו. (בתי אבות בית אברהם)

כשהגיע רבינו לפרקו ביום ג' תמוז ז' אדר ראשון בשנת תר"ס נשא את הרבנית הצדיקת מרת בלומא יהודית ע"ה בת הגה"צ ר' מיכאל זשירקער זי"ע.

וכאשר נסתלק אביו לגנזי מרומים ביום ג' אייר תרפ"ה מילא רבינו את מקומו,

אך תקופת הנהגתו לא ארכה ונסתלק לגנזי מרומים בדמי ימיו בהיותו בן מ"ד שנה, ביום ח"י אדר ראשון בשנת תרפ"ז ומנוחתו כבוד באהל מנוחת אביו.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

סיפר בספר מי בחר ישעיהו: הרבנית הצדיקת אמו של רבינו זי"ע נסעה אל הרה"ק ר' מרדכי מנאדבורנא זי"ע וביקשה ממנו שיבטיח לה זרע של קיימא, אך הרה"ק מנאדבורנא זי"ע השתמט מלהבטיח ואמר לה: וואס קומסטו אז מיר? דיין יסעי' האט דאך א פרייען וועג אין הימל! ברם היא הרבתה להפציר בו, וטענה לפניו, היות שהרבי היה שדכן שלהם, וכי הרה"ק ר' הערשלי'ע מליסקא זי"ע רבו של הרה"ק ר' ישעי'לע זי"ע אמר לו: כאשר תצטרך להנשא, תסע למחוז סאטמער, ור' ישעי'לע קיים את פקודת רבו ונסע למחוז סאטמאר, ושם התדבק אל הרה"ק מנאדבורנא זי"ע והוא הציע לו את השידוך! על כן עליו לדאוג שיהא להם זש"ק, והפציר בו, שיבטיח לה בן זכר, שיהא לה קדיש'ל אחרי מאה ועשרים שנה. אך הרה"ק מנאדבורנא סירב להבטיח, והתנצל באמרו: כלום אני יוכל להבטיח? ברם הרבנית ידעה כוחו הגדול לפעול יסועות על כן לא הרפתה ממנו ואמרה: איך בין אויך א רביצין, איך קען די געשעפטן! ועמדה בפתח החדר והתעקשה ואמרה: איני יולאת מכאן עד שהרבי יבטיח לי קדיש'ל! ונתרכה הרה"ק מנאדבורנא זי"ע לבקשתה, והבטיח לה קדיש'ל, אך הוסיף ואמר: ווייסטו וואס, דאס וועט שוין זיין אויך פאר אים א קדיש'ל, סתם דבריו ולא פירש כוונתו. וכאשר נפטרה אמו הרבנית הצדיקת מרת שרה ע"ה ביום כ"ב תמוז תרפ"ב, אמר רבינו אחריה קדיש, וכאשר נפטר אביו רבי ישעי'לע ביום ג' אייר תרפ"ה, אמר גם אחריו קדיש, ורבינו מילא מקומו אך לא ארכו ימי נשיאותו, ונסתלק לעולמו בדמ"י ימיו, ואז הובנה למפרע כוונת הרה"ק מנאדבורנא זי"ע שחזה ברוח קדשו שרבינו יאמר קדיש אחרי הוריו, וכאשר יגמור באמירת קדיש אחר פטירתם, לא יאריך ימים ויסתלק בעודו בן מ"ד שנים! הבטחת הרה"ק מנאדבורנא זי"ע נתקיימה במלואה וביום י' שבט תרמ"ג נולד רבינו זי"ע, אולם רבינו סבל כל ימי חייו מחלות ומכאובים קשים, והרבה פעמים חשבו שכבר הגיע לשערי מות, אך בדרך נס נתפא בכל פעם ממחלתו.

וסיפר בספר מופת הדור שפעם נחלה רבינו, ומחלתו גברה והלכה מיום ליום, עד שהרופאים אמרו נושא לחייו, כאשר נתוודע לאביו מצבו הקשה התייפח בבכי מר, ולא מלא מרגוע לנפשו, בני ביתו ומקורביו נבהלו לקול בכיותיו ואנחותיו, מפני שלא הורגלו לשמוע ממנו כזאת, וביקשו את הרה"ק ר' ירמיה הערש בערקאוויטש ז"ל מעיר גיבארט, ליכנס על ר' ישעי'לע ולנסות להרגיע את רוחו. נכנס ר' ירמיה הערש ופתח ואמר לו: הלא אמר חז"ל (מסכת ברכות י') אף כאשר חרב חדה מונחת על כוואריו של אדם, אל יתייאש מן הרחמים, והלא הקב"ה כל יוכל, ובידו להעלות ארוכה ומרפא, אף כאשר הרופאים התייאשו כבר. אמר לו ר' ישעי'לע" לא על דא מצב בני החולה קא בכינא, רק על זאת רבו אנחותי, כי מאז ומעולם דמיתי בנפשי שכאשר יהודי שופך לפני את מלוקת לבבו, אזי הנני מצטער בצרתו, כאילו היתה הצרה בתוך ביתי, ברם עתה כאשר בני יקירי מוטל על ערש דוי, נוכחתי לדעת, שעדיין לא הגעתי לידי מדה זו, והראיה, כי מחלתו של בני פגעה בנפשי יותר ממחלתו של יהודי אחר, ועל זאת נפשי עלי תשתוחח. והמשיך ואמר בזה"ל: ווי אזוי קען איך זיין אשא אומ-מענטש, אז ווען מיין אברהם'לע איז נישט געזונט, זאל איך שפירן מער ווייטאל, ווי ביי א לווייטן איד!

רבינו היה איש קדוש בעל מופת רבים נוסעו על ידו בישועות נפלאות גידל על בירכו אביו וכמו אביו היה דרכו בקודש בפעולות צדקה וחסד,

וסיפר שבהד מלילות שישי יאלה קבוצת בחורים מייסדת הגה"ק מהרש"ג מסעמיהאלי זי"ע, והלכו רגלי לקערעסטיר כדי לשבות שם בשב"ק בכל הרה"ק ר' ישעי'לע, אחרי דרך ארוכה ומפרכת, הגיעו לשם באשמורת הבוקר, כאשר הם רעבים ועייפים מהדרך, בהתקרבם אל החצר, הריחו ריחם הטוב של החלות ושאר המאכלים אשר כבר הוכנו לכבוד סעודות שב"ק, ומזה גדל רעבונם עוד יותר. כאשר נכנסו לחצר, התהלך שם

רבינו הגה"ק רבי אלכסנדר זיסקינד מהוראנדא בעל יסוד ושורש העבודה זי"ע הנקרא מוהרא"ז נולד בראזנאי בשנת תצ"ט לאביו הגה"ק ר' משה זי"ע ולאמו הצדקות מרת רבקה ע"ה מצאצאי הגה"ק ר' משה יפה בעל הלבושים זי"ע

האומלל, כי הכמרים משלו אז בארץ וידם רמה, ובהוודע הדבר להלדיק ז"ל השתדל להשיג רשיון לזכר את הנאשם בבית האסורים, ובזואו אליו הלהיב את לבבו בהתלהבות דתית עזומה ויעורר את רוחו כי יתן את גוו לממיתים ולא יגורר דלת מורסה, ודבריו עשו רושם על לב המומלל, והוא הצטיה לו למלאו אחר דבריו. וממשיך לספר: ביום השני לחג השבועות יאל גזר בדין הנורא לפעולות, והלדיק ז"ל יאל פתאום מבית מדרשו ואיש לא ידע אנה הלך, ורעדה אחזה את כל בני משפחתו ומקורביו, כי היום הוא היה יום פחדים, חשד ענו וערפל לכל יהודי הורדנא, ואיש לא יאל מפתח ביתו, ובאלת הלדיק מקירות הבית המדרש העיירה פחדו כולם לנפשו פחד גדול, אך רוח אחרת היתה עם הלדיק, הוא לא ידע כל פחד ובאומץ לב התקרב אל מקום ההריגה ויקשב וישמע את הברכה אשר ביד האומלל על קידוש השם ויענה "אמן" אחריה, הדבר היתה בסכנת מות ממך ובדרך גם עבר בשלום בין ההמון הרב אשר התאסף לאלפים וכולו צוער באש שנהא ומשטמה דתית ליהודים, ובשבו אל בית מדרשו הרים הלדיק קול מר כשופר ויעש הזכרה לנשמת הקדוש אשר זה מעט נשפך דמו על לא חטום כפשו, וכל העם נמוג בבכי, אעק בקול לזכר נשמתו על שפך דם הקדוש, ובמעשה הלדיק הזה ודבריו המסכנת כדי לאמר "אמן" על צרכה אחת, ראה העם צדקות נפלאה במינה אשר אין ערוך אליה, כי אמנם עשירים דברי ימינו בקדושי עליון אשר העירו למות נפשם על קדושת השם, אבל כי יביא איש נפשו בסכנה בשביל אמינה "אמן" זהו מקרה בודד אשר יקר למאור דוגמתו גם בין גדולי הלדיקים אשר קדוש יאמר להם מדור דור. (הדברת קודש חלק המכתבים עמוד י"ג)

נסתלק לגנוי מרומים י"ח אדר שני בשנת תקנ"ד ומנו"כ בעיר הורדנא.

רבינו כתב צוואתו להחזרה קדישא: שאוה להם שלא ידברו עליו שום שבה כלל, ושיקומו בו ד' מיתות בית דין, שיגביהו אותי כמה אנשים עד התקרה ממך ויזרקו אותי כזוח גדול דווקא על הארץ בלי שום הפסק סדן או קש, וכזה יעשו צדעה פעמים זו אחר זו, כמו כן יזוהר לקבור אותו בכל יליוותיו, ולהשאיר מצידי לקברו מקום פנוי ד' אמות מכל זל.

ועל פי צוואתו הוצבו לו שתי מצבות אחד לצד מראשותיו ואחד לצד מרגלותיו, ונחרת עליהם מפנים אלכסנדר זיסקינד, צמו"ה משה, הגדול מהאשה רבקה, עובד השם יתברך.

נשאר אחריו ספריו הק' ספר המפורסם ביותר יסוד ושורש העבודה, וספר קרני אור פ' על הזהור הק'.

זכותו הגדול יגן עליו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה גאון עולם ומקובל אלקי גדול איש אשכולות התפרסם כאחד מגדולי הרבנים בדורו וכלדיק מיוחד בימינו עלה ונתעלה במעלות התורה והקדושה שלא מש מתוך אוהל של תורה, ועבד את בוראו כחד משכפי מעלה, ולא הסיח דעתו אפילו ברגע מדבקותו הבורא ברוך הוא, והיה מוכן בכל רגע למסור נפשו בעד הברא יתברך שמו והתורה"ק. וכפי עדות של רבים מגדולי דורו אשר הפלגו גודל מסירות נפשו במעשיו לעבודת הש"י, שלא הפסק במשך כל ימי חייו, שהוא כמלאך וסרף שזמור לא היה בדורות האחרונים.

נוהג היה לעסוק בגמילות חסדים עם עניים ואף היה לזה כסף מגבירים עשירים לצורך כך.

בלבו היה צוער בתמידות שמחה וחדוה עד מאוד, היה תלמיד מהרה"ק ר' אריה לייב הלוי אפשטיין בעל הפרסם זי"ע וזכו כן היה תלמיד חבר להרה"ק ר' משה איועיר זי"ע.

קדושים בעלי מקובלים יאלו מבית מדרשו, ומהם בנו המקובל הגה"ק אריה לייב זיסקינד ראש הקלוי בהורדנא זי"ע והגה"ק ר' העשיל ריינעם זי"ע. לדיקי דורו חיבבו ושיבחוהו מאוד,

וסיפור שפעם אחת היה רבינו אצל הרה"ק ר' ברוך ממעזבו זי"ע בעת שיאל לגלות והיה מחזר על הפתחים, כשיאל משם אמר הרה"ק ר' ברוך: היה כאן עני אחד עם טלרעב פתיתי לחם, היו ריכים לקבל מאתו את הפתיתים ולהניח מרגליות במקומם.

הרה"ק ר' לוי יצחק מצרדיטשוב בעל קדושת לוי זי"ע כתב בהסכמה לספרו: כי חזקת המחבר היא שינכנסו דבריו בכל שומעיהם להחזיק במוסר ה' ויראתו.

והרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה מלובלין זי"ע אמר: שיגלו לו משמיא, שחשוב מאוד אלל הקב"ה סדר התנהגותו של הלדיק יסוד ושורש העבודה וגודל תמימות לבבו לפני ה' יתברך, כי הוא היה מתנהג תמיד בצאמנה ובהשגחה פרטית בכל ענייניו.

גדול הענין דעניית אמן על הברכה, יש לציין מה שכתב רבינו, וז"ל: בעיר הורדנא בשנת תק"ן נענש אחד מבני עמנו בעונש מות אכזרי על לא חטום כפשו, כי בלכתו ימים אחדים לפני חג הפסח מחוץ לעיר ראה כי נוצרת אחת נפלה באחת הבורות והר גדול של חול נפל עליה ותמלא שם קבורתה, הוא מיהר להצילה אך לא עלתה בידו כי כבר נתחקה, וברגע ההוא עבר על יד המקום ההוא נוצרים אחדים, והם העלילו עליו כי צדון השליך את הגולגית אל הבור למען ימוץ את דמה וישתמש בו לצורך חג הפסח הקרוב, הנאשם הושם במאסר ומשפטו יאל להגזר לארבעה גזרים, רק אם יאות לקבל את אמונת הנוצרים וחייו יהודי העיר פנו בבקשה נמלכה אל המלך והוא היה איש טוב לבב ורך המזג, אך גם ידו קלרה מעשות דבר לטובות הנאשם

סגולה גדולה לכל ענינים

זלש"ק של רבינו זי"ע בצוואתו: אף מי שלא קיבל מעולם דבר מה מחבורי, בקשתי היא במאד מאד, שיקבעו בו שיעור לימוד כל יום, ומבטיח אני אותם שאהיה מליץ טוב בתמידות בעדם בעולם העליון, ולהשומע יונעם

סגולה

אחיי ורעיי הבט ימין וראה והן לו מכיר, האין ישתדל האדם לענג את השבת קודש לה' הישועה על עמו ברכה ישלח מקדש ושלם אותו בזה ובבא כפלי כפלים לתושיעה ואם איש עני ואביון הוא ואולי הוא נושא משאת מאומה יחטח השם ה' וישען באלקיו והוא יפרע הקפותיו. (יסוד ושורש העבודה שער שמיני)

פעם קרא הרה"ק רבי משה מרדכי בידערמאן מלעלוב זי"ע לשנים ממקורביו, וציוה עליה להפיץ את דברי יסוד ושורש העבודה' אלו, מה שלא הורגל בכגון דא, ויצא מגדרו בראותו גודל התועלת שבקריאת הדברים. ופשוט הוא, ששכר קיום מצות עשה זו שכרה מרובה יותר, כי צערא דגופא עדיף קידוע, הנה אחר כל ההצעות האמיתיות והכנות האלו,

כתב רבינו בשם האריז"ל: כשיגיע לפורוס עלינו סוכת שלומך, צריך לעמוד. (יסוד ושורש העבודה שער ח' פרק ד')

ראוי לומר בכל עת: הרינו אוכל לכבוד שבת קודש לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה. (יסוד ושורש העבודה שער ח')

כל המרבה בטבילה הרי זה משובה, שבכל טבילה הוא ממשיך עליו קדושה. (יסוד ושורש העבודה שער ח' פרק א')

מתורתו של רבינו

ואם נפל זבוב בקערה או בכוס שהשלכתי אותה מהקערה או מהכוס אמרתי בזה"ל: יוצרי ובואי ית"ש הריני מוכן ומוזמן לקיים שני מצות ל"ת שציוותנו בתורתך הקדושה כל שרץ העוף טמא הוא לכם לא יאכלו ונאמר אל תטמאו נפשותיכם בכל השרץ השורץ על הארץ ולא תטמאו בהם. (יסוד ושורש העבודה בצוואתו אות מ')

ביחוד בימות הקץ חייב לבדוק ממילב"ן כל המאכלים וכל המשקין וכל הכלים שנעשו בהם המאכל או המשקה. (שער ז' פ"ד)

אחיי ורעיי: יתבונן כל אדם בשכלו כי ראוי וטוב לו לשמוח שמחה עצומה עד מאוד בכל רגע בצער העינוי מאכילה ושתיית וחליצת הסנדל על קיום מצות עשה מן התורה שמקיים בכל רגע שסובל העינוי, ובדאי מי שתקועה בלבו אהבת הבורא יתברך שמו ויתעלה, ישקו ורצונו שיתארח היום הצום הקדוש הזה כפלי כפלים, בכדי שיקיים בכל רגע בצער העינוי מצות עשה מן התורה שצוה לו ויצרו ובוראו יתברך שמו ויתעלה. (יסוד ושורש העבודה שער עשירי)

עניני שבת קודש:

ראוי לומר שיר השירים בערב שבת קודש (על פי זוה"ק פרשת נח) יזהר האדם מאד באמירתו בדקדוק התיבות ולא יפסיק באמצע קריאתו אפילו בדברי תורה. ונמצא כתוב בספרים שאם לא ידקדק היטב בתיבות או יעשה הפסקות, יעשה פירוד ח"ו בין מדות העליונים הקדושים, לפי שכל הפסוקים של שיר השירים מסודרים בסדר מעלות המדות העולמות העליונים הקדושים. (עין בזה"ק פרשת תרומה דף קמ"ג ע"ב) ואם אין לו שהות לקרותה בערב שבת קודש, אזי יקרא בשבת מתי שיוכל. (יסוד ושורש העבודה)

ישיבת אדרת צ"ח [א]

הרה"ק ר' יעקב שמשון ב"ר חיים מקאסוב זי"ע

רבינו הרה"ק ר' יעקב שמשון האגער מקאסוב זי"ע אחי הרה"ק ר' אלתר יוסף מראדוויץ זי"ע והרה"ק ר' מנחם מענדל בעל צמח צדיק ראש שושלת ווישניץ זי"ע נולד בשנת תקע"ד לאביו הרה"ק ר' חיים האגער בעל תורת חיים מקאסוב זי"ע בן הרה"ק ר' מנחם מענדל האגער בעל אהבת שלום ראש שושלת קוסוב - ווישניץ זי"ע בן הרה"ק ר' יעקב קאפיל חסיד זי"ע, תלמיד ממרן הבעש"ט זי"ע ולאמו רבינו הרה"ק ר' יעקב שמשון האגער מקאסוב זי"ע אחי הרה"ק ר' אלתר יוסף מראדוויץ זי"ע והרה"ק ר' מנחם מענדל בעל צמח צדיק ראש שושלת ווישניץ זי"ע נולד לאביו הרה"ק ר' חיים בעל תורת חיים מקאסוב זי"ע בן הרה"ק ר' מנחם מענדל האגער בעל אהבת שלום ראש שושלת קוסוב - ווישניץ זי"ע בן הרה"ק ר' יעקב קאפיל חסיד זי"ע, תלמיד ממרן הבעש"ט זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת ציפורה ע"ה בת הרה"ק ר' יהודה מאיר שפירא משפיתובקה זי"ע בן הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע

וסיפר, הרה"ק ר' מנחם מענדל שטארק מאזברעטין ז"ל מחסידי אביו מקאסוב שהיה מגדל יתומים בזיתו, ומטפח בהם עד שהיה משיאם לכן - בת זוגם, הוא נחשב רק בצננו ובמשך שנים הפליר מצעל תורת חיים מקאסוב זי"ע שזיכה לבנים, אך לא הבטיח לו, בשנת תרי"ג כשהיה לפני הסתלקותו, הבטיח לו הבעל תורת חיים מקאסוב זי"ע כי עוד יוולד לו בן בעצרת השי"ת היה זה כאשר זוגתו מרת שרה ע"ה כבר הייתה מעל לגיל חמישים וחלל להיות לשרה אורח... כעבור שנה בשנת תרי"ד נסתלק הבעל תורת חיים מקאסוב זי"ע ועלה לגנוי מרומים, חדשים מספר לאחר כן עלה בדעתו ר' מענדל זוגתו, היות שהם באים בימים שמה הגיע הזמן לחסל את עסקיהם ולעלות לארץ ישראל, כרם בהיותם חסידיו קאסוב מלא ומקדם, לא יעשו דבר כזה בלי להתייעץ ולקבל הסכמת מבני רבם, הם כיוונו את המעור, וכאשר הרה"ק ר' מנחם מענדל בעל צמח צדיק ראש שושלת ווישניץ זי"ע היה לביקור אל אחיו רבינו, נסעו שניהם לקאסוב להתייעץ בנידון. בהכנסם, והרה"ק ר' מנחם מענדל מושינץ זי"ע שאלם: מה חדש? פרלה האשה בבני באמרה כי אביו הבעל תורת חיים מקאסוב זי"ע הבטיח להם בן זכר, אך הנה הסתלק לעולמו והפסידה את ברכתו, ומאחר שהם באים בימים, חושבים לחסל עסקיהם ולנסוע לארץ ישראל. פנה רבינו אל אחיו בעל צמח צדיק ואמר: אתה שומע בדודערקע, (אחי יקירי) אמת ונכון כי אביו לא היה שקרן, ואם הבטיח הרי זה יתקיים! והרה"ק בעל הצמח צדיק אישר את דבריו. ושניהם אמרו להם: שיסעו לביתם ויהיה טוב, ועל סמך זה החליטו לבטל נסיעתם לארץ ישראל, והנה במלואת שנה נחזרו בן זכר, אשר נקרא בשם משה.

כאמור היה רבינו מפורסם כבעל מופת ופועל ישועות בקרב ישראל. פעם בהיותו צעיר סעליש, והושב העיר באלו בנמוניהם ונדחקו בפתח חדרו לזכות לישועה, זה בכה וזה בכה, ובין הבאים היה איש אחד חרש ואלם שאינו שומע ואינו מדבר שהביאו אותו לפני רבינו שבה לעזר. כל הנזכרים נדחקו ללדי הבית ופינו דרך למען האומלל המאפה לישועתו, ואיפו לראות מה יעלה בגורלו, וכי יזכה לברכת רבינו או לא? הם הושלך בכל רחבי הבית בעת אשר החרש ומלוי פסעו בין כיבור האנשים המאכזים לברכתו של רבינו ובקשו ממנו בדמעות שליש שיפועל ישועה עבורו שיוכל לשמוע ולדבר כשאר כל האנשים. פתח רבינו את דבריו בדברי המשנה: חָרָשׁ שֶׁצָדָרָהּ צוּ קְהָלָם קָבֵל מְקוֹם, שְׁאִינוּ לֹא שׁוֹמְעִים וְלֹא מְדַבְּרִים. (מסכת תרומות פ"ה א' מ"ג) והיינו בכל מקום שהוצרכו במשניות הלכה מסוימת הוגע לאדם חרש היינו זה שגול חרש ולא שנתחדש אחר

רבינו היה קדוש ה', היה עניו גדול, המעיט בצמירת דברי תורה ונהג בצניעות ובענווה יתירה, והיה בעל רוח הקודש ופועל ישועות. לדיוק דורו העריכוהו מאלו, ובפרט הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם בעל דברי חיים מאלנז זי"ע שהיה מפלג בשבחו.

ונכון לזיון שצב"ת דברי חיים נדפס תשובה שנכתב להרה"ק ר' שמעון נבי ווייגער אב"ד קרייפעטש זי"ע מתלמידיו רבינו, והרה"ק בעל דברי חיים טבח לו בזה התשובה כהחיתת המכתב היה קשה לו מאוד משום שטרוד הוא ביות, אך למען כבודו שהוא ירא ה' המסתופף בבית הצדיק (רבינו) מקאסוב אינו רואה להשיב את פניו ריקם, לכן הוא טבח לו את התשובה.

כשהגיע לפרקו נשא את זוגתו הראשונה צעיר שפיטובזק והיות ששהיה עמה עשר שנים ולא נפקדו צורע של קיימא, נתן לה גט פיטורין, ובשנת תרט"ו נשא בזיווג שלישי להרבנית הצדיקת מרת חוה ע"ה בת הרה"ק ר' יעקב יוסף מאוסטראה זי"ע בן הרה"ק ר' פנחס זי"ע בן הרה"ק ר' אליקים געץ זי"ע בן הרה"ק ר' יעקב יוסף מאוסטראה הנקרא רב ייבי זי"ע בן הרה"ק ר' יהודה לייב מגיד מושינץ דק"ק אוסטראה זי"ע בן הגה"צ רבי משה זי"ע

רבינו היה פעם דיוחא לדעתיה טובה והיה יושב ומספר סיפורים בקול חוזק להבות ובדבוקות גדולה עד שעות אחדות אחר הצהריים, והאנשים שעמדו לפניו לא זזו ידם מתוך ידו, ומרוב הדבוקות שחכו לילך לביתם ללכת סעודת שחרית. כשכילה לדבר קם אחד מן המסובין ואמר: מה שאמר משה רבינו ע"ה אֲרָבָעִים יוֹם וְאֲרָבָעִים לַיְלָה לָקָם לֹא יָכֹל וְיָמִים לֹא יָכֹל (פ' עקב ט' ט"ו) אין זו רכות כל כך, שמגדול התענוג שהיה לו במה שענינו ראו ואזינו שמעו דברי אלוהים חיים מפי הגבורה. היה שבע כעין עולם הבא, שהצדיקים יושבים ונהגים מנוזו השכינה? השיב לו רבינו: אפשר שמה רבינו ע"ה לא התפאר במה שלא אכל ושתה רק להפך, היה מקוון על זה, שכמה נילאזת הקדושה היה יכול להוציא על ידי האכילה והשתיה באלה ארבעים יום, ואלה המאכלים עוד יתבעו ממנו על שלא תיקנס. (ספורי חסידיים)

בשנת ה' תרי"ד כ"ה אייר מ' לעומר נסתלק אביו לגנוי מרומים, ואז החל רבינו לשמש כאלמו"ר וכממלא מקומו צעיר קאסוב, ואלפי חסידים הלכו לאורו.

מקום בל יהיו דברים בטלים, מילם ללא חיות ורגש של קדושה, שלא יעשו רושם כלל, אלא צריך לקיים המצוה בחיות הדיבור שיעשו פרי למעלה בכל העולמות, על דרך שאמר הרה"ק ר' אורי קלוגהויפט בעל אמרי קדוש מסטרעליסק הנקרא השרף סטרעליסק זי"ע: בְּרֹדֶךְ שְׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם. אם אומר "ברוך" ובוה נברא עולם, בְּרֹדֶךְ הוּא. זוהי ברכה. וכמו כן שיעשה רושם למטה, שיכנסו הדיבורים בלב השומעים שישבו. ופירש את הכתוב: וְיָמַד שֶׁשְׁעָרִים וְיָשַׁת עֲלֵיהֶם (מגילת רות ג' ט"ו) וחד"ל משתדלים להסביר מה נתן בועז לרות (מסכת סנהדרין צ"ג) ורש"י הק' אומר: דששה גרעינין נתן לה לסימן, ולכאורה קשה הלשון וְיָשַׁת, שמשמעותה כי נתן עליה משא? ברם יש לומר, כי רות הייתה גיורת והיו לה בתחילה שבע מצוות שנצטוו בני נח, על כן וְיָשַׁת הטייל עליה עוד ש"ש בגימטריא ת"ר ועם המספר "שש" הרי הם תר"ו, ועם השבע שהיו לה מתחילה, רמז כי מעתה עליה לקיים סך תר"ג מצוות. (נזר החיים)

סגולה

רבינו התבטא, כי בשעת ברכת 'אָשֶׁר יְצָר' יכולים להחיות מתים. (נזר החיים)

מתורתו של רבינו

בהיות שרבינו מסתיר דרכו נמנע מלומר חידושי תורה בעת עריכת שלחנו הטהור, פעם כשהפצירו בו מאוד אנשי שלומו שיאמר דברי תורה כמנהג אבותיו, פתח פיו בחכמה ואמר: איתא בש"ס, שמעון העמסוני ואמרי לה נחמיה העמסוני היה דורש כל אתים שבתורה כיון שהגיע לאת ה' אֶלְקִיךָ תִּירָא (פרשת דברים ו' א') פירש (מסכת פסחים כ"ב:) רמז, דמתחילה היה היה דורש, וכיון שהגיע למדרגת את ה' אלקיך תירא, היינו יראת הרוממות, פסק מלדרוש עוד. (נזר החיים)

כשהשתתף בחתונת הרבנית הצדיקת מרת שרה ע"ה בת אחיו הרה"ק ר' מנחם מענדל האגער ראש שושלת ווישניץ בעל צמח צדיק זי"ע שנישאה להרה"ק ר' שמואל רוקח מסקאהל זי"ע בן הרה"ק ר' יהושע מבעלזא זי"ע בן הרה"ק רבי שלום בעל שר שלום מבעלזא זי"ע. ביקשו הרה"ק מבעלזא מרבינו שיאמר חידושי תורה, אך רבינו סרב בתחילה לומר, ורק אחר הפצרות רבות נענה ואמר בקריאת שמו אנו אומרים: וְדַבַּרְתָּ בָּם (פרשת דברים ו' ז') ודרשו חז"ל: דברת בם, בם יש לך רשות לדבר ולא בדברים אחרים. (מסכת יומא י"ט:) דהכונה היא, דאפילו אם תקיים ודברת בם" מכל

יט אדר תר"מ [ב]

הרה"ק ר' יעקב שמשון ב"ר חיים מקאסוב זי"ע

כן, וכיון שגולד חרש אינו יודע לדבר שהרי לא שמע מעודו קול דיבור בני אדם, וזה טונת המשנה שאמרו: חרש שדיברו בו חכמים בכל מקום, שאינו לא שומע ולא מדבר. אך רבינו שרצה לפעול ישועה לאותו חרש פירש את דברי המשנה באופן אחר וכך אמר: חרש שדיברו בו חכמים פירוש איזהו חרש שהחכמים פועלים בשבילו שיוכל לדבר, זהו אפילו חרש שאינו מדבר ואינו שומע, שכיון שהוא זוכה לברכת חכם מיד חוזר אליו חוש השמיעה וממילא זוכה לקבל גם כח הדיבור. וכשגמר רבינו את דבריו מיד חזרו להחרש כל חושיו והתחילו לשמוע כאחד האדם, לפליאחס ותדהמחס של כל הנוכחים. (מכתם לדוד)

רבינו התיישב פעם לסעודה בצותא חדא אם קהל חסידיו, לאחר שנטל ידיו לסעודה, ניגב אותן במגבת נגב וחזרו, וכל העת הסתכל על אחד היהודים שהתיישב ליד השלחן וכבר החל לאכול, אך משראה הוא שרבינו מביט בו ואינו מסיר עיניו ממנו התבייש והפסיק לאכול. היות שכל הענין עורר פליאה, הסתכלל אותו חסיד במאכל שלפניו, ולפתא הבחין, כי מחט טמונה בו, ואילמלא חדל לאכול בלי משים היה בולע את המחט ר"ל, והודות למבטו של רבינו ניצל מאסון. (נזר החיים)

יהודי אחד מהכפר ציטשקוב שבמרמרוש נסע לרגל מסחרו לגליציה, והגיע לעיר קאסוב, הוא נכנס לרבינו עם קוויטל והתייעץ אודות מסחרו, ושאל האם יסע לבקש איזה משא ומתן בכפר זעלבליא והסביבה? ענה לו רבינו: דעתי שתסע מיד לביתך ואל תסע לשום מקום. האיש עמד משתאה ומחרש לדעת מה זה ועל מה זה ששלחו רבינו לביתו, ושאל על פשר הדבר? אך רבינו ענה: אחת דיברתי, כי תסע לביתך והשתדל להגיע עוד לפני שבת קודש, שאל האיש: רבי, מאין לי כעת עגלה לנסוע מקאסוב עד מרמרוש, כי הנסיעה אורכת בערך ד' ימים? עוד חזון למועד השיבו רבינו, טרם כל סע לקולומייא, ומשם יזמין לך השי"ת עגלה להמשיך הלאה. הלה קיים דברי רבינו, ואכן אינה לו ד' עגלות והגיע לביתו בערב שבת קודש. בני ביתו חקרו ודרשו: מה זה מיהרת בוא היום? אך גם הוא לא ידע להשיב להם סיבה כלשהי, אלא השיב בקצרה: כי הרבי מקאסוב ציווה. והנה בליל מוצאי שבת קודש, כאשר אנשי הבית נמו את שנתם, לפתע נשמע קול רעש גדול, אשר לקולו האדיר התעוררו כל בני הבית, ובצאתו החוצה ראה, כי תיקרת החדר שבו ישנו בני המשפחה מוטלת על צדה, ויען כי היתה בנויה מאבנים כולה נשברה לרסיסים ונפלה ארצה, ובה בלי שטן ובלי פגע רע חלילה, והוא הוצאים משם בלי שום נזק אף לאחד. אזי הבין כבר פשר הדבר שרבינו הורה לו לשב לביתו, כי מי יודע מה היה עולה לבני ביתו בואם לא היה מי שיוציאם מבין ההריסות. (נזר החיים)

נסתלק לגנזי מרומים יום שלישי פרשת ויקהל פקודי י"ט אדר שנת תר"ם ומנוחתו כבוד בבית החיים בעיר קאסוב.

וסיפר כשנתיים לפני פטירתו פסק רבינו מלדבר משום שלא רצה להוציא מפיו הגה לאזיר העולם השפל והמזוהם, בתחילה עוד התפלל לפני העמוד איזה זמן עד שהפסיק גם את זה. (מכתם לדוד)

ובשאלתו הרה"ק ר' מנחם מענדל בעל אמא דזיק ראש שושלת וויסניץ זי"ע שאלו מהי הסיבה לזה, קרא לו לחלוץ והראה לו את בית החיים.

נשאר אחריו בנו יחידו הרה"ק ר' משה בעל לקט עני זי"ע שמילא את מקומו כאדמו"ר בקאסוב.

אגב לקראת הבר מצוה של בנו יחידו ר' משה זי"ע קנה רבינו רי"ש תפילין יקרי ערך של מרן רבינו הבעש"ט זי"ע בעד סך אלף רייניש, שהיה אז סך עמוס ורבי. והיה בקבלה מהבעש"ט הק' שלא יפתחו את התפילין, והנה בקאסוב היה סופר סת"ם שהפזיר מאד ברבינו שיפתחו התפילין, בטענתו, כי מנין ידוע שהם כשרים, רבינו מאן בתחילה לפתחם, אך הסופר הפזיר כל כך עד כי רבינו נעתר לבקשתו, למחרת היום פרצה שריפה בקומה העליונה של בית רבינו, אשר שם היו מונחות התפילין והכל נשרף, ובין השאר גם בתפילין.

מספרים: רעיתו של רבינו נפטרה כ"ב במרחשון שנת תרמ"ג, וימים מספר לפני פטירתה אמרה הרבנית: צדיקים הקרובים היא מגיעה לקץ ימיה, ותעלה לשכון לגנזי מרומים. על השאלה מנין היא יודעת? ענתה: כי בכל ליל שבת קודש היתה רואה את בעלה רבינו שגב לעשות קידוש, ובשבת האחרונה לא בא. ואמנם כעבור מספר ימיה הוא נפטר.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו הרה"ק רבי מאיר יחיאל הלוי האלשטוק מאוסטרובצה בעל מאיר עיני חכמים זי"ע נולד בשנת תרי"ג בעירייה סאבין פולין לאביו הר"ר אברהם יצחק האופה העיר סאבין ז"ל שהיה מחסידי הרה"ק ר' ירחמיאל מפשיסחא זי"ע בן הרה"ק ר' יעקב יצחק מפשיסחא הנקרא ה'וד' הק' זי"ע, ומחסידי הרה"ק ר' חיים יחיאל השרף ממאגלינצא זי"ע אשר על שמו קרא את שם בנו רבינו זי"ע בהכנסו לבריתו של אברהם אבינו ע"ה. ומחסידי הרה"ק ר' אלימלך שפירא מגרודזיסק זי"ע ולאמו הצדקות מרת חנה ביילא ע"ה

דברי תורתו משכו לחכרו אלפי תלמידים וחסידים, אשר מהם נמנו מרבני ואלדמור"י פולין.

ל"ט שנים כיהן כאב"ד אוסטרובצה.

פעם נפגשו רבינו עם הרה"ק ר' אהרן מנחם מענדל מראדזמין זי"ע ובתוך אחת השיחות סיפר הרה"ק מראדזמין זי"ע בשם זקינו הרה"ק ר' יעקב אריה האלדמור"ר הזקן מראדזמין זי"ע שאמר כי זה עמדה לו מה שהיה אצל המגיד ר' ישראל מקאזניץ זי"ע שמונה עשרה סדרים של פסח. ושמו וראה סדר של פסח, והמדרגות הגדולות והאורות דקדושה שהיה מאיר אז, היה מאיר למרחוק עד שכל נפש מישראל שהיה שם היה מרגיש גודל המתיקות ונעימות דקדושה, ואמר כי אלדמור"ר הזקן זי"ע היה אומר כי במחצית הראשון של הסדר אף שהיה אומר ד"ת עמוקים מ"מ עדיין היה אפשר להבין ולהשיג קצת ממה שהיה אומר, אבל כשהגיע למחצית השני מהסדר אז דיבור דיבורים בלשון פולישוכן היה נוהג לפעמים להלביש כוונותיו בלשון זה ובהתחיל המגיד מקאזניץ זי"ע אחד מי יודע אחד אני יודע אמר בלשון פוליש: לא וויע טא פארוועס שפירשו מה שאני יודע זה אומר. ואמר אלדמור"ר הזקן זי"ע הפי' בזה ע"פ הידוע דהשם הוי' משולב בשם אד' ושניהם יחדיו עולים מספר ז"א, דשם הוי' עולה גי' כ"ו, ושם אד' עולה גי' ס"ה, ושניהם יחד עולים מספר ז"א. וזה שאמר "לא וויעס" שאני יודע מספר ז"א שהוא שם השילוב, "טא פארוועס" וזה אדבר תמיד, דכל מה שהאלים מדבר תמיד כריך הוא לדעת זאת לייחוד קו"ב"ה ופנייתו בכל דיבורו. הסיב רבינו על אחר לבאר דברי המגיד מקאזניץ זי"ע, למה רמז הענין הזה אצל הפיוט אחד מי יודע, לפי שהמספר כן, מן "אחד מי יודע" עד "שלשה עשר מי יודע", והמספר הזה ח' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט' י' י"א י"ב י"ג, כולם יחדיו עולים מספר ז"א, שהרי כולם חוזרים לאחד מי יודע, שהאשם הוי' אד' הסובב ומקיף את הכל. ואלדמור"ר מראדזמין זי"ע היה נהנה מאוד מזה.

נסתלק לגנזי מרומים ב"ט אדר ראשון בשנת רפ"ח ונטמן בבית העלמין באוסטרובצה. את מקומו אחריו באוסטרובצה מילא בנו הרה"ק ר' יחזקאל הי"ד זי"ע.

רוב כתבי רבינו זי"ע נותרו בכתב יד ואבדו רק חלק קטן מכתביו נדפס: ספר מאיר עיני חכמים, אור תורה, מאיר לארץ, אור טהרה, טוב עין, קונטרס נס לשושנים, בית מאיר.

מתלמידיו היה הרה"ק ר' קלונימוס קלמן שפירא מפיאסאנא זי"ע בן הרה"ק ר' אלימלך מגרודזיסק זי"ע והרה"ק ר' לוי יצחק בענדער ממנהיגי חסידי ברסלוב זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בשנת תר"ס בהיותו רק כבן כ"ח שנים נבחר לאב"ד בעיר סקרנביץ בהסכמת רבו הגה"ק ר' יהושע מקוטנא זי"ע וחתנו הגה"ק ר' חיים אלעזר וואקס בעל הנפש חיה זי"ע.

ובאותו השנה נשא בזיווג שני את הרבנית מרת רחל מרים שידלובסקי ע"ה.

בשנת תרמ"ט נתמנה כרבה של אוסטרובצה ושלוש שנים לאחר מכן בשנת תרנ"ב נסתלק רבו הרה"ק ר' אלימלך מגרודזיסק זי"ע ובניו שהיו עדיין פעוטות לא קיבלו עליהם את הנהגת העדה נתנו רוב החסידים עיניהם בו, ובניגוד לרצונו קבלוהו עליהם כאלדמור"ר ומנהיגם של ישראל.

בהמשך קיבל עליו את הנהגה והחל לקבל את הבאים אליו לעזרה ולצרכה.

רבינו הגה"ק רבי יוסף חיים זאנענפעלד אב"ד ירושלים וגאב"ד העדה החרדית זי"ע נולד בו' כסלו שנת תר"ט בוערבאו במדינת סלובוקיה לאביו הגה"ק ר' אברהם שלמה זי"ע ובשנת הרביעית להולדתו נתייהם מאביו ועבר לעיר סעניץ לבית אביו חורגו

רבו שני עופות, צבאו לארץ ישראל החביא את הסכין השחיתה ולא שחט שוב כל ימיו.

ובצאו לארץ ישראל לא מצא בית דירה, נשארו רבינו הוא וחפצו ברחוב ארבעה ימים וארבע לילות, לסוף ארבעה ימים המציאו לו בית דירה בחצר אחד הערבים, לפני הטוח הכתלים ולפני הרקף הרצפה.

כל ימיו היה רבינו מחשב חשבונות שלא יפגע חלילה בכבודו ושלווהו הבריות ולא יטרידו. בשנתו האחרונה, כשעלה כמה שבעות בימות הקיץ בבית היחומים דיסקין בכניסה לירושלים, והוא כבר חלש מאוד, זיזו את בני ביתו להקדים את שובו לביתו אשר בעיר העתיקה, הופא התנגד לכך וטען כי האויר יפה לו, אבל הוא עמד על דעתו, וקיצר את שהותו שם יותר מאשר בשנים האחרות. כשאלהו בנו מדוע לא יאיר יותר, הרי האויר כאן טוב לבדיחות? השיב רבינו: אגלה לך בחשאי את הטעם: מאני מרגיש שיומי קרב, והרי כידוע נהוג בירושלים לשאת את המטה בידים עד להר הזיתים, נמצא איפוא שאטערך להטריח את חברי ה'חברא קדישא' וקהל המלוים שישאנו מרחק עומם כזה מבית יחומים דיסקין הנמצא במערב ירושלים ועד להר הזיתים במזרחה, הלא טריחה מיותרת היא(נוגע שיה)

כשרבינו בשכבו על ערש דוי ביסורים קשים ומרים רח"ל, שכל איש המוני היה רואה כבר ליפטר מחיים כאלו, אמר רבינו: הלא יש מלות תורה (דברים ל' י"ט) ובהנהגת בחיים, ולכאורה הרי לחיים שקטים ושלוים, לא הוראה תורה להזהירנו לבחור בחיים, אלא שהכוונה היא על חיים כאלו, שמוטב עליהם המיתה מהחיים רח"ל, על זה באה מלת ה' לבחור בחיים כאלו, כי החיים צעוקי? אף שעה קלה, חסובה מאוד בעיני המקום ברוך הוא, שהרי פיקוח נפש אף לחיי שעה, דוחה איסורין שבתורה. (יפה שיחתו)

נסתלק ביום ראשון בשעה עשר וחצי י"ט אדר שני שנת תרצ"ב כבן פ"ג שנה לגזיו מרומים ומונ"כ בהר הזיתים ליד קברו של רבו בעל אהל אברהם זי"ע.

בצאגזו נמצאה לוואה קצרה בצורת מכתב שכתב רבינו אותו בכתב ידו הק' ביום כ"ה סיון תרצ"א, שבה כתוב בין השאר: שלא יכניסו אותו לבית מדרשו, ושהמספידים יאמרו רק: חבל על אלטען ארץ ישראל אידו!

נשאר אחריו ספריו שלמת חיים, סדר פורים המשולש, האגודה.

זכורו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

אינו יוס טוב, הלך רבינו לבית המלון שהתאכסן שם האורח, ואכל האורח עדיין היה יו"ט בהיותו בן חור לארץ והניח על השולחן את כל הכסף ששילם האורח את ההוצאות, והאורח לא יוכל להחזיר את הכסף לרבינו כי היה אלו יו"ט והעשיר הנדהש ושאל את רבינו: מדוע החזיר לו את הכסף? והשיב רבינו: כי אינו רואה למכור מזוה גדולה של הכנסת אורחים בעד כסף! ושאלו הידוע: אם כן מדוע בערב החג הסכים לקחת הכסף מידו? אמר לו רבינו: כי ראה שהאורח יכניס בטוב כאלו הוא אוכל משלו, ואילו כעת הוא מחזיר לו את ממונו. (שיחות מלוה מלכה להגר"נ געשטעטער זי"ע)

הגה"ק ר' ראובן שלמה יונגרייז מזכיר העדה החרדית זי"ע היה מספר: שכאשר באחד מימי השבועיים שרבינו נהג להתענות בהם, נחלש לבו עד לטעום דבר מה, אלא שסירב לעשות זאת עד שסיים מסכתו, כדי שתחשב לו הטעימה סעודה מזוה, ואכן מיד עלה לביהכ"נ ובמשך כמה שעות עבר על מסכת מנחות, אך מכיון שסיים את המסכתא הודיע לבני ביתו שכבר הוטב לו ויכול לסיים את התענית. (מלא דלרעה דישאל)

מבואר למה"ק לא עזב את חומת ירושלים הישנה אפילו על רגע, לא בעת צרה ולא בעת שמחה,

ומשעה שנבחר לאב"ד קהל אשכנזים בירושלים לא פסק מלהצוות תורה וקדושה בישראל וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליהם, הכל אפילו מתגלגל הפושעים והאזינו והמסכילים כדבורה ואף שרי המלוכה שמעו בקולו ועצותיו כי ידעו ממדתו מלת האמת ושהוא טוב ומטיב לכל.

היה תלמיד מהגה"ק ר' חיים הערש מאנהיימער מאונגוואר זי"ע ומהגה"ק ר' אברהם שמואל בנימין סופר בעל כתב סופר מפרשבורג זי"ע ומהגה"ק ר' אברהם שאג אב"ד קאבערסדארף בעל אהל אברהם זי"ע ועם רבו בעל אהל אברהם זי"ע נסע לארץ ישראל בשנת תרל"ג,

וסופר שהנסיעה הלז ארכה שבעות, ובכדי שרבו לא יאיר משך של שבעות בלי בשר לבשר, למד רבינו שלשים יום קודם הנסיעה את אומנות הבחישה, ובמשך ימי הנסיעה שחט כשזיל

וסופר שבתחילה היה שם רבינו חיים, וכשהגיע לארץ ישראל נחלה, והוסיף לו הגה"ק ר' יהושע לייב דיסקין זי"ע את השם יוסף, ונתפא רבינו. בפורים שלאחריו שלח רבינו משלוח מנות להגה"ק יהושע לייב דיסקין זי"ע בהשקמה מאד, והסביר " יוסף חיים בגממטריה זרי"ז. (שיח זקנים)

כבר בבחרותו ה' מפורסם ללמדן גדול ולקדוש וטהור,

בארץ הקדוש נעשה לגאון מובהק ולאיש חלקים ועסקן גדול בעניני הכלל, יחד עם הגאונים הגה"ק ר' יצחק ירוחם בעל מהרי"ל דיסקין זי"ע הגה"ק ר' שמואל סאלאנט זי"ע,

נבחר לראש כולל שומרי החומות ולאחד מבד"ץ של הגרי"ל דיסקין זי"ע,

אף שהיה שפל רוח עניו כהלל, חלץ מתניו כגבור ללחום מלחמת ה' והדת נגד הפושעים ומשכילי ארץ במסירת נפש ממש,

היה אוהב ישראל אמת, אדלעמנו הפסיק במיעוטא דמיעוטא תוך מטרה ורעבון ממש והשאר פיור הכל לאציונים, אולם, מה שהעיק לו ביותר היה דאגת זוגותו הרבנית, וישר רבינו את עיניו לשמים: רבש"ע קשה עלי לבקש, שתזמין לי ממו, כי איני חפץ לקבל מתנת חנם. שאמנע אבידה? גם זה אינו רואה, שהרי תאטרך לצער אחד מבנותיך. איני מוכן מוכן, שביני יטער נכרא, רק זאת אבקש ממך: אנא, קבע את מידת הבעות בלבה של אשתי. אם תמלא משאלתי, כי אז נמצאתי נהנה, לא על חשבון אחרים חלילה. וסיים בזה הלשון: דומני, שתפילתי אכן נתקבלה, כי כל ימי הייתי חי מתוך דוחק פרנסה, ומעולם לא התאוננה הרבנית על גורלה..

מעולם לא ראה רבינו ליקח כסף מאף אחד וסופר הרה"ח ר' יצחק סענדיר שפעם נסע לחוץ לארץ, וקודם הנסיעה הלך להפדר מרבינו, שאל לו רבינו: למה הוא נוסע לחוץ? ענה הוא: מפני שארץ להשאיר בו ואין לו כסף. אמר לו רבינו: בשביל זה את נוסע לחוץ? תאמר פרשת המון? שאל הרה"ח יצחק את רבינו: האם גם הרבי השיא בניו בפרשת המון? ענה לו רבינו: כן! אנה אומר בכל יום פרשת המון, וסופר דכשנתגדלו בניו אמר לו פעם הרבנית: לריכים להתחתן ואין לנו כסף. אמרת לה: אתה כודק, ולמחרת מנאחתי אכל הדלת קאווערט עם חמישים רענדליך תחוב תחת הדלת הסכום המדויק שהייתי נלך בשביל להשיא. (שיח זקנים)

פעם בערב פסח הגיע לארץ ישראל יהודי עתיר נכסים, וביקש מרבינו שהוא רואה לכאול את סעודתו אלו, ורבינו קיבלו בסבר פנים יפות ובכבוד גדול, והיהודי ביקש מרבינו שהוא רואה לשלם את כל הוצאות ההג מתיכס הפרטי, ורבינו הסכים גם לזה. ונתן האיש ההוא את כל ההוצאות מראש, ולאחר החג ביום ראשון דחול המעוה שבירושלים כבר

מתורתו של רבינו

ויאמר ה' לה שני גוים בבטן וישני לאמים ממעך: פרדו ולאם מלאם יאמך ורב יעבד צעיר. (פרשת תולדות כ"ה כ"ג) הדברים הללו לא נאמרו לה כנבואה בלבד אלא גם כתירופה להקל על מכאוביה. כי לפי חז"ל (מדרש הגדול) היו עולין ויורדין במעיה כגלי הים, זה אומר אני יוצא תחילה וזה אומר אני יעבד צעיר, לא רצה אף אחד לצאת תחילה, ונחו. ועל ידי כך הוקל לה לרבקה.

פעם שאל לו אחד מנכדיו: העולם אומרים בשם הגר"א מוויילנא זי"ע שבבטחון אמיתי יכול אדם לעבור את הים הגדול ברגליו, אם יד דברים בגו? השיב רבינו: לדעת, הדבר נאה ומתקבל. (חכמת חיים)

הגה"ק רבינו יואל סירקיש זי"ע בעל בעל בית חדש הב"ח אב"ד קראקא (השם סירקיש הוא על שם אמו ששמה שרה) נולד בלובלין בשנת ה' שכ"א לאביו הגה"ק ר' שמואל יפה חסיד זי"ע (כן כינה רבינו הב"ח את אביו בשם חסיד) בן הגה"ק ר' משה זי"ע בן בנו הגה"ק ר' שמואל לנדייא בעל כלי יפה על תנ"ך זי"ע בן הגה"ק ר' אברהם בעל נקודות הכסף זי"ע חוטר מגזע חכמי הקבלה בא"י ז"ל, ולאמו הצדקות שרה ע"ה

נסתלק לגנזי מרומים כ' אדר בשנת ה' א"ת.
 זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו למד בעיר לובלין בישיבת הגה"ק אב"ד ס' ר' שלמה ר' ליבוש'ס זי"ע ואכל
 הגה"ק ר' נפתלי הירש שור מצריסק זי"ע, וגם אכל הג' הגדול ר' משולם פייבש אב"ד קראקא זי"ע

בהגיע לפרקו נשא את בת הגה"ק ר' אברהם מלכוז זי"ע נכד הגה"ק ר' מנחם מענדל
 אב"ד קראקא זי"ע, עוד בימי עלומו קיבל רבינו הרבנות בק"ק פרוזשני – לוקה,
 ובשנת ס"א נבחר בלובמלא ומשם למיזבוז ואח"כ כיהן בצעלזא, אך מגדול תקפותו
 ה' לו רדיפות שונות וה' נאלץ לברוח משם, ונתקבל אז לאב"ד שילוב ובזריסק לליטא
 ובשנת ע"ט נתמנה לאב"ד ור"מ בקראקא, תחת רבו הגה"ק ר' משולם פייבש זי"ע
 ומאז הוטב לו מצבו ומלא מנוחה לנפשו ונעשה גביר אדיר וה' לו תורה וגדולה במקום
 א' והחזיק את כל בני ישיבתו, אשר נהרו אליו שמה מכל פנות הארץ, עם כל זרכיהם,
 וגם פנו אליו גדולי הדור בשאלותיהם ולבקש עצה.

מגדולי תלמידיו ה' הגאונים הגה"ק ר' מנחם מענדל ב"ר אברהם קראכמאל בעל
 שו"ת מלח דלד מניקלובבורג זי"ע והגה"ק ר' יהושע ב"ר יוסף מקרקוב בעל מגיני
 שלמה זי"ע הגה"ק ר' גרשון ב"ר יהודה אשכנזי אב"ד מיץ בעל עבודת הארשני זי"ע
 והגה"ק ר' מנחם מענדל אויערבאך בעל העטרת זקנים זי"ע וגם בנו הגה"ק ר'
 שמואל כזי אב"ד פינטשוב זי"ע והגה"ק ר' יהודה זי"ע וחתנו הגה"ק רבינו דוד ב"ר
 שמואל הלוי אב"ד לבוב בעל הטורי זהב זי"ע והגה"ק ר' יהודה אשכנזי אב"ד קראקא
 זי"ע.

רבינו ה' מפורסם לבעל מקו' גדול וגורא, ומופת הדור,

רבינו הגיה אחריו חיבורים רבים ומהם ספר בית חדש (ב"ח) על הד' טורים ובית יוסף
 אשר בו יתבארו כל דברים סתומים ונעלמים בדברים הנחוצים לפסק הלכה ועוד
 השגות על הסמ"ע דרישה ופרישה והערות והגהות על הש"ס ופוסקים ושו"ת ופי' על
 התפילות עפ"י קבלה, משיב נפש על רות ועוד הרבה חיבורים נשארו בכת"י, ג'
 חלקי הב"ח נדפסו בחייו,

איתא בספר תוס' שבת: שזפטירת רבינו כרזא נפיק בשמים פנו מקום לר' יואל
 סירקיש,

ובספר זכרון טוב איתא שם מרן רבינו הבעל שם טוב זי"ע: שזעת פטירת רבינו
 כובדו אותו בית דין של מעלה בדרכה, והשיב שיאמר אצל בתנאי אם ילנו הגיהנום
 ארבעים יום.

אלו ב' מתנות שנתן לנו ה', ותקנו כח"ל בין בשמחת עבודת בוראנו בין בשמחת אדם עם אוהביו,
 ליתן מידו ומהוהו ב' מתנות לזכר ב' תשועות אלו. (ב"ח א"ח תרצ"ה)

וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ד' אלקיך מיסר. (פרשת עקב ח' ה') יש לומר הכוונה
 עפ"ד הזהיר עה"פ או הודע אליו חטאתו שהקב"ה כשמעניש לאדם על חטא שחטא הוא מענישו
 בדוגמא אותו עון, ומתוך זה מבין האדם החטא שחטא ונותן אל לבו לשוב בתשובה, והנה ידוע דרך
 העולם כשאב מכה את בנו על איזה דבר אשר לא טוב עשה, אומר לו בשעת הכאה מדוע עשית כך
 וכך, ובעבור זה אני מכה אותך, וזש"כ וידעת עם לבבך ר"ל שידעת בלבבך מה שחטאת, אך אם
 תאמר איך יודע האיש איזה עבירה עבר בשוגג, ולזה אמר כי כאשר ייסר איש את בנו כן ד' אלקיך
 מיסר, פירש דוגמת אותו חטא שחטא, וא"כ תדע לעשות תשובה על אותו חטא שחטא.

מתורתו של רבינו זי"ע

כתב רבינו טעם דדוד המלך ע"ה התפלל תחילה הדריכני בנתיב מצותיך, על הרגלים, ואח"כ הט לבי
 וכו', ורק אח"כ העבר עיני מראות שוא, ויהודה בן תימא הזהיר תחילה תהי' קל כנשר נגד ראות
 עיניו (טור סימן א') כמו הנשר שט באויר, כן תעצים עיניך מראות רע. כי תחילת עבירה הם
 העינים, שעין רואה, ואח"כ אמר גבור כאר, כנגד הלב, להתחזק בעבודתו, שהלב חומד, ואח"כ רץ
 כצבי נגד הרגלים, שכלי המעשה גומרים, דעיקר השכר בקיום המצוה, ודוד התפלל על קיום המצוה,
 וזוהו הסדר הלב וכלי המעשה, ואח"כ התפלל, מאחר שחפצי ורצוני לקיים המצות בכל לב, ראוי
 שתעביר עיני מראות בשוא, שלא יטרידי הראייה מעסק קיום המצות, אבל יהודה בן תימא שלא
 בא אלא להזהיר האדם, הזהיר תחילה על העין ע"ד סור מרע ועשה טוב. (ב"ח א"ח סימן א')

מה דצריך בפורים ליתן מתנות לב' עניים, ולשלח ב' מנות לאדם אחד, שיהי השמחה כוללת, שמחת
 הקב"ה שהם המתנות לאבינונים, ושמחת האדם הם רעיו במנותו ובהיות שהתשועה בפורים היתה
 כוללת ב' ישועות, האחת שפרע לכל צרינו, שנית שהציל אתנו שלא נפקד מאתנו איש, ע"כ לזכר

כא אדר'א תרל"ז [א]

רבי אביגדור מדוקלא ב"ר אריה לייבוש זי"ע

רבינו הרה"ק רבי אביגדור האלבערשטאם מדוקלא זי"ע א"א אחי הרה"ק ר' חיים מצאנז בעל דברי חיים זי"ע, נולד בשנת תקפ"ח בעיר טארניגראד לאביו הרה"ק ר' אריה לייבוש אב"ד טארניגראד זי"ע בן הרה"ק רבי שמחה זצ"ל, בן הרה"ק רבי משה אבד"ק סאטנוב זי"ע, בן הרה"ק רבי הירץ מדובנא זי"ע, בן הרה"ק רבי הערש אבד"ק האלבערשטאדט זי"ע, ולאמו הרבנית הצדיקת מרת מרים ע"ה בת רבי דור מטארניגראד זצ"ל, שהיה מצאצאי בעל ה'חכם צבי' זי"ע

מרובה, וממש לא היה לו מנוחה מרוב כער, וכתוך לערו נכנס לנוח קצת באיזה אכסניא (קרעטשמע) שדורך, ומיד כאשר נכנס לשם מצא על הרצפה דף קרוע של גמרא, וכאשר הטא עלמו להגביהו ראה כי זהו אותו דף שכתוב בו אותו דיבור של רש"י אשר הוא שכת, כי סיבבו מן השמים שימצא שם דף קרוע כדי שיוכל להמשיך בלימודו, והיה לו מזה שמחה רבה. (עבודת עבודה דברות קודש)

כשהגיע לפרקו נישא להרבנית הצדיקת מרת חנה רחל ע"ה בת הרה"ק ר' אברהם חיים הורוויץ אב"ד לינסק זי"ע בן הרה"ק ר' נפתלי אבי הורוויץ ראש שושלת ראפשיץ בעל זרע קודש זי"ע בן הגה"ק ר' מנחם מענדל מלינסק זי"ע בן הגה"ק ר' יעקב יוחל מלינסק זי"ע נכד הגה"ק ר' מאיר הלוי הארוויץ בעל מהר"ם טייטלין זי"ע בן הגה"ק ר' יהושע הארוויץ זי"ע בן מטורנא זי"ע בן הגה"ק ר' פנחס אש הארוויץ זי"ע גיסו של הגה"ק רשכבה"ג ר' פנחס אש הארוויץ זי"ע גיסו של רבינו ר' משה איסרלס בעל הרמ"א זי"ע.

עובדא מופלאה ביותר מסופרת מאותה תקופה ששה רבינו בבית חותנו בלינסק: הרה"ק רבי נפתלי מליזענסק זי"ע ביקר פעם אצל הרה"ק רבי אברהם חיים בלינסק. כשנפד ממנו שלח רא"ח מלינסק את חתנו רבינו ללוותו, והלך אחרו עד הכפר הסמוך, הילינע. באותו כפר עמד סלע גבוה מאוד, שנקרא "דער הילינער שטיין", ממנו היו חוצבים אבנים ליסודות הבתים וכן אבנים למצבות (עד שאמרו שלא היה הסלע חסר, רק שהיה הולך ומתגדל) רבי נפתלי מליזענסק ורבינו נעמדו ליד הסלע ודיברו ביניהם שיחת קודש עד אמצע הלילה, ואז נפרדו שניהם.

לפחע יאך מאחורי האבן דמות אדם גבוה מאוד, ואחר את רבינו צווארו ורלה לחנקו, הטיח בו רבי אביגדור ואמר: שמע נא, אני הולך עתה ללוות את הצדיק רבי נפתלי, שהוא בן רבי אלעזר מליזענסק בן הצדיק הרבי ר' אלימלך מליזענסק, ותיכף נעלמה הדמות לגמרי. למחרת אמר לו חותנו הק' מלינסק: היו לך נסים שאמרת כזאת ושהוא הרפה ממך, והחידוש הוא שמהרבי ר' אלימלך רועדים כל העולמות! (מעשה זה שהיה רשום בפנקס העיר לינסק, הוצא בספר 'דברי חיים' 170)

רבינו כיהן לאב"ד עיר בצאצו, וכשעבר אחיו הגה"ק רבי נתן יהודה לייב אשכנזי זי"ע לכהן כאב"ד בעיר טייסמניץ התמנה רבינו במקומו למשרת הרבנות בעיירה דוקלא עד לסוף ימיו. (ונכון לניין כי השלושה עיירות ז'ינגראד, ר'ימנוב, ד'יקלא, היו רגילים בפי החסידים לקרות המקום ב"ר"ת נחל ז'ר"ד, מכיון שבמקום היו הרים וגבעות, סופות וסערות ורוחות חזקות מנשבות שם תמיד. (גנזי כתבים)

רבינו היה גאון עולם, עמקן גדול ומתמיד עולם, ולומד תורה יום וליילה. וסיפר שפעם אחת בהיותו חוזר על איזו מסכת במסכת ז'מל"ק בימות הקיץ יאך לטייל מעט בחוץ ושיין לימודו בעל פה, ומרוב שהיה תפוס במחשבותיו נגיע עד לעיירה הסמוכה ושיינקא, שהיתה מרחק של כשנים או שלשה מייל מדוקלא, לפנות בוקר יאך הר"ר ליזער מוישינקא ע"ה לפתוח את חנותו ולתמנהו ראה לפניו את רבינו אב"ד דוקלא והכיר מלבשו שלח בא לשם במתכוון, רבינו שעדיין לא ידע היכן הוא נמצא הבחין בר' ליזער ופנה אליו בתמימה: מה מעשיך פה בדוקלא? ענהו ר' ליזער: רבי הינכם נמצאים כעת פה בוישינקא! הר"ר ליזער הכניסו לביתו ושכר מיד עגלה להוליכו חזרה לביתו. (אמרות צדיקים מהרה"ק בעל שפע חיים מקלויזנבורג זי"ע)

כבר מטל שחר ילדותו כבר פקע שמהי בחריפותו, כמסופר שאביו הגדול למד עמו, "והקשה לו רבי אביגדור קושיא עזומה, ואביו עיין היטב איזה זמן לתרץ קושיא, ובין כך הלך הילד החולה לשחק עם 'שליטן' על השלג כדרך הילדים, וכשקרא אותו אביו לתרץ הקושיא שוב סתר את תירוטו וחזר ורץ החולה לשחק. (הללו עבדי ה')

כמו כן רבינו עזמו סיפר פעם לש"צ הרה"ק רבי אבי הירץ מרדניק זי"ע ילד היו הכל סבורים שאתעלה בכשרונותי יותר מאחי ה'דברי חיים'. וכשהולכיני בפעם הראשונה למקרי דרדקי הקריא המלמד לפני את

האותיות א"ב ואני חזרתי אחריו, ואז כשהתחיל לאומרם מסיפא לרישא תשר"ק, אמרתי לו למה לכם לחזור על זה פעם שניה הלא אני כבר יודע אותם מעלמי, וחזרתי על כל האותיות לבדי. אמר לי המלמד אם כן הבה ואלמד עמך את הנקודות, ואמר לי קמץ אלף א, ומיד אמרתי לו שאני יודע כבר את השאר ואמרתי קמץ בית צ וכו', וכך עם שאר כל הנקודות, ובאותו יום שנכנסתי לתלמוד תורה ידעתי כבר 'עברי' (כני תפארה).

וסיפר הרה"ק ר' חיים מאלנז בעל דברי חיים זי"ע סיפר על רבינו אחיו: שרבינו בחר לעצמו את מסכת פסחים שבה מסכת עולם הבא שלו (וכידוע נהגים חסידים ויראי השם ללמוד מסכת בעל פה וקוראים לו עולם הבא מסכתא) והיה חוזר עליה פעמים רבות, פעם אחת כאשר הלך רגלי על הדרך לרושין להסתופף בל הרה"ק ר' ישראל מרוזשין זי"ע (כמו שנהגו החסידים בימים ההם ללכת אל הצדיקים אף רגלי במסירות נפש) ובדרכו חזר בעל פה על המסכתא שלו, ובתוך הדרך שכת דיבור אחד מדברי רש"י הק' באיזה מקום במסכתא זו, וזה גאס לו ער ועגמת נפש

מדברי רבינו

סגולה נגד היצר הרע

כשנה לפני פטירתו, נסתלק אחיו הגדול הרה"ק ה'דברי חיים'. (בליל כ"ה ניסן אחר חצות, שנת תרל"ו) בעת ההלוויה ביקש רבינו מכל הציבור, שילמדו כולם משניות לטובת נשמת ה'דברי חיים' זי"ע והאנשים שמעו כן תמהו על זה, שפשוטי עם ילמדו משניות עבור מאורן ורבן של ישראל אשר בצלו אנו חיים, ואנו צריכים לו לזכות תורתו ועבודתו, והוא ז"ל למה לו כזאת מאתנו. ואמר רבינו, שכן הנהיג הקב"ה בעולמו שגם הצדיקים אשר במיתתם קרויים "חיים" אינם מתעלים בגנזי מרומים כי אם על ידי מעשה החיים אשר חיים המה עודנה בעולם הזה. (מכתב הגה"צ רבי הילל לייכטנשטיין זצ"ל אב"ד קראסנא, בשם חותנו בזיו"ר הגאון בעל 'לחם שלמה' משאמלוי זצ"ל ה"ד. הובא בספר 'זכרונות המאור')

פעם אמר רבינו תחת אחד השיחים, הלכתי תקופה ארוכה בגלות, ולא החלפתי את כתונתי במשך חצי שנה, והלקיתי את גופי בעשב צורף [בריע"ץ] והתעניתי משבת לשבת, ואני אומר לך שאת הבחור הזה [היצה"ר] אי אפשר לנצח כי אם על ידי דף גמרא ותוספת. (ברוך שאמר)

ונכון לציין: שהיה המנהג אצל צדיקים שהיו קורין את היצה"ר בשם: דער בחור. וסיפר שדרכו של הרה"ק ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים בעל יטב לב מסיגוט זי"ע היה גם כן שהיה קורא להבעל דבר "דער בחור". ופעם עוררו חתנו הרה"ק ברוך מגארליץ זי"ע: וכי עד מתי יהיה עוד בחור, ווען וועט ער שוין חתונה האבען! (ברוך שאמר)

כא אדר'א תרל"ז [ב]

רבי אביגדור מדוקלא ב"ר אריה לייבוש זי"ע

רבינו הרה"ק רבי אביגדור האלבערשטאם מדוקלא זי"ע א"א אחי הרה"ק ר' חיים מצאנז בעל דברי חיים זי"ע, נולד בשנת תקפ"ח בעיר טארניגראד לאביו הרה"ק ר' אריה לייבוש אב"ד טארניגראד זי"ע בן הרה"ק רבי שמחה זצ"ל, בן הרה"ק רבי משה אבד"ק סאטנוב זי"ע, בן הרה"ק רבי הירץ מדובנא זי"ע, בן הרה"ק רבי הערש אבד"ק האלבערשטאדט זי"ע, ולאמו הרבנית הצדיקת מרת מרים ע"ה בת רבי דוד מ"א טארניגראד זצ"ל, שהיה מצאצאי בעל ה'חכם צבי' זי"ע

בין שאר האגשים לטוב שגשג, וכשנתן שלום לא הראה לו שום שייכות, חשב רבינו אולי אחיו החור הוא שגרעפיו על כן עמד הוא עצמו עוד הפעם לטוב שגשג, אמנם גם בפעם השני היה כנ"ל. הלך רבינו לאכסניא וזכה מאד. כי חישב מסתמא ראה עליו אחיו הרה"ק מלאנז משה. אחר כן שאל הרה"ק מלאנז להחסידיים מדוקלא: מה שלום אחי הרב מדוקלא? אמרו לו: הלל הוא פה בצאנז ונתן שלום למרן. כזה הרה"ק מלאנז לקרוא לו. וכשבא רבינו הבית עליו הרה"ק מלאנז מלמעלה למטה, ושאל לו אחר כך: בעקישע של מי אתה לבוש? ענה רבינו: שאלתי מאחד הבעקישע, כזה לו הרה"ק מלאנז לפשוט הבקישע ושיתנו לו אחרת מהבית שלו, אחר כן אמר הרה"ק מלאנז: אם לא היו אומרים לי מי אתה לא הייתי מכירך. (שיח זקנים)

נסתלק לגנוי מרומים כ"א אדר א' בשנת תרל"ז כשהיה אך כבן ארבעים ותשעה, ומנוחתו כבוד בעיר דוקלא.

וחתנו מילא את מקומו כאב"ד דוקלא. הרה"ק ר' אריה לייבוש האלבערשטאם זי"ע בן הרה"ק ר' דוד מקשאטוב זי"ע בן הרה"ק ר' חיים מצאנז בעל דברי חיים זי"ע בן הרה"ק ר' אריה לייבוש אב"ד טארניגראד זי"ע בן הרה"ק רבי שמחה זצ"ל, בן הרה"ק רבי משה אבד"ק סאטנוב זי"ע, בן הרה"ק רבי הירץ מדובנא זי"ע, בן הרה"ק רבי הערש אבד"ק האלבערשטאדט זי"ע

וזכורו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פעם התנצל הרה"ק ר' יחזקאל האלבערשטאם משינאווא בעל דברי יחזקאל זי"ע בפני רבינו דוד: מה לעשה ואין לי רבי שילמד לי דרך בעבודת ה' ויעשה טובה לנפשי? ענה לו רבינו: קח לך גמרא ותלמוד ואז אבני וירוך וילמדוך דרך בעבודת ה'. (אמרות לדיקים מהרה"ק בעל שפע חיים מקלויזנבורג זי"ע)

פעם נסע רבינו על הדרך וכנראה שהיה בערב שבת קודש ובראותו שהיה דרך ארוכה כיוון את השם של קפית הדרך ועל ידי זה הגיע למחוז חפצו בלי שום איחור, ועל ידו ישב אברך אחד שהיה בנ"ק (בנן של קדושים) וגם חשוב מאוד, הלך בראותו מעשה נסים והשתומם על המראה הזה, התנצל לפניו רבינו וברכו ענוותנותו שבראיתו אינו רואי לאותה איזטלא רק שפעם אחת נסע עם אחיו הרה"ק מלאנז זי"ע ומחמת ההכרח השתמש הרה"ק מלאנז עם השם של קפית הדרך ותיקף בזה למחוז חפצו, ואז גילה לו אחיו היאך להשתמש בזה. ומזה ידע את אשר לפניו. נענה אברך הלז אם כן ילמדנו רבינו גם כן את הסוד הזה היאך משתמשים בזה. ענה לו רבינו: איך על דיר זאגען והגני אומר לך אילו ידעתי שאתה תשאר במדריגה הזו כשאתה עומד כעת, והיינו באיזטלוחא דרבנן, ותלמיד תמיד, אזי כבר הייתי מגלה לך היאך להשתמש בכל אלה, אבל יראתי שבאיזה יום תלך לעבודה ותעסוק במסחר, ואז אם תדע היאך להשתמש בכל אלה, אזי תדע ששם יעלה הסחורה למחר, ותלך לקנות את הסחורה דשם, כדי שתרוויח, וכאן תמכור ושם תקנה וכו' ולכן אי אפשר לי לגלות לך את הסוד הזה. (ברוך שאמר)

פעם אחת נסע רבינו למדינת אונגאריין ובא לכפר אחד ונכנס להקדש שמע דשם, והרענדלר היה בור ועם הארץ גדול ובראיתו אורו, אמר להאגשים שהיו אצלו, עוד שלעפער אחד מפולין בא. והיה שם איש פשוט אחד שהיה משרת אצל הרענדלר בשמעו את הדברים בללו ירה אפו ויגש אל רבינו ויושט לו את ידו לשלוש. וקרבו מאד ויספר לו את דברי הרענדלר. אמר לו רבינו: הנה ימים באים יתהפך עליו הגלגל והיה עני ורש כמוך, ואתה תעלה על שלבי העושר. וכן היה כי שבר לו איזה קרעטשמע ועלה לאט לאט מעלה מעלה עד ששבר כפר ונעשה עשיר מן ששים אלפים. והרענדלר ירד מטה מטה עד שנעשה עני מחזיר על הפתחים. אחר כן בא העשיר הג"ל לעיר דוקלא, והביא לרבינו מנורות של כסף וגם מעות: ואמר רבי, הנה מעת ששכרתי את הכפר אני מוכרח לחלל שבת, יאבה נא רבינו סלוח לי על זה. וכאשר שמע זאת רבינו, אמר לו: אין לי חפץ בהמנורות שלך, כך מאתי, ולא רצה בשום אופן ליקח ממנו מאומה. (ברוך שאמר)

רבינו היה אדוק מאוד בהרה"ק רבי אבי הירץ הכהן מרימנוב בעל בארות מים זי"ע הנקרא ר' הערשלע מרימנוב או ר' הערש משרת. וסיפר הרה"ק ר' אברהם יהושע פריינד מנאסאד זי"ע: כשנסתלק הרה"ק מרימנוב בל' מרחשון שנת תר"ז היה רבינו מאד לוטרגן וזכה הרבה ער האט זיך נישט געקענט בארואיגן. סיפרו מזה לאחיו הרה"ק מלאנז זי"ע, שאל אותו אחיו הרה"ק מלאנז: למה אתה עזב כל כך? ענה רבינו: הרבי איננו בחיים. אמר לו הרה"ק מלאנז: כן עשה הרבונן של עולם, דור הולך ודור בא, בכל דור יש צדיקים. אמר לו רבינו: יא, אבער דער רבי. אמר לו הרה"ק מלאנז: איך קען דיר זאגן אלעס וואס עם טוט זיך אונטערן קאפעל פון ווען דו ביסט געבוירן געווארען, אז קיבל רבינו על עצמו מרותו של אחיו. והיה רגיל לנסוע ללאנז.

וסיפר שכל אימת שבא רבינו ללאנז רץ הרה"ק מלאנז לקראתו וחבקו, כי אהב אותו מאד. פעם אחת בא רבינו ללאנז עם עוד חסידים, והרה"ק מלאנז לא הלך לקראתו על כן עמד רבינו בשורה

שטח בית החיים דוקלא

כא אדר תקמ"ז ...

הרבי ר' אלימלך מליזענסק ב"ר אליעזר ליפמן זי"ע בעל נועם אלימלך מליזענסק

רבינו הרה"ק הרבי ר' אלימלך וויסבולום בעל נועם אלימלך זי"ע אחי הרה"ק ר' משולם זושא מהאניפאלי זי"ע נולד בעיר טיקטין בשנת תע"ז לאביו הרה"ק ר' אליעזר ליפמאן זי"ע ולאמו הצדקות מרת מירל או מיריש ע"ה

ופעם שאלו את בן של רבינו הצדקות מרת מיריש ע"ה לאחר הסתלקותו של רבינו אביה הק' אם יכולים גם היום להושע אלל אביה הק' אמרה "אז דער טאטע האט געקענט אין די שך, קען ער אין די זאכן אוודאי,

הרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע אמר: מי שרואה סיהיה לו יראת שמים באמת, ילך על ציון של קבר הרבי ר' אלימלך זי"ע ויתפלל סם, ויעשו דבריו פירות,

והרה"ק ר' שלום רוקח ראש שושלת בעלזא בעל השר שלום זי"ע אמר: פעם באיון קדשו כי הוא רואה שר"ר אלימלך עומד ומבדק את כל הגמלאים שם בשתי ידיים.

בענין ספר הק' נועם אלימלך אמר הרה"ק ר' יודא כ"ז מראזלא זי"ע: צעת הגני פוחח ספה"ק נועם אלימלך געפיין איך אין א שטיקעל נועם אלימלך איין בלאט "פרי עץ חיים", הרה"ק ר' אהרן מצעלזא זי"ע אמר: כי בקבלה אללו מאביו ומזקנו הק' "לא להכנס לתוך בית אשר הספה"ק נועם אלימלך אינו מציין בחורו".

הרה"ק מראפשיץ זי"ע אמר: בעש"ק אחרי טבילה במקוה טהרה, אם יש לי זכות וסייעתא דשמיא, אני זוכה לפעמים להבין מאמר בנועם אלימלך, וכדומה אמר כמה דריוקים וצנינים הרה"ק ר' מענדל מרימנוב זי"ע הרה"ק מצעלזא זי"ע

הרה"ק ר' מנחם מענדל האגער בעל תורת חיים מקאסוב זי"ע. סגולה לאשה המקשה לילד להגיע ספר נועם אלימלך למראשיתה.

בשם הדיוקים אם אומרים צעת צרה שיושעו צדקות הרבי ר' אלימלך זי"ע אז מסוגל להושע.

הרה"ק רבי ישע"לע מקערעסטיר זי"ע היה נהג ללמוד ברכים בספר הק' נועם אלימלך צעת עריכת שולחן הטהור. והיה קורא אותו ככתבם וכלשונם ולא הוסיף שום נופך משלו ואף לא חירגם את דבריו, והיה מרגל צפוייה לומר: שעלם אמירת דברי קדשו מתוך הספר מזכנת את הגשמה כמו אמירת הזה"ק. וסיפר הרה"ק ר' אלטר ישעיה ראזענוואסער ז"ל מקערעסטיר: שהחסידים הבחינו כי בכל פעם שהרה"ק ר' ישע"לע זי"ע הגיע לכוכבים (כאלה*) שבתוך הספר היה אומר: זאגט ער אזוי. (מופת הדור)

וסיפר שבתקופת מלחמת העולם הראשונה, נזדמן הרה"ק ר' חנה האלבערשטאם מקאלאשין הי"ד זי"ע לשבות בצל הרה"ק ר' ישע"לע מקערעסטיר זי"ע והקשיב באזון קשבת ללימודו שלו בספר נועם אלימלך צעת עריכת השולחן, ונפעל מאוד מזה, ואמר: איך האב נאך קיינמאל נישט פארשטאנען דעם שטיקל נועם אלימלך אזוי ווי איך האב עס לא פארשטאנען! (מפי הרה"ק ר' חיים קליין ז"ל מפאקש, שנכח שם בצעת מעשה)

רבינו הי' איש אלקים קדוש ונורא, לחסידותו ופרישותו אין חקר ואין לשער גודל יראתו וענותותו, סוגף עלמו ביסורין קשים ומרים דהיינו שיש בן הנמלים העוקצים עד שחיש גופו, סוגף עלמו בקוים ודרכים בעשבים השורפים, ישב צתענית וטבל עלמו במים קרים הרבה פעמים בכל יום והתנהג בגלגול שלג,

עוד בימי חורפו כתת רגליו עם אחיו הרה"ק ר' זושא זי"ע מעיר לעיר וממדינה למדינה, ולעקו בקול מר להשיב ישראל לאביהם שבשמים והביערו בכ"מ בואם אש קדש והתלהבות בלבות בני ישראל לאביהם שבשמים, וטיהרו את אויר העולם צעת הליכתם,

פעם ביקר הרה"ק ר' אייזיק'ל מקאמרנא זי"ע בעיר דעברעצין עבר דרך רחוב אחת ואמר כי מרגיש שברחוב זה עברו הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע והרה"ק ר' זושא זי"ע בגלותם.

וסיפר פעם אחת קבל רבינו ואחיו הרה"ק ר' זושא זי"ע על עצמם לנדוד בגלות, נזדמנו לבית מלון אחד בעיראמו של חורף, ושכבו ללון אלל התנור כדי להתחמם מהקור ששרר. בינתיים הגיעה לבית המלון קבוצה של ערלים והתחילו לשחות לגימה אחר לגימה עד שהשתכרו. כטוב לבם ביין הבחינו ביהודי הישן אלל התנור, נגשו אליו והעירוהו משינתו והקימו אותו לרקוד אתם, היה זה הרבי ר' זושא שצליה ברירה התחיל לרקוד אתם כעשר דקות. המשירו הערלים לשחות ולהשתכר ושוב שנית לקחו אתו לרקודה ובעבור איזה רגעים הניחוהו לנפשו. כאשר חזר להתיישב אלל התנור אמר לרבינו אחיו: מייילך אחי! וכי כך הוא מדת היושר, שמדי פעם בפעם יקחו אותי לרקוד, אולי נחליף מקומותינו אתה תבא בצד זה ותחנן במקומי, ואני אשכב במקומך, וכיבואו שוב הערלים לרקוד יקחו אותך במקומי, ויעשו האחים כן כאשר אמרו, ורבינו שכב על מקומו של הרבי ר' זושא. כאשר גברה שכרותם של הערלים, התחילו שוב בעבודת הרקודה, נענה אחד מהם ואמר: הנה שם בצד השני של התנור שוכב עוד יהודי, הבה נרקוד הפעם אתו, ולא נחך מדי פעם בפעם אותו היהודי הראשון. נגשו הערלים לרבי ר' זושא שהחליף מקומו ויקחו אותו לרקוד וההשכס שהוא יהודי שני כשגמר לרקוד והתיישב על מקומו, אמר לו רבינו: זושא אחי! אין חכמה ואין תבונה נגד ה', אם הסי"ת מראה לרקוד מוכרחים לרקוד. (דברי יונה ח"א)

הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם ראש שושלת אלנו בעל דברי חיים זי"ע אמר: שרבינו הבין אורחות יראת שמים עד ביאת המשיח,

עבודתו של רבינו הי' להשפיע שפע לבני ישראל, וביטל והמתיק חבלי משיח.

בענין השתטחות על ציון קדשו אמר תלמודו הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע סגולה נפלאה להתעוררות תשובה, והמבקר קברו לא ימות בלא תשובה,

להנחת הגוף, אבל ואיך ישמעניי פרעה: האיך אכניע הקליפה שהוא פרעה, שבלא שמחה אי אפשר להכניע הקליפות, אף כי היה כוונתם לטובה. (נועם אלימלך פרשת וארא)

וְיִשָּׂא אֶהָרֶן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרֶכֶם וַיֵּרֶד מִשְׁעַת הַחַיִּים וְהָעֵלָה וְהַשְׁלָמִים (שמיני ט' כ"ב) שהצדיק שהולך תמיד בדביקות בעולמות העליונים, ותשוקתו לברך את ישראל, צריך שיריד קצת ממדרגתו ודבקותו, ופועל טוב בזה, שבני אדם רואים אותו בגודל תשוקתו להטיב להם, הוא מכניס בלבם יראת ה' ואהבתו, וזה: וְיִשָּׂא אֶהָרֶן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם, להטיב להם כדי: וַיְבָרֶכֶם וַיֵּרֶד מִשְׁעַת הַחַיִּים וְהָעֵלָה וְהַשְׁלָמִים שה' צריך לירד קצת ממדרגתו שה' תמיד בודק עצמו אולי חטא באיזהו נדנוד עבירה, והרהר תמיד בתשובה, שזה רמז החשאת והעלה שבא על הרהורי הלב, והשלימים רמז להדביקות, שבו עושה שלום בפמליא של מעלה. (נועם אלימלך פרשת שמיני)

רבינו זי"ע כתב בספרו: שעל ידי שהאדם מתנהג בהכנעה וענווה, יוכל לפעול במעשיו ישועות, כמו בזמן שבית המקדש היה קיים (נועם אלימלך פרשת חיי שרה ד"ה או יאמר ויהיו חיי שרה)

בענין עבודת הש"ת בשמחה:

מפרש רבינו זי"ע בספרו: ולא שמוע אל משה מקצרו רוח ומעבדה קשה וכ"ו הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעניי פרעה: דהנה עיקר הצער שהצטערו ישראל עם קדוש במצרים, היה על צער השכינה אשר נמצא אתם בגלותם, על כן כשבשרו להם בשורת הגאולה חששו שמא יבא להם פניה גשמית בדבר, כי עבדו עבודת פרך, ועתה תהיה להם גם שמחת הגוף, ובאמת האמינו בדברי משה, אך לא רצו ליהנות הנאה גופנית, אבל משום זה לא באו לכלל שמחה, ועל זה אמר משה להקב"ה: הן בני ישראל לא שמעו אלי: פ' זה טוב שלא שמעו בני ישראל אלי, מפני שהיה מקוצר רוח ומעבודה קשה, פ' מפני שהם מתיריים שיכונו בשמחתם מפני קוצר רוח ועובדה קשה שלהם

... כא אדר תקמ"ז

הרבי ר' אלימלך מליזענסק ב"ר אליעזר ליפמן זי"ע בעל נועם אלימלך מליזענסק

גם הרה"ק רבי נחמן כהנא מספינקא זי"ע סיפר שפעם אחת שבת ככל הרה"ק ר' יעקב'לע מקערעסטיר זי"ע, והפליא מאד כיצד הוא קורא מתוך הספר נועם אלימלך, לימים כאשר העלה זכרון שבת זה, התבטא בזה הלשון: איך האב זיך דעמאלס אויסגעלערענט ווי אזוי מ'לערענט א שטיקל נועם אלימלך. (מופת הדור)

מקובל אצלינו שפעם אחת היה הרה"ק ר' משה יהודה לייב מסאסוב זי"ע שבת קודש בליזענסק ככל רבינו זי"ע, ובלייל שב"ק באמירת התורה הוכיח הרבי ר' אלימלך זי"ע להשמעים ומסתופפים באלו דרכי השי"ת וכי לא טוב התנהגו בדורו, ועל זה יתפלא הר"ר משה לייב זי"ע כידוע מהפלגת אהבת ישראל אשר היה בוער בקרבוכאש תמיד, אמר ענין תמיד מדוע לא ימליץ רבינו זכות יותר על כלל ישראל? השיב לו רבינו זי"ע בדרך משל: למלך אשר החיטט חופר בעדו בגדים ואריך בכל כרחו לידע המדה של בגד בארכו וברחבו ואיך יעשהו בדיוק ולפי כבוד המלך הלוכסו שחאחה כמדתו? אז ההכרח לומר למלך שיגביה ידו כדי שיניח עליו את המדה, וכן שיעמוד אצלו ישר כדי לשער ולמדוד ולידע מדת הבגד שיעשה, ואם היה עושה אחר כזה היה חייב ראשו למלך בפגועו בכבוד המלכות כשיטה עליו איך לעמוד ואיך להניח ידו, משא"כ הוא שיעשה על ידי זה בגד למלך זה כבודו כמובן.

כן הגמשל גם אם אמת כי ישראל בני מלכים הם, אמנם כדי לעשות להם בגד היינו חלוקה דרבנן לרמ"ח איבריהם להתנהג כראוי באמת בדרך התורה לריכין בעל כרחם להוכיחם ולומר להם איך יעמדו או ילכו ואיך יגביהו ידיהם וכיוצא בזה כי זהו לטובתם ולכבודם. (דברי תורה ח"ב ק"ו)

והוסף על זה הגה"ק ר' שמואל יעקב ראהט אב"ד דוירא ושו"ב דק"ק קליינווארדיין הי"ד זי"ע: בזה אפשר לפרש הפסוק (פ' קדושים) הוכח תוכיח את עמיתך: הגם שעל ידי זה אפשר שתפגוש בכבודה כהנ"ל, אמר הכתוב: ואל תשא עליו חטא, כלומר לא תשא בשבילו חטא ע"י זה מאחר שכל כוונתך הוא רק לטובתו ולכבודו כהנ"ל. (עלי שיר)

נסתלק לגנזי מרומים כ"א אדר תקמ"ז ומנ"כ בעיר ליזענסק – פולין

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו הרה"ק רבי יוסף בלוך בעל גנזי יוסף מגיד משרים מהולשיץ סטנאב זי"ע נולד לאביו הרה"ק ר' אברהם בלוך נין ונכד להגה"ק ר' בנימין אהרן אשכנזי בעל משאת בנימין זי"ע

רבינו היה גאון מובהק איש אלקים קדוש, כמו שהעידו עליו הי"ג גאונים וקדושים גדולי ארץ ומהם הרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב בעל קדושת לוי זי"ע והרה"ק ר' יעקב שמשון משפטויפקא זי"ע והרה"ק ר' אברהם משה מפשעווארסק זי"ע והרה"ק ר' משולם זושא מאוויפאלי זי"ע, וגודל כנסתו ונגלה עשה לילות כימים ולא נתן שינה לעיניו, ולא פסיק פומו מגירסא ולא הלך ד' אמות בלא תורה ובלא מחשבת השם יתברך שמו. והיה בעל מופת גדול וטורא עניו וחסיד, פור ממונו לעניים מהוגנים וללומדי תורה המתוקנים, וכל עשיותיו אשר עשה הכל בדביקות השם בגדול השלימות.

רבינו היה חד מחבריא קדישא של הרה"ק ר' דוב בער המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע וחבר נאמן להרה"ק ר' יחיאל מייכל מזלצטשוב זי"ע.

היה מקודם הראב"ד דק"ק אלעסק ולבסוף ימיו נתקבל לרב ומגיד משרים בק"ק עיר מלאה חכמים סטנאב בגליל פדאליא.

נסתלק לגנזי מרומים כבן ס"ז בכ"ב אדר בשנת תקמ"ט ומנוחתו כבוד בעיר סטאנוב.

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' חיים גבריאל בלוך בעל יפה נוף זי"ע אשר הדפיסו ספרו הק' גנזי יוסף, ובהקדמה שם כתוב: ויהי כאשר עברו ימי זכויותו וחפשתיו באזכרותיו, כבן המחפש בגנזי אביו ומלאכתו ראיתי כתבים הרבה מאד עד כי חדל לספור.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מתורתו של רבינו זי"ע

כי לקח טוב נתתי לכם תורתִי אל תעֲזבו. (משלי ד' ב') איתא בגמרא (ביצה ט"ו) דר"א ור"י פליגו, לר"א או כולו לה' יושב ושונה, או כולו לכם אוכל ושונה, ור"י ס"ל חלקהו חציו לה' וחציו לכם. וזה שאמר: כי לקח טוב ט"ב בגמטריה י"ז ימים טובים [לחשבון ארץ ישראל] ז' ימי פסח ח' ימי סוכות, יום א' שבועות, וראש השנה כיומא אריכתא דמיה, הרי י"ז כמנין ט"ב, אמר הקב"ה אף שאלו נתתי לכם למאכל ושתי אעפ"י תורתִי אל תעֲזבו שיהיה חציה לה' (גנזי יוסף)

כב אדר'א תש"ג

רבי אברהם דובער ב"ר זלמן סענדער זי"ע בעל דבר אברהם אב"ד קאוונא

רבינו הגה"ק רבי אברהם דובער כהנא שפירא בעל דבר אברהם אב"ד קאוונא זי"ע נולד במוצאי יום כפורים בעיר קאברין בשנת תרל"א לאביו הגה"ק ר' זלמן סענדער אב"ד ור"ם מאלץ וקריניק זי"ע

ספריו הג'ל נדפסו ממנו ספר טהרת המשפחה, ספר דבר אברהם חלק ג', וספר דבר אברהם חלק הדרוש, וחבר כס כן ספר זכרונות, כולל מו"מ בהלכה עם גדולי עולם עם קונטרס חדו"ת מנעוריו.

בהיותו בן מ"ב שנים הוכתר ככתר הרבנות של קהלת קאוונא, ובמשך שלשים שנה, עד נשימתו האחרונה עמד בראש היהדות הליטאית, בהיותו טרוד מאד בהנהלת עניני קהלתו, בענותו על השאלות המרובות שהיו מגיעות אליו מקצו העולם.

כשנה לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה חלה רבינו במחלה קשה, ועל פי עזת רופאי קאוונא נסע לשווייטריה לשם נחוח, בישובו שם חדשים מספר לשם החלמה פרכה המלחמה בגבולות פולין, שלח לו בנו הגה"ק ר' ירוחם יהודה לייב, טלעגראם ובקש שיבא לאמריקה עד יעבור זעם וישוב לאיתנו, אך רבינו כאשר ראה את הטעלגרם והראה לאחדים ממכריו שהיו עמו, ואע"פ שהללו הפלירו לבקשתו, סירב להם באמרו: קברניט הספינה הגה"ק האחרון לעזוב את ספינתו הבערת ולא הראשון, ובעת סכנה זו בעת ארה לישראל מקומי עם בני קהלתו, אני נוסע לקאוונא.

עת ליטה נכבשה מהנאצים ימ"ש הובל הוא בראש בני קהלתו לגיטו ונסתלק לגניו מרומים כבן שבעים ושתים שנה, ביום שבת קודש כ"ב אדר א' בשנת תש"ג וזכה לקבורה בגיטו.

נשאר אחריו בנו הק' ה"ה הגה"ק ר' ירוחם יהודה לייב שפירא, והר"ר ד"ר נח שפירא, הר"ר יעקב שפירא

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה מגדולי הרבנים בדורו וממנהיגיו, גאון בתורה ומושלם בכל המעלות, למד בשיבת עץ חיים וואלאזשין והאטיין מאוד והי' ידוע בשם קאבריינער עליו. וחוץ מגדולתו בתורה קנה לו כבר אז שם גם בסגנונו היפה ובעצם דיבורו.

היה ממוסדי אגודת הרבנים דליטא והיה היושב ראש ואח"כ נבחר לנשיאת עד פטירתו.

כשהגשו לפרקו נשא להרבנית האדוקות מרת רחל ע"ה בת הגה"ק ר' ירוחם יהודה לייב פרילמאן הידוע בשם הגדול ממינסק זי"ע

וסיפר בספר אורחות חסידי: גזירת האבא הפולני נפלה על רבינו כרעם ביום בהיר, הוא נתפס לכבא. כל ההפלות והשידולים לא הועילו, והוא הפך לחייל מן השורה בצבא הרוסי, הוא הובל מעירו קאברין למחנה מינסק, שם גילה כי מעז ילא מתוק, בנלכו את ההפסקות שהזדמנו לו מפעם לפעם לגשת לבית המדרש במינסק, שם ישב ולמד ביגיעה עזומה.

החייל במדים משך את תשומת לבו של הגה"ק ר' ירוחם יהודה לייב פרילמאן זי"ע. הוא גילה כי למדותיו וגדלותו בתורה של החייל מיוחדת עד למאד, והחל להפעיל את כל כח השפעתו להוציאו מצבא האחר ברוסי ולהשיבו אל ספסלי בית המדרש.

אחרי מאמצים רבים השתחרר רבינו. עתה באה ההצעה מהגה"ק ר' ירוחם יהודה לייב פרילמאן זי"ע לקחתו לחתן. קשה היה לסרב להעצה כזו, להכנס לבית שכל כולו גדלות בתורה, ביתו של רבה של מינסק. ברחוב היהודי התקבלה הבשורה ששמחה לב כל שומע: העילוי מקאברין עומד להגשא לבתו של הגדול ממינסק. כך זכה רבינו להיות מהמסוכים על שולחן חמיו מספר שנים.

את השנים הללו ניצל ללימוד בשקידה עזומה ובשקיקה, כל רגע היה מנוצל אצלו ללימוד בעומק העיון, בהירותו ולילות המחשבה הביאו לעולם התורה את ספרו דבר אברהם, ספר שהתקבל בחיבה יתירה בין תופסי התורה וגדולי הלומדים.

בעודו צעיר לימים בהיותו פחות מכ"ה שנים כהן כאב"ד בעיר סמאלעוויץ אחרי פטירת חותנו הגדול ממינסק. ושם הדפיס את ספריו דבר אברהם שו"ת חלק א' וחלק ב'. נתפרסם לגאון ובשנת תרע"ג נבחר לאב"ד קאוונא שבה כהן עד יום פטירתו. מלבד

ספר דבר אברהם

חלק הדרוש

פאת

הגאון הגדול נזר ישראל ותפארתו הצדיק והקדוש

מרן ר' אברהם דובער כהנא שפירא זצוק"ל

אב"ד דק"ק קאוונא, ליטא

בתנאון הגדול מוהר"ר זלמן סענדער זצוק"ל

אב"ד ור"ם דק"ק קרינק.

בין זכור לתנאון הגדול בדורו מאור הגולה מוהר"ר חיים זצוק"ל

אב"ד ור"ם דק"ק וואלאזשין.

נערך ונסדר לדפוס ע"י תנאון המחבר זצוק"ל

וחנא לדפוס ע"י בניו המתאבלים.

ניו יארק

— — —

כב אדר'ב תקצ"ב

רבי חיים מאיר זאב הכהן ב"ר יצחק אברהם אבלי זי"ע אב"ד סעלענע

רבינו הגה"ק רבי חיים מאיר זאב הכהן זעלפריינד כ"ץ אב"ד סעלענע בעל שערי חיים זי"ע אחי הגה"ק ר' דוב בעריש כ"ץ אב"ד ראקעוו זי"ע נולד בשנת תק"ל לאביו הגה"ק ר' יצחק אברהם אבלי אב"ד פינטשוב בעל כתר כהונה זי"ע בן הגה"ק ר' דוב בעריש כ"ץ זי"ע בן הגה"ק ר' יצחק כ"ץ זי"ע בן הגה"ק ר' משה כ"ץ זי"ע בן רבינו הגה"ק רבי שבתי הכהן בעל שפתי הכהן הש"ך זי"ע בן הגה"ק ר' מאיר אשכנזי כ"ץ אב"ד אמסטיביו בעל גבורות אנשים זי"ע בן הגה"ק ר' משה אשכנזי כ"ץ זי"ע ולמעלה בקודש זי"ע ולאמו הרבנית הצדיקת מרת שרה מרים ע"ה בת הנגיד הר"ר יצחק הנקרא ר' איציק ר' אליעס זי"ע

מרומים בשנת קודש פרשת שמיני כ"ב אדר ב' בשנת תקל"ב ומונ"כ שם צבית החיים
 צעיר סיעעט.

רבינו היה גאון וחריף כבן י"ד כבר חידוש חדושי תורה.

הגה"ק ר' מנחם שטערענע אב"ד סיעעט זי"ע מספידו בספרו דרך אמונה בפרשת שמיני
 ז"ה: הגאון הזה לא ידע כי קרוב קלו ובעת שאמרתיו לו שיתודה ולא הבין כי קרוב
 הוא למות, אהלו פניו מרוב שמחה, ואז הבנתי כי
 הוא מיתת צדיקים. (מקורות לקורות ישראל)

זהו נוסח מצבתו:

הרב הגאון המפורסם שלשלת

היוחסין, בולניא דנהורא וכו'

מו"ה חיים מאיר זאב הכהן אבד"ק

סאללאש והגליז, בן לאביו הצדיק הגאון

אבד"ק פינטשוו מו"ה יצחק אברהם אבלי

הכהן זי"ל מח"ס כתר כהונה, נפטר יום

ש"ק פרשת שמיני שנתקל"ב לפ"ק

תנ"צ.ב.ה.

נשאר אחריו בניו הקדושים ה"ה הגה"ק ר'

אלכסנדר יעקב אב"ד שאמשאן זי"ע שהוציא לאור

ספרו אביו שערי חיים, הגה"ק ר' שלמה שמואל

אב"ד ראסנאוויץ זי"ע חתן דודו הגה"ק רבי אלעזר לעוו בעל שמן רקה זי"ע, הגה"ק

ר' אברהם אבלי אב"ד קאשוי וקאלישיץ בעל פני אברהם עמ"ס חולין זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

בית המדרש סעליש

רוב תורתו קיבל מאביו הגדול, כפי שמשמע מהקדמת רבינו: "וצריך ה' אשר עזר חסדו
 ואמיתו מבית אבי התעודה אברהם הכהן לאל עליון, ושפתי כהן ישמרו ד"ת אלקים
 לרוות זמאנוי לשחות מצארי מים חיים, עד כי הביאני המלך חדריו וחנני אותי להורות
 את תורתנו הקדושה וחוקי אלקים, ולכי אל אל חי ירנן אשר יחנן ה' צבאות להיות
 תורתו שעשועי, כאשר הגדיל לעשות עמי אבי רכב ישראל אהמ"ו הרב הגאון רבן של
 ישראל המנוח מהו' יצחק אברהם אבלי הכהן זי"ל בעהמח"ס שו"ת 'כתר כהונה'".
 ואחר כן למד צעיר יוצעף בישיבת של הגה"ק ר' מנחם מענדל אב"ד יוצעף זי"ע, ושמו
 נתפרסם לגדול בתורה עד שנבחר לאב"ד טורלא ועוד לא היה בן כ'.

בשנת תקס"ח נשרף העיר וגם ביתו וכל ספריו וח"ת שלו, בתוכם חיבורו ליו"ד ר"ל.
 כמו שכתוב רבינו בהקדמתו: "ואח"כ המד לי שד-י אשר בעו"ה הצערה ללהב ילא בק"ק
 הג"ל ונשרפה כל הוני ורכושי, וצויתר חוגה לבי על החדושים על הי"ד ועל המסכתות,
 ולא נשאר לי מהחידושים הג"ל רק מעט מזעיר מה שהי' חקוקים על לוח לבי. ועקב
 המלכ החמור הזה, שבעת הזאת גברו המלחמות במדינת פולין החליט רבינו לעזוב
 את עירו וארצו ועבר להתגורר בטריטש אונגארן אלל גיסו (בעל אחותו) הגה"ק ר'
 אלעזר לעווי בעל שמן רקה זי"ע, ואז שינה רבינו שם משפחתו, שעד אז היה שם
 משפחתו כ"ץ, וקרא עאלמו 'זעלענפריינד', וסיבת הדבר יש בקרב בני המשפחה
 מספרים, יען שמסרו עליו לשלטונות שהוא אורח גאליצא ואין לו אזרחות של מדינת
 אונגארן, ועל כן הוצרכו לשנות שם משפחתו שיוכל להשאר באונגארן. בטעם שבוחר בשם
 'זעלענפריינד', מסופר שכאשר הגיעו אליו פקידי הממשלה לשאול אותו מהו שם
 משפחתו, ובאותו הזמן היה מונח אלל מכתב מאחד מצדיקי הדור, אשר תיארנו במכתב
 זה בתואר 'ידיד נפשי' ידיד בית ישראל וידיד ה', על כן אמר רבינו 'זעלענפריינד'
 היינו זעלענפריינד, פריינד=ידיד. ואחר כן בשנת תקס"ט נתקבל לאב"ד ראשפערט
 ואח"כ לנאדאודאר ששם יסד רבינו ישיבתו הרמה, ולבסוף בשנת תק"ף לאב"ד
 סעללענש שעל שמה הוא נקרא עד היום.

כשהגשו רבינו לפרקו כבן ט"ז שנה בשנת תקמ"ו נשא להרבנית הצדיקת מרת שרה לאה
 ע"ה בת הגביר הר"ר שלמה מערלא זי"ע

רבינו היה מפורסם לגאון מובהק ולקדוש ה' שלמד תורה מתוך יסורין ר"ל. גדולי
 רבנים ילאו מבית מדרשו.

גדולה היה רבינו אהבתו וחביבותו להרה"ק ר' יצחק אייזיק טויב מקאלוב הנקרא ר'
 אייזיק'ל קאלובער זי"ע, והיה אהב דבוק מאוד עמו ומציאו כמה פעמים בספרו
 ז"ה: "כאשר בא חכם לגבולי ק"ק ראשפערט ה"ה יד"ו וי"ע גברה רבה ויקירא חו"פ
 כו"ק הגמלא"ה הגאון המפורסם ע"ה מ' יצחק אייזיק טויב אבד"ק קאלעוו וכו'. ועוד
 פעם אחת כאשר היה אלל בסעללענש. (זכרון לראשונים)

בראשית שנת תק"ץ ה"ה ה' אותו ביסורים כי היה מוטל על ערש דוי בדרך סכנה ר"ל.
 רבינו הלך לדרוש ברופאים, אבל כשראה כי אין תרופה למחלתו, ייעלו הרופאים שינסה
 לרחות את בשרו במי-מלח, ורבינו שם לדרך פעמיו לעיר סיוגט ונסתלק שם לגנוי

רבינו הרה"ק רבי יצחק מאיר אלתר בעל חידושי הרי"ם ראש שושלת גור זי"ע נולד בשנת תקנ"ט בעיר מאגנישוב פולין לאביו הרה"ק ר' ישראל אב"ד מאגנישוב זי"ע ולאמו הרבנית הצדקות מרת חיה שרה ע"ה בת הגה"ק ר' יעקב יצחק הלוי זי"ע שהייתה יתומה עוד מימי ילדותה והמגיד הרה"ק ר' ישראל מקאזניץ בעל עבודת ישראל זי"ע לקחה וגדלה בביתו

בשנת תקע"ה ב"ד תשרי נסתלק המגיד מקאזניץ זי"ע, קבל רבינו על עצמו את בנו הרה"ק ר' משה אליקים בריעה מקאזניץ זי"ע להיות לו לרב, ואחר כן קבל על עצמו את הרה"ק ר' שמחה בונים מפשיסחא זי"ע

ב"צ אלו תקפ"ז נסתלק הרה"ק מפשיסחא זי"ע וחסידי פשיסחא יקצו להחליט מי ימשיך את האדמו"ר"ת, חלקם בקשו מרבינו לקבל על עצמו את עול האדמו"ר"ת וחלקם לאו הרה"ק ר' מנחם מענדל מקאלק זי"ע, אך רבינו שהיה חברו של הרה"ק מקאלק זי"ע הכניע את עצמו תחתיו ואף אמר לחסידיו לעשות כן.

ב"ט בשבט תרי"ט נסתלק הרה"ק מקאלק זי"ע ולאחר פטירתו שוב בקשו החסידים מרבינו שיסכים לקבל על עצמו את עול ההנהגה, בתחילה סרב רבינו ולא הסכים לשמוע באומרו: איך אחס פוגים בי כך, הרי בין החסידים יש אנשים הגדולים ממני, אבל לאחר כן נתרצה להם באומרו: הלא כשהלאן נכנסים לדיר להתעשר כולם שווים ומ"מ רק העשירי קודש לה, מאחר ובני ישראל אומרים קודש, הרי הוא קודש.

בשעה שנתמנה להנהיג את עדת החסידים אמר: הנה סתם רבי'לע אין בראוני להיות, ולפרנסה איני צריך לכם, ובדואי שלא כבוד, ולכן אם תבואו הנה בראון טוב ותתעלו בעבודת השי"ת הרי טוב, אבל אם לא ח"ו הרי יכולים אתם להעביר גם אותי

ממדרגתי,

וכדכ"ב:

(תהלים ק"ו

ל"ב) ויקראו על

מי מקיפה וירע

למשה צעבוקס.

(פניני תורה

וחסידות)

בשנת תרכ"ו

קרה לרבינו

אסון שנפלה

דלת כבדה על

רגלו וגרמה

לפצע קשה,

ונסע לגור שם

טפלו בו רופאיו אך ללא הועיל כלום ומלכו נהיה גרוע יותר ויותר עד בוא היום המר והנמהר כ"ג אדר תרכ"ו בעלם יום השבת נסתלק רבינו לגנזי מרומים ומונ"כ בעיר גור.

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' אברהם מרדכי מגור בעל אמרי אמת זי"ע שנפטר באבי ימיו, וספריו הקדושים ה"ה חידושי הרי"ם על התורה ומועדים ועל שו"ע חושן משפט ועל מס' שבועות ושו"ע אבן העזר, ושו"ת הרי"ם, וספר הזכות. נכדו הרה"ק ר' יהודה לייב מגור בעל שפת אמת מילא מקומו הטהור.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

וסיפר שאמו של רבינו שפ"א לאחר נישואיה בעת ביקרה בבית המגיד זי"ע והייתה מעוברת, וכאשר עברה דרך חדרו של המגיד, קם המגיד מלוא קומתו ואמר לה: כי הבן זכר אשר עומדה להיוולד יש לו נשמה גדולה וגבוה אשר יאיר את העולם כולו, כאשר חזרה הביתה וספרה לבעלה את דברי המגיד, שמח הר"ר ישראל מאד והחליטו בניהם כי יקראו את הילד בשם מאיר, כדברי המגיד שאמר כי בנם יאיר את העולם, אולם בואו היום נרם הר"ר ישראל ובחלומו ראה את רבו הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב בעל קדושת לוי זי"ע אשר מצווה עליו שיקרא לבנו על שמו הק', כאשר הר"ר ישראל התעורר וזכר בחלום, לא ידע מה לעשות, כי החליט לקרוא לילד מאיר על פי דברי המגיד אבל מה ייעשה עם לוויון של רבו בעל קדושת לוי, ע"כ החליט כי יקרא את בנו בשני השמות וקרא לו יצחק מאיר.

רבינו היה הגאון הגדול החריף העלום שר התורה רבבה"ג איש אלקים קדוש וגורא, אלפי ישראל נהרו אליו ושתו בצמא את דבריו הקדושים.

כאשר רבינו היה בן שנה כוונה המגיד מקאזניץ זי"ע כי יביאורו עליו, המגיד זי"ע עשה סעודה גדולה לכבודו.

בהיותו בן שלש שנים כבר למד תורה עם אביו, וכל רואיו התפללו על כשרנותו הגדירים, שמו ילא כעילוי ממאגנישוב,

בנעוריו ה' כמה פעמים אכל המגיד מקאזניץ זי"ע, ולבדקת המגיד למד רבינו בחברותא יחד עם נכדו ה"ה הרה"ק ר' מאיר יחיאל ממאגליניא זי"ע ועד יומם האחרון עלי אדמות נשארו רבינו והרה"ק ממאגליניא זי"ע חברים בלב ונפש ואהבו זה עם זה.

בגולה ה' רבינו תלמיד מהגה"ק ר' אריה לייב אונץ מפלאק בעל חידושי מהרא"ל זי"ע ולמד שם ביחד עם ריעו ועמיתו הגה"ק ר' אברהם אב"ד טשערנאווי בעל זכותא לאברהם זי"ע.

בהיותו בן תשע שנים כבר נודע שמו כעילוי מפולין, ואז התארס רבינו עם בת של הגה"ק ר' משה חלפן זי"ע ממספחת ליפשיץ מעשירי העיר ווארשא זי"ע. החתונה נקבעה לשנת תקע"ב

ובהגיעו לגיל הבר מצווה נסעו רבינו ובני משפחתו לעיר ווארשא שם היה הבר מצו ביחד עם שמחת החתנה.

אחרי חתונתו חזר לקאזניץ לביתו של המגיד הק' זי"ע, וחמיו שלם את כל הוצאותיו.

לאחר חתונתו קרא המגיד מקאזניץ זי"ע לרבינו וזוה עליו שלשה דברים:

א. שלא יעבור עליו אף יום מצלי לחדש משהו בלימודו. ב. שיתפלל ביחידות. ג. שילמד בעיון את הספר בעל המאור, ויתאמץ לתרוץ את ההשגות שהשיג עליו הרמב"ן בפסח בספרו מלחמות ה'. כעבור שלשה חדשים לא יוכל הר"ר משה חלפן זי"ע לעמוד בגעגועיו ונסע לקאזניץ לקחת את הזוג עמו לווארשא, על אף תחנוניו של המגיד זי"ע שרבינו ישאר בביתו לא הסכים חמיו לזה, ובני הזוג נסעו לעיר ווארשא פולין.

כד אדר ת"ש

רבי יצחק ב"ר משה זי"ע מסטוטשין

רבינו הרה"ק רבי יצחק הורוויטץ מסטוטשין זי"ע נולד בדזיקוב בשנת תרכ"ב לאביו הרה"ק ר' משה מראוואדוב זי"ע בן הרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב זי"ע בן הרה"ק ר' נפתלי צבי ראש שושלות ראפשיץ בעל זרע קדש זי"ע ולאמו הרבנית הצדקות מרת חי' ע"ה בת הרה"ק ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים מסיגעט בעל ייטב לב זי"ע בן הרה"ק ר' אלעזר ניסן מדראהביטש זי"ע בן הרה"ק רבי משה מאיהעל בעל ישמח משה זי"ע

הראשונים? וענהו הרה"ק מלאנז זי"ע: כי חכמה העליונה חכמה האלקית היא כמו פנימיות הפרי, וחכמה החיצונית היא דוגמת קליפת הפרי, וקודם שרואים לאכול פנימיות הפרי לריח מקודם לקלוף הקליפה, ולכן עתה קודם ביאת המשיח שיתגלה אז חכמת האלקית, לריח שתתגלה הקליפה מקודם ולכן מתחדשים בימים אלו כל כך חכמות חיצוניות. (שיח זקנים)

נשאר אחריו בנו הרה"ק ר' יהודה מסטוטשין זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה איש אמת מתנגד חריף לזיונות והתפרסם בחריפותו ובשנינותו הרבה, והיה בעל מנגן גדול ורבים באו לשמוע את תפילתו וזמירותיו בנוסח ראוואדוב אחיו הרה"ק ר' אברהם חיים מפלאנטש זי"ע קראו בשם מיין הייליגער ברודער.

כשהגיעו לפרקו נשא לבת הרה"ק ר' מנחם מענדל זידיטשוב זי"ע ובזיווג שני לבתו של הגה"ק ר' יואל אירשפלד זי"ע

בשנת תרמ"ד החל לכהן בדבנות סטוטשין ולאחר פטירת אביו ב' סיון בשנת תרנ"ד החל לכהן גם באלמנורות.

וסיפר שהרה"ק רבי משה מראוואדוב זי"ע היה חולה בסוף ימיו, וכשנסתלק הרה"ק ר' יהושע מבעלזא זי"ע (דער מיטעלער רב) בכ"ג בשבט תרנ"ד. ולא ראו לעזר אותו בבשרו זה, אבל רבינו אמר: שגדיקים לריבין לדעת זה מזה, ונכנס רבינו לחדרו של אביו והודיע לו, והגביה הרה"ק מראוואדוב את ידו והק' ואמר: א וועלט איינגעפאלען. (שיח זקנים)

וסיפר שבני הרה"ק מראוואדוב זי"ע התחלקו ביניהם בשלשה מנהגים שנהג אביהם הק': הרה"ק מפלאנטש זי"ע לקח אמיירת הזהר הק', שהיה באופן מיוחד. ורבינו לקח ענין של סיום אמיירת כגוונא בקול רם, שהיו שומעים מחדרו המיוחד. והרה"ק ר' כבי מראוואדוב זי"ע לקח את הענין של בשמים כליל שבת.

דאס האלצענע שול אין סאניק

לפני זמן מלחמות העולם הראשונה עבר לטרנוב שבצ'רני פולין, בתקופה זו התבודד מספר שנים ועסק בתורה כשהוא לא יואל מחדרו. ובנו הרה"ק ר' יהודה זי"ע מילא את מקומו בסטוטשין ומסר שיעורים לבחורים, ורבינו אזהר עליו לטוב קוויטליך ושלח אליו אנשים לבדקות.

בסוף ימיו דיבר רבות על הגאולה ועל ביאת משיח כדקיננו, נסתלק לגנזי מרומים בעיר סאטוק בזמן שרצה לברוח לרוסיה

וסיפר רבינו ששמע מאביו. ששאל פעם אחת הרה"ק מלאנז זי"ע צעת אשר נתגלה בעולם הטעלעפאן והטעלעגראף, שיסביר לו מה זה צדימים אלו מתגלים כל כך המלאכות שלא שערם

רבינו היה בעיר ווין בשבת פרשת חיי שרה בשנת תרפ"ז וכשאמר דברי תורה בעת עריכת שלחנו הטהור, בכה ואמר: מ'דארף מתפלל זיין אז משיח בן יוסף זאל נישט געהרגעט ווערען, ובאותו ליל שבת קודש נסתלק הרה"ק ר' ישכר דוב מבעלז זי"ע.

ובהיותו שם בוויין ביקר אצל הגה"ק ר' חיים יצחק ירוחם אב"ד אלטשטאט זי"ע, שאל אותו רבינו למה כשאמר המלאך לאברהם אל תשלח ידך, ציית לו, דאולי הוא מעשה שטן? ענה הגה"ק מאלטשטאט על אחר: הלא אברהם אבינו ראה שאל אחר נאחז בסבך והשטן סיבך אותו, אם כן השטן היה שם (במקום אחר) איז דאך דער שטן געווען דארט, ומזה הבין שהמלאך שאמר לו אל תשלח ידך אל הנער, הוא מלאך אמת. (שיח זקנים)

כד אדר תר"ף ...

רבי ברוך פנחס ב"ר אלעזר חיים זי"ע בעל טל אורות מסקאליע

רבינו הרה"ק רבי ברוך פנחס ראבינאוויטץ בעל טל אורות מסקאליע זי"ע, נולד יום כ"ז תמוז שנת תרל"ד ביאמפלא, רוסיה, לאביו הרה"ק ר' אליעזר חיים זי"ע בן הרה"ק ר' יצחק זי"ע בן הרה"ק ר' יוסף זי"ע בן הרה"ק ר' יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע בן הרה"ק יצחק מדראהביטש זי"ע בן הרה"ק ר' יוסף ספראוידליווער זי"ע בן הרה"ק ר' משה מסויריז הי"ד שנהרג על קידוש השם נכד הרה"ק ר' יצחק חיות אב"ד פראג בעל אפי רברבא מחסידי פרובינצא זי"ע ולמעלה בקודש נכד רבינו שלמה יצחקי בעל הרש"י זי"ע עד דוד מלך ישראל חי' וקיים ע"ה

שצאו לפרשבורג נהגו לקבל פני ר' דוד, והוא לא השיב הביקור לשום אחד. וזאתה שבת שצאו קהל רב לשלחנו של רבינו ונתפשטה השמועה על דבר נפלאות תורתו, לא יכול ר' דוד להתאפק, ויצא פתאום לקידוש היום, לשלחן רבינו לתהוהו כל הגאספס, שלא ראו זאת ממנו מעולם, ור' דוד נתפעל מגדלותו בכל מקצועות התורה, בנגלה ובנסתר.

בימיו היה גלוי וידוע אלל חסידיו ואנ"ש, שבראותו פני אדם, היה יודע תיכף שמו ושם אבותיו ושם אשתו ויו"ח וכל משפחתו, ותמונותיהם ומעשיהם בפרטיות מדויקת ללא כל ספק כלל וכלל. וכן כשנתנו לו הפתקא (קוויטעל) היה אומר מיד כל בקשותיהם וזכריהם ועניניהם בפרטיות שלא הוזכרו אפילו ברמזיה בקוויטעל. כל הבאים לפניו לא יכלו להעלים ממנו שום דבר, כי אמר להם כל פרטי מעשיהם, וגם כל מה שעבר עליהם, וכל העתיד לבוא עליהם וכדומה לא יאומרו כי לא יסופר. ופעל בעד כולם נסים ונפלאות, ואפילו בגדר למעלה מן הטבע, נסים שלא היה להם שום מקום להיעשות בטבע כלל. ואם שאלוהו על איזה איש שהי' בסוף העולם חיה משיב מיד אם הוא חי או שחל"ה, ואמר מה הוא עושה שם וכל מנהגיו בדיוק גדול וכמו אילו היה הדבר מונח לפניו על שלחנו, קולע אל המטרה ולא יחטא. והמעשים והנפלאות הללו חזרו ונשנו יום יום עד ששומעיהם ורואיהם לא נתפעלו כלל, כי היו רגילים שזדקק זה יעשה נסים ונפלאות למעלה מגדר הרגיל. והיה רגיל לגלות לבני אדם אפילו חלומותיהם שחלמו בדיוקנות מפתיעה.

בעיר מונקאטש היה דר גביר חסיד אחד שהיתה, אשתו גילעמט איזה שנים עד שכמעט בלה בשרה רח"ל והוא לא עליה רוב ממונו בכל הענינים ולא הועיל עד שלבסוף נסע לסקאליע לרבינו וזכה על ארת נפשו והבטיח לו רבינו שבעוד איזה ימים תתפאק וקבע לו יום קבוע כשתשכים בצוקר תהיה בריאה ושלמיה ותקום ממטתה ותלך על רגליה ככל בני אדם הבריאים, וכך הוה שביום שקבע בצוקר עמדה ממטתה בריאה וחזקה בלי שום רפיון וכלי שום מיוחס והאריכה ימים. (משנה לחם הקדמה)

פעם בזה לפניו עגונה שבעלה נסע לאמריקה, והיה רגיל לשלוח לה משם מכתבים וגם כסף, ואחרי כשנתים הפסיק כל קשר עמה ונעלמו כל עקבותיו, וכל החקירות והדרישות אחרי לא הועילו מאומה, ותתענג לעד עשרים שנה, וחיתה עם בנותיה כל הזמן בדחוקות גדולה. והיה כשמעה את גודל קדושת ונפלאות רבינו בזה לפניו בזכיות על רוע מזלה, ותבקשה שירחם עליה להושיעה. רבינו הבטיח לה שבעוד ששים יום יביאנו לסקאליע ויתן לה גט פטורין עם אלף דולר, והיא תיקח הכל ממנו כדי להיפטר ממנוול זה. האשה התפלאה מאוד על דבריו, כי כבר נחשב למת. ואולם כאשר אמר כן היה ובא ממנו באותו יום שניבא לה רבינו. הוא הודה בדר חרפה. שנשא שם אשה על אשתו, ולפני חדשים בא אליו הרבי בחלומה ג' לילות לאופין, ובכל פעם הכהו

כמסופר בספר משנה לחם, לא הי' אצלו בשעת לידתו בדיחו, וזאתה הלילה בא לו בחלומה אצלו הרה"ק ר' ברוך מיאמפלא זי"ע, ובישר לו שאשתו ילדה בן ויקרא שמו על שמו ברוך, וייקץ וישן. ושוב בא לו בחלומה חותנו הרה"ק ר' פנחס מאוסטרהא זי"ע, ובישרו גם כן שנוול לו בן ויקרא שמו פנחס, וייקץ משנתו ונסע הביתה, ומאל שזמן הלידה הי' מכוון בשעת החלום, ויקרא שם בנו הנוול לו ברוך פנחס, לקיים דברי

רבינו היה מופת הדור איש קדוש מאוד, עניו וחסד לדיק ומקובל, בהיותו עוד ילד קטן, הכל ראו והכירו ממעשי הגער כי לגלות נוצר, וכל מנהגו היה בקדושה ובטהרה כאחד הגדולים...

בהיותו כבן י"ג-י"ד לא שכב על מיטתו בכל ימי השבוע כי אם בליל שבת, ובכל ימי השבוע הי' ניעור כל לילותיו, וכשתקפה עליו השינה, האין רגליו במים קרים להפיג שינתו. שום לילה לא החסיר מללמוד ח"י דפיס גמרא, מלבד שאר שיעוריו בש"ס ומפרשיו משניות ופוסקים, ראשונים ואחרונים, מדרשי חז"ל, זוהר, תיקונים, תנ"ך וספרי מוסר. כל זה נהג בינקותו ומכש"כ כשהגדיל והי' בקי בש"ס ופוסקים ומדרשי חז"ל וגם בקבלה וזפרט בקבלה מעשיית...

כבן י"ח נשא אשה את האדקת הרבנית מרת חיי אדיל ע"ה בת הרה"ק ר' אשר ישעי' רובין מקאלציסוף זי"ע בן הרה"ק ר' יחיאל מקאלציסוף זי"ע בן הרה"ק ר' אשר ישעי' מראפשיץ בעל אור ישעי' זי"ע חתן הרה"ק ר' נפתלי מראפשיץ בעל זרע קודש זי"ע, ונכדת הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקמרנא בעל היכל הברכה זי"ע. אחרי חתונתו התיישב רבינו בצריד, ובשנת תרס"א נקרא להתיישב בסקאליע

בפרוץ המלחמה העולמית הראשונה, ברח עם בני ביתו לווינן, שם התידל עם גדולי עולם שנמצאו שם, וכולם העריצוהו וגילוהו בהכירם את רב קדושתו. בראש האדוקים והגאונים המפורסמים שנמצאו אז בווינן שהיו ידידי נפשו, היו הגה"ק ר' אברהם מענדל שטיינצבערג, אב"ד בראד"י זי"ע הגה"ק ר' מאיר אריק אב"ד טארנא זי"ע הגה"ק ר' יוסף ענגיל ראב"ד קראקא זי"ע הגה"ק ר' יצחק ירוחם אב"ד אלטשטאט זי"ע מידידיו הנאמנים משכבר הימים היו הגאונים הגה"ק ר' שמעון באב"ד אב"ד טארניפאל זי"ע בן הגה"ק בעל מנחת חינו זי"ע, הגה"ק ר' ליבוש הורוביץ אב"ד סטרי זי"ע הגה"ק ר' אברהם בנימין קלוגער אב"ד בראד"י זי"ע שכולם העריצוהו וחרדו לשמו ולכבודו.

פעם אחת נתבקש לבנות בעיר פרשבורג, ונזדמנה אכסניא שלו להיות קרוב לביתו של הגאון הגדול ר' דוד לאקענבאך זי"ע מגדולי תלמידיו של החת"ס זי"ע וכל גדולי עולם

מלמד שהראהו הקב"ה למשה דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים. (מסכת מגילה ט"ט) דקדוקי תורה פירש רש"י ד"ל ריבויין אתין וגמין, מיעוטיין אכין ורקין, ונ"ל בעז"ה זהו פירוש המשנה לפום צערא אגרא, ולכאורה קשה שבר מצוה בהאי עילמא ליכא, רק שבר מצוה מצוה ושבר שמצער בתורה הוא שמבין אה"כ דקדוקי תורה אתין גמין וקין אכין, וזהו לפום צערא שמצער בתורה מבין אה"כ, אגרא נטריקון: א"תני גמין ר'קין א"כין. (משנה לחם)

מתורתו של רבינו

מאימתי קורין את שמע בערבית. (ברכות ב') הנה בגמרא היא הגירסא בערבין ובמשנה הגירסא בערבית, להבין זאת לפי שכל מחבר מרמז שמו בתחלת הספר כמו בזוה"ק פתח ברי"ש שהוא נטריקון ר"ש בן יוחאי, והנה בעת רבי נגמר הדבר לסדר המשניות והוא בעצמו היה המסדר על כן לרמז הזמן והמסדר מתחיל מאימתי קורין את שמע בערבית תיבת בערבית אותיות "בעת רבי", ומטעם זה בגמרא הגירסא בערבין. (משנה לחם)

והי' לפלא בעיני כל. אח"כ קרא בעצמו קריאת התורה, וכפל את הפסוק, ובאחריו ולא ימות, אפשר חמשים פעמים, והי' גם כן לפלא בעיני כל. אח"כ לאחר הקריאה אמר לכל העולם, באשר הוא רואה לנסוע מכאן, לכן ראונו שישאר אותו בית המדרש קבוע, שיתפללו בו כמו בהיותו כאן, באשר בבית המדרש שפך כמה תפלות ותחנונים לפני הבורא יתברך, וכולם תמאו. אח"כ בעת הקידוש לאחר התפלה, לאחר אמירת התורה שכל התורה היה מענין פטירת האדם, והיה לפחד מאד, אמר לכל המסובים בלשון הזה: איך בעט יעדער זאל גידענקען די היינטיגע תורה, ווייל אויב וועט שוין פין מיר קיין מאהל נישט הערן קיין תורה. ותאחז חיל ורעדה את כל השומעים ואמרו בפחד גדול, למה ידבר רבינו כן, והשיב להם, כי חושב בשבוע זו ליסע מכאן. ואחר כך נכנס לביתו לסעוד סעודת שבת, ונטל ידיו לאכילה, ואכל כזית, ואמר להרבנים בלשון הזה: איך האב באקומען א פארלאדונג פון הימל אז מען דארף מיך האבען ביים בית דין של מעלה, און עם איז געקומען די לייט, איך זאל זיך זעהן מיט מיינע עלטערן אין הימעל, על כן אזוי ווי איך וועל די וואך קראנק ווערן און איך ווייסט נישט ווי אזוי די קראנקהייט וועט זיין, לו איך וועל זיין ביים דעת זיך לו געזעגנען מיט די קינדער, על כן ווייל איך זיך יעצט געזעגנען מיט זיי, כל זמן איך בין ביים דעת. והתחילו כולם לבכות והוא גם כן הוריד דמעות, ואמר שזר לו מאד מה שמוכרת לזער אותם, אבל אין לו ברירה ומהפטירה אין לו זער, כי אם מה שמניח ילדים קטנים. ואחר כך בסעודת מלוה מלכה, היי' שמח ורקד מאד.

קודם פטירתו בא אליו אחד מאנ"ש להתברך הוא ואשתו ובתם שרואים ליסע לעיר ברלין לשדך בהם לבחור אחד בן עירם גביר עזים, והזהירם רבינו שלא יסעו ולא יעשו השידוך, והקשיבו לקולו וכתבו מכתב להאבדך שיבואו אח"כ ובלבד היה להם ע"נ על השידוך, אבל מה מאד נתבהלו אח"כ כשנתוודע להם אח"כ שהחתן מת רח"ל בפתע פתאום כעשרה ימים מיום שהיו אלל רבינו, ובאו והגידו לרבינו, אז אמר להם רבינו בפירוש שזהו הטעם שהזהירם מלעשות השידוך. (משנה לחם הקדמה)

נסתלק לגנזי מרומים ביום כ"ד אדר שנת תר"פ בווען והוא בן מ"ו

נשאר אחריו בניו הקדושים מהם הרה"ק ר' דוד יצחק אייזיק זי"ע הממלא מקומו חיבר הרבה חיבורים ואחד מהם נקרא טל אורות על טל וגשם ואנעים זמירות, עמוק עמוק בחורת הקבלה, ולדיקי דורו השתוקקו מאוד ללמוד בספר הזה. היה לו כמו כן הרבה חיידקי אורייתא בכתתי וכן חיבור נפלא על ששה סדרי משנה, אבל רובם נאבדו בלחות המלחמה. נדפס ממנו ספר משנה לחם על משניות ודברי ברוך על פירי אבות ואמרי ברוך עה"ת ועוד ספרים.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מכות רצח, ואוהו לקחת בידו אלף דולר ויסע לביתו לסקאליע, לתת גט לאשתו עם הסכום הג"ל, והיה לנס גדול באזני כל שומעיו.

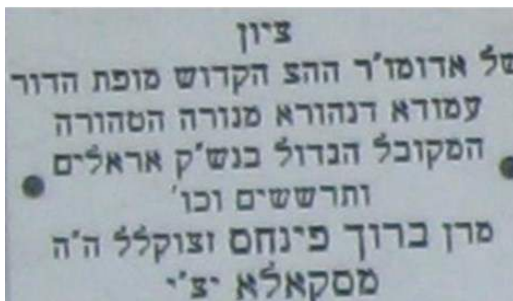
וסיפר הרה"ק ר' דוד יצחק אייזיק זי"ע בנו של רבינו: שהיה פעם אחת עם רבינו אביו בעיר קעשינעוו, ראיתי בעיני בסעודת מלוה מלכה במסיבת המון גדול ששתו העולם לחיים ונגשו העולם לקבל ברכה מרבינו, ובתוכם נגש חסיד אחד מפורסם הנגיד מ' טובי' פרידמאן שהי' לו חנות של מנעלים (האלסייל) ובקש מאד בתחנונים על שפע והלכה כי עזרו חדשים שנתמעט השפע ואין לו לשלם בעד הסחורות ומתיירא מהבע"ח והיה בדאגה מאד והשיב לו א"א זי"ע ביום מחר יבוא אליך סוחר אחד מן הכפר שלא הי' אלא י"ב או י"ג שנה ויקנה מנעלים בסכום כ"ז מאות רוביל ול"ב רוביל וכך קאפיקים, והיה לפלא בעיני כל השומעים, וביום הראשון כך היה שבה אליו קונה מן כפר אחד שלא ראהו י"ב או י"ג שנה וקנה אצלו סחורה באותו סכום מכון לא פחות ולא יותר פרוטה אחת. (משנה לחם הקדמה)

ביום א' של חג השבועות, לאחר התפלת בעת הקידוש של בקר בשנת תרע"ט, עשרה חדשים קודם פטירתו, שהי' שם בבית תפלתו עולם גדול וגם כמה רבנים גדולים, ובאמנע הענין אמר לכל המסובים: אתם רואים את הרבנית והיתה בחדר השני, ואמר בלשון זה: "זי איז נעביד א יונגע אלמנה", וחיל ורעדה אחז את כל השומעים וזעקו: ח"ו, ח"ו, והוסיף עוד הפעם ואמר: "וואס זאל איך אייך טוהן, אויב האט אויגען אבער אויב זעהט נישט, זי איז נעביד א יונגע אלמנה". וירדו דמעות מעיניו, ואמר אדרכה, אם תוכלו תבטלו את הגזירה.

בכל הקיץ לא דבר עוד כלל וכלל מזה, והיה תמיד כטבעו בפנים מסבירות ושוחקות, והיה עוסק בתורתו ועבודתו ובתפלתו בעד כלל ישראל, והראה נסים ונפלאות עד להפליא. אלא שכליל יוה"כ קודם כל נדרי, דרש דרשה של מוסר כמנהגו, ואז בכה שדיק הדור יסתלק, ובכה מאד, וגם כל המתפללים שהיו כמה מאות יהודים, בכו מאד ולא ידעו מה זאת, כי מעולם לא הוציא מפיו שום דיבור קשה, ואח"כ היה עוד שמח כדרכו בקודש.

בסעודת ט"ו בשבט, במסיבת כמה ת"ח וכמה רבנים, אמר עוד. הפעם, שחלם לו שדיק הדור יסתלק ופתרו לטובה כמוצן. ואח"כ בכל שבת אחר התפלה בעת הקידוש, שהיה מנהגו לומר תורה הרבה, אמר לכל העולם שמבקש מהם שיקשיבו אוזן לחיידקיו, כי לא ישמעו ממנו תורה רק זמן קצר, ותמחו כל השומעים, והשיב להם כי ראונו ליסע מעיר ווין, ובזה נחה דעתם, כי אמרו, רבינו לא יסע מכאן, כי אז היתה עיר ווין מלאה ת"ח ורבנים וכדומה.

בשבת האחרונה מבריאיתו, בפרשת תלוי התפלל שחרית לפני התיבה וניגן אל הדון כמנהגו, והאחרון שמחים בלאתם וקשים בבושם, היה כופל בנגינת אפשר חמשים פעמים

רבינו הרה"ק רבי אברהם גרשון אשכנזי מקיטוב זי"ע נולד בערך בשנת תנ"ו לאביו הגה"ק ר' אפרים מבראד זי"ע. רבינו היה גיסו של מרן רבינו הרה"ק הבעש"ט זי"ע כי אחותו הרבנית הצדקניות מרת לאה רחל ע"ה נישאה לבעש"ט הק' זי"ע

כידוע היה למרן הבעש"ט זי"ע נפש של דוד המלך ע"ה ורבינו האור החיים הקדוש זי"ע רוח של דוד המלך ע"ה (עיין נתיב מאתיך נתיב אמונה א' אות ט' כל הענין באריכות) והבעש"ט רצה לנסוע לארץ ישראל להפגש עם האוה"ח הק' כדי להביא אותו ביחד את משיח בן דוד, ושאל את האוה"ח הק' על ידי רבינו גיטו אם יסע לירושלים? ושאל האוה"ח הק' בחזרה להבעש"ט על ידי רבינו: ששכרואהו בעולמות עליונים יעיין אם רואה כל גופו, ושאל לו הבעש"ט בחזרה שאינו רואה את עקביו, אז שאל לו האוה"ח: במכתב שלא יטריח עצמו לבא, כי לחנם יהיה טרחו, אמנם המכתב לא הגיע לידי הבעש"ט, ונסע ולא עלתה לו והוכרח לחזור כידוע. (עבודת עבודה שיחות)

רבינו היה תלמידו של הגה"ק ר' שלום שרעבי בעל הרש"ש זי"ע בנסתר, ומאת אביו הק' בנגלה. נסתלק בירושלים לגנזי מרומים כ"ה אדר ראשון בשנת תקכ"א ומנחתו כבוד צהר הזיתים ירושלים.

נשאר אחריו בניו הק' הרה"ק ר' יקר אשכנזי מחכמי ישיבת דמשק אליעזר בירושלים זי"ע והרה"ק ר' אהרן

ח י י
 מ ט ר י
 ז י
 ע
 ו ה ר ה ק ר'
 א פ ר י
 א ש כ נ ז י
 ו ה ר ה ק ר'
 י ה ו ד ע ל י י
 א ש כ נ ז י
 ז י"ע.

זכותו הגדול
 יגן עלינו
 ו על כל
 ישראל אמן

מכיסו וחכמם עשה רעש גדול שרבינו רימה ויש לו כסף, אז עלה רבינו על הבימה והחכים את החכם שחשדו בחינם ובכיסו רק שתי מטבעות של נחושת.

בשבת אחת חיפש מרן הבעש"ט בתפילתיו קבלת שבת את רבינו גיטו שעלה לארץ ישראל, חיפש אותו בכל ארץ ישראל ולא מצא אותו, ובבוקר ראה אותו בארץ ישראל ואחר כך נודע הדבר שרבינו שבת בעכו, ובעכו יש שתי בתי כנסיות אחת עומדת על אדמת ארץ הקדושה ואחת עומדת על אדמת הגויים בחץ לארץ. בקבלת שבת התפלל רבינו בבית הכנסת שבוחר לארץ ובבוקר התפלל בבית הכנסת שבארץ ישראל.

והנה מבואר בספר וירם משה שרבינו עלה בפעם הראשון בשנת תק"ב וראה את עצמו עם הרה"ק בעל האור החיים זי"ע אשר נסתלק בשנת תק"ג וכידוע שלא הבעש"ט הק' זי"ע אגרת לרבינו לארץ ישראל. וסיפר הרה"ק ר' אורי השקר מסטרעליסק זי"ע בשם הרה"ק ר' מרדכי מנעשחיו זי"ע: שאותו האגרת הוא נדפס בספר פורת יוסף. ואתה האגרת. היה חיוב אלל הרה"ק מנעשחיו ללמדה בכל יום לא יגרע כמו הנחת תפילין ממך. ואמר הרה"ק מנעשחיו זי"ע: שאיתה גם באותה האגרת שלמד ג' שמות, ולא הזכיר מה הם השמות שלמד אבל באמת הם רמזים באותה האגרת בהעלם ואפשר לידע על ידיהם קץ הגאולה. (אמרי קודש) ואח"כ חזר לחוץ לארץ ויש לו תשובה מהנודע ביהודה בערך שנת בשנת תק"ה לאיסטמבול ועלה פעם שנית בשנת ה'תק"ז לירושלים ת"ו.

בהיות רבינו בארץ הק', ושם המנהג מימי קדם לסנו את המים הן לבשל והן לשותות, מחמת שמימיהם מכונים ומי בורות, ושיכחי תולעים ויתושים, ואשת רבינו לא ידעה מזה ולא סיננה את המים, והיבדו הגסים זמר של ליכנות והתלוצצו ממנה בבית הכנסת, ובאתה לביתה בבכי גדולה, למה הבאתי למרחקים שמתלוצצים ממני, ופיים אותה רבינו ואמר לה: הראיתי את האשה שחברה זה השיר, והראתה לו שהיא הולכת מבית הכנסת, ואמר רבינו בלשון תמימה: מה, וכי זאת האשה יכולה לדבר, ונחאלמה האשה הזאת (שכחי הבעש"ט)

מרן הבעש"ט זי"ע אמר על רבינו תוארים נשגבים מאוד כמו גיסי יקירי וחביבי הרב החסיד הקדוש איש אלקי גאון בנגלה ובנסתר איש פלא נורא תהלות.

רבינו היה מחברי הקלויז בבראד ונחשב בקרב חכמי דורו כמקובל ובגדול בתורה.

הגה"ק ר' יחזקאל לאנדא בעל נודע ביהודא זי"ע חברו מהקלויז בבראד מכנה רבינו: אהובי ידיד נפשי וחביבי הרבני המופלא ומופלג בתורה ובחסידות.

והגה"ק ר' יונתן אייבשיץ בעל יערות דבש זי"ע תיאר רבינו: הרב החסיד המפורסם מופלג בתורה ומקובל אלו הי.

כאשר דר רבינו בעיר בראד היה גר שם הגה"ק ר' חיים לאנדא זי"ע מפורסמין מראשונים ה'מתנגדים לכת החסידים, ופעם אחת בליל הראשון של חג הסוכות ירדו גשמים, הצטער הגאון על זה שלא יוכל לקיימה מצוה סוכה כהלכה, נכנס אחד וספר להגאון שבסוכתו של רבינו אינם יורדים גשמים, שלח הגאון את בנו לראות אם אמת הדבר, אחר שעה קלה חזר וספר שאמת נכון הדבר שרבינו יושב בסוכתו ואף טפה של גשמים אין שם. הגאון לא נתפעל בכל זה, אלא ישב עם בנו ושוחחו מתוך החול על הנסים והנפלאות המשונים והדמיונות השונים שרבינו וחבריו ה'לדיקים עושים שאינם לפי רוח התורה, למחרת הבוקר נפגשו הגאון ורבינו כשהם הולכים אל המקוה לפני נטילת הלולב, אמר רבינו להגאון, רבי וכי מותר ליטב בסוכה ולדבר לשון הרע? תמה הגאון והשיב ומהיכן יודע זאת מר? הלך רק אני ובני בלבד ישבנו בשעת מעשה בסוכה ואם איש זולתנו לא שמע את שיחתנו, מן האורך לאמר שמלמד מן השמים ספר לו זאת ואם כך כיצד זה אפשר שמלמד יספר לשון הרע? אמר לו רבינו הרי אמרו חכמינו ז"ל כל העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, וכל העושה עברה אחת קונה לו קטיגור אחד ואחר הקטגור שנבדל ע"י לשון הרע הוא הוא שספר לי זאת.

כנודע עלה רבינו ראשון לעולי החסידים לארץ ישראל. וסיפר שרבינו לא היה לו צמה לעשות את השבת כשעלו לארץ ישראל וביקש מחכם ספרדי בבית הכנסת בצפת שישאיל לו על שבת. ולאחר רגעים נפל ארנק

כה אדר'ב תרע"ו

רבי יוסף אריה לייבש ב"ר יהושע זי"ע מטאמישוב

רבינו הרה"ק רבי יוסף אריה לייב פרישמאן מטאמישוב זי"ע אחי הרה"ק ר' צבי אלימלך מהאלמין זי"ע והרה"ק ר' מאיר אברהם מו"ץ בטאמישוב זי"ע נולד בשנת תר"ל לאביו הרה"ק ר' יהושע טאמישוב זי"ע בן הרה"ק ר' יוסף יארטשאווער ראש שושלת טאמישוב זי"ע

רבינו היה כאביו בעל עבודה גדולה איש חלקים קדוש ממך, אש קודש חוקד בקרבן תמיד, שם לילות כימים בלימודו, ועבודתו היה במסירת נפש, ופיזר כל הונו לעניים, והרבה חסידים הסתופפו בלבו, ואהבו על הבריות.

הסתופף בכל הרה"ק ר' יחזקאל שרגא האלבערשטאם בעל דברי יחזקאל משיאנווא זי"ע ובכל בנו הרה"ק ר' שמחה ישכר בער מלישניב זי"ע

כשהגשו לפרקו נשא להרבנית הצדיקת מרת כפורה ע"ה בחו של הרה"ק ר' שמואל רובין אב"ד קארטשין זי"ע בן ר' אהרן מראפשיץ זי"ע בן הרה"ק ר' אשר ישעיה מראפשיץ בעל אור יסעי זי"ע

נסתלק לגנוי מרומים כ"ה אדר שני בשנת תרע"ו

נשאר אחריו בנו הקדושים הרה"ק ר' שלום מסאטמאר הי"ד זי"ע והרה"ק ר' משה מטאמישוב זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

אהל ומצבת רבינו

כו אדר תק"ף

הרה"ק הצדיק הנסתר מטשיזיקוב רבי איתמר הכהן זי"ע

רבינו הרה"ק רבי איתמר הכהן מטשיזיקוב זי"ע הנקרא הצדיק הנסתר מטשיזיקוב, היה ממיחוסי כהונה עד עלי הכהן גדול זי"ע שנחשב לאחרון שבכהנים הגדולים ממשכן שילה מצאצאי איתמר בן אהרן הכהן ע"ה

לייב שרה'ס זי"ע הדלת ואמר בזה"ל: יונגערמאן ביי אונז איז א וואנט א שפיגעל מיר זעהן דאך, ווען מיר הייסן נישט אריין קומען זאלט איר נישט אינטער הערען ביי די וואנט!

ואחר כך כאשר היה הרה"ק ר' לייב שרה'ס זי"ע בפעם האחרונה אלל חותנו בטשיזיקוב בשנת הסתלקותו, קרא את הרה"ק מקאליש ואמר לו שלשה דברים, וסיים האחת תבין תיכף בנסעי מפה. השניה אחרי שתעבורנה רוב שנותיך. השלישית שתי שעות לפני פטירתך, ומאז לא בא הרה"ק ר' לייב שרה'ס זי"ע לשם, ובשנה ההוא בד' אדר שני בשנת תקנ"א נסתלק הוא לחיי עד. (אור המאיר)

נסתלק לגנזי מרומים כ"ו אדר בשנת תק"ף ומנוחתו כבוד בזשורירזש.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו היה לדיק נסתר קדוש וטהור בעל עבודה גדולה ועל מצבתו חריץ עבד עבודתו כההרן הכהן,

אשר העיד עליו הרה"ק ר' אורי השרף מסטרעליסק זי"ע: שאם יבנה היום בית המקדש יוכל רבינו לעבוד עבודת כהן גדול. (תפארת מהר"ם)

רבינו היה ארענדאר בכפר טשיזיקוב הסמוך ללבוז. והיה אוהב נאמן להרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב בעל קדושת לוי זי"ע ותלמיד מהרה"ק ר' ארון לייב מפרעמיסלאן זי"ע שהיה מחותנו, כי בנו הרה"ק ר' יצחק מקאליש היה חתנו.

וסיפר אודות הקשר חיתון היה שפעם אחת נסע הרה"ק ר' ארון לייב זי"ע ללבוז בעת שהיה שם הרה"ק בעל קדושת לוי זי"ע ונתן הרה"ק מפרעמיסלאן זי"ע פתקא (קוויטעל) להרה"ק מבארדיטשוב זי"ע ובה הרצה בקשותיו בין בעניני עבודת ה' בין בעניני בני ביתו ובין הבקשות ה' שזמין ה' שידוך הגון לבנו הבכור והוא הרה"ק ר' איזיקיל זי"ע והשיב לו הרה"ק מבארדיטשוב: שיחכה איזה ימים ללבוז עד שיבא אליו איש יהודי אחד שיש לו בת שיחפץ לשדכה לאדם כשר ואולי יהיה זה זיווג מן השמים, ושכ הרה"ק מפרעמיסלאן זי"ע לאכסנאי שלו. ובאותו יום הגיע רבינו לפני הרה"ק מבארדיטשוב בבקשתו שזמין ה' זיווג הגון לבתו הבתולה פיגה ע"ה. מיד שלח הרה"ק מבארדיטשוב אחרי הרה"ק מפרעמיסלאן זי"ע והודיעו כי רבינו רוצה

לשדך בתו ועצמי שתשא אותה לבנה ר' איזיקיל, וענה הרה"ק מפרעמיסלאן זי"ע שמקודם רוצה לדעת אם היא זיווג של בנו. ויאל החולה ואחרי רגעים אחדים שב לחדרו והסכים להשדוך ומיד כתבו תנאים. (תפארת מהר"ם)

וסיפר הרה"ק ר' דוד מלאך זי"ע ששמע מפה קדשו של הרה"ק ר' יצחק מקאליש זי"ע בעצמו שתי שעות לפני פטירתו לחיי עד בו' שבט בשנת ת"ר: כי בהיותו אלל חותנו רבינו זי"ע בא שמה להכפר כפעם לפעם הרה"ק ר' לייב שרה'ס זי"ע וכשהיה שם נסגר עם חותנו רבינו זי"ע בחדר מיוחד שעות הרבה ודיברו מה שדיברו.

פעם אחת חפץ הרה"ק ר' איזיקיל זי"ע לשמוע מה שידברו בכלי להתבסס מתורתם, ועמד הוא אלל הכותל מבחוץ והטו אוזנו להקשיב מה שידברו, אולי ישמע איזה דיבור, מיד פתח הרה"ק ר'

רבינו הרה"ק רבי אליעזר ליפא וויסבולום מחמעלניק בעל אורח לצדיק זי"ע נולד בשנת תק"ג לבן שני להרה"ק רבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע בעל נועם אלימלך

רבינו הי' איש אלקים גדול ונורא, אשר הרה"ק ר' יעקב יצחק הורוויץ בעל החוזה בלובלין זי"ע אמר עליו: שרבינו כריך למנין שלו לתפלה תשעה מלאכים מגודל התלבוטו. (אורח לצדיק הקדמה)

אלפי חסידים נסעו אליו ללמוד ממנו קדושה וטהרה, והיה בעל מופת גדול,

פעם היה מעשה בעיר חמעלניק שערל אחד נפל בבית יהודי ומת מכה המכה, והיהודי פחד שלא יהיה עליו עליה שהוא אורגו, הלך האיש לרבינו שיברכו שינצל מכל בלבול של עליה דם, ואמר לו רבינו שילך וישב לביתו וילחש באזנו ההרוג שהרב מחמעלניק מואו שתיכף יקום וילך לביתו, וכן הוה שלחש לאזנו של הערל ותיכף קם הגוי ההרוג על רגליו והלך לביתו כמקדם, וכששב לביתו אמר לאשתו שאינו מרגיש בטוב ונפל ומת סם. רבינו אמר בשם אביו הק' אדברי רז"ל במקום שבעל התשובה עומדים אין לדיקים גמורים יכולים לעמוד (מסכת ברכות) וז"ל כמו זר נחשב שהלדיק מתחלה שלא חטא לא יוכל לעמוד במחילת הבעל התשובה שעבר ופנה ועשה תשובה באחרונה ויהי' מחילתו לפניו מהלדיק הזה הנ"ל אלא כן הוא כוונת הגמרא על הלדיק אשר עובד ה' בזהבה ומדקדק ע"ע ועושה תשובה בכל רגע והקב"ה מושך עליו חסדים ע"י נסיונות למען הביא אותו למדרגה גדולה ובמקום הלדיק הזה שהוא בעל התשובה כנ"ל אין הלדיקים גמורים יכולים לעמוד היינו הלדיקים שאינם מרגישים בחטא קל לעשות תשובה בכל רגע אין יכולים לעמוד סם.

חיבר ספרו הקדוש אורח לצדיק. והנה מעשה אבות יראו בנים כי גם מפי רבינו כידורי אש תמלטו בהתלבוט גדול מאוד להלביב לבות בני ישראל לאביהם שבשמים.

בשנת תקע"ג שושן פורים קודם הסתלקותו עשה סעודה לחסידיו בעיר חמעלניק ואחר כך הכין לו כל המלבושים והקיטל תכריכים אשר ילטרך בעת פטירתו, וברך כל אחד ואחד, ונסע לעיר ליזענסק ואחר איזה ימים נסתלק שם בכ"ו אדר ומקום מנוחתו באוהל אלל אביו זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מתורתו של רבינו

ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת ה' (פרשת בשלח י"ד י"ג) ר"ל אל תעשו תשובה מיראה אלא התיצבו וראו את ישועת ה' ותבואו במדרגת אהבת ה' ואז לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. ר"ל עד עולם עלין שיהיו נעשים זכיות ומליצי יושר, אבל בזה לא תוסיפו לראותם שיהיו מחטיאים אתכם. ועוד כדכתיב ותשלך במצולות ים כל חטאתם אשר לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעולם, ר"ל כי זה הנסיון על החטא שכבר נתקן בתשובה שלא יעלה עוד על לב להתאנח ולדאוג עליו, וזהו שאמר להם כשתעשו תשובה מאהבה אז יתקנו ולא תוסיפו לראותם. (אורח לצדיק)

רבינו הרה"ק רבי אהרן מאוסטרהא דאקטור גארדיא זי"ע. נולד במדינת פרוסיה לאביו הגה"ק ר' שמשון זי"ע

ואחרי הסתלקות המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע כסלו שנת תקל"ג, נתמנה רבינו מטעם קהילת אוסטרהא לרופא העיר והסביבה, והיה יושב כל היום ספון בבית המדרש על התורה ועל העבודה, כשבד בבד המוני חולי ישראל לזכאים על דלותיהם והכל יודעים שלא על פי חכמת הרפואה הוא מרפא, אלא בכח קדושתו עוזז נפלאותיו.

זקן ושבוע ימים כבן ל"ה שנים נסתלק רבינו לגנוי מרומים כ"ו אדר שני בשנת תק"ע ומונ"כ בין גדולי אוסטרהא ורביניה.

ועל פי זוזאחו לא נרשמו שנים על מצבתו, כי אם אלה הדברים: פ"ג הישיש והזקן שהלך ושימש חכמים, אשר שימש להרב בוינא קדישא מ"מ דק"ק מעזריש, מ' אהרן במו' שמשון דאקטור גארדיא, נפטר כ"ו אדר שני תק"ע לפ' ת"צ"ב"ה.

רבינו לא נשאר אחריו בנים כי אם בת אחת, וקראו אותה חנה'חי די דאקטורין, כי ידעה והכירה בשרשי עשבים וסמי מרפא כפי שקבלה מאביה (מוזכרת לגדולי אוסטרהא)

זכותו הגדול יגן עליו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה גדול בתורה ובחסידות מתלמידי המגיד הגדול רבי דוב בער ממעזריטש זי"ע, הלך תמיד לבקר את החולים העניים בלי תשלום גמול ואמר תמיד שהרופא אין לו שום יכולת לרפא על פי חכמת הרפואה ורק הש"ת בכבודו ובעצמו הוא רופא חולים.

וסיפר שרבינו היה וויכח עם הרה"ק ר' פנחס שפירא מקאריץ זי"ע, הרה"ק מקאריץ זי"ע טען שאמר חז"ל על הפסוק ורפא ירפא, מכאן שניתן רשות לרופא לרפא, ורבינו טען שהכל תלוי בראון הבורא. וקרא פ"א מעשה נורא שקראו לרבינו לבקר חולה עני, מטופל בעשרה ילדים, וכאשר בא שם ראה שהחולה הוא נוטה למות, האשה בכתה מאוד והגיעה לרבינו את מר גורלה עם עשרה ילדיה ובקשה שטוחה לפני רבינו הרופא למואל מרפא לבעלה. הדברים נגעו ללבו של רבינו, אבל לא ראה שום יכולת להציל את חייו, ולפי דעתו אין לו יותר מיום אחד לחיות עוד, בכדי שלא להפחיד את האשה לאמר לה שנתאושש ממנו, רשם הרופא רק כדי לנאח, ואמר לה לתת לבעלה החולה כף גדולה ממנו כל שלש שעות, ואיחל לו רפואה שלימה מאת ה' ויאלץ משם בפחי נפש.. כל הלילה לא נח רבינו מרגוע לנפשו מפאת המצב הגורא של החולה ומשפחתו האומללה ועלו בדעתו דרכים שונות אך לעזור למשפחה ענייה זו אחרי פטירת הבעל והאב. בבוקר השכם והלך למקום החולה, לפי חשבונו חשב שבוודאי ישמע מרוחוק יללות וכדי ממקום זה, אך כשהתקרב היה הכל שקט ושלווה, עמד רבינו כמה דקות לפני הבית אולי ישמע דבר מה, ולא שמע כולם, נכנס הוא לבית, והאשה באה לקראתו במאור פנים והיתה מלאה תודה להרבינו הרופא שהציל את חייו בבעלה, בדק רבינו את החולה וראה שיש הטבה ניכרת במצבו, ושאל על התרופה שרשם אחמול בצינור, האשה הביאה לפניו סיר מלא מים והגייר שרשם את התרופה היה בפנים ואמרה: עשיתי כאשר ציווה עלי הרופא: בישלתי את התרופה ונתתי לחולה כף אחת כל שלש שעות והוטב לו.. לקח רבינו את הסיר עם נייר התרופה בפנים ורץ חיש מהר להרה"ק מקאריץ זי"ע והעמיד לפניו את הסיר ואמר: יראה כבודו אם יהודים לריקים לרופא או רק הש"ת מרפא אותם?..

בנעוריו השתלם רבינו בחכמת הרפואה עד שנתמנה להיות רופא המלך וכל אנשי החצר, משם עבר לזוואלין, ולאחר חלוקת מדינת פולין נתמנה לרופא בחצר רויסא, כמות הצטיינות לפעולותיו במקצוע הרפואה הוראה לחגור חרב על ירכו והיתה לו השפעה רבה, ומרוב הימים שבה לגמרי את מולאו היהודי.

וכתב בספר מזקנים אחריו ב"ס הגרמ"ח מסלונים זי"ע שפ"א נסע רבינו ביום הכיפורים במרכבתו, ופתאום נזכר בניגוני יום הכיפורים, ונתעורר ע"י זה מאלו, עד שחזר בתשובה שלמה ונעשה גוטער יוד. וגמר בדעתו לנסוע אל המגיד הגדול הרה"ק ר' דוב בער ממעזריטש זי"ע שהפך בהשפעתו לבעל תשובה גמור. והמגיד הגדול אהבו וחיבבו מאוד,

פ"א שאל רבינו מהמגיד ענה איה להיפטר ממחשבות זרות המטרידות לו, כחולאה ממעשיו בימים ההם? ייעץ לו המגיד את עצמו בסיפור משל: היה פעם יהודי מוזג בעל בית מרזח בכפר, בו שמו תמיד לשכרה כל הגויים שצברו, לימים חיסל היהודי את עסקו והפך להיות בעל חנות מכולה, אבל הגויים המטומעים היו שוכחים בכל פעם ודופקים באישון ליל בחלונות ביתו בצריחות: יי"ש יי"ש ודקא, השיב היהודי לעומתם טענה! טעיהם בכתובת, איני עוד מוזג מסבאה, אני כבר חנוני מכולה, ובה תענה למחשבות הזרות: איני עוד מה שהייתי, אני יהודי כשר, אני תלמידו של המגיד ממעזריטש הרפו ממני. (תורת המגיד)

בספר נתיב מושיע שער היחוד פ"ד כתב הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאמארנא זי"ע: זכה רבי אהרן גארדיא לשוב בתשובה שלימה מאהבה, עד שהגיע למדרגות רמות ונעלות בתורה ובחסידות, ונעצר ונקדש בסוד ישרים יעדה, ותפס מקום נכבד בקרב החבורה הקדושה של שלש מאות תלמידים כולם בעלי רוח הקודש אמיץ שהיו לו להרה"ק המגיד הגדול רבי דוב בער ממעזריטש זי"ע.

שטח בית החיים בעיר אוסטרהא של

רבינו

רבינו הגה"ק רבי יוסף שאול הלוי נאטאהנזאהן בעל שואל ומשיב זי"ע נולד בעיר בערזאן בשנת תקס"ח (וי"א בשנת תק"ע) לאביו הגה"ק ר' ארי' לייבוש בעל בית קל זי"ע ממשפחה מיוחסת בישראל

"גלתה יהודה מעני" אמרו על שאלתו חמץ בפסח, משמע שעל איסור חמץ בפסח חייבים גלות, ובכן האם עלי לומר לו שגילה לחוץ לארץ? מוטב שגילה לארץ וישראל.

פסק רבינו שעם אחד רוצה לחזור ולדור בבית עוד הפעם קודם לכן שאם היה דעתו בעת שילא שיקוב בלחץ זמן מה בחזרה לבית זה אזי אין קפידא כל כך שיעבור שבע שנים, ואם לבו נוקפו, אזי העלה שיעכב שלא לקוב לדור מספר שבעה ימים או שבעה שבועות, ויתפלל להשי"ת שיהיה מספר הימים שיעכב, תמורה על השבע שנים, או שיניח בבית הראשון תרנגול זכר ונקבה ויהיו שם שבעה ימים, ואז ישוב לדור שם בלא שום מיוחד כלל.

פעם בא אחד לרבינו להזכיר אשה מקשה לילד שהיתה בסכנה, השיב רבינו אני אינני רבי, אבל הם לא הגיעו לו ומיאונו לילך לחפש אחר רבי, וכשראה רבינו שכלתה הדבר אליו אמר: ענה אחת יש לי, קח את הפלפושטילע שלוש שבעה למד תורה והזיע קינה את הזיעה בזהו אחת תשימו על האשה, ותיכף ומיד כשהשימו אותה עליה נפקדה במזל טוב בשטו"מ בלי שום מכשול מכוח תורתו.

רבינו נסתלק בגיוס מרומים כ"ז אדר א' תרל"ה. רבינו לא נשאר אחריו זק"ק.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

כשהגעו לפרקו נשא לאשה את הרבנית האדוקה מרת שפרה בוגא ע"ה בת הגה"ק ר' יצחק אהרן הלוי איטינגא מלבוש זי"ע וכבר אז הי' גאון מובהק שר התורה חריף עמוס ובקי נפלא, בבית חמוי התחבר אל גיסו אחי אשתו הגה"ק ר' מרדכי זאב איטינגא זי"ע ולמדו יחד הרבה שנים, וחברו יחד ספר מפרשי הים על ס' ים התלמוד על מסכת בבא קמא ושם נדפסו שו"ת שהי' להם עם ארבעה גאוני עולם ה"ה הגה"ק ר' עקיבא אייגר אב"ד פאזאן זי"ע והגה"ק ר' משה סופר מפרעשבורג בעל חתם סופר זי"ע והגה"ק ר' מרדכי בנעטא זי"ע והגה"ק ר' הירש חריף אב"ד באניהאל זי"ע, ספר מגן גבורים על שו"ע או"ח מאירת עינים על הלכות טריפות הריאה, יד יוסף ויד שאל על שו"ע וי"ד ועוד הרבה חיבורים שהיבר רבינו ביחד עם גיסו הגרמ"ז הנ"ל, חוץ מאלו חיבר הוא לבדו י"ד חלקי שאל ומשיב תורה משה על ס' תורת חטאת, נר מערבי על ירושלמי ועוד הרבה ספרים.

רבינו וגיסו הר"ר מרדכי היו גבירים ונתנו ממונם לגביר אחד שהוא יסחור עם המעות, והם עסקו בתורה, לבסוף לקח הגביר מהם כל הממון והיו נשכרים למאד, שלח הרה"ק ר' שלום רוקח בעל השר שלום מצעלזא זי"ע את בנו הרה"ק ר' יהושע זי"ע לנחם אותם, ושאל מהר"י את רבינו: אם יש לו מזה דיטול תורה, אמר בוודאי, שהרי כבר עברו כמה שבועות בזמן, ולא למד רק שמונה מאות דפים, והרה"ק מהר"י זי"ע אמר כל ימי חייו מוסר לבניו בזה המעשה, שיראו מה פי' התמדת התורה.

בשנת מ"ט לימי חייו בשנת תרי"ז נתקבל לאב"ד בצבוב למלאות מקום כסא הרבנות של דודו הגה"ק ר' יעקב משולם ארענשטיין בעל יסועות יעקב זי"ע ח"י שנה הי' אב"ד שם ולא לקח פרס מקופת הקהל, כי הי' גביר עמוס תורה וגדולה אלו במקום אחד, גם עשה לדקה בכל עת, עשה ומעשה לעניים עסקן גדול בצרכי צדורו כל כרכי היהדות בכל המדינה גדולי ישראל ילאו מבית מדרשו, הי' ממס שר וגדול הדור איך קדוש מרחם מופת הדור והדור. ושם ייסד בית התבטיל ונהג לאכול מדי פעם עם העניים.

וסיפר. שחסיד אחד מעיר צבוב נכשל פעם בזה"מ פסח ושתה בהיסח הדעת משהקה שהיה בו חשק חמץ, מיד נזכר ונא על רבינו וביקש שיסדר לו תשובה על זה, רבינו יען לו שסע לצעלזא להרה"ק ר' יהושע רוקח זי"ע, נסע האיש לצעלזא והרה"ק מצעלזא זי"ע אמר לו שתשובתו היא שסע לארץ וישראל, וחזר לצבוב וסיפר לרבינו מה שהרבי מצעלזא זי"ע אמר לו, כתב רבינו מכתב אל הרה"ק מצעלזא זי"ע וביקש להודיעו המקור שממנו שאל תשובה זו, השיב לו הרבי במדרש איכה (איכה א' ג') על הכתוב

ויאמר אהרן אל משה בי אדני אל נא תשת עלינו חטאת אשר נואלנו ואשר חטאנו. (פרשת בהעלותך י"ב י"א) כי לא יענש השיכור שבשכרותו פצע חברו, אלא על שנשכר, ועל ידי כן פצע חברו, ולפי זה גם מי ששכר ועל ידי זה חטא, אין להאשים אותו רק על סכלותו כאשר היה יכול להבין ולא הבין, אבל כשלא היה יכול להבין, אין עליו חטא, וזה שאמר אהרן: אל נא תשת עלינו חטאת, והטעם: אשר נואלנו ואשר חטאנו, כי סבת החטא בא אשר נואלנו וסכלנו ולא ידענו מעלתו ומדרגתו. (דברי שאול)

מתורתו של רבינו זי"ע

משנה באבות: מחלוקת לשם שמים זו מחלוקת קרה ועדתו, הקשה התו"ט דלמה לא הזכיר צד המחלוקת שהוא משה ואהרן כמו שזכר בהלל ושמיא? ולפענ"ד שיש מחלוקת שכל אחד חולק עם השני ויש שחולק מפאת קנאה ושנאה על זולתו, כמו קרח ועדתו שלא חלק מצד הדין והאמת רק מצד שנאה למשה ואהרן, לכך לא הזכיר משה ואהרן, שמשא ואהרן לא חלקו על שכנגדם, כי לא הי' כבודם לחלוק עמם, גם לא עשו דבר שיהי' ראוי לחלוק עליהם, אבל הלל ושמיא חלקו זה עם זה.

וילקט יוסף את כל הקסף הנמצא בארץ מצרים ובארץ כנען בשבך אשר הם שברים ויבא יוסף את הקסף ביתה ויגש מ"ז י"ד יתבאר ע"ד דרוש דאיתא בגמרא (מסכת ע"ז מ"א) המוציא שברי צלמים הרי אלו מותרים דכיון שנשברו בוודאי בטלו אותם בשבירתם, דשבירתם זה ביטול שלהם. ונודע דישראל אינו יכול לבטל ע"ז, ועל המטבעות של מצרים הי' חקוק שמות אנדרטי, ואם היה כלוקח יוסף את הכסף היה שלו ולא היה יכול לבטל כי ע"ז של ישראל אין לו ביטול, ועל כן צוה שהם ישברו את המטבעות טרם שייבא אותם לידו, ועכ"ם הרי יוכל לבטל ע"ז שלו, וזה שאמר הכתוב: וילקט יוסף את כל הכסף וכו' בשבר אשר "הם שוברים" כלומר שהמצרים בעצמם שברו את הצטבעות קודם שבאו ליד יוסף ועל ידי השבירה ששברו המה בטלו אותם. (ויקהל משה)

כח אדר תרט"ו

רבי נחמן זאב ב"ר דוד צבי זי"ע ממאנסטרישץ

רבינו הרה"ק ר' נחמן זאב אורבאך ממאנסטרישץ זי"ע נולד לאביו הרה"ק ר' דוד צבי אב"ד קרעמניץ זי"ע בן הרה"ק ר' אריה לייביש אב"ד סטאניסלוב זי"ע בן הגה"ק ר' מרדכי מארדיש אב"ד באמברג זי"ע בן הגה"ק ר' דוד זי"ע שהיה בן אחות הגה"ק רבינו ר' דוד ב"ר שמואל הלוי אב"ד לבוב בעל הטו"ז זי"ע

רבינו היה מגדולי צדיקי דורו גדול צנגלה ונסתר, קדוש ה' מוכבד, חו"פ צו"ק, תלמיד מהרה"ק ר' יצחק מראדזוויל זי"ע, ורבים הלכו לאורו.

נסתלק לגנזי מרומים כ"ח אדר בשנת תרט"ו

נשאר אחריו בניו הגאונים וצדיקים: הרה"ק ר' מאיר חיים ממאנסטרישץ זי"ע חתן הרה"ק ר' יוסף משה ממעזיבוז זי"ע בן הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע. הרה"ק ר' שלמה אהרן מבראדצין בעל תפארת שלמה עה"ת וספר טהרת הנפש זי"ע. והרה"ק ר' ישראל מתתיהו אב"ד גווארדזין בעל נזר ישראל ומקוה ישראל זי"ע, והרה"ק ר' יהושע זי"ע והרה"ק ר' שלום מקעשינב זי"ע והרה"ק ר' דוד צבי מדינאוויץ זי"ע והרה"ק ר' יצחק מטלוסט זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מתורתו של רבינו

וַיֵּרָא אֶת עַמְלֵק וַיֵּשָׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר רָאשִׁית גּוֹיִם עַמְלֵק וְאַחֲרֵיתוֹ עַדִּי אֲבָד: (פרשת בלק כ"ד) אלופו היה מכשף גדול, וכנולד בנו רוצה לקרותו בשם שיהיה לו על ידי זה אחיזה בסטרא דקדושה ומצא לקרותו בשם עַמְלֵק שהוא ר"ת ע'מרם מ'שה ל'וי ק'הת, אבל לא ראה שסופי תיבות של ד' שמות אלו מיתה. וזה ראשית גוים ר"ת שלהם עַמְלֵק, אבל וְאַחֲרֵיתוֹ היינו סופי תיבות עַדִּי אֲבָד רצה לומר מיתה. (מליצי אש)

כח אדר'א תקפ"א

הגה"ק רבי שלמה ב"ר אריה לייב זי"ע בעל באר שבע

רבינו הגה"ק רבי שלמה יורבארגער בעל באר שבע מגדולי דייני ווילנא זי"ע נולד לאביו הגה"ק רבי אריה לייב מירבארג זי"ע. י"א ששמו של אביו הוא הר"ר דוב בער זי"ע

רבינו היה גאון מובהק חריף מפורסם, מבית מדרשו ילאו גדולי רוסיא ופולין,

הגיד שיעור בגמרא בהקלויז הישן צוויילנא כמה שנים. והיה חבר בית דינו של הגר"א צוויילנא זי"ע

חיבר ספר באר שבע על מסכת שבת עירובין ביאה, וספר אבני שהם על הרמב"ם.

נסתלק לגנזי מרומים בכ"ח (י"א בכ"ז) אדר א' בשנת תקפ"א ונקבר אצל המגיד הגה"ק ר' משה הורוויץ זי"ע

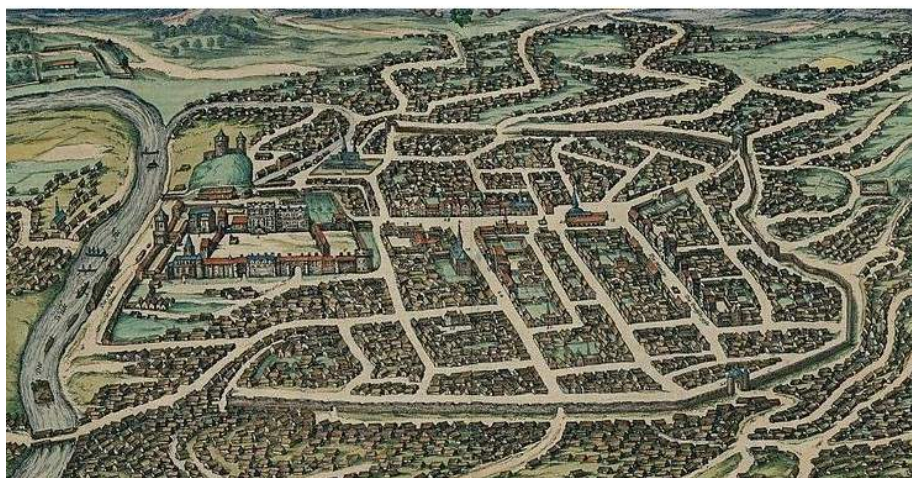
ועל מצבתו נאמר: דיין ובאר התורה.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

העיר העתיקה בוילנה

מפת ישן מהעיר ווילנא

כח אדר'ב תקס"ז

רבי שמואל הלוי ב"ר נתן נטע זי"ע בעל מחצית השקל

רבינו הגה"ק רבי שמואל הלוי קעלין בעל מחצית השקל מבאסקאוויטץ זי"ע מגדולי האחרונים נולד בשנת תפ"ד בעיר קעלין שבמדינת בוהמיה לאביו הגה"ק המפורסם רבי נתן נטע הלוי קעלין זי"ע נכד להגה"ק ר' מנחם מענדל קראכמאל בעל צמח צדק מניקלושבורג זי"ע ומצד אמו נין ונכד מהגה"ק ר' גרשון אשכנזי אב"ד מיץ בעל עבודת הגרשוני זי"ע והגה"ק רבי יהודה ליווא המהר"ל מפראג זי"ע, ומגזע הגה"ק ר' נתן נטע שפירא בעל מגלה עמוקות זי"ע

נסתלק לגנוי מרומים כ"ח אדר ב' תקס"ז.

נשאר אחריו בניו הק' הגה"ק ר' בנימין וואלף הלוי מבאסקאוויטץ אב"ד פרויסטיץ בעל סדר המשנה על הרמב"ם זי"ע חתן שאר בשרו הגה"ק ר' דוד באסקאוויטץ מקהילת אובן ישן זי"ע והגה"ק ר' יעקב הלוי זי"ע והגה"ק ר' יואל הלוי זי"ע.

רבינו רגיל לשתבח את בניו והיה רגיל לומר "אילו הייתי למדן כר' וואלף ומתמיד כר' יעקב וחסיד כר' יהודה, הרי גם אני הייתי אדם חשוב.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

רבינו היה הגאון הגדול חכם וחסיד מופלג, עולמו בשחר טל ילדותו כבן י' שנים כתב חייושי תורה וכאשר הביאום לפני רבה של קעלין התפעל ואין שהם דברים טובים ונכונים, הפלגת התמדות למודו היה ידוע ומפורסם, לא מש ספר מפיו ומידיו, הא למיגרם והא לעיוני לא פסק פומיה ולא הלך מימיו ד' אמות בלא תורה מן הבקר או עד הערב, גם בלילה לא שכב, לא נתן שניה לעיוני תנומה לעפעפיו ויער את הלילה כמעט שכב וניס ולא ניים, והיה גם מופת לרבים בתפלתו בפרישותו וזקתו חסדיו,

מספר בנו הגה"ק ר' בנימין וואלף זי"ע על אביו רבינו זי"ע: ועמוד התפלה אשר החזיק בו, גם הגה"ק ר' זאב לא למותר ודבר שפתיים להגיד ולספר, כי מי לא ידע בכל אלה, שלא בלדד בני עירו אלא אף גם הרחוקים כל מי שהיה לו חולה בתוך ביתו או אצל מה, היה שולח אליו להתפלל עבורו ותמיד היה מתפלל על ארות כללן של ישראל, וכל תפלותיו ערב ובקר ואחרים אחת מהגה"ק לא נעדרה שלא היה שופך דמעות כמעין הגדוע, ועין רחמה אורו מתפלל דמוע דמע טיף להדי טיף ונהר יואק תחתיו, נשבר לבו בקרבו לשברי שברים, ואם בשרו נחוש ולבבו, וגמס לבבו והיה למים, כאשר מקלת מכם עידי ראייה וכולכם עידי שמיעה עכ"ל.

קרוב לששים שנה ישב בק"ק באסקאוויץ ושם יסד ישיבה גדולה עם אלפי תלמידים והרביץ תורה לאלפי מיישראל ובתוכם היה הגה"ק ר' נתן אלעזר מפראנקפורט זי"ע והגה"ק ר' משה סופר מפרעשבורג בעל חכם סופר זי"ע, והרה"ק ר' מאיר אברהם שטיין אב"ד טשאבע בעל פרי אדיר זי"ע, והגה"ק ר' יחזקאל סג"ל הורוויץ בעל תורות יחזקאל זי"ע, והגה"ק ר' חיים דייטשמן זי"ע, והגה"ק ר' סיני אב"ד מיקולאש זי"ע. ושלשה בני רבינו הגאונים הגה"ק ר' בנימין וואלף הלוי מבאסקאוויטץ בעל סדר המשנה על הרמב"ם זי"ע והגה"ק ר' יעקב הלוי זי"ע והגה"ק ר' יואל הלוי זי"ע.

אולם רבינו מאם את הרבנות ולא רצה בשום אופן לקבל כתר רבנות וגם לא הניח בניו לזה, ומאוד חרה לו כשכנו הגה"ק ר' בנימין וואלף זי"ע ירד מנכסיו ולא נשאר לו אפילו מפתח חנותו, ולא היה לו במה להתפרנס, אז ראה שבשמים מבקשים שיקבל כסא הרבנות ונתן לו רשות לקבל כסא רבנות,

בחיבורו הגדול מחצית השקל, הרבה לזכות הרבים כי בו נתן לב לפרש רזי נעלמים בדברי הגה"ק רבי אברהם אבלי הלוי גומבינער בעל מגן אברהם זי"ע הואיל שדבריו בקצור נאמרו ואין סותר אותם וכי סתומים וחטומים המה,

וכן כתב עליו הגה"ק ר' יוסף תאומים בעל פרי מגדים זי"ע בפי' אשל אברהם, והגה"ק ר' חיים יואל בכרך אב"ד ווארמייזא בעל חוות יואל זי"ע ועוד גדולי הדורות, ועל כן בא הגה"ק מהרש"ק (רבי שמואל קעלין) זי"ע והרחיב לשונו בטוב טעם ודעת.

וכן עשה חיבור קזה על כמה הלכות בשו"ע יו"ד שנתקבלו באהבה בכל ישראל.

כשהגעו רבינו לפרק איש מקדש נשא להרבנות הצדיקה מרת עלקלח ע"ה בת הנגיד הגה"ק ר' משה בהרב זי"ע בן הגה"ק ר' אריה יהודה לייב אב"ד בוסקוביץ בעל פרי גיטוס זי"ע בן הגה"ק ר' מנחם מענדל אב"ד רויסטיץ בעל כמה אדקה זי"ע בן הגה"ק ר' דוד מטרייביטש בעל כמה לוד זי"ע.

רבינו למד בלעזריותו בשיבת זקנו הגה"ק ר' אריה יהודה לייב אב"ד בוסקוביץ זי"ע ומשם לקחו רבינו להיות חתן בנו הנגיד הגה"ק ר' משה בהרב זי"ע

מתורתו של רבינו

דברים מפליאים מביא רבינו בספרו מחצית השקל (או"ח סימן תקצ"א סק"ז) בתפילת המספין של ראש השנה תיקנו לנו חז"ל לומר: וְתִרְאֶה לְפָנַי עֲקֵדָה שְׁעָדָה אֲבָרְהָם אֲבִינוּ אֶת יִצְחָק בְּנוֹ עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ וְכֵבֶשׂ רַחֲמָיו, היינו זכותו של אברהם אבינו. לכאורה: ומה עם זכותו של יצחק? בן שלושים ושבע פשט צוארו על גבי המזבח, ומוכן להישחט, זכות מסוג ב'? מובא במדרש (מדרש רבה פרשת וירא נ"ה ה') שנסיון העקידה העשירי במספר, עולה על כל הנסיונות שנתנסה בהם אברהם אבינו ע"ה, גם דבריהם ז"ל בזה טעונים ביאור: הרי אברהם אבינו נידון לשריפה בכבשן האש באור כשדים, כיצד איו, ניתן להסביר שנסיון עקידת בנו עולה על כולן? מפרש בספר נזר הקודש: שצער שריפה אינו אלא לפי שעה, צער זמני, צער עובר, גם להיעקד ולהשרף על גבי המזבח, צער של שעה הוא עד צעת הנפש, לא כן לשחוט בן אהוב שניחן בו כבן מאה שנה, צער מתמיד הוא, צערא דלא פסיק, כל ימי חייו ירגיש את העדר בנו הנחמד והאהוב, משום כך עולה נסיון זה על קודמיו, לפיכך מזכירים אנו: ותראה לפניך עקדה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו על גבי המזבח, זכות הגדול ביותר.

כט אדר תרל"ו

רבי אברהם שאג בן יהודה לייב זי"ע בעל אהל אברהם

רבינו הגה"ק רבי אברהם שאג צוובנר בעל אהל אברהם אב"ד קויברסדארף זי"ע נולד ד' אייר בשנת תקס"א בפרייטאדט לאביו הגה"ק ר' יהודה לייב שאג זי"ע מגדולי ויחיד התלמידים של הגאונים הקדושים הגה"ק ר' יחזקאל לאנדוי בעל נודע ביהודא זי"ע והגה"ק ר' זרח איידליץ זי"ע. ושגור היה בפיו של בעל נודע ביהודא זי"ע אמרא זאת: שתי אריות יש לי בין התלמידים שבישיבתי כשהם שואגים בתורה העולם מזדעזע מהם, והר"ר לייב זי"ע היה אחד מהם. בגיל ג' שנים התייתם מאביו ואמו מסרה אותו לידי הגה"ק ר' יצחק פרענקעל אב"ד רגינדארף זי"ע כדי שיחנכו

נפלאה, ככה המשיכו בכל הדרך לשוחח בדברי תורה בעיון נמרץ, כאשר הגיעו לעיר מאטערסדארף, ירד הגר"א זינגער זי"ע מן הרכבת, התלמידים שיצבו מן הצד במשך כל הנסיעה, לא הראיבו עוז בנפסם להפריע את רבם משיחתו העמוקה, לאח הזכירו לו עכשיו אם הוא רואה לשוחח? ויען להם רבינו: שחיתי כבר די ללמאנו, כי אין מים אלא תורה. (תולדות רבינו)

מסופר על רבינו זי"ע: שפעם אחת חלה ברגליו במדור רח"ל שלא היה יכול לילך ברגליו ועד אשר הוליכוהו לעיר הרכאה לא ביטל משיעורו לרבנו יום ביומו כחמשה וששה שעות לרופין והיה פלא לראות שכל משך הלימוד לא נשמע ממנו אף הגה אחת שיש לו מכאוב.

והיה אך הפסק ללימוד השיעור לא היה באפשר לעמוד בשכונתו מאשר צעק מרוב מכאוביו, אשר מרב עיונו לירד לעומק דעת הראשונים כמלאכים לא הרגיש ביעוריו, כמה ימי לחץ ודחק כמה יסורים ומכאובים כמה ימי צער ואנחה עברו על ראשו וכמשה כבד יכבדו ממנו כי היה בטבעו כך מזג מאוד ומעורר ידע חולי ומכאובים, בכל זאת לא שקטה המיית רוחו לעשות חיילים בצוריות כל זאת לא חיסר חוקו זאת חקת התורה שקיים בעלמו מעט שנות מעט תנומות. (מתוך הקדמה לספרו אהל אברהם)

בערב שבת קודש כ"ט אדר בשנת תרכ"ג נפטרה זוגתו הרבנית הדיקת מרת רבקה לאה שאג ע"ה ונכון לזיין כפיידה"ל של בעלה רבינו זי"ע שנים מספר אח"כ נפלאות שמענו מרבינו אשר הספיד עליה תמרוכים, שהיה כריך להבטיחה בתקיעת כף קודם פטירתה על שלשה דברים שהעולם עומד: שיהיה לה חלק בתורתו ועבודתו כאשר התנהה עמו מקדמת דנא. (ב) שיהן לקבורתה העפר ארץ הקודש אשר היה מוכן אצלו. (ג) שלא יפסוק כל ימי חייו מביתו קופת ארץ ישראל אשר היה לה, ליתן לה לשמה, כאשר נתנה בימי חייה. (דרכות הרא"ש)

בשנת תרל"ג ביום כ"ב אייר בהיותו בן 72 שנה נסע לארץ ישראל עם תלמידו הגה"ק ר' יוסף חיים זאנענפעלד זי"ע וקבע דירתו בירושלים.

וספר שהנסיעה הלז ארכה שבועות, ובכדי שרבינו לא ישאר משך של שבועות בלי בשר לשבת, למד תלמידו הר"ר יוסף חיים זי"ע שלשים יום קודם הנסיעה את אומנות השחיטה, ובמשך ימי הנסיעה שחט הוא שבציל רבו רבינו שני עופות. בבואו לארץ ישראל החזיא הר"ר יוסף חיים זי"ע את הסכין השחיטה ולא שחט שוב כל ימיו.

נסתלק לגנזי מרומים כ"ט אדר בשנת תרל"ו ונקבר בחלקת הפרושים בהר הזיתים.

רבינו ליווה שלא לכתוב על מצבתו שום תואר חוץ מזה, שבסוף ימיו עלה לארץ ישראל

הגה"ק ר' שמואל סאלנט ער אב"ד ירושלים זי"ע: הורה אז לא לערוך שום מסיבה של שמחה בירושלים עד עבור שלושים יום לפטירתו

נפס ממנו שו"ת אהל אברהם ודרכות הרא"ש

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

רבינו היה גאון אמיתי קדוש וטהור, עניו ופסל בך, והיו בו כל מידות טובות שמנו חכמים. למד ולומד והרבה גדולים ילאו מבית מדרשו, ובהם תלמידו הגה"ק ר' יוסף חיים זאנענפעלד אב"ד ירושלים זי"ע.

רבינו היה עומד ומרצה שש שעות רצופות את שיעורו לפני תלמידיו, ואף לעת זקנותו כשגופו נחלש, היה מקפיד לומר את שיעורו בעמידה. אחרי השיעור היה מגיע לאפיסת כוחות ממנו, עד שלא היה יכול לעמוד על רגליו ולא ללכת מאומה מרוב עייפות. (אהל אברהם הקדמה)

וכמו כן מסופר: שהיו ימים אשר גופו הוחלש ונחכו עליו יסורים נוראים, כאבים ותחלואים היה מנת חלקו, בכל זאת נהלתו על פניו, מקבל את היסורים בזהבה ואינו מספיק את שיעוריו עם תלמידיו, ובכוחות מעל אנושיים המשיך להרבות שיעוריו שש שעות רצופות יום יום בעמידה. (לפיד חם)

היה תלמיד מובהק מהגה"ק ר' משה סופר מפרעשבורג בעל חכם סופר זי"ע. שהעיד עליו שעשרים פרסאות סביב פרעשבורג לא נמלא תלמיד חכם כמוהו (חוט המשולש)

ופעם נפגש החכם סופר זי"ע עם חותנו הגה"ק ר' עקיבא חגיגר זי"ע, והחת"ם הביא את תלמידו החביב רבינו זי"ע שהיה עדיין בחור, ורע"א דיבר עמו בסוגיות הש"ס בעיון ובבקיאות, ורבינו השיב על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, ורע"א התפעל ממנו מאד באותה שעה, ואמר להחת"ם: שיש לו במה להתפאר בתלמיד מופלג כזה. (שיחות מ"מ מהגה"ק ר' נתן געשטעטנער זי"ע)

כשהגיע לפרקו נשא להרבנית הדיקת מרת רבקה לאה ע"ה בת הגה"ק ר' אהרן הלוי שפיץ אב"ד טרענטשין זי"ע

וסיפר שחמיו נפטר בדמי ימיו, בהיותו בן 48. והגה"ק ר' מרדכי בנעט אב"ד ניקלשבורג זי"ע הכנים את היתומים הקטנים לביתו, וכשהגיעה הבת היתומה לאה לפרקה, ביקש את החת"ם סופר זי"ע, שיצטרף לו את התלמיד המצויין ביותר שבישיבתו לחתן עצורה, והוא הציע לו כחתן את רבינו, והשידוך קם והיה.

כיון שגם החתן וגם הכלה היו יתומים, הגה"ק החת"ם סופר זי"ע עמד מלד החתן והגה"ק ר' מרדכי בנעט זי"ע עמד מלד הכלה.

בבן כ"ה שנה היה כשנבחר לאב"ד בשאטלסדארף. ובשנת תקמ"ה לאב"ד קויברסדארף. כיוכל שנה שימש כחתן הרבנות.

פעם נסע רבינו ברכבת מעיר הבירה וויען לביתו בקויברסדארף, באמצע הדרך אמר לתלמידיו שליווהו: שהוא למד למים. בתיאם הגיעו לעיר באדען הסמוכה לעיר וויען, שם עלה על הרכבת וידיו הגה"ק ר' אהרן זינגער ראב"ד מאטערסדארף זי"ע, כאשר נפגשו הני תרי גאוני ישראל, שאלו זה לזה לשלום, מיד נפתחה ביניהם משא ומתן בעומקה של הלכה, והתחילו לפלפל בעמקות

מתורתו של רבינו זי"ע

נודע כחו וגבורתו שהוא בעל צבא השמים וכל העולם, וזה שאמר דוד המלך ע"ה: אחת דבר אלקים - אשר הוצאתיך מאמ"צ, שנים זו שמעתי- שהוא בורא עולם, ושהוא בחר בישראל לעם סגולה, והיינו שמזה נשמע נמי, כי עז הוא לאלקים, שהוא אדון הכל. וא"ת מה טיבו של בריאת האדם שהוא תכלית הבריאה, ואם לקבל שכר עולם הבא, הלא גם זאת היתה לה טרם בואה הנה, והת' ולך אדני חסד- בבריאת האדם, כי אתה תשלם לאיש כמעשיהו- שילחם מלחמת היצר ולא יקבל נהמה דכיסופא עכ"ת"ק

בספרו דרשות הרא"ש דרוש א': גם המלאכים עושים רצונו יתברך שמו, ואין ראוי להם שכר דאין יצר הרע בקרבם, וכן נשמת אדם שמקורה ממקום קדש קדשים לא היה ראוי לשכר עד שבאת להגוף הגשמי, ולוחם מלחמת היצר ואז ראוי לשכר וזה תכלית בריאתו, והנה מקשים למה כתוב אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים ולא אשר בראתיך? ויש לומר כי בבריאה אין נבדל עם ישראל מזולתם, אבל יציאת מצרים האות ומופת שבחר בנו לעם סגולתו, וא"ת עדיין היה ראוי לומר אשר בראתיך להשמייע שהוא הבורא הכל יש מאין, לק"מ כי מיציאת מצרים ואותות ומופתים

כט אדר תרכ"ו ...

רבי שלמה הכהן ב"ר דוב צבי זי"ע בעל תפארת שלמה מראדאמסק

רבינו הרה"ק רבי שלמה הכהן ראבינאוויטש בעל תפארת שלמה מראדאמסק זי"ע נולד בוולאשצווי בשנת תק"ס לאביו הרה"ק דוב צבי הכהן ראבינאוויטש מוולאשצווי זי"ע בן הגה"ק ר' אריה ליבוש הכהן אב"ד שדה חדש זי"ע בן הגה"ק ר' אלעזר הכהן אב"ד וואדיסלב זי"ע שאצלו הי' ספר יוחסין באותיות מוזהבות עד אהרן הכהן ע"ה. ולאמו הרבנית הצדקת מרת פרומט ע"ה בת הרה"ק ר' שלמה מפינטשוב בעל ויקהל שלמה זי"ע מצאצאי הגה"ק הב"ח זי"ע והגה"ק ר' נתן נטע שפירא בעל מגלה עמוקות זי"ע ונכד להגה"ק בעל קיקיון דיונה זי"ע ונכד הגה"ק הרש"ל זי"ע עד רבינו רש"י הק' ז"ל ולמעלה בקודש עד דוד מלך ישראל חי וקיים ע"ה

לניחוחות' אין כתיב כאן, אלא 'כי תאכל למלחמה', כי לא על 'ניחוחות' נשלח האדם לעולם הזה אלא כדלי שיהיה 'איש מלחמה' כל ימי חייו ולא ירפה מהמלחמה אף לא לרגע אחד.

והרה"ק ר' נתן דוד משידלחאויע זי"ע אמר על רבינו שיש לו עבודת השמחה יותר מכלל לדיקי דורו.

ופעם שבק רבינו ביותו לחוג החוג השבועות ככל הרה"ק בעל דברי חיים מאכנז זי"ע והדברי חיים זי"ע כיבד את אותו להתפלל שחרית לפני התיבה, אך רבינו אמר להרה"ק מאכנז זי"ע כי נוהג שלא לומר סדר הפיוטים בחזרת הש"ץ, אמר הדברי חיים זי"ע כי לכבודו ידלג גם הוא על הפיוטים.

רבינו עסק רבות לשפר ולתקן מקום האיון הק' בליזענסק של הרה"ק רבי ר' אלימלך בעל נועם אלימלך זי"ע ופעם אחת ערך שם רבינו סעודה גדולה, ואמר כי הרבי ר' אלימלך היה עתה כאן, ובידך את כל האכזר, וכן היה שכל מי שהיה נוכח שם בעת ההיא נשע בישועה שלימה.

בזיל שיש ערב ראש חודש ניסן כ"ט אדר שנת תרכ"ו קודם חצות הלילה נטל רבינו את ספר האזהר בידיו הק', והתיישב על יד שולחן הלימודים ולמד בו מעט, זמן מה לאחר חצות הגיע את ידיו וראשו על הספר, בדקור באו תלמידיו וחשבו שרבינו נרדם ולא ראו להעיר, כעבור כמה שעות כאשר ראו החסידים כי רבינו עדיין לא קם משנתו, הלכו ובדקו, ומה נדמרו לראות כי רבינו נסחלק לגנזי מרומים וראשו מונח על ספר הזהר ונשמחו בוקעת ועולה עד לכסא הכבוד.

אזיה ימים קודם פטירתו קרא רבינו לאנ"ש אחר חצות הלילה, וסיפר להם: פעם אחת הלך לדיק גדול ביער, ובא סמוך לאילן אחד, ולגודל תמאנו ראה שמונה שם מת רח"ל, ולקח את הנפטר וקרבו בקבר ישראל, והנפטר הלך ישר לגן עדן, ואמר הנפטר להלדיק: גם אני אעשה עמך טובה חלק הטובה אשר עשית עמדי, טלכחו להוליכו להראות לו מקומו בגן עדן, ובדרך הילוכס באו לתוך יער גדול, וראה הלדיק שכרעו האילנות, וקראו בקול גדול בואו ונשתחוה נעברה נברכה לפני ה'. ותדעו שזה רק פעולה את הכניסה לגן עדן, אבל כשהלדיק כבר הוא בגן עדן, שם יש להלדיק עבודות

רבינו היה גאון עמוס בקי בנגלה ובנסתר איש קדוש וגורא אספקריא המאירה פאר הדור חסידא ופרישא לז"ע,

עדיין היה נער כשנתפרסם בשם עילוי, ולמד ביסדות הגה"ק ר' אברהם לבי אב"ד פיעטקוב בעל ברית אברהם זי"ע והגה"ק ר' דוד חריף מפיעטקוב בעל בית דוד זי"ע והגה"ק ר' משה אהרן אב"ד קוטנא זי"ע,

ובבחינת עשה חיבר גדול על מסכת כחוצות סוגיות הש"ס וספר כללים.

ואף שהי' כבר מפורסם לגאון וקדוש ואדמו"ר לאלפי חסידים הסתופף בכל רבותיו הק' ובניהם הרה"ק ר' פישלי מסטריקוב זי"ע והרה"ק ר' משה בידרמאן מעלוב זי"ע הרה"ק ר' יעני מפסעדבורג זי"ע והרה"ק ר' ישכר בער מראדשיץ זי"ע והרה"ק ר' יחזקאל מקאזמיר זי"ע והרה"ק ר' ראובן הכהן מואבנע זי"ע והרה"ק ר' מאיר מאפטא בעל אור לשמים זי"ע ועוד כאל שער קדשים לדיקי הדור, אשר כולם ענו אחריו כבר אז מקודש מקודש.

בשנת תקל"ד ביום י"ט אדר ב' שלחו לו קהל ראדאמסק כתב הרבנות, שמה נתקצו אליו תלמידים וחסידים לאלפים, כי הי' אז כבר מפורסם לשר התורה וללדיק הדור, ולבעל מופת נורא, ואפי' גדולי הדור נסעו אליו תמיד ובניהם הרה"ק ר' נתן דוד משידלחאויע זי"ע והרה"ק ר' ישראל יצחק אב"ד מלאווא זי"ע והרה"ק ר' ארון מקראקא זי"ע והרה"ק ר' יעקב אב"ד ווילאמא זי"ע והרה"ק ר' הלל מראדשיץ זי"ע והרה"ק בעל עבודות יששכר זי"ע והרה"ק בעל נפש חי' זי"ע וגם הרה"ק ר' חיים מאכנז בעל דברי חיים זי"ע שלח מבניו הק' לרבינו ללמוד ממנו תורה ועבודה.

רבינו הי' בעל תפלה נפלא בניגוניו בקדושה וטהרה, שבהם בקע רקיעים ונכנס בלב כל שומעיו וגמם לב כל אדם והרהר אז בתשובה.

ופעם אמר רבינו: תשובה היא מלכות עשה מן התורה ויש לעשותה בשמחה.

אחד מחסידיו רבינו קבל בפניו על מלחמת היצר אשר כבדה עליו עד למאד, באמר, אמש עמלתי בכל כוחי לנלח, ואכן הכיתיו מכה נמרצת. והנה רק האיר היום וכבר הפילני לפח יקוש. ענהו רבינו כתב כי תאל למלחמה (פרשת כי תאל כ"א י') כי תאל

מדברי רבינו זי"ע ארבעה טעויות טעויות במחשבתו.

א. חשבתי שמוכרי ספרים הינם למדינים = התברר שרובם כולם בורים ועמי ארצות. ב. חשבתי שאנשי החברה קדישא הינם אנשים יראי שמים ובעל תשובה = וראיתי שכולם שותחם לשכרה. ג. חשבתי שהבלנים נקיים, כיון שהמרחץ פתוח לפניהם = נוכחתי שהם מזוהמים. ד. והטעות הגדולה מכולם, חשבתי שהשמים אצל צדיקים הינם יראי ה' = וראיתי כי רחוקים הם מכך.

עס איז געווען אנגענומען אינדערהיים: אז לערנען אין ספר תפארת שלמה איז מסוגל פאר שמחה און פאר פרנסה. (בשם הרה"ח ר' ישעי פייול ב"ר יקותיאל יהודה ז"ל)

עס איז מקובל אז לערנען דאס ערשטע שטיקעל פון פרשת מצורע אין ספר תפארת שלמה איז מסוגל לרפואה.

בשנים קדמוניות היה האתרוג פרי יקר ביותר ורק יחיד סגולה זכו לקיים מצות ולקחתם לכם פרי עץ הדר באתרוג השייך להם, והנהוג היה שבני כל קהילה וקהילה היו קונים אתרוג אחד לכל הקהלה.

פעם אחת היה יוקר גדול וקושי להשיג אתרוגים ואנשי קהילתו של רבינו נתאספו לאסיפה ונדברו ביניהם שכל אחד מהקהילה יתן סכום גדול עד שיצליחו לקנות אתרוג, נענה אחד מהמשתתפים ואמר: הנה אצלו בקהילה יש יתומה אחת אשר הגיעה לפרקה ואין מי שיעמוד לעזרתה וישיאה לחתן כדי שתזכה לבנות בית נאמן בישראל, והנה אם ביכולתנו לקבץ סכום גדול כל כך הרי שכבר עדיף שניתן סכום זה להיתומה שזהו מצות יותר גדול מנטיילת אתרוג. אמר לו רבינו: פלא והפלא הדבר בעיניי אמאי עד עכשיו לא נסית לעשות משהו עבורה, רק עכשיו כשעומד לפנינו מצוה אחרת אז מתעורר השטן לומר שיש מצות רבות לפניך.

פעם באו אנשים וספרו לרבינו על שכינו שוחט העיר אשר הבחינו בו שבשבת בשעות שאחרי הצהריים הולך הוא לישן קצת. אמר להם רבינו: החיינני, הנה בכל מוצאי שבת לא רציתי לאכול משחיתותו של השוחט בתושבי שאחר אשר הוא עובד את ה' בכל יום השבת והוא עיף אז סוחבים אותו שיבוא לשחוט במוצאי שבת חוששני אם אפשר לסמוך עליו בשחיטה זו, אבל כעת אחר שאתם מספרים לי שהוא נח במשך היום, מעתה אוכל לסמוך עליו שיש לו ישוב הדעת במוצאי שבת גם כן ואפשר לסמוך עליו בשחיטתו לכבוד סעודת מלוה מלכה. (פניני תורה וחסידות)

מתורתו של רבינו

... כט אדר תרכ"ו

רבי שלמה הכהן ב"ר דוב צבי זי"ע בעל תפארת שלמה מראדאמסק

הרבה לילך מחיל אל חיל עד אין סוף, שם צריכין לקבל פני הארץ ל"ל והחזריא שלו, ולקבל פני הבעש"ט זי"ע והחזריא שלו ועוד ועוד.

החסידים אנ"ש בשמעם הסיפר התמוה הזה נתעצבו מאד, כי הבינו כי כוונת רבינו על עמנו. וכאשר ראה רבינו צעצעות שלהם התחיל לומר: בתהלים כתיב: אל תירא כי יעשך איש כי ירבה כבוד ביתו, כי לא צמותו יקח הכל לא ירד אחריו כבודו, כי נפשו בחייו יצרך ויודך כי חטיב לך ונאפטל מ"ט י"ז) אל תירא כי יעשך איש: בכוונה על הדליק, שהוא עשיר בתורה ובמלאות, שתפתחו כי ילך לבית עולמו וישכח אתכם שהרי יש לו שם ביתו כבוד גדול, כי ירבה כבוד ביתו, בגן עדן, לא כן הוא, אלא: כי לא צמותו יקח הכל, את ההשפעות טובות שהשפיע לכם הדליק בעולם הזה לא יקח מכם, לא ירד אחריו כבודו: היינו רלונו, כי רלונו של אדם זה כבודו, ואותו הראונו להדליק בחייו להשפיע לכם כל טוב, אותו הראונו יהיה לו גם אחרי פטירתו, ולא ירד מראונו ולא יחבטל ח"ו, כי נפשו בחייו יצרך: כמו בחיי הדליק בדרך אתכם בגופו, כן ממש לאחר פטירתו, נפשו תצרך אתכם כמו בחייו.

אבל יש חילוק גדול, דעולם הזה יוכל הדליק לעשות טובה לכולם, הן להגון והן לשאטו הגון, אבל בעולם העליון יוכל לעשות טובה רק להגון וכדאי, דהיינו רק באופן כי חטיב לך: שחטיב מעשך לטוב, אזי: וידוך, לשון הוראה והסכמה והתחזרות, ואז יתחבר עם נפשך כמו בחייו ממש. (אהל שלמה)

נשאר אחריו בניו הקדושים הרה"ק ר' אברהם ישכר מראדאמסק צעל חסד לאברהם זי"ע הרה"ק ר' לייביש מראדאמסק זי"ע והרה"ק ר' לבי מאיר מראדאמסק זי"ע

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מספרים על חסיד עשיר אחד מחסידי רבינו זי"ע, שהיה נוהג לפזר מעות על קניית י"ש ומגדנות לחסידים. והחסידים חיבבו וכיבדו אותו מאוד. פעם שאל יהודי אחד את רבינו: וכי מה חשיבותו של עשיר זה שכה חולקים לו כבוד? השיב לו רבינו: בתורה הקדושה יש שתי פרשיות אשר מתחילות ב"אלה תולדות" "אלה תולדות נח" ואלה תולדות יצחק", בשלמה יצחק אבינו בוודאי ראוי הוא שתיקרא פרשה על שמו, אך נח שנטע כרם ושתה במה זכה? אלא מן הסתם חילק ממשקאותיו לרבים ומשום כך זכה שתיקרא פרשה בתורה על שמו.

והדבר אשר יקשה מקם תקרבון אלי ושמעתי. (פרשת דברים א' י"ז) נראה לרמז על דעת שאמרו במדרש (איכ"ר פתיחתא כד) שהלך ירמיה בשעת החורבן על קברי האבות להשתטח שם ואמרו לו שילך למשה רבינו ע"ה שהוא המוציא אותם ממצרים והוא יעמוד בפרץ לבקש ולהתחנן על רוע הגזירה. וזה נרמז כאן, 'והדבר אשר יקשה מכם', ר"ל כאשר יקשה מכם ומכוחכם שלא תוכלו עוד לסבול עולגלות ר"ל, 'תקריבון אלי ושמעתי', תבואו אלי ואשמע רצונכם להתפלל בעדכם. (תפארת שלמה)

וזה החלם לעשות ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות. (פרשת נח ו' ו') והכוונה בזה, דהרי מצינו בבן סורר ומורה (דברים כא, יח וברש"י שם) נידון על שם סופו. ואצל ישמעאל מצינו בהיפך "באשר הוא שם" (בראשית כא, יז וברש"י שם) לפי מעשים שהוא עושה עכשיו הוא נדון, ולא לפי מה שהוא עתיד, אך בבן סורר ומורה הטעם שנדון על שם סופו הוא משום שהוא כבר התחיל בעבירה. ובישמעאל לא התחיל כלל בעבירה של שפיכת דמים, שהרי היה כתינוק מוטל בעריסה (אצל עבירה של שפיכות דמים). וזה הפירוש כאן "ועתה לא יבצר מהם", ואני נפרע מהם כאשר זמם, אך אמאי יהיה נידון על שם סופו? ולזה מתיר "וזה החלם לעשות" שכבר התחילו בעבירה, וק"ל. (תפארת שלמה)

מדברי רבינו זי"ע ארבעה טעויות טעית במחשבתי.

א. חשבתי שמוכרי ספרים הינם למדנים = התברר שרובם ככולם בורים ועמי ארצות. ב. חשבתי שאנשי התורה קדישא הינם אנשים יראי שמים ובעל תשובה = וראיתי שכולם שותתם לשכרה. ג. חשבתי שהבלנים נקיים, כיון שהמרחץ פתוח לפניהם = נוכחתי שהם מזוהמים. ד. והטעות הגדולה מכולם, חשבתי שהשמש אצל צדיקים הינם יראי ה' = וראיתי כי רחוקים הם מכך.

עס איז געווען אנגענומען אינדערהיים: אז לערנען אין ספר תפארת שלמה איז מסוגל פאר שמחה און פאר פרנסה. (בשם הרה"ח ר' ישעי פינול ב"ר יקותיאל יהודה ז"ל)

עס איז מקובל אז לערנען דאס ערשטע שטיקעל פון פרשת מצורע אין ספר תפארת שלמה איז מסוגל לרפואה.

בשנים קדמוניות היה האתרוג פרי יקר ביותר ורק יחיד סגולה זכו לקיים מצות ולקחתם לכם פרי עץ הדר באתרוג השייך להם, והנהוג היה שבני כל קהילה וקהילה היו קונים אתרוג אחד לכל הקהילה.

פעם אחת היה יוקר גדול וקושי להשיג אתרוגים ואנשי קהילתו של רבינו נתאספו לאסיפה ונדבר ביניהם שכל אחד מהקהילה יתן סכום גדול עד שיצליחו לקנות אתרוג, נענה אחד מהמשתתפים ואמר: הנה אצלו בקהילה יש יתומה אחת אשר הגיעה לפרקה ואין מי שיעמוד לעזרתה וישיאנה לחתן כדי שתזכה לבנות בית נאמן בישראל, והנה אם ביכולתנו לקבץ סכום גדול כל כך הרי שכבר עדיף שניתן סכום זה להיתומה שזהו מצות יותר גדול מנסילת אתרוג. אמר לו רבינו: פלא והפלא הדבר בעיניי אמאי עד עכשיו לא נסית לעשות משהו עבורה, רק עכשיו כשעומד לפנינו מצוה אחרת אז מתעורר השטן לומר שיש מצות רבות לפני.

פעם באו אנשים וספרו לרבינו על שכינו שוחט העיר אשר הבחינו בו שבשבת בשעות שאחרי צהריים הולך הוא לישן קצת. אמר להם רבינו: החייתני, הנה בכל מוצאי שבת לא רציתי לאכול משחיטתו של השוחט בתושבי שאחר אשר הוא עובד את ה' בכל יום השבת והוא עייף אז סוחבים אותו שיבוא לשחוט במוצאי שבת חוששני אם אפשר לסמוך עליו בשחיטה זו, אבל כעת אחר שאתם מספרים לי שהוא נח במשך היום, מעתה אוכל לסמוך עליו שיש לו ישוב הדעת במוצאי שבת גם כן ואפשר לסמוך עליו בשחיטתו לכבוד סעודת מלוה מלכה. (פניני תורה וחסידות)

מתורתו של רבינו